

קובץ גליונות לפרשת השבוע

פרשת ואתוזן תשפ"ה

הדלקת הנרות	מוצאי שבת	מוצש"ק 72 דק'	מוצש"ק 50 דק'
ירושלים 6: 54	8: 08	8: 24	8: 46
בני ברק 7: 09	8: 10	8: 21	8: 43
חיפה 7: 02	8: 11	8: 24	8: 46
אשדוד 7: 10	8: 10	8: 22	8: 44
בית שמש 6: 53	8: 09	8: 23	8: 45
נוף הגליל 7: 04	8: 10	8: 24	8: 46
קרית גת 7: 11	8: 09	8: 23	8: 45

נערך ונסדר ע"י הבחור:

יחזקאל בן טילא פרומט ב"ר מנדל גלנדואר

רשימת הגיליונות לפי הסדר:

- א. פניני קודש
- ב. אמרי קודש
- ג. אוצר באר יעקב
- ד. עלים לתרופה
- ה. התקרבות
- ו. דברי תורה לפרשת השבוע
- ז. מייץ שבת אוצר
- ח. שבת בלעטל
- ט. קצר וחזק
- י. מעשה האפוד
- יא. פיוט במשנת רבותינו הק'
- יב. הילולא דצדיקיא
- יג. חיים של אושר
- יד. לב המלכות
- טו. וידעו
- טז. ואתה תחזה
- יז. לוח החתונות
- יח. היימישע שמחות

פניני קדש

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

א ווארט אויף די פרשה

תפלת משה רבינו - שכל תפלות ישראל יעברו דרך אר"י ומקום המקדש

אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון (דברים ג, כה). הקשו המפרשים (עי' אור החיים הקדוש), כי לכאורה תיבת "נא" נראה כשפת יתר, כי אם מצד 'לשון בקשה', הרי כבר אמר לשון בקשה בתיבת "ואתחנן", ואם כן היה לו לומר: "אעברה ואראה"?!

ואפשר בדרך רמז, כי הנה משה רבינו נשאר בחוץ לארץ, וסלל הכנה לדורות, למשך כל תקופות הגלות, כאשר יהיו בני-ישראל בארצות נכר, שיכוונו את תפלתם כנגד ארץ הקודש ועיר הקודש וכנגד מקום המקדש (א"ח צד, א), ומתוך כך, יכנסו תפלותיהם לאר"י, ויעברו דרך מקום המקדש, ומשם יפלו להם דרך עד כסא הכבוד.

הוא אשר כיוון בתפלתו: "אעברה נא", 'נא' לשון בקשה, שכל הבקשות והתפלות (הכוללות בתיבת 'נא') - שיתפללו ישראל בכל הדורות - יזכו לעבור דרך "הארץ הטובה" (ארץ ישראל), ודרך "ההר הטוב הזה והלבנון" (בית המקדש וקודש הקדשים), ומשם יפלו דרך ההתקבל לרצון לפני אדון כל.

(קידושא רבה תשסו)

❧

תפלת הבעל-תשובה מעלה תפלות רבים שלא נתקבלו לרצון

כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו (דברים ד, ז).

במדרש (דב"ר ב, יב): "זה שאמר הכתוב (תהלים סט, יד) 'ואני תפילתי לך ה' עת רצון'... שערי תפלה פעמים פתוחים פעמים נעולים, אבל שערי תשובה לעולם פתוחים".

וידועים דברי **כ"ק מרן מהר"ד זי"ע**, ששערי תפלה מצד עצמם אינם פתוחים תמיד כי אם בתפלה בציבור (יבמות קה, א), או בתפלה ב"עת רצון", אבל כאשר יהודי שב בתשובה לפני התפלה, אז השערים פתוחים **תמיד** לקבל תשובתו, ואגב זאת, גם התפלה שלאחריה מקובלת לרצון בכל עת, הן ביחיד הן בציבור.

ולכאורה הפסוק והמדרש אינם עולים יפה בקנה אחד, כי הפסוק שלפנינו מיירי בתפלה בציבור ('בכל קראנו אליו' בלשון רבים), ואז התפלה רצויה תמיד ('בכל קראנו'), ואילו הפסוק "ואני תפילתי לך ה' עת רצון" - המובא במדרש - מיירי בתפלה ביחיד ('ואני תפילתי' בלשון יחיד), שאז התפלה רצויה רק ב"עת רצון", ולא בכל הזמנים.

ונראה שיש כאן שלש חלוקות בתפלת היחיד:

א. **תפלת היחיד בעשרת ימי תשובה:** בימים אלו הקב"ה מכופף ומטה וממציא עצמו לכל יחיד, ומקבל תפלתו לאלתר, כדרשת חז"ל (יבמות קה, א) על הפסוק "**דרשו ה' בהמצאו**" (ישעי' נה, ו).

ב. **תפלת היחיד בכל ימות השנה:** אז תפלתו אינה רצויה תמיד, וצריכים "עת רצון" כדי שתתקבל.

ג. **תפלת היחיד שחטא ושב בתשובה:** עליו מוסב הסיפא של הפסוק הנ"ל, והפסוק שלאחרי: "**קראוהו בהיותו קרוב. יעזוב רשע דרכו**" וגו', כי החוטא ששב בתשובה מעומק הלב, קרוב לקונו בקירבה נעלית למאד, ואז תפלתו מקובלת לאלתר, **לא פחות** מתפלת היחיד בעשרת ימי תשובה.

ובמדה מסויימת תפלה זו חזקה יותר מתפלת היחיד בעשרת ימי תשובה, כי תפלה כזו פועלת להעלות תפלות רבים שלא זכו להתקבל עד הנה מאחר שלא היתה שעת הכושר לקיבול תפילותיהם.

כנודע **מ"ק מרן מהר"ד זי"ע** על הפסוק (תהלים קב, יח) "פנה אל תפלת הערער", דהיינו, ערער במעשים שעשה תשובה, ואחר כך חילה פני קונו בתפלה, ומתוך תפלתו "לא בזה את תפלתם" של רבים, שעלו ונתעלו לרצון על ידו.

ועפ"י הסיפור הידוע **מהבעש"ט הקדוש זי"ע** שרצה לכלול עצמו בתפלת נעילה יחד עם הרשע הגדול שנתעורר בתשובה שלימה לפני קונו, וניגש לתפלת נעילה בשעה מאוחרת מתוך תשובה אמיתית ולב שבור ורצון.

מעתה הפסוק שלפנינו והמדרש מחוורים באר היטב, כי הפסוק "**כה' אלקינו בכל קראנו אליו**" נאמר בלשון רבים, והוא כולל בתוכו תרתי לטיבותא: א. כפשוטו, שתפלת הציבור מתקבלת לאלתר בכל זמן. ב. ישנן תפלות מסויימות של 'יחיד' שעל ידן מתעלות תפלות 'רבים' מכל הזמנים.

ועל כך מביא המדרש את הפסוק "**ואני תפילתי לך ה' עת רצון**", כאשר שני הפסוקים עולה בקנה אחד כפתור ופרח, כי באמת הכא עסקינן בתפלת היחיד (כמדויק ב"ואני תפילתי"), אלא, שהתוצאה מתפלה זו היא, כי בעטייה מתקבלות תפלות רבים שלא נתקבלו (זהו המכונה ב"בכל קראנו אליו" - בלשון רבים).

ומעמיד המדרש מציאות זו - של 'יחיד' הפותח פתח בתפלתו ל'רבים' - ברשע שעשה תשובה מקרב לבו, ומתוך פתיחת 'שערי תשובה' נפתחו לו גם 'שערי תפלה', ולא רק לו, אלא גם לאחרים שתפלותיהם לא נתקבלו לרצון עד כה.

(סעודה א' תשס)

❧

א ווארט מעניינא דיומא

בני ישראל זוכים לשפע באר"י גם כשאינם ראויים - בזכות אבות

ציון במשפט תפדה ושיביה בצדקה (ישעי' א, כז).

פירש ה"חתם סופר" זי"ע (דברים ג, כב), שכאשר הארץ הקדושה תצחק לפני הקב"ה על שממונה, ותרצה להחליץ מגלותה וחרבנה, אז, "תפדה", כי צדקה בטענתה, שאמנם ישראל חטאו, אבל היא "מה חטאה שתשומע עוד?", ואז, אגב, ירויחו מכך גם בני ישראל קבלת השפע, אלא שהארץ תצא משממונה מצד המשפט ושורת הדין, ואילו בני-ישראל יקבלו השפע בצדקה וחסד, כי מצד מעשיהם אינם ראויים לכך. עכת"ד.

ויתבאר דברי קדשו בהקדם הכתוב בפרשת התוכחה (ויקרא כו, מב): "**וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואת בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור**", והקשה השל"ה הקדוש מה ענין פסוק זה באמצע התוכחות והקלות? ויתרץ, שגם פסוק זה הוא בכלל התוכחה, שהקב"ה מייסר אותנו, בהעמידו אותנו כנגד האבות הקדושים, איך הם נראו ואיך אנחנו נראים, או לאותה בושה, או לאותה כלימה, עכת"ד.

החיד"א ז"ל מביא דבריו, וחולק עליו, כי בכל מקום זכירת זכות אבות היא לטובה, ואיך יתכן שכאן הזכירה היא לרעה?!

לכן הוא מפרש הפסוק באופן אחר, כי אמנם "**וזכרתי את בריתי יעקב**" וגו', ומצד זכירה זו עלי להשפיע לכם השפעות טובות בארצכם גם אם אינכם ראויים, אולם, מה אעשה "**והארץ אזכור**", כי הארץ מעכבת זאת, מכח הטענה שהיא יכולה להניב שפע רק כאשר "ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו" (תהלים קה, מה), ולא כשאינם במצב כזה.

יוצא מתוך דברי החיד"א, כי באמת זכות אבות אמורה לעמוד לישראל לקבל שפע גם בתוך הגלות כשאינם ראויים, אלא שטענת הארץ מעכבת זאת.

ומעתה, תינח כשהארץ יוצאת לטעון טוען הנ"ל, אז ההשפעה נמנעת בגלל טענתה, אבל כאשר "**ציון במשפט תפדה**", כאשר תבוא ציון לטעון טוען הפוך, שהיא אינה צריכה לסבול ולהיות שוממה בגלל מעשי בני-אדם, אז, בוודאי יתקבלו דבריה, ו'תפדה' מצד המשפט ושורת הדין, ואז ממילא יזכו גם "**שביה**" לקבל שפע "**בצדקה**", מכח זכות אבות העומדת להם ל'צדקה' גם כשאינם ראויים.

(סעודה ב' פר' דברים תשס)

סכום התפלות הנדרש לגאולתן של ישראל

כתב המביט בספרו "בית אלקים" (שער התפלה פרק ז):

"טעם התפלה שאנו מתפללים על הגאולה ועל הישועה, גם כי בעוונותינו הרבים עברו אלה וכמה מאות מהשנים ולא נתקבלה תפלתנו..."

כי להיות הענין גדול הערך, צריך ריבוי תפלות, דור אחר דור, כדי שתקובל תפלת הגאולה, ובהיות נשלמות [סך] תפלות הצריכות וידועות לו יתברך, אז בדור ההוא תקובל תפלתם, גם כי בזמנים הקודמים לא היתה מקובלת, ובעת שנשלם סכום התפלות הצריכות תקובל התפלה, לא בשביל תפלה זו לבד, כי אם בהצטרף אותה עם התפלות הקודמות, באופן שכל התפלות הקודמות הן מועילות גם כן, וכשתקבל תפלה זו לדור אחרון כשתצטרף עם הקודמות, הרי היא כאילו נתקבלה תפלת הראשונים, כיון שהיתה סעד לקבלת תפלה זו."

(מוצאי י"ז בתמוז תשכ"ט)

ההיתר להרוס את ביהמ"ק - כי תיכף נטה קו לבנות הבית השלישי

כתוב במגלת איכה (ב, ח) "חשב ה' להשחית חומת בת ציון נטה קו", ולכאורה 'נטה קו' הוא מדידה לבנין, היפך מה'השחית', ואם כן זה נראה 'כסתירה' עם 'חשב ה' להשחית חומת בת ציון'!?

וביאר המפרשים ("דברים יחומים" לאלשיך הקדוש), על פי משל למלך שהיה לו בן יחיד חביב ואהוב עליו ביותר, ובנה לו ארמון גדול ומפואר, והיה המלך משתעשע לדור עם בנו בארמונו. והיה כי ארכו הימים, יעש בנו את הרע בעיני אביו, ובחמלת המלך על בנו שפך כעסו על דירתו הנאה, ויתנה ביד שוסים לנתון ולהרוס ולהחריב, אולם, ידע המלך היטב כי גם הוא יפסיד מזה, שהרי לא יוכל להשתעשע עוד עם בנו, וגם כי האויבים ישלטו על בנו ועל ביתו, וגם לא רצה שאויביו יפרשו את מעשהו כמעשה איבה ושנאה לבנו.

לכן הקדים רפואה למכה, ועוד בטרם החלו להחריב את הבית, נתן בלבו לשוב לבנותו עשר ידות טוב ויפה ומהודר וגדול מן הראשון, ונטה מעתה קו המדה, ועמד וימודד כמה ארכו וכמה רחבו וקומתו של האחרון הנחמד ההוא במקום הראשון, ואז נחה דעתו, ולא חשב מהאויבים, כי הלא ממילא כבר הכין מקום חדש לבניית הפלטרין החדש עבור בנו חביבו.

הנמשל הוא, כי בני ישראל הם בנו יחידו של הקב"ה, ומאהבתו אותנו בנה לנו בית המקדש כדי לשכון בינינו, אולם, מפני חטאינו שפך הקב"ה את חמתו על העצים ועל האבנים, ונתן רשות לאויביו לשרוף את בית המקדש, ואולם, כדי להפיג צערנו, צוה ליחזקאל הנביא למדוד מדות הבית השלישי שהוא גדול מן הראשון ומן השני באיכות ובכמות, וכך לא הצר לו כל כך על שמחת האויבים, כי הלא כבר הכין בית חדש להשתעשע עם כנסת ישראל.

והוסיף על כך כ"ק מרן מהר"ד ז"ע, כי הרי הלכה פסוקה היא (ב"ב ג, ב) "לא ליסתור איניש בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחריתי", ואם כן, מן ההכרח הוא שתיכף אז 'נטה' הקב"ה 'קו' לבנין "בי כנישתא אחריתי" (הבית השלישי), כי אלמלא כן לא היה מותר "ליסתור בי כנישתא". עכ"ל.

ובשם הגאון ר' מאיר שפירא מלובלין זצ"ל ראיתי תירוץ נוסף אודות ההיתר ליסתור בי כנישתא, על פי האמור בגמרא (סו:): "ובבא בן בוטא היכי אסביה ליה עצה להורדוס למיסתריה לבית המקדש, והאמר רב חסדא לא ליסתור איניש בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחריתי!?!... איבעית אימא מלכותא שאני".

ומבואר שם, שסתם אדם אמנם אינו רשאי לסתור בית כנסת, אבל מלך רשאי, ואם כן, כל שכן שאצל מלך מלכי המלכים לא קיים איסור זה של "לא ליסתור בי כנישתא".

(מוצאי עשרה בטבת תשל"ח; תשל"ט)

מובא ב"יטב לב" (פר' ויחי): "שמעתי ממורי [זקנו ה'שמח משה'] זלה"ה, ששמע ממורו הרה"ק מלובלין, שאמר צדיק אחד מפי אליהו ז"ל לפרש (סנהדרין צ"א) 'אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס', היינו, שלא יתפלל כלל כל אחד ואחד על הפרט מה שצריך לו לבדו, כי אם על הכלל כולו, היינו, עבור גלות השכינה כביכול, והיינו ש'תכלה פרוטה' - הפרטיות, מכיס הלב".

(סעודה ב' פר' דברים תשנ"ח)

נודע שהבעש"ט הק' ז"ע ותלמידיו פעלו רבות להכשיר את הדור לקבל פני משיח, ופעלו בעו"ל לבלתי ידח ממנו נדח" (שמואל ב' יד, ד), שגם הנשמות הנדחות ביותר לא יידחו חלילה בבוא העת.

בענין זה מתאמרא בשם כ"ק מרן מהר"ד ז"ע:

משיח צדקנו יושב בית דין צדק של הני תלת קדושי עליון הנקראים 'הערש', הלא המה: הרה"ק ר' צבי הערש מרימנוב ז"ע, הרה"ק ר' צבי הערש מזידיטשוב ז"ע, והרה"ק ר' הערש מייכל מדינוב ז"ע, אשר הם יפעלו למצוא תיקון אף לנשמות הנדחות ביותר, לבל יידחו חלילה מלקבל את פניו.

(סעודה ב' פר' דברים תשס"ב)

כ"ק מרן מהר"ש ז"ע התבטא בקדשו באחד השיחים:

"דער זאגט אז זיין רבי איז משיח, און דער זאגט אז זיין רבי איז משיח, איך זאג נישט, נאר אז צוויי מאהל האב איך געזעהן משיח'ן, לאנג - אן אלטער יוד, די צייטן - א יונגערמאן" (זה אומר שרבו הוא משיח וזה אומר שרבו הוא משיח, אני אינני אומר כן, רק אומר אני, שפעמיים ראיתי את משיח, לפני זמן רב - בדמותו של יהודי זקן, ולא מבקר - כאיש צעיר).

והוסיף נכדו כ"ק מרן מהר"ד ז"ע בביאור הדברים, על פי דברי הרמב"ם (הלכות מלכים פרק יא הלכה ד): "ואם יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות, כדוד אביו, כפי תורה שבכתב ושבעל פה, ויכון כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמות ה', הרי זה בחזקת שהוא משיח, אם עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל, הרי זה משיח בודאי, ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד".

וזאת היתה כוונת קדשו של כ"ק מרן מהר"ש ז"ע, שראה את מלך המשיח פעמיים, כי בכל תקופה יש צדיק הראוי להיות משיח, ותחלה ראה את המשיח מהדור הקודם, ולאחר פטירתו נבחר צדיק אחר לכך, ואותו ראה בפעם השנית.

(שם)

בעת ביקור גומלין של האדמו"ר מסאטמאר זצ"ל אצל כ"ק מרן מהר"א ז"ע בביקורו בארה"ק בשנת תשי"ב, סיפר לו כ"ק מרן ז"ע, שאבי-זקנו כ"ק מרן השר שלום ז"ע היה אומר, ש"מלך המשיח בדרכו לבית המקדש יעבור דרך בית הכנסת הקדוש שבבעלזא".

כ"ק מרן ז"ע ביאר אימרה קדושה זו, על פי מאמר רז"ל (מגילה כט, א) "עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבחוץ לארץ שייקבעו בארץ ישראל", וממילא בית הכנסת שבבעלזא יעמוד סמוך לבית המקדש, ומשיח יעבור דרכו.

ואז העלה האדמו"ר מסאטמאר חקירה, האם הכוונה היא שגם קרקע בית הכנסת ייקבע בארץ, וממילא לא יפקע קדושתו, או שמא הקדושה תועתק לארץ, ואילו ה'קרקע' עצמו ייצא לחולין ויישאר בחו"ל.

וכ"ק מרן ז"ע ציין בפניו את דברי המהרש"א (שם ד"ה 'עתידין') בביאור הכתוב (תהלים קכב, א-ג): "שמחת באומרים לי בית ה' נלך", שמזמור זה נאמר על הגלות, שאני שש ושמח לילך לבתי כנסיות ובתי מדרשות, כי ישיבתי בהם נחשב כאילו "עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים", מאחר שלעתידי לבא ייקבעו בארץ, ונמצא "עתה בגלות שאני עומד בבית הכנסת הרי הוא מקום המקדש גופיה דלעתידי". ומוכח מתוכן הדברים שהקרקע עצמו יעבור לארץ.

כן נראה גם מתוך דברי המהרש"א במקום אחר (ברכות ת, א), שבתי כנסיות שבבבל הם חלק מ'נחלת הארץ' שנחלו ישראל, כי "גם הם יהיו מכלל ארץ ישראל, [מאחר] שיקבעו שם לעתידי".

(מוצאי ט' באב תשס"ב)

מורו זה נודע ע"י ידיוס הרה"ק ר' יצחק אייזיק פיינע שליט"א

לעילוי נשמת אביו החסיד הנפאיר הנפאירס וכלול נשבת, אש קודש לבעולא ר' אלכסנדר ב"ר אברהם צבי ר' פיינע

מסופר, שכאשר חלתה אמו של הרה"ק בעל 'ערוגת הבשם' מחוסט זצ"ל, נכנס להזכירה לטובה אצל הרה"ק משינאווא זצ"ל וביקש שיעתיר לרפואתה. נענה הרה"ק משינאווא: "וכי מה יש לא-ל ידי לעשות, זולת לומר פרק תהלים עבורה בכל יום, לרפואתה..."

למרבה הפלא, ימים ספורים לאחר הסתלקות הרה"ק משינאווא, נפטרה גם אמו של ה'ערוגת הבשם'. בדברי ההספד שנשא בעת הלוויית אמו, אמר ה'ערוגת הבשם': "כיון שנשתלק מאיתנו הרה"ק משינאווא וחזל מלומר עליה פרק תהלים בכל יום, שבקה חיים לכל חי"

כל אחד ואחד מאשי שלומינו מקבל על עצמו לדמר 'אפיטל יומי' קבוע לזכות עטרת ראשנו!
02-566-7676 (+97225667676)

תורתנו והוקרתנו נתונה לידענו שתרמו מהונם להצלת הוצאת גליון זה

הרה"ק ר' יהושע ב"ר קליין שליט"א - אשדוד
לרגל שמחת נישואי בנו
במז"ט ובשעט"מ

הרה"ק ר' פנחס מנחם ב"ר שליט"א - ים
לרגל שמחת נישואי בנו
החתן כמר שלום הי"ו

הרה"ק ר' מיכאל גוכמן שליט"א - ים
לרגל שמחת הבר מצווה
לבנו הבה"ח הלל טוביה נ"ו

הרה"ק ר' יוסף מאיר הלברשטאם שליט"א - ק"ג
לרגל שמחת הבר מצווה
לבנו הבה"ח ברוך נ"ו
במזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

הרה"ק ר' שלום ב"ר מרדכי פרידמן שליט"א - אשדוד
לרגל שמחת הולדת בנו
במזל טוב
ובשעה טובה ומוצלחת

הרה"ק ר' דוד אליאס שליט"א - אשדוד
לרגל שמחת נישואי בתו
במזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת
יוס א' - אולמי האצולה אשדוד

הרה"ק ר' יהושע קרניאל שליט"א - אשדוד
לרגל שמחת הולדת בנו
במזל טוב
ובשעה טובה ומוצלחת

הרה"ק ר' יהושע סיגל שליט"א - ים
לרגל שמחת הבר מצווה
לבנו הבה"ח אהרן נ"ו
במזל טוב
ובשעה טובה ומוצלחת
תזכה לרוות ממנו ומכל יו"ח
רוב נחת דקדושה. אמן

פֿײַנע קודש

לאור תורתו של ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אידיש

יוצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שיע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא

בס"ד, שנה ד', גליון רג
פרשת ואתחנן - נחמנו, תשפ"ה לפ"ק

א ווארט אויף די פרשה

דער אייבישטער האט געוואלט זעהן די עבודה פון אידן אין גלות

וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בַּעַת הַהוּא לֵאמֹר (ג, כג).

אין מדרש (דב"ר ב, ד) שטייט: "זהו שאמר הכתוב (משלי יח, כג) 'תַּחֲנוּנִים יְדַבֵּר רֶשַׁת וְעִשְׂרֵי יַעֲנֶה עֲזוֹת', אמר רבי תנחומא, תַּחֲנוּנִים יְדַבֵּר רֶשַׁת - זה משה שבא אצל בוראו בתחנונים, 'ועשיר יענה עזות' - עשירו של עולם זה הקב"ה ענה אותו עזות, שנאמר (ג, כו) 'אל תוסף דבר אלי' די כוונה פון דער מדרש קען זיין, אז משה רבינו האט געוואלט אריינגיין אין ארץ ישראל כדי צו אויפבויען דער בית המקדש, און לערנען מיט די אידן אלע מצוות, אויך די מצוות התלויות בארץ. אבער דער אייבישטער האט דאס נישט געוואלט, ווייל חז"ל זאגן (סוטה ט, א) אז אויב משה רבינו וואלט אויפגעבויט דער בית המקדש וואלטן די גוים דאס נישט געקענט חרוב מאכן, און עס וואלט גלייך געווען דער 'תיקון השלם'. אבער דער אייבישטער האט געוואלט אז משה רבינו זאל נישט אריינגיין אין ארץ ישראל, און אזוי וועט דער בית המקדש קענען חרוב ווערן, און די אידן וועלן גיין אין גלות, און דארטן זאלן די אידישע קינדער דינען דעם אייבערשטן, און מקיים זיין די תורה ומצוות מיט מסירות נפש, וואס דאס איז העכער פון אלעס. אזוי וועט מיר זעהן אז דווקא אין גלות האבן מיר זוכה געווען צו די ששה סדרי משנה, צום תלמוד בבלי, ירושלמי, זוהר הקדוש, ראשונים און אחרונים.

און דאס מיינט דער מדרש: "תַּחֲנוּנִים יְדַבֵּר רֶשַׁת" - דאס איז משה רבינו וואס האט געוואלט אריינגיין אין ארץ ישראל; "וְעִשְׂרֵי יַעֲנֶה עֲזוֹת" - דער אייבישטער האט איהם געענטפערט, אז ער וויל זעהן די 'עזות' און מסירות נפש פון אידישע קינדער אין גלות, און דערפאר דארף ער בלייבן אין חוץ לארץ.

סעודה א' תשעו)

מקיים זיין די מצוות און זיך היטן פון עבירות - ווייל דער אייבישטער האט אזוי געהייסן

לא תספו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם, ולא תגרעו ממנו לשמר את מצות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם (ד, ב).

דער פסוק איז א רמז, אז ווען מען איז מקיים די מצוות פון דער אייבישטער, כאטש די מצוות האבן זייער אסאך טעמים און כוונות, דארף מען אבער די ערשטע זאך מקיים זיין די מצוות מיט אן 'אמונה פשוטה' - ווייל דער אייבישטער האט אזוי געהייסן און מיר ווילן טוהן זיין רצון, אזוי וועט עס שטייט אין גמרא (ראש השנה טז, א): "למה תוקעין? רחמנא אמר תקעו!" - פארוואס בלאזט מען שופר ראש השנה? ווייל דער אייבישטער האט אזוי געהייסן! און נאר נאכדעם קען מען גיין לערנען אלע אנדערע טעמים און ענינים. און דאס מיינט דער פסוק צו זאגן: "לא תוסיפו על הדבר - אשר אנכי מצוה אתכם" - דער עיקר טעם פארוואס מיר זענען מקיים די מצוות, איז ווייל: "אנכי מצוה אתכם".

און די זעלבע זאך איז אויך ביי די עבירות. דער עיקר טעם פארוואס מיר זענען נישט עובר אויף די עבירות פון די תורה איז ווייל דער אייבישטער האט אזוי געהייסן, און נישט צוליב אנדערע טעמים; אזוי וועט שרייבט (ויקרא כ, כז): "שלא יאמר אדם: נפשי קצה בבשר חזיר, אי אפשר ללבוש כלאים; אבל יאמר: אפשרי, ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי". און דאס זאגט דא דער פסוק ווייטער: "ולא תגרעו ממנו" - איר זאלט נישט צולייגן נאך טעמים פארוואס נישט צו עובר זיין אויף די עבירות פון די תורה, נאר דער עיקר טעם דארף זיין: "לשמור את מצוות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם".

סעודה ב' תשלז)

דער גרויסקייט פון שבת קודש

וְשִׁמְרָתֶם וְעִשְׂתֶּם כִּי הוּא חֻמַּתְכֶּם וּבִינְתֶכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים וְגו'. כִּי מִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרִבִּים אֵלָיו כֹּה' אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קְרָאֵנוּ אֵלָיו. וּמִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צְדִיקִים כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְגו' (ד, ח-י).

מען קען ערקלערן די פסוקים בדרך רמז אויף דער גרויסער טאג פון שבת קודש: "וְשִׁמְרָתֶם" ווייזט אז מען דארף היטן דעם שבת מיט 'סור מרע', אזוי וועט עס שטייט די וואך

(ה, יב): "שִׁמּוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקִדְשׁוֹ; אֹן וְעִשְׂתֶּם" מיינט אז מען זאל היטן דעם שבת מיט 'עשה טוב', אזוי וועט עס שטייט (שמות כ, ח): "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקִדְשׁוֹ". "כִּי הוּא חֻמַּתְכֶּם וּבִינְתֶכֶם", דורך דער שבת קען מען זוכה זיין צו חכמה בינה ודעת, אזוי וועט עס שטייט אין פסוק (שם לא, יג): "אֲךָ אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ... לְדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדְשְׁכֶּם", און אזוי זאגן אויך חז"ל (שבת כג, ב) אז איינער וואס איז נזהר אין שבת-לעכט איז זוכה צו קינדער תלמידי-חכמים. "לְעֵינֵי הָעַמִּים" - אפילו די גוים וועלן איינזעהן אז די אידן ווערן שבת הייליג, אזוי וועט מיר זעהן אז ביים חורבן שטייט (איכה א, ז): "שָׁחֲקוּ עַל מִשְׁבְּתֵיהָ" - די גוים האבן געלאכט אז די אידן היטן נישט די שבתים; אויב אזוי איז דאך 'מדה טובה מרובה', און ווען מען היט דעם שבת, קענען די גוים אויך איינזעהן אין דעם (וע' רש"י שמות שם).

און דער פסוק לייגט צו נאך מעלות פון שבת קודש: "כִּי מִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרִיבִים אֵלָיו כֹּה' אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קְרָאֵנוּ אֵלָיו", ווייל דורך דעם וואס מען היט דעם שבת איז מען זוכה צו די הבטחה פון חז"ל (שבת קיח, ב): "נותנים לו משאלות לכו". "ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים", דאס איז א רמז אויף די ווערטער פון דער אר"י הקדוש (פר' כי תשא) אז מען דארף היטן שבת נישט סתם כדי זיך צו אפרוען, נאר ווייל דער אייבישטער האט אזוי געהייסן, און דאס זאגט דא דער פסוק, אז אין אמת'ן אריין איז שבת א בחינה פון 'משפטים צדיקים' עס האט א שכל'דיגע הסבר (עי' רש"י), אבער פונדעסטוועגן היטן מיר דעם שבת אזוי ווי "חוקים", ווייל דער אייבישטער האט אזוי געהייסן. "כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת" דאס איז א רמז אז שבת קודש איז אזוי גרויס אזוי ווי די גאנצע תורה (זוה"ק ח"ב פט, א).

(סעודה א' תשלח)

סעודה ב' תשלז)

דריי בחינות אין לימוד התורה

וְשִׁמְרָתֶם וְעִשְׂתֶּם כִּי הוּא חֻמַּתְכֶּם וּבִינְתֶכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים וְגו'. כִּי מִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרִיבִים אֵלָיו כֹּה' אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קְרָאֵנוּ אֵלָיו. וּמִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צְדִיקִים כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְגו' (ד, ח-י).

פרעגט זיך דער קושיא, פארוואס הייבט דער פסוק אָן מיט 'תורה': "וְשִׁמְרָתֶם וְעִשְׂתֶּם" כִּי הוּא חֻמַּתְכֶּם וּבִינְתֶכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים, און דערנאך שטייט 'תפילה': "כִּי מִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרִיבִים אֵלָיו כֹּה' אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קְרָאֵנוּ אֵלָיו", און צום סוף שטייט נאכאמאל 'תורה': "ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת?"

עס קען זיין אז אין אמת'ן אריין רעדן די אלע פסוקים פון תורה, נאר עס איז דא דריי בחינות אין לימוד התורה: א. דער ערשטע פסוק רעדט פון לימוד התורה כפשוטו, לערנען און זיך פלאגן אין תורה, "כִּי הוּא חֻמַּתְכֶּם וּבִינְתֶכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים".

ב. דערנאך איז דא א בחינה אין תורה, אז עס איז אזוי ווי 'תפילה' און מען מיט דעם פועל'ן ישועות. ווען מען לערנט די אלע פרשיות אין די תורה וואס עס שטייט דארטן ברכות, אזוי וועט למשל 'ויתן לך' (בראשית כז, כח), 'אם בחקותי תלכו' (ויקרא כו, ג), 'ברכך ה' וישמרך' (במדבר ו, כד), איז מען ממשיך דורך דעם ברכות מיט ישועות; און אזוי אויך ווען א מענטש לערנט די פרשיות פון די תוכחה אין די תורה, ווערט ער דורך דעם געראטעוועט אז די שטראפן זאלן נישט מקוים ווערן בפועל חס ושלום [אזוי וועט דער הייליגע מיטעלע רב זי"ע פלעגט זאגן אויפ'ן פסוק (תהלים צד, יב): "אשרי הגבר אשר תסורנו י-ה, ומתורתך תלמדנו"]. און דאס זאגט דער פסוק: "מִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרִיבִים אֵלָיו כֹּה' אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קְרָאֵנוּ אֵלָיו".

ג. און דערנאך איז דא א דריטע בחינה אין תורה, אז דורך לימוד התורה קען מען פארעכטן אלע עבירות; אפילו אזעלכע עבירות וואס תשובה אליינס איז נישט גענוג דאס צו פארעכטן (עי' יומא פ"א, א), אבער צוזאמען מיט לימוד התורה קען מען אלע פארעכטן. און דאס איז מרומז אין דער דריטע פסוק: "ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת", ווען א מענטש לערנט תורה און טוט תשובה, ווערט ער א 'צדיק' און ער קען אלעס פארעכטן.

(קידושא רבה תשס)

סיפורי קודש אויף פרשת השבוע

בעהטן דעם אייבערשטן אז מען זאל אייביג קענען זאגן 'תורה'

וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר (ג. כו.).

הרה"ק רבי שלמה דער לוצק'ער מגיד זי"ע - דער רבי פון דער הייליגע **ערשטער רב זי"ע** - האט געהאט א זיהן וואס האט געהייסן **הרה"ק רבי בעריש פון אלעסק זצ"ל**. אמאל איז דער רבי בעריש געקומען צו פארן צום ערשטער רב קיין בעלזא, און דער ערשטער רב האט געמאכט א סעודה לכבודו.

אינמיטן סעודה האט איהם דער ערשטער רב געבעטן אז ער זאל זאגן א דבר-תורה, האט ער געענטפערט אז ער געדענקט נישט יעצט. האט דער ערשטער רב געזאגט, אז עס שטייט אין פסוק: **"וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר"** - דאס איז א רמז אז מען דארף בעהטן צום אייבערשטן 'בעת ההיא' - לאמר, אז אין יעדע צייט וואס מען וועט נאר דארפן זאל מען האבן א פאסיגע דבר-תורה צו זאגן, אָן דעם וואס מען זאל זיך דארפן גרייטן דערצו...

(סעודה ב' תשלו)

*

משה רבינו האט געוואלט אריינגיין קיין ארץ ישראל כדי צו נתעורר ווערן בתשובה

וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' וְגו', אֶעֱבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְגו', וַיֹּאמֶר ה' אֵלֵי רַב לֵךְ אֶל תּוֹסֵף דָּבָר אֵלֵי עוֹד בְּדָבָר הָאֵל (ג. כו.).

דער הייליגע **בעל שם טוב זי"ע** האט אמאל דערציילט א משל:

עס איז געווען אמאל א קעניג וואס איז געפארן אויפ'ן וועג מיט זיין וואגן, און אויפ'ן זייט איז געשטאנען א קינד וואס ער האט נישט פארשטאנען וואס דאס מיינט א 'קעניג', און ער האט גענומען א שטיין און דאס געווארפן אויף דער קעניג. גלייך זענען געקומען די באדינער'ס פון דער קעניג און זיי האבן געכאפט דאס קינד און אנגעהויבן צו טראכטן וועלכע שטראף זאל מען איהם געבן דערויף.

ווען דער קעניג האט דאס געהערט, האט ער פארשטאנען אז דאס קינד פארשטייט נישט וואס מיינט דאס א קעניג, האט ער געזאגט צו זיינע באדינער'ס: "איידער איר גייט איהם שטראפן, דארף מען איהם ערשט געבן צו פארשטיין וואס מיינט דאס בכלל א קעניג...". האט מען גענומען דאס קינד צו דער פאלאץ פון דער קעניג, און דארטן איז דאס קינד אויפגעוואקסן צוזאמען מיט די שטוב-מענטשן פון דער קעניג, און אזוי האט ער אנגעהויבן צו באקומען א שטיקל 'השגה' וואס מיינט דאס א קעניג, און ווי גרויס איז זיין זינד, און עס האט איהם ארומגענומען א געוואלדיגע צער און חרטה, און ער איז געלאפן צום קעניג און איהם געבעטן: "חשוב'ער קעניג, זיי מיר מוחל".

אבער דער קעניג האט איהם נישט געענטפערט, נאר ער האט איהם גרעסער געמאכט, און איהם אויפגענומען אלס גרויסע שר, און אזוי האט אנגעהויבן צו פארשטיין מער און מער ווי גרויס איז געווען די חוצפה צו ווארפן א שטיין אויפ'ן קעניג'ס וואגן, און כסדר איז ער געלאפן צום קעניג נאכאמאל און נאכאמאל, און איהם געבעטן אז ער זאל איהם מוחל זיין אויף זיין עבירה.

דער נמשל איז, אז אמאל זעהט דער אייבישטער אז איד האט געזינדיגט, אבער ער האט נישט קיין שכל און ער פארשטייט נישט די הארבקייט פון די עבירה וואס ער האט געטון, איז איהם דער אייבישטער משפיע אסאך גוט'ס אָן קיין שיעור, און דורך דעם הייבט ער אָן אריין צו טראכטן: "דער רבנו של עולם געבט מיר אזויפיל גוט'ס, און וויאזוי פיר איך זיך אויף צו איהם?!", און אזוי ווערט ער באמת נתעורר צו תשובה.

מיט דעם קען מען אויך ערקלערן די בקשה פון משה רבינו אריין צו גיין ארץ ישראל. משה רבינו האט געבעטן אז דער אייבישטער זאל איהם שענקען די גרויסע מתנה פון ארץ ישראל, **"אעברה נא ואראה את הארץ הטובה"**, און דורך דעם וועט ער צוקומען צו א גרעסערע מדריגה פון תשובה און חשבון הנפש. האט איהם דער אייבישטער געענטפערט: **"רב לך"** - דו ביזט שוין צוגעקומען צו די גרעסטע מדריגה וואס עס איז נאר שייך, און דו דארפט נישט אריין גיין קיין ארץ ישראל כדי צו נתעורר ווערן בתשובה...

(סעודה ב' תשלו)

סיפורי קודש אויף ענין דיומא

פון חמשה עשר באב זאל נישט אריבער גיין א טאג אָן צו לערנען א בלאט גמרא

במשך עטליכע יאר איז **הרה"ק דער רבי ר' מענדל פון רימנוב זי"ע** געווען דער 'בעל תפילה' ראש השנה ביי שחרית, ביי זיין גרויסע רבי דער הייליגע **רבי ר' אלימלך פון ליזענסק זי"ע**, און ער פלעגט זיך גרייטן דערצו שוין פון חמשה עשר באב דורך לערנען יעדן טאג כאטש איין בלאט גמרא, חוק ולא יעבור.

איין יאר ראש השנה, ווען מען האט געענדיגט 'פסוקי דזמרה' און דער רבי ר' מענדל האט שוין געדארפט צוגיין צו 'המלך', איז ער פלוצלינג נעלם געווארן און קיינער האט איהם נישט געטראפן. האבן די חסידים איהם אנגעהויבן צו זוכן, און נאך א לענגערע צייט האט מען איהם געטראפן אין א באהעלטעניש, און נאר נאך וואס מען האט זיך שטארק איינגעבעטן ביי איהם האט ער מסכים געווען צו צוגיין צום 'עמוד' צו 'המלך'.

דערנאך האט דער רבי ר' מענדל ערקלערט פארוואס ער האט זיך באהאלטן און ער האט נישט געוואלט צוגיין, וויבאלד א שלח ציבור וואס גייט צו ראש השנה צום 'עמוד' דארף אכטונג געבן אז כאטש פון חמשה עשר באב און ווייטער זאל נישט אריבער גיין אויף איהם א טאג אָן צו לערנען א בלאט גמרא, און אזוי וואס דאס איז ער איין טאג געווען פארנומען אונטערוועגס און ער האט נישט געקענט לערנען דער בלאט גמרא, האט ער מורא געהאט צו צוגיין צום 'עמוד'.

(שבת טובה תשנ"ו)

לערנען תורה אין די שעות פון דער נאכט - איז א תיקון אויפ'ן חטא המרגלים

די גמרא זאגט אין מסכת תענית (לא, א) אז פון חמשה עשר באב און ווייטער דארף מען פארמערן צו לערנען תורה אין די נעכט, און ווער עס פארמערט אין לימוד התורה איז זוכה אז מען פארמערט זיינע טעג.

דער טעם דערפון קען זיין, ווייל מיר טרעפן ביי דער חטא המרגלים דער מושג פון **"יום לשנה"** - א טאג ווערט גערעכנט ווי א יאר, אזוי ווי עס שטייט (במדבר יד, לד): **"יום לשנה יום לשנה תשאו את עוונותיכם ארבעים שנה"**, און פון די אנדערע זייט, ביי לימוד התורה טרעפן מיר אויך דער מושג פון **"יום לשנה"**, אזוי ווי **"חז"ל"** (חגיגה ה, ב) זאגן: **"כל העוסק בתורה אפילו יום אחד בשנה, מעלה עליו הכתוב כאילו עסק כל השנה כולה"**.

דאס קען זיין דער טעם פארוואס מען דארף פארמערן אין לימוד התורה פון חמשה עשר באב אין ווייטער; ווייל אין גמרא (תענית ל, ב) שטייט אז איינע פון די טעמים פארוואס חמשה עשר באב איז א יום טוב, ווייל דעמאלטס איז בטל געווארן די גזירה אז די אלע וואס האבן געזינדיגט ביי דער חטא המרגלים דארפן שטארבן (עי' תוספות ב"ב קכא, א), און כדי אז דער 'תיקון' אויפ'ן חטא המרגלים זאל זיין בשלימות, האבן די אידן געדארפט אנשטאט דעם פארמערן מיט לימוד התורה, וואס ביי די תורה טרעפן מיר די בחינה פון **"יום לשנה"** אזוי ווי ביי דער חטא המרגלים.

און דער טעם פארוואס מען דארף לערנען דווקא ביינאכט, ווייל לכאורה קען מען פרעגן א קושיא: וויאזוי קען מען פארעכטן אלטע עבירות דורך לימוד התורה? א מענטש דארף דאך סיי ווי לערנען תורה א גאנצע צייט, אויב אזוי וויאזוי קען ער פארעכטן מיט זיין יעצטיגע תורה אלטע עבירות?

דער תירוץ איז, אז דורך דעם וואס א מענטש לערנט תורה אפילו אין אזעלכע צייטן וואס ער פלעגט נישט לערנען, אזוי ווי למשל די זמנים וואס זענען געמאכט צו שלאפן, דורך דעם קען ער פארעכטן אויך די עבירות פון דער 'עבר'. און דערפאר זאגן חז"ל אז ווען מען וויל פארמערן אין לימוד התורה כדי צו מתקן זיין דער חטא המרגלים, דארף מען לערנען דווקא אין אזעלכע צייטן וואס מען פלעגט נישט לערנען נארמאל, אזוי ווי למשל ביינאכט.

(סעודה ג' תשכט)

הרה"ח ר' ישעיה שלום דייטש שליט"א
מאנסי
לרגל שמחת נישואי בתו
במזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

מסופר, שנאשר חלתה אמו של הרה"ק בעל 'ערוגת הבשם' מחוסט זצ"ל, נכנס להזכירה לטובה אצל הרה"ק משינאווא זצ"ל וביקש שיעתיר לרפואתה. נענה הרה"ק משינאווא: **"וכי מה יש לא-לי לעשות, זולת לומר פרק תהלים עבורה בכל יום, לרפואתה..."**.
למרבית הפלא, ימים ספורים לאחר הסתלקות הרה"ק משינאווא, נפטרה גם אמו של ה'ערוגת הבשם'. בדברי ההספד שנשא בעת הלוחית אמו, אמר ה'ערוגת הבשם: **"כיון שנסתלק מאיתנו הרה"ק משינאווא וחדל מלומר פרק תהלים בכל יום, שבקה חיים לכל חי"**.

כל אחד ואחד מאנשי שלומינו
מקבל על עצמו
לומר 'קאמפלייט יומי' קבוע
לחות עטרת ראשית!
972-2-566-7676

אמרי קודש

גיליון מס' 287 פר' ואתחנן תשפ"ה

מכ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א

שבת שלום
ומבורך

מערכת
אמרי קודש

לעילוי נשמת מוהר"ר מנחם שמואל חיים בהרה"ח אפרים ז"ל וזוג' מרת יוטל בהרה"ח משה יוסף ע"ה פריעדמאן

על הפרשה

ר' לך - די לך במה שנצטוית

עליו הכתוב כאילו עשאה, ונמצא שכבר זכיתם גם במה שלא ניתנה לכם לעשות בפועל - ר' לכם.

והנה משה רבנו אף הוא רצה להיכנס לארץ לא בשביל לאכול מפירותיה, אלא בשביל לקיים מצוות התלויות בארץ כמו שאמרו חז"ל (סוטה י"א) לך אמר לו הש"ת ר' לך, די לך במה שנצטוית, ומה שלא נצטוית ורצית וחשקת מעלה אני עליך כאילו עשיתו, ואיך צריך לקיים אותם בפועל ממש. הוי "כיון שאמר משה ר' לכם בני לוי" אמר לו הקב"ה ר' לך". (ס"ב ואתחנן תשל"ז)

במדבר (במדבר טו) "כיון שאמר משה ר' לכם בני לוי" אמר לו הקדוש ברוך הוא ר' לך."

וצריך ביאור מהי קשר בין שני עניינים אלו. ויש לומר דהנה קרח ועדתו רצו להיות כולם כהנים גדולים, ומשה רבנו אמר להם ר' לכם בני לוי, ר' לכם - אל לכם לרצות יותר ממה שציוה אתכם הבורא ית"ש, זאת ועוד, בזה לבד שאתם חושקים ומתאווים למדרגות גבוהות ונעלות אלו הם לכם בבחי' "חשב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה" שעליה אמרו חז"ל "מעלה

...

ג' מדרגות בלימוד התורה

וזהו רמז הכתוב 'ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם' זהו נגד מי שלומד להיות נקרא רב וחכם. 'כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו' זה נגד הלומד בגלל שהוא תבלין להינצל מיצה"ר כמשמעות הכתוב 'קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו. 'ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים', זהו מדרגת תורה לשמה. (א' ואתחנן תשמ"ב לבחורי ישיב"ק לונדון באד-גאסטיין)

בפרשת השבוע "ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם וכו', כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו וכו' ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת". יש לפרש דהנה יש ג' מדרגות בלימוד התורה, א', הלומד שלא לשמה, דהיינו שלומד להיות נקרא רב וחכם, ב', שלומד תורה כדי להינצל מיצה"ר כדאיתא בגמ' בראתי יצה"ר בראתי תבלין לה, ג', הלומד בשביל עצם ידיעת התורה כמצות ה' עלינו.

אחר מיטתו של הגאון"ח ר' שלום ישראל דירנפלד זלל"ה

והיו על לבו תמיד בבואו לכפר בקודש

על לבו בבואו אל הקדש לזכרן לפני ה' תמיד. כאומר, אמור להם שאני זוכר אותם תמיד והם חקוקים על לוח לבי בכל עת ובכל שעה. [השווה: מוצאי שמח"ת במעמד השטייעדיגע תורה בלשונו הק' "שתדעו שיש כמה סוגי קבוצות יש קבוצות עשירות ויש שיכולים לתת עבודה, כסף, כבוד וכדו' וכדו', אנו לצערנו מתמודדים עם חובות כבדים אין לנו כסף, וכמובן עבודה אין לנו לתת, כבוד זה לא הצד החזק שלנו, מי שרוצה להגיע לבעלזא מחמת דברים הללו מצפה לו אכזבה גדולה, הדבר היחיד שאני יכול לתת לכם היא לבי דמי נשמתי, רמ"ח אברים שלי ושס"ה גידים שלי לכלל ולפרט ביום ובליל!!!"]

מפי הגאון"ח ר' שלום דירנפלד זלל"ה: כשהייתי משגיח בישיבה היינו מביאים לפני מר"ש דו"ח מהבחורים על כל אחד בפרטית. פעם העזנו לכתוב למר"ש שהבחורים מבקשים קשר יותר ישיר ואישי עם מר"ש, כאשר מר"ש החזיר להם את הדו"ח ע"י שליחו הופתעו לראות שמר"ש ענה אותם בכת"ק על בקשתם הנ"ל "עיינו בפסוק 'שמות כח פסוק כט'", פסק פסוקו ולא הוסיף מאומה.

כשחזרנו לישיבה פתחנו מיד 'חומש שמות' לראות מה כתוב שם בפסוק, והנה נגלה לעינינו פסוק רב עוצמתי במאמר "ונשא אהרן את שמות בני ישראל בחשן המשפט

גליון השבועי נדבת ידידנו הנכבד מאוד נעלה עסיק באורייתא תדירא עושה צדקה בגופו ונפשו

כמוה"ר הערש וואלף דירנפלד שליט"א

לעילוי נשמת אביו הגאון החסיד המפורסם פה מפיק מרגליות העמיד תלמידים למאות ואלפים

מוה"ר שלום ישראל בן הרב ר' יעקב אליעזר זללה"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

יראה עילאה - יראה תתאה

לחתעלות יותר מזה, אבל כאשר מדברים בנוסח זה, יכולים להגיע לתשובה עילאה.

והוסיף "זאת ועוד, בדורות הללו, שהדורות חלשים, אי אפשר לסבול יותר מדאי ענין היראה והאימה ופחד של יום הדין", וסיים מרן שליט"א "זה ממני, ויכול אתה לומר עוד ועוד דרכים לבאר טעמא דמילתא".
(בכנס התרמה לטובת מוסדות התשובה בבית שמש)

● ● ●

שבע דנחמתא

'ופדיונה בכוריה', הרי יש כיום גם פדיון הבן? וענה ג' תירוצים, הראשון: שראה גירסה שהספרדים אומרים 'ופדיוני בכוריה' [ברי"ש במקום דל"ת] שמדובר על פירות ביכורים, ומר"ש נהנה מזה והגיב ואמר 'גאנץ גוט'. ועוד תירוצו שמר"ש ביטל. ועוד תירוצו שכיוון שכהנים לא בטוח שהפדיון בשלימות, ויש ספיקות בזה, גם מצד הכהן שלא בטוח שהינו כהן, והרי אף איתא ביעב"ץ שהכהנים אף צריכים להחזיר החמשה סלעים [מחמת ספק הנזכר], לכן מתפללים שכבר נזכה לפדיון הבן בשלימות. ותירוצו זה שיבחר מר"ש ואמר שזה תירוצו טוב.

● ● ●

אשר יוציאם ואשר יביאם

[כלומר, אם משתמשים עם מידות אלו לטובה, הרי שאינם מוציאם את האדם מן העולם כלל אלא אדרבה מדרבנו ועוזר לו להוציא מן הכוח אל הפועל כל אשר ביכולתו ופנימיותו] (תודתנו להרב גבריאל וולקאן והרב שמשון דירנפלד הי"ו בהמנוח ז"ל)

עוד מפי הנ"ל: בשבוע שעבר (ג' יט אלול) שהיתי בקודש פנימה, בין הדברים שאלתי את מרן שליט"א, מדוע היו רבוה"ק מבעלזא מדברים בהתעוררות לחודש אלול מענין הכנה למצוה של תשרי, ולא הזכירו כלל ענין יום הדין וכדומה?

כשמוע מר"ש שאלה זו, עצם ענינו לזמן מה, ואחר השיב, "אילו ידברו על אימת הדין, תהיה התשובה רק מיראת העונש, יראה תתאה, ולא יוכלו

שנה אחת שאל מרן למקונן הגאון ח"ר ר' שלום דירנפלד אודות הנוסח **"ופדיוני בכוריה"**, מה כוונתו, הרי גם בזמן הזה שייך פדיון בכור? והביא קינות משלו שמבאר שם בשני אופנים, האחת שזה עולה על 'פדיון הלולים', והשני בגירסא אחרת פדיוני **'ביכוריה'** [עם יו"ד לפני הכ"ף] כשהכוונה על מצות **ביכורים** שהביאו בני ישראל מדי שנה בשנה מראשית פירות שדותיהם [א.ה. אך בזה קשה מהי ענין פדיון למצות ביכורים].

לימים עוד שתיים שוב שנית שאל מר"ש למקונן ר' שלום דירנפלד באמצע הקינות, כהמשך למה ששאלו לפני שנתיים; "מהי שאומרים

עוד מפי הנ"ל: המשנה באבות (פ"ד מ"א) אומרת **"הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם"**, ואני אומר שדווקא שלושה דברים הללו בונים את האדם בעולם, כי לולא זאת, היה האדם נשאר לעצמו, ורק תודות למידות אלו, האדם יוצא ומוציא לפועל כל אשר לא ידו

שבת יאהר-צייט של קוה"ק מרן מהר"א זי"ע ועכ"א

ראה אנכי ללמוד מדרכי הצדיק לעשות כמוהו למרות מרחק הרב שבינו לבינו

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. בבעל הטורים באחד הפירושים שקאי על משה רבנו, שאמר להם משה ראה אנכי **"ממני תראו וכן תעשו"**.

ועל פי דרכו נאמר אנו, הנה בהסתכלות על הצדיק ישנה בזה ברכה והיפוכו, יש לך אדם שרואה ומסתכל על עבודת הצדיק, קדושתו, טהרתו, עבודתו, תורתו, תפלתו, מעשים טובים שלו, ולומד ממנו להיות כמוהו, שמא תאמר איך אנו יכולים ללמוד מדרכי הצדיק, הלוא רחוקים אנו ממנו מרחק רב כל כך וגבהו דרכיו מדרכיו אלה מעלות, אל תאמר כן, כי תמיד יש ללמוד על כל פנים באפס מעט ולנגוע בקצהו בבחינת **מתי "גיענו מעשי למעשי אבותי"**, ולו **בנגיעה** קלה, הסתכלות זו היא 'ברכה'. והיפוכו כשרואה ומתבונן בדרכי הצדיק ונופל על ידו להתרשלות, לייאוש, לעצבות ומרה שחורה אז זה לא טוב. (טי"ז כ"א אב תשס"ז)

● ● ●

ורוח אלקים מרחפת

"איך נעם מעך רשות און איך ערלויב מיר צו זאגען, אז דאס אז דער בעלזער רעבי'ס זענען דא מיט אונז היינט צו טאגס, און אז זייער זכות איז מגין אויף אונז, אין דעם איז נישטא קיין שום ספק. אבער (נאר מער וואו דעם זאג איך) אז דער פעטער זכרוננו לברכה - וואס די וואך איז זיין יאהר-צייט - וואס עהר איז געוועהן בשעת'ן חורבן [פון בעלזא] און עהר האט געבויט בעלזא פון ני, איז מיט אונז ממש ממש, בפועל ממש!!!!"

[אני לוקח לעצמי הורמנא ורשותא לומר, שזה שרבותינו הק' נשמתם בגזי מרומים הם אתנו היום, וזכותם מגינה עלינו, הוא פשוט ובזה אין שום ספק. אך יתרה מזאת אני אומר שכ"ק דודי ז"ל שחי את החורבן והוא זה שבנה את בית בעלזא מחדש הוא אתנו כיום ממש ממש ממש, בפועל ממש!!!!] (ס"ג עקב תש"ס - בעלזער נייעס)

לעילוי נשמת

מרת אסתר גשטטנר ע"ה בת הר"ר צבי לוק ז"ל
נלב"ע י"ג מנחם-אב תשע"ו לפ"ק
הונצח ע"י בנה הרה"ח הנכבד והנעלה
הרה"ח ר' שמעיה שליט"א

קול ששון וקול שמחה

סימן טוב ומזל טוב ליידינו החסיד הנכבד והנעלה אוהב ומוקיר תורה ואיחיו גופיה צורבא מרבנן רודצ'יץ בנופו בנפשו ומאודו
כמוה"ר דוד משה פריינד שליט"א
בן החסיד הנכבד והנעלה כמוה"ר יוסף שליט"א שנדב לבו לשאת תרומת ה' לכבוד שמחת נישואי בנו החשוב החתן **אהרן נ"י** עב"ג בהרה"ח ר' **דוד אליאס** שליט"א
יה"ר שיזכו לראות מהם ומכל יוצ'ח רוב נחת דקדושה כל הימים
- החתונה ביום ראשון ט"ז מנ"א אולמי האצולה אשדוד -

לעילוי נשמת

החסיד הנכבד מאוד נעלה, לבו וידו היה לכל פתוחה
כמוה"ר אפרים בהר"ר שמואל חיים ז"ל פריעדמאן
נלב"ע י"ג מנ"א תשמ"ו לפ"ק
הונצח ע"י נכדו הנדיב והנכבד עסקן נמרץ לכל קדשי
בית בעלזא מוה"ר **אהרן שליט"א** בורו פארק יע"א

גליון קל"ט (שנה ג')
פרשת ואתחנן תשפ"ה

אוצר באר יעקב

שיעורי הגאון הגדול מוה"ר רבי יעקב גרינוואלד שליט"א
רב בית המדרש דחסידי בעלזא "זכרון רפאל" בני ברק וחבר הביד"צ דקהל מחזיקי הדת באר"י

בענין ארצות עמון מואב סיחון ועוג שבעבר הירדן

דעת רש"י שארץ רפאים היא ארץ עוג ✦ קושית הרמב"ן על דברי רש"י ✦ האם קניזי וקדמוני נועדו מלכתחילה לבני לוט ✦ דברי האור החיים הק' שאף ארצות מואב ועמון הם ארץ רפאים ✦ ארץ סיחון ועוג אם דינה כארץ ישראל ✦ דברי הפרשת דרכים והברכי יוסף בענין ארץ סיחון ועוג ✦ עבר הירדן האם חייבת בבימורים ✦ ביאור דברי הירושלמי בענין חלק שבט מנשה ✦ פירוש התורת רפאל בדברי הירושלמי ✦ פירוש הבית הלוי בדברי הירושלמי

רש"י: 'אתה סבור שזו ארץ רפאים שנתתי לו לאברהם לפי שהאימים שהם רפאים ישבו בה לפנים, אבל לא זו היא, כי אותן רפאים הורשתי מפני בני לוט והושבתים תחתם.'

וכן נאמר עוד שם בהמשך הפרשה (שם ב. כ) לגבי ארץ בני עמון, שגם עמם נצטוו ישראל שלא לעשות מלחמה, 'ארץ רפאים

שנאמר בה (דברים ג. יג) 'ההוא יקרא ארץ רפאים'. וכך כתב גם רש"י בפרשת דברים שארץ רפאים שהובטחה לאברהם היא ארץ עוג, שכשנצטוו בני ישראל שלא לעשות מלחמה עם מואב, נאמר (שם ב. יא-י) 'האימים לפנים ישבו בה עם גדול ורב ורם כענקים, רפאים יחשבו אף הם כענקים'. וכתב שם

דעת רש"י שארץ רפאים היא ארץ עוג
בברית בין הבתרים הבטיח השי"ת לאברהם אבינו לתת לזרעו עשר ארצות שנמנו שם בפסוק, ואחת מהם היא ארץ רפאים, כמו שנאמר שם (בראשית טו. כ) 'ואת החתי ואת הפריזי ואת הרפאים'. ופירש שם רש"י שרפאים היא ארץ עוג,

<<<

פנינים

להחליף קרקע עם גוי בארץ ישראל

אולם לפי סברת הדובב מיישרים הנ"ל, יש להבין את דברי המהרש"א. שמאחר שאיסור מכירת קרקע לגוי הוא מטעם שמפקיע קדושת הקרקע על ידי שמוסרה לגוי, ומטעם זה כתב לאסור להחליף קרקע על ידי גוי. אם כן אפשר שבקרקע שכבר היתה ביד הגוי ונתחללה מקדושתה, אין איסור. ולפי זה גם אם היתה של גוי אחר, אפשר שמוותר למכור לגוי זה. אך צריך עיון בכל זה.

בענין דבר זה, שאין מחליפין קרקע עם גוי אף שהיה לו כבר, מצאנו גם לגבי הקדש. דהנה איתא בעבודה זרה (יג.), 'אין מקדישין ואין מחרימין בזמן הזה, ואם הקדיש והחרים והעריך, בהמה תיעקר, פירות כסות וכלים ירקבו'. והקשו **התוספות** (ד"ה ואם הקדיש) ממה שאמרו בערכין (כט). בההוא גברא דאחרימינהו לנכסיה, והורה לו רב יהודה לפדותם ולהשליך המעות בנהר, הרי שיש לזה תקנה, ומדוע אמרו כאן בהמה תיעקר. ותיצו התוספות, שבקרקעות שאי אפשר לכלותם תיקנו לפדותם, כדי שלא יבואו לידי תקלה על ידם. והסיקו התוספות, שיכול להיות שאף למטלטלין שבכלל הנכסים הועילה תקנה זו, כיון שהוקדשו יחד עם הקרקעות.

ובטל תורה (שם) דן, שלכאורה יש להבין, מדוע נקל בזה יותר, כיון שהוקדשו יחד. וכתב לפרש בכוונת התוספות, שהטעם שלא אמרו במטלטלין לפדותם הוא, משום שיש בזה איסור שאין מקדישין בזמן הזה, שעל ידי הפדייה עובר שוב על הקדשה בזמן הזה, שמקדיש מעות הפדייה, ורק בקרקע שאי אפשר לכלותם וחששו לתקלה התירו לפדותם. ולפי זה כשפודה ממילא הקרקע על פרוטה, יכול לפדות עמם גם המטלטלין, שכבר עבר ממילא על הקדשה בזמן הזה, ואין מוסיף בזה כלום.

אמנם דבריו מחודשים עד למאד, שגם בפדיון יש איסור משום אין מקדישין, שמה מוסיף בזה שפודה, מאחר שהטעם שאין מקדישין הוא משום חשש תקלה, מה איכפת לנו איזה חפץ קדוש. ואדרבה, הרי יכול למעט בהקדש בזמן הזה, על ידי שפודה את הכל בפרוטה. ובשלמא בחנייה בקרקע, הרי נתבאר הסברא שמוסיף הפקעת קדושה על ידי זה, אבל כאן מדוע יש לאסור בזה.

יש לעיין, אם מותר להחליף קרקע עם גוי בארץ ישראל, שמאחר שיש לו כבר קרקע בארץ ישראל אולי אין איסור בזה, שהרי אינו מוסיף לגוי שום חנייה על ידי זה, אלא מעביר החנייה של הגוי ממקום זה למקום זה. או שמא גם בזה יש משום איסור 'לא תחנם'.

בשו"ת דובב מיישרים (ח"ב סי' מז; ח"ג סי' א) נסתפק בזה. וכתב, שאף שמצד הסברא מותר, שהרי אינו מוסיף לו חנייה, וכן צידד הגאון בעל **תורת חסד** (בתשובה שנדפסה בספר זכר שמחה סי' רטו אות ז) להתיר, מכל מקום אפשר לומר שיהא אסור, מטעם שהוא כמפקיע קדושת הקרקע של ארץ ישראל על ידי שנותנה לגוי, ולכן אף שנוטל חנייה של הגוי ממקום זה למקום אחר, שהמקום ההוא שהיה של הגוי כבר מחולל הוא, ועכשיו מוציא מקום נוסף מקדושתו.

הדובב מיישרים מוכיח שם שאסור להחליף, ממה שהקשו בעבודה זרה (יד:) על מה ששינוי שאין למכור לגוי 'דקל טב'. והקשו בגמרא 'הא דקל ביש מוּבִינֵנּוּ, והא תנן אין מוכרין להם במחור בקרקע'. והנה אם נאמר שמוותר להחליף קרקע עם גוי, אם כן מדוע לא תירצו בגמרא שמדובר במחליף עם הגוי, שמשום לא תתן להם חנייה בקרקע לא היה אסור, ולכן הוצרך התנא לאסור בדקל טב. ועיין שם שהאריך בזה. וראה עוד **בהר צבי** (שביעית סי' מו אות ב) שגם כן דן בענין זה.

והנה המהרש"א (גיטין מז.) הקשה על הברייטא המובאת בגמרא (שם), שישראל שלקח שדה מגוי עד שלא הביאה שליש, וחזר ומכרה לו משהביאה שליש, חייבת במעשר. והקשה המהרש"א, מדוע הוצרך התנא לומר 'ישראל שלקח שדה מגוי, ולא אמר שהיתה של ישראל מתחילה ומכרה לגוי אחר שהביאה שליש. וכתב ליישב, שמאחר שאסור למכור קרקע לגוי בארץ ישראל, לא רצו לומר ישראל שמכר שדה שלו, שהרי עבר על איסור, ולכן נקט שדה שלקחה הישראל מהגוי וחזר ומכרה לו, שבזה אפשר שאין איסור.

ברם זהו דבר חדש, שלכאורה יש לעיין מנין לו לחלק ולהתיר, כשהיתה השדה כבר ביד הגוי מותר למכרה לו. וגם מסברא נראה שאסור, שמאחר שהיא עכשיו ביד הישראל, אסור לו ליתן חנייה לגוי, וכבר תמה **בקרני ראם** (שם) על דברי המהרש"א.

תחשב אף הוא רפאים ישבו בה לפנים'. וגם שם פירש רש"י 'ארץ רפאים נחשבת אף היא לפי שהרפאים ישבו בה לפנים, אבל לא זו היא שנתתי לאברהם'. ובהמשך הפרשה לגבי ממלכת עוג נאמר (שם ג, יג) 'ההוא יקרא ארץ רפאים'. וכתב רש"י שם: 'היא אותה שנתתי לאברהם'.

ומבוארת דעתו של רש"י שאף שגם בארצות מואב ועמון ישבו לפנים רפאים, והיו נקראות ארץ רפאים, מכל מקום הם אינן בכלל ההבטחה שניתנה לאברהם, רק ארץ עוג בלבד היא ארץ רפאים שהובטחה לאברהם. וכן כתב רש"י עוד בחולין (ס. ד"ה ליתו).

קושיית הרמב"ן על דברי רש"י

והרמב"ן בפירושו על התורה הקשה על פירוש רש"י, מדוע היה צריך הכתוב לומר שמואב ועמון אינם ארץ רפאים, אם הכוונה לומר שלא הובטחו לאברהם ולכן אין להם לבני ישראל ליטלן מבני לוט, הרי בפסוק נאמר הטעם שאינם יורשים את ארץ מואב 'כי לבני לוט נתתי את ער ירושה'. וכן בארץ עמון נאמר הטעם 'כי לבני לוט נתתה ירושה'. הרי שגם אלו הובטחו לאברהם, אלא שניתנו לבני לוט בעבור ההבטחה, ולכן אין ראוי לקחת מהם מה שניתן להם במתנה.

וכן פירש רש"י עצמו למעלה (ב, ה) שעשרה עממים ניתנו לאברהם, שבעה מהם לבני ישראל, ושלושה אחרים קיני קניזי וקדמוני שהם עמון מואב ושעיר, אחד מהם ניתן לעשו, ושנים לבני לוט, שבשכר שהלך לוט עם אברהם למצרים ושחק, עשאו כבנו. וראה עוד ברש"י (בראשית טו, יט) שכתב, שלא ניתנו לישראל מהעשרה אומות אלא שבעה אומות, וקיני קניזי וקדמוני עתידים להיות להם ירושה לעתיד. ומקור הדברים במדרש (ב"ר מז, כג).

ומה שאמרה התורה שמואב ועמון היו נקראים ארץ רפאים, כתב הרמב"ן שצריך לפרש שבא הכתוב להוכיח שניתנו לבני לוט מיד השי"ת, ולכן אין לבני ישראל רשות ליטלן מהם. שהרי היו מתחילה של רפאים שאימנם מוטלת על הבריות, ובדרך הטבע אי אפשר לכבשם, ובהכרח שנעשו נסים לבני לוט וכבשום בדרך נס, כיון שהובטחו לאברהם וניתנו להם. וראה גם בדברי הרמב"ן להלן (ג, יג) מה שפירש בפסוק 'ההוא יקרא ארץ רפאים'. ולפי פירושו לא בא הכתוב לשלול ארץ עמון ומואב שהם אינם רפאים כפי שפירש רש"י.

האם קיני קניזי וקדמוני נעדרו מלכתחילה לבני לוט

והר"א מזרחי כתב ליישב את קושיית הרמב"ן על רש"י, מדוע צריך הכתוב לפרש שעמון ומואב אינם ארץ רפאים שהובטחה לאברהם. שאף שבין רפאים ובין עמון ומואב הובטחו לאברהם, מכל מקום הרי רפאים ניתנו לבני ישראל, ועמון ומואב לבני לוט כמו שנתבאר, ולכן היה צריך לומר להם שלא יסברו שעמון ומואב הם רפאים שהובטחו

לאברהם לתת להם, אלא הם קיני קניזי וקדמוני שהובטחו ללוט, ואין להם היתר לכבשן וליטלן מהם.

בפרשת דרכים (דרוש שביעי) האריך הרבה בענין זה, ודחה דברי המזרחי שסבר שמתחילה ניתנו קיני קניזי וקדמוני לאברהם על דעת שיהיו לבני לוט. וכתב לבאר, שמתחילה בברית בין הבתרים היתה ההבטחה שירשו בני ישראל את כל העשרה אומות, אלא שלא זכו וניתנו להם רק שבעה אומות, ושלושת האומות האחרות ניתנו לבני לוט ועשו, ולעתיד לבא יחזרו בני ישראל ויקבלו גם את השלושה אומות^א.

ולכאורה נראה שגם הרמב"ן מודה למה שכתב רש"י, שארץ עמון ומואב אף שנקראים רפאים, אינם בכלל ארץ רפאים שנאמרה לאברהם בברית בין הבתרים, שהרי הביא דברי רש"י ששלוש ארצות שהם קיני קניזי וקדמוני ניתנו לבני לוט ועשו, הרי שרפאים שנזכרו בברית בין הבתרים לבד מקיני קניזי וקדמוני שנכתבו בפני עצמם, אינם עמון ומואב. ולא נחלק הרמב"ן על רש"י אלא בפירוש הפסוק, מה היתה כוונת התורה במה שפירשה שארץ עמון ומואב קרויים רפאים.

דברי האור החיים הק' שאף ארצות מואב ועמון הם ארץ רפאים

אמנם האור החיים הק' (דברים ב, יא: כ) כתב, שנראה שכל שנקרא ארץ רפאים, הוא בכלל המתנה שהובטחה לאברהם לתת לו, ואף עמון ומואב בכלל ארץ רפאים האמורה שם, שמנין לנו לחלק בין אלו לאלו, אלא שחלק זה של ארץ רפאים ניתן ללוט. וכתב על דברי רש"י שאלו אינם רפאים שהובטחה לאברהם, שאינו רואה הכרח לדבריו. וממה שנאמר אצל ארץ עוג 'ההוא יקרא ארץ רפאים', אין הכרח שבא לשלול רפאים אחרים, אלא בא לשלול חבל ארגוב אחר שאינו בכלל ארץ רפאים. וכן אפשר שבא לומר שרק ארץ עוג קרויה עד עתה ארץ רפאים, מה שאין כן עמון ומואב כבר אין נקראת היום ארץ רפאים.

ולכאורה צריך עיון על דבריו, שהרי שם בברית בין הבתרים נכתבו קיני קניזי וקדמוני בפני עצמם, ואם עמון ומואב בכלל ארץ רפאים מה הם קיני קניזי וקדמוני. אולם בדברי חז"ל (בבא בתרא נו, י: ירושלמי שביעית פ"ו ה"א; שם קידושין פ"א ה"ח) מובא כמה דיעות מה הם קיני קניזי וקדמוני.

ובהמשך דבריו הביא האור החיים הק' דברי הסיפרי (כי תבא, פסקא רצט), שדרשו ממה שנאמר במקרא ביכורים (דברים כו, ג) 'אשר נשבע ד' לאבותינו לתת לנו', פרט לעבר הירדן שנטלת מעצמך. שנמצא לפי זה שארץ סיחון ועוג אינה בכלל הארץ שכרת ד' עם אברהם. ולפי זה יתפרש 'ההוא יקרא ארץ רפאים' שרק נקראת כן בפי הבריות, אבל אינה ארץ רפאים שהבטיח השי"ת לאברהם.

וכן כתב עוד להלן (ג, יג) על פסוק 'ההוא יקרא ארץ רפאים' שארץ עוג אינה בכלל רפאים שנתן השי"ת לישראל. ולפי דבריו ארץ רפאים שנאמרה לאברהם, אינה בעבר

הירדן המזרחי, אלא בתוך ארץ ישראל בעבר הירדן המערבי, ששם מקום שבעה אומות.

אולם אחר כך דחה האור החיים, שלעולם אפשר לומר שארץ סיחון ועוג היא בכלל הארצות שנתן השי"ת לבני ישראל. ומה שאמרו בסיפרי על עבר הירדן שאינה בכלל 'לתת לנו' שנטלוה מעצמם, אין פירושו שלא הובטחה להם, אלא כוונת הסיפרי לומר שהארצות שבעבר הירדן אינן שוות בקדושתם לקדושת ארץ ישראל, שאף בארץ ישראל עצמה אין כל המקומות שוים בדרגתם, כמו שאמרו במשנה (כלים פ"א מ"ו) 'עשר קדושות הן', והיינו מפני שעבר הירדן לא ניתנה להם לשבת בה כארץ ישראל עצמה שניתנה לישיבה, אלא ניתנה להם לשאר צרכיהם להיות להם לשלל, אבל לא לדירה. ולכן למדו בסיפרי ממה שנאמר 'לתת לנו', שחייב ביכורים הוא רק מן המקומות שניתנו להם לישיבה, פרט לעבר הירדן שמצד ההבטחה ניתנה להם לצרכיהם והם נטלוה מעצמן לישיבה.

ארץ סיחון ועוג אם דינה כארץ ישראל

ומכל מה שנתבאר, שלפי פשוטו ארץ סיחון ועוג שכבשו משה ובני ישראל קודם שנכנסו לארץ, וישבו בה בני גד ובני ראובן וחצי שבט מנשה, היא בודאי ארץ רפאים שהובטחה לאברהם אבינו להורישם לבני ישראל, כפי שמתבאר מדברי רש"י ורמב"ן, נמצא לפי זה לכאורה שעבר הירדן יש לה דין ארץ ישראל לכל דבר, ונוהגות בה מן התורה כל מצוות התלויות בארץ. וכן מוכח מלשון המשנה (שביעית פ"ט מ"ב) 'שלוש ארצות לביעור יהודה ועבר הירדן והגליל', שנוהגים בה כל דיני שביעית.

וכן נראה מדברי הגמרא (בבא בתרא נו.) 'אמר רב יהודה אמר שמואל כל שהראהו הקב"ה למשה חייב במעשר, לאפוקי קיני קניזי וקדמוני'. וממה שמיעטו רק שעיר עמון ומואב ולא ארץ סיחון ועוג, מוכח שארץ סיחון ועוג חייבת במעשר שהם משבעה אומות, כמו שכתב שם הרשב"ם.

אולם בתוספות שם (ד"ה הר שעיר) מבואר בשם רבינו תם שארץ סיחון ועוג נחלקת לשני חלקים, החלק שהיה מתחילה של סיחון ועוג ולא כבשום מעמון ומואב, הוא עבר הירדן שעליו אמרו במשנה שלש ארצות לביעור, ודינו כארץ ישראל לכל דבר. אבל מה שכבשו מעמון ומואב, כמו שאמרו בגמרא (חולין ס: ס) שעמון ומואב טיהרו בסיחון, מקומות אלו אינם חייבים לגמרי בשביעית, כדברי המשנה (ידים פ"ד מ"א) עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית. וכן כתב רבינו תם בספר הישר (סי' תרלז)^ב.

דברי הפרשת דרכים והרבי יוסף בענין ארץ סיחון ועוג

הפרשת דרכים (דרוש שמיני) הקשה איך כבש משה את ארץ סיחון ועוג, הרי הם בכלל ארץ שבעה אומות שניתנו לישראל, ומשה לא היה רשאי להכנס לארץ, אחר שנאמר לו (במדבר כ, יב) 'לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר

^א הרא"ש ורע"ב (ידים שם) שאף עמון ומואב שטיהרו בסיחון, הם בכלל עבר הירדן שאמרו במשנה של שלש ארצות לביעור.

^ב וראה עוד בדברי התוספות (חגיגה ג: ד"ה עמון; יבמות טז. ד"ה עמון) שהביאו שני דרכים בזה אם עמון ומואב שטיהרו בסיחון נתקדשו גם הם בקדושת ארץ ישראל. וכן כתבו

^א וראה גם לשון הריטב"א (בבא בתרא נו.) 'ולפי שידע הקב"ה שעתידין לגלות לא קיים דבר זה לגמרי, והניחם לימות המשיח'.

נתתי להם. גם מצאנו שאמרו חז"ל בסיפרי (הובא ברש"י דברים ג, כג), על מה שהתחנן משה לפני השי"ת ואמר 'אתה החילות להראות את עבדך וגו' אעברה נא ואראה', שאמר משה, אחר שכבשתי ארץ סיחון ועוג דמיתי שמא הותר הנדר, משום שנדר שהותר מקצתו הותר כולו. הרי שארץ סיחון ועוג היתה בכלל השבועה והותרו, וקשה איך באמת הותר לו להכנס לשם.

והביא הפרשת דרכים בשם גדול אחד, שמה היה סבור כן שארץ סיחון ועוג מכלל ארץ ישראל היא, וסבר שהותר לו מקצת הנדר, אבל אליבא דאמת אינה מארץ ישראל. והפרשת דרכים הקשה עליו שבדאי אף אליבא דאמת כן הוא, שארץ סיחון ועוג מארץ ישראל היא. וראיה לזה מדברי המשנה (ביכורים פ"א מ"ד) שנתמעתה ארץ סיחון ועוג מחיוב ביכורים, מפני שאינה ארץ זבת חלב ודבש. הרי שרק לענין ביכורים נתמעתה, אבל בתרומות ומעשרות ובשאר מצוות התלויות בארץ חייבת מן התורה בעבר הירדן. ועוד האריך שם הפרשת דרכים בראיות להוכיח שארץ סיחון ועוג דין ארץ ישראל יש לה.

והברכי יוסף (או"ח סי' תפט אות ג) האריך מאד באריכות גדולה ונפלאה בדברי הפרשת דרכים ובענין זה, אם ארץ סיחון ועוג מארץ ישראל היא. וביאר שם שיש ראשונים הסוברים שעבר הירדן המזרחי ארץ סיחון ועוג אינו ארץ ישראל, רק עבר הירדן המערבי. ועיין שם שפירש כך בדעת הרמב"ם.

עבר הירדן האם חייבת בביכורים

הנה הבאנו למעלה את דברי האור החיים הק' שדייק ממה שמיעט רבי שמעון בסיפרי עבר הירדן מחיוב מצות ביכורים, ולמדה מהכתוב 'לתת לנו' ולא שנטלת מעצמך, שמזה מוכח שעבר הירדן אינו מארץ ישראל, ואינו מהארצות שהובטחו לבני ישראל רק נטלוהו מעצמם. ובפרשת מטות (במדבר לב, ז) הוסיף האור החיים הק' לבאר עוד, שהגם שתנא קמא שם בסיפרי דרש דבר אחר מתיבות 'לתת לנו' למעט עבדים, מכל מקום מדברי שמעון נשמע לתנא קמא, שעבר הירדן אינו מארץ ישראל, שאין מסתבר לומר שנחלקו בזה, אם ארץ סיחון ועוג הם בכלל הארץ שנתן השי"ת לאברהם או לא. ונראה מדבריו שכולי עלמא מודים לדין זה שעבר הירדן אינה חייבת בביכורים.

אך באמת במשנה (ביכורים פ"א מ"י) נחלקו תנאים בזה. שתנא קמא מחייב להביא ביכורים מעבר הירדן, ורבי יוסי הגלילי סובר שאין מביאים ביכורים מעבר הירדן, שאינה ארץ זבת חלב ודבש.¹

עוד יש לדייק מדברי המשנה, שאפילו רבי יוסי הגלילי אינו ממעט עבר הירדן אלא

מחיוב ביכורים, שמאחר ונאמר בה זבת חלב ודבש, אין חיובה אלא בארץ זבת חלב ודבש. אבל לענין שאר מצוות שלא נזכר בהם זבת חלב ודבש, עבר הירדן דינו כארץ ישראל, וכמו שהבאנו למעלה מדברי הפרשת דרכים לדייק כן. וגם בסיפרי עצמו מובאים אחר כך (פיסקא שא) דברי רבי יוסי הגלילי שפוסט את עבר הירדן מביכורים מטעם שאינו זבת חלב ודבש. נמצא שרק לרבי שמעון לבד עבר הירדן פטור מכל מצוות התלויות בארץ, כיון שנטלוהו מעצמם ולא ניתן להם בהבטחת השי"ת.

ביאור דברי הירושלמי בענין חלק שבט מנשה

בירושלמי (ביכורים פ"א ה"ח) איתא 'תני אשר נתתה לי לא שנטלתי לי מעצמי'. ודרש זה הוא כעין הדרש שדרש רבי שמעון בסיפרי, אלא שרבי שמעון מיעט עבר הירדן מחיוב ביכורים מתיבות 'לתת לנו', והתנא שבירושלמי מיעט מתיבות 'אשר נתתה לי'. ואמרו עוד שם בירושלמי 'מה ביניהן, אמר רבי אבין חצי שבט מנשה ביניהן, מאן דאמר אשר נתתה לי ולא שנטלתי לי מעצמי, חצי שבט מנשה לא נטלו מעצמם. מאן דאמר ארץ זבת חלב ודבש, אפילו כן אינה ארץ זבת חלב ודבש'.

ופירושו המפרשים (פני משה שם; משנה אחרונה שם; העמק דבר דברים) כוונת דברי הירושלמי, שבא לפרש מה הנפקא מינה בין דעת רבי יוסי הגלילי שבמשנה, שמיעט עבר הירדן משום שאינה זבת חלב ודבש, לבין התנא שדרש למעט עבר הירדן מאשר נתתה לי. ואמרו שהנפקא מינה ביניהם היא לענין נחלת חצי שבט מנשה, שלרבי יוסי הגלילי גם נחלה זו נתמעתה, שאינה ארץ זבת חלב ודבש, ואילו לתנא שמיעט מאשר נתתה לי, לא נתמעתה אלא נחלת בני גד ובני ראובן שביקשו מעצמם ממשה רבינו לרשת נחלתם, אבל חצי שבט מנשה שלא ביקשו ממשה, אלא הוא מעצמו נתן להם נחלה בעבר הירדן, נחלה זו חייבת בביכורים.

ופירוש זה חידוש הוא, לומר שמחמת זה שביקשו בני גד ובני ראובן נחלה לעצמם, נפטרו מחיוב ביכורים, שהרי משה הסכים להם ובודאי היה זה על פי ד', ומדוע נחשב שנטלוהו מעצמם. ואם נאמר שהכוונה שארץ זו לא היתה מובטחת מפי השי"ת ליתנה לבני ישראל, כפי שהוכיח מזה האור החיים הק', אם כן אף נחלת שבט מנשה תהיה פטורה, שאין הפטור תלוי בבקשתם, אלא במה שאינה מארץ ישראל.

פירוש התורת רפאל בדברי הירושלמי

ובספר תורת רפאל (ח"ג סי' ו) כתב לפרש דברי הירושלמי על פי דברי הסיפרי, שדרש רבי שמעון דרשה זו מתיבות 'לתת לנו'. והכוונה שכיון שנאמר בפסוק (דברים כו, ג)

'אשר נשבע ד' לאבותינו לתת לנו', אם כן חיוב ביכורים תלוי בשבועה ובכריתת ברית שהבטיח הקב"ה ליתן לישראל, ומקום שלא היה בכלל ההבטחה והשבועה מתחילה, נחשב שנטלוהו מעצמם, אף שבזמן נתינתה ניתנה להם על פי ד'. ובודאי גם כוונת הירושלמי לזה, למעט מאשר נתתה לי מקום שלא הובטח להם מתחילה בברית בין הבתרים.

והנה ארץ רפאים שהובטחה לאברהם אבינו שתינתן לבני ישראל, פירש רש"י שהיא ארץ עוג כמובא למעלה. וארץ עוג ניתנה לחצי שבט מנשה כמו שנאמר בפסוק (דברים ג, יג) 'ויתר הגלעד וכל הבשן ממלכת עוג נתתי לחצי שבט המנשה'. ולפי זה מובנים היטב דברי הירושלמי שפירש את הנפקא מינה בין הדרשות. שלרבי יוסי הגלילי שמיעט עבר הירדן מזבת חלב ודבש, אף ארץ מנשה בכלל המיעוט אף שהיא ארץ רפאים שהובטחה לאברהם, מכל מקום אינה זבת חלב ודבש. אבל אם המיעוט נלמד מאשר נתתה לי, שבא למעט ארץ שלא הובטחה להם בשבועה, אין המיעוט אלא על חלקם של בני גד ובני ראובן, אבל חלקם של חצי שבט מנשה חייב בביכורים.

פירוש הבית הלוי בדברי הירושלמי

והבית הלוי (ח"ב סי' י) כתב לפרש דברי הירושלמי בדרך אחרת. שמה שאמרו ולא שנטלתי מעצמי, לא בא למעט ארץ סיחון ועוג שנחלו בני ראובן ובני גד וחצי שבט מנשה, שאלו נטלו חלקם על פי השי"ת, אלא בא למעט כל מה שיכבשו בני ישראל מעצמם. שאף שכל ארץ שכובשים ישראל בכיבוש רבים על פי מלך או נביא נחשב כארץ ישראל וחייב בכל מצוות התלויות בארץ, כמובא ברמב"ם (הלכות תרומות פ"א ה"ב), מכל מקום מחיוב ביכורים פטורה ארץ זו. ומה שאמרו בירושלמי נפקא מינה לחצי שבט מנשה, אין הכוונה דוקא לחלקם של מנשה, אלא הכוונה לכל עבר הירדן אף חלק בני גד ובני ראובן, ונקט הירושלמי אחד מהם. והיינו מה שאמרו שלרבי יוסי הגלילי שממעט מזבת חלב ודבש, גם עבר הירדן נתמעת מחיוב ביכורים. אבל לתנא דברייתא שממעט מאשר נתתה לי, לא נתמעת עבר הירדן כלל, רק ארצות אחרות אם יכבשו בני ישראל.

ולפי דבריו, דברי רבי שמעון שבסיפרי אינם כדברי התנא שמובא בירושלמי. שרבי שמעון ממעט עבר הירדן מביכורים מדכתיב 'אשר נשבע ד' לאבותינו לתת לנו', וסבר שזו אינה ארץ שנשבע השי"ת לתת לנו. ואילו התנא דברייתא אינו ממעט עבר הירדן, אלא שאר ארצות שכבשו ישראל מדכתיב אשר נתתה לי ד'.

- ✧ **לרש"י** רק ארץ עוג היא רפאים. ו'ההוא יקרא' לומר שעמון ומואב אינם רפאים.
- ✧ **לרמב"ן** 'ההוא יקרא' לומר שניתנו לבני לוט ואין לישראל ליטלן.
- ✧ **ברא"ם** ש'ההוא יקרא' לומר שעמון ומואב הם קניי קניזי וקדמוני והובטחו ללוט. ופרשת דרכים דחה, שאף הם בכלל הבטחת עשרה עממין.
- ✧ גם לרמב"ן משמע שהובטחו מתחילה לישראל.
- ✧ **באור החיים** שעמון ומואב בכלל רפאים שהובטחו, ו'ההוא יקרא' לאפוקי ארגוב אחר. וצריך עיון שקניי קניזי וקדמוני נכתבו בפני עצמם.
- ✧ **באור החיים** שעבר הירדן נתמעט מלתת לנו ולא שנטלת מעצמך. ו'ההוא יקרא' רק בפי הבריות. וארץ רפאים של
- ההבטחה היא בעבר המזרחי.
- ✧ ודחה שעמון ומואב הובטחו לשאר צרכים ונטלוה מעצמם לשיבה.
- ✧ לפי כל האמור, עבר הירדן חייב במעשרות. אבל לרבינו תם רק החלק שהיה מתחילה של סיחון ועוג.
- ✧ **פרשת דרכים** הקשה, איך הותר למשה ליכנס לארץ סיחון ועוג. ובשם גדול אחד, שאינה מארץ ישראל. והוכיח פרשת דרכים שהיא מארץ ישראל.
- ✧ **ברכי יוסף** שיש דעות ראשונים וכן הרמב"ם שעבר המזרחי אינו ארץ ישראל.
- ✧ **באור החיים** שלכל המיעוטים בביכורים אינה מארץ ישראל. אבל במשנה נחלקו תנאים.
- ✧ אפילו לרבי יוסי הגלילי נתמעט רק ביכורים שאינה זבת חלב ודבש, אבל שאר מצוות נוהגות.
- ✧ בירושלמי שהנפקא מינה בין מיעוט אשר נתת למיעוט זבת חלב ודבש, לחצי שבט מנשה.
- ✧ **למפרשים** ארץ בני גד ובני ראובן נחשב נטלת מעצמך. וצריך עיון שוודאי היה בהסכמת משה ועל פי ד'. ואם משום שאינה מובטחת, גם של מנשה אינה מובטחת.
- ✧ **לתורת רפאל** אשר נתת לי היינו בשבועה והבטחה, וחלק מנשה היה בכלל ההבטחה.
- ✧ **לביית הלוי** מתמעט כל שיכבשו מעצמם, ומנשה לאו דוקא.

פונים

בגדר איסור לא תתאוה

ומדברי הדרך פקודיך (לא תעשה לה, חלק המעשה אות א) נראה שסובר, שלא תתאוה הוא לאו שנאסר מחמת עצמו, ולא משום שלא יבוא לידי לא תחמוד. שכתב לבאר החילוק בין איסור לא תתאוה לאיסור לא תחמוד, שלא תתאוה נאמר על התאוה בלבד, כשרואה חפץ ביד חבירו ומתאוה בלבו להשיגו, ואף אם לא השתדל כלל בהשגתו, אבל לא תחמוד הוא דווקא במשתדל להשיגו, ועשה פעולות עד שהגיע החפץ לידו. ונראה מדבריו, שעובר בלא תתאוה על התאוה בלבד, שלא התנה שהאיסור נוהג רק בחישוב מחשבות איך להשיגו כפי שכתב הרמב"ם.

אך מזה לבד עדיין אין ראיה שאינו סובר שהתאוה נאסרה משום איסור לא תחמוד, שהרי אפשר שאף שנאסרה משום לא תחמוד, מכל מקום נאסרה כל תאוה כדי שלא יבוא לידי חימוד וכפי שכתב החינוך.

אולם אחר כך (שם, חלק הדיבור אות ב) מאריך הדרך פקודיך לדון בגדר איסור לא תחמוד, ונסתפק אם האיסור מן התורה הוא דווקא בחומד את חפצו של חבירו, שרצונו שחפץ זה שביד חבירו יהיה שלו, או שהאיסור הוא אפילו בחומד שיהיה לו חפץ יפה כזה כמו של חבירו, אבל אינו חפץ דווקא בזה שביד חבירו. ומביא ראיה לפשוט ספק זה, ממה שמבואר ב**זוהר הקדוש** (יתרו צג), שאיסור לא תחמוד הוא אפילו במקום מצוה, אבל בתורה אין שייך איסור חמדה. ומוכח מזה שאיסור חמדה הוא אפילו בכעין חבירו, שהרי בתורה בהכרח החמדה היא שיהיה גם הוא בקי בתורה כמו חבירו, ואינו חומד שיהיה לו את תורתו של חבירו ליטלה ממנו, ובכל זאת הוצרך להתיר רק מצד היתר בתורה, הרי שבשאר דברים יש איסור אף בזה. עיין שם.

וקצת צריך עיון בדבריו, שכתב ספק זה גבי איסור לא תחמוד, והרי בלא תחמוד אינו עובר עד ששייג החפץ לידו כפי שכתב הוא עצמו, ואם כן אין שייך להסתפק בזה, שוודאי האיסור הוא דווקא בחומד את חפצו של חבירו ועשה פעולות להשיגו.

ובפשטות צריך לומר, שאכן הדרך פקודיך נתכוון להסתפק בלאו של לא תתאוה, אם האיסור הוא רק במתאוה לחפץ של פלוני או אפילו כשמתאוה שיהיה לו חפץ כעין של חבירו, ומה שנקט הלשון 'לא תחמוד' אינו מדויק כל כך.

אם כנים הדברים, לפי זה יהיה מוכח מדבריו שלא תתאוה נאסר גם במקום שלא יוכל לבוא לידי איסור לא תחמוד. שאם נאסר רק במקום שיכול לבוא לידי לא תחמוד, לא שייך לאסור כשאינו מתאוה בפרטות להחפץ שביד חבירו אלא לחפץ כעין זה, שהרי בזה אינו יכול לבוא לידי לא תחמוד. וראה עוד מה שהארכנו בזה בבאר יעקב (ח"ג, ואתחתן).

כתב הרמב"ם (הל' גזילה פ"א ה"י) בביאור איסור לא תתאוה: 'כל המתאוה ביתו או אשתו או כליו של חבירו וכו', כיון שחשב בלבו האין יקנה דבר זה ונפתה לבו בדבר, עבר בלא תעשה, שנאמר לא תתאוה, ואין תאוה אלא בלב בלבד'.

והנה המגיד משנה (שם) כתב, שנראה שלדעת הרמב"ם (שם ה"ט) הסובר באיסור לא תחמוד שאינו עובר אלא כשלא אמר רוצה אני, לפי זה איסור לא תתאוה הוא שלא יתאוה לקנות בדמים שלא ברצון הבעלים.

ונראה מדברי הרב המגיד, שסובר שלא תתאוה אינו איסור נפרד שאסרה התורה התאוה בלא שייכות לאיסור לא תחמוד, אלא לא תתאוה נאסר משום גדר וסייג לאיסור לא תחמוד, שאסור לו להתאוות בדבר שיכול לבוא על ידי זה לאיסור לא תחמוד. ולכן כתב שלפי הרמב"ם שאיסור לא תחמוד מדובר רק כשנטול החפץ מיד הבעלים בעל כרחו ולא אמר רוצה אני, אם כן גם איסור לא תתאוה הוא דווקא באופן זה, שמתאוה לעשות כן ליטול החפץ מיד פלוני בעל כרחו. מה שאין כן לדעת הרמב"ם (שם) הסובר שאיסור לא תחמוד הוא אף כשאמר רוצה אני, אם כן גם איסור לא תתאוה הוא בכל אופן.

ובאמת כך נראה מלשון הרמב"ם הנ"ל, שאיסור לא תתאוה נאסר משום איסור לא תחמוד. שלא כתב הרמב"ם שעובר על התאוה בלבד כשמתאוה על חפצו של פלוני שיהיה שלו, אלא כתב שהאיסור הוא כשחשב בלבו האין יקנה דבר זה, דהיינו שמבקש תחבולות בלבו ומחשב מחשבות האין יוכל להשיג הדבר. וכן כתב הרמב"ם אחר כך (ה"יא) 'התאוה מביאה לידי חימוד'.

גם מדברי הרמב"ם (דברים ה"ח) נראה שסובר קצת שאיסור לא תתאוה נאסר משום לא תחמוד. שכתב שלא תתאוה הוא תוספת על איסור לא תחמוד, שהוסיפה התורה לבאר כי יכנס בכלל החמדה אפילו התאוה, ואם מתאוה לגזול מחבירו דבר עובר עליו אף על פי שאין הדבר בידו ואינו יכול ליטלו ממנו, כגון שחבירו תקף ממנו או שיש אימת מלכות עליו.

אך הרמב"ן לא כתב כהרמב"ם שעובר רק כשמבקש תחבולות איך להשיגו, אלא משמע שעל התאוה בלבד הוא עובר, וכמו שכתב שאפילו כשאי אפשר לו להשיגו גם כן עובר. ואם כן אין זה מוכרח שסובר שתאוה נאסרה משום חמדה, אלא שהוא תוספת וחומרא יותר מלא תחמוד.

בספר החינוך (מצוה תטז) מבאר ענין וטעם איסור לא תתאוה, משום שקביעות המחשבה בתאוה יהיה סיבה לעשות תחבולה לקחת החפץ מידו. והיינו כדברי הרמב"ם שתאוה נאסרה משום חמדה, שעל ידה יכול לבוא לעבור על איסור לא תחמוד.

אך מדבריו משמע, שעובר על לא תתאוה אפילו אם אינו חושב עכשיו תחבולות איך לקנותו, אלא שנאסר משום שמביא לידי זה, אבל להרמב"ם אינו עובר עד שיחשוב איך לקנותו.

עולם לתרופה

מפרד"ס התורה ומשדה החסידות

בס"ד, עש"ק פר' ואתחנן - "נחמנו" (אבות ג)
י"ד אב תשפ"ה - שנה ל' גלין איתא

ה'תשפ"ה	ה'תשפ"ה	ה'תשפ"ה
22:30	22:13	20:58
21:47	21:34	20:21
21:44	21:30	20:14
22:02	21:53	20:37
21:31	21:12	20:05
22:29	22:18	21:01
22:00	21:40	20:31
22:29	22:11	21:00
22:07	21:51	20:38

בסיוע קרן יקר למרדכי לע"נ הרה"ח ר' מרדכי ב"ר מאיר אריה ז"ל רי"ז וזוג' מרת רחל פרומט ע"ה בת הגה"ח ר' אברהם צבי רומעלט זצ"ל

פלאות עדותיך

פרשיות תפילין יקרי ערך שכתבם "מלאך או שרף או אפילו גבוה מעל גבוה" - אין יוצאים בהם ידי חובת המצוה! החילוק בין אליהו הנביא לרבינו הקדוש שהיה יורד ובא לביתם לאחר פטירתו בכל בי שמש, ועוד

וקשרתם לאות על ידך וגו'. וכתבתם וגו' (ח. טו). במסכת גיטין (מה): איתא: "תני רב המנוח בריה דרבא מפשורניא, ספר תורה תפלין ומזוזות שכתבן מסור עכ"ם ועבד אשה וקטן וכו' וישראל מומר, פסולין, שנאמר 'וקשרתם' - וכתבתם, כל שישנו בקשירה ישנו בכתביה, וכל שאינו בקשירה אינו בכתביה".

ענין נפלא דן בזה הגה"ק רבי חיים סופר זצ"ל בשו"ת 'מחנה חיים' (ח"א א"ח סי' ה) וז"ל בתוך דבריו:

"אקדים חקירה, נראה לדעתי אם איש גבריאל המלאך יכתב פרשיות תפילין כדת של תורה המה פסולים להניח, דכלל גדול דכתיב 'וקשרתם' וכתבתם, מי שמחוייב בקשירה הוא בר כתיבה, ומי שאינו מחוייב בקשירה אינו בר כתיבה, ומשום הכי, אפילו אשה שכתבה הפרשיות פסולים, יען דמצות תפילין הוה מצות עשה שהזמן גרמא, עיי' גיטין דף מ"ה ובטור ושלחן ערוך א"ח סי' ל"ט סעיף א, ואם כן מלאך אב מלאך כותב הפרשיות לשמה, פסולים, דעל כל פנים אינו בר מצות קשירה, דלא נצטווה במצות עשה של הנחת תפילין, אם כן פסולה לכתוב פרשיות תפילין, ואם כתבה אין ישראל יוצא המצות עשה, וזה פשוט מאוד בעיני בעוה"י."

ואוסף נופך, אילו כביכול הקב"ה בכבודו ובעצמו יכתב פרשיות של תפילין ידון, אין אדם יוצא בהם ידי חובתו, דכתיב 'וקשרתם' וכתבתם, מי שהוא מחוייב במצות עשה של קשירת תפילין אותו כתיבה כשר לפני בר ישראל, אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו אשר אינו מחוייב במצות עשה של הנחת תפילין, הגם שאמר חכמינו ז"ל הקב"ה מניח תפילין דכתיב (ישעי' סב. ח) 'נשבע ה' בימינו וזכרנו עו' עיין ברכות דף ו' (ע"א), אף על פי כן אינו מחוייב בקשירת תפילין, וכיון שאינו מחוייב להיות בר קשירה אין תיבתו מועיל לבני ישראל שמחוייבים בקשירה, ודוקא מי שמחוייב בקשירה מהני כתיבתו; ועוד, אין הקב"ה מניח תפילין עם אותן פרשיות אשר אנו מצוים בהם, כמבואר בגמרא ברכות דף ו' (ע"א) 'אמר ליה רב חנמן בר יצחק לרב חייה בר אבין, הני תפילין דמרי עלמא מה כתיב בהו', וכתב רש"י (ד"ה מה כתיב): 'בשלמא בתפילין דידן כתיב 'שמע', ויהיה אם שמע', קדש לי כל בכור', ויהיה כי יביאך, פרשיות שנצטוו בהם לשום זכרון מצוותיו של הקב"ה אות וזכרון להם לישראל, אלא בדידיה, מאי כתיב בהו', ואם כן כיון שאינו מניח תפילין בפירוש שובי ישראל מניחים, אינו בר כתיבה באותן פרשיות שובי ישראל מניחים, והגם שפרשיות כאלה יהיה יקרי הערך כשני לחות אשר היו כתובים באצבע אלקים במעלת קודש קדשים, אף על פי כן אינו מניח תפילין שיצא בהם בר ישראל מצות עשה של הנחת תפילין, והבן זה מאוד.

וגם לא אמנם מלגלות דעתי בודאי אילו רבינו הקדוש (רבי יהודה הנשיא), שבא כל בי שמש לביתו (-ידעל ערב שבת היה בא לביתו משפטר, כדלקמן. רש"י), כמבואר בכתובות דף ק"ג, וכדומה מן הקדושים אשר זוכים לבוא בין החיים וכו', אם היה כותב רבינו הקדוש פרשיות תפילין, היה פסולין, דכתיב (תהלים פ, ו) 'במתים חפשי', שנעשה פטור מכל המצוות (מה סא) ולא הוה בר קשירה, וממילא לא הוה בר כתיבה כמובן, אבל אם אליהו הנביא יכתוב פרשיות תפילין הוא ספק עצום אם (אינם) כשרים, דהוא לא מת ולא נעשה חפשי ממצוות וכאשר בא יבוא על הארץ הוא בר חיוב בקשירה, ותליא בחקירה גדולה מהגאון הנורא ר' וואלף באסקוויטץ ז"ל בספרו 'סדר משנה' (פ"ט מהל' יסורי התורה) אשר פלפל על 'תרומת הדשן' (פסקים וכתבים סי' יב) אשר מתיר לאשת אליהו הנביא [להניח] לעלמא, ויש לי הערות גדולות בענין הנ"ל, ואין כאן מקומו.

היוצא מזה, דאין בר ישראל יוצא מצות הנחת תפילין חוץ אם הפרשיות נכתבות מיד איש שהוא מחוייב בקשירת תפילין, אבל אם נכתבים מיד אשר אין עליו מצות קשירת תפילין, אין יוצא בהם בר ישראל למצות עשה של הנחת תפילין, אפילו אם יכתבם מלאך או שרף או אפילו גבוה מעל גבוה, דמי שאינו מחוייב בקשירה לא יוכל לכתוב פרשיות לקיים בהם מצות תפילין".

מעשה רב

תענית משבת לשבת - פחות כמה שעות

עצומים שלא לשבור את התענית הארוכה, וכבש את תאוות לבו למעט מים. לפתע התעורר ואמר לעצמו: "מה קורה עמדי? איך זה נתתי אל לבי מחשבות כאלה של גאווה והתנשאות?". ומיד קיבל ההלטה נחושה. "אנא כממותא", פנה אל הבעל-עגלה שישב והצליף בסוסים, "אוסף לך כמה מטבעות, ורק זאת עשה, חזור נא אל שפת הנחל, כי חפץ אני לשנות עוד" - - -

סובב העגלון את פעמי מרכבתו בחזרה אל שפת הנחל. ושוב ירד רבי שמואל, אלא שהפעם כבר בירך "שהכל נהיה בדברך" ולגם מן המים, ואז חזר אל העגלה, "האין נא בסוסים", ביקש כעת מבעל העגלה "כי הנה חשבת כבר באה ונכנסת".

אותיות מהכימות

וקשרתם מלא לנפשותי (ד, טו). סיפר וספר"ה רבי משה פיינבוך מנחל צ"ע) שפעם אחת היה לו תקופה גדולה להתענות תענית יחיד, ואף שהיה לו חלישת כח מאלו, עס כל זה נכסף לזה עד מאלו, והגביל לעצמו זמן יום אחד שכלותו יום תענית. ומעשה וז' ואילך, היינו משעם וז' שהגביל לתעניתו עד יום התענית עצמו, היה בוער בקרבו אם התקופה לקיומו לאחור יום התענית, אז אמר עתה ידעתי שהא מעשה הלא, דהכי ידעתי שזמן שאני בכריכות גופי חזק, וכאנכי עת התענית ליכור, שאז הוא מלא החיוב, עס כל זה לא בוער בקרבי תקופה כזה, על כן אין זה אלא מעשה הלא כדי להחליק את גופי, וכאני וקשרתם מלא לנפשותי, ע"ל כן לא התענה, ואמר שפיוס התענית ליכור עצמו לריכין סיעתא דשמיא מאלו, שהיה שלם ונקי מכעס וכדומה, לכל ינטרך עוד ליסב תענית לתעניתו, ודי לאלף ידי חובתו תענית ליכור, ולא התענה. ויקר דברי אלמא, ליקוטים חדשים

כשכנפיה המהורות של שבת המלכה כבר עמדו להיפרם על פני הארץ, הגיעה עגלתו של רבי שמואל לחצר קדשו של הרבי, והוא נכנס מיד אל הקודש פנימה, לקבל ברכת שלום.

הרבי הקדוש שהיו עיניו צופיות למרחוק, ואשר על כן היו שכינתו "החווה", חזה מיד על פני תלמידו המובהק את כל אשר היה לו בדרך עד הנה, ותוך כדי שהאיר פניו לרבי שמואל אמר לו: "זהו מעשה אומנות נפלאה" - - -

הרה"ג ר' משה רייטמאן שליט"א
עפ"י: 'אוצר ישראל'

לא קלה היתה לו הדרך לאותו צדיק הרה"ק רבי שמואל מקארוב ז"ע, באותו ערב שבת קודש, בעשותו את דרכו ללובלין, לשבות במחיצת רבו הגדול והקדוש הרבי מלובלין ז"ע.

והימים ימי שלחי הקיץ, השמש כמו יצאה מנרתיקה ובערה כאש לוחטת על פני כל הארץ, אך בעיקר הרגיש בה רבי שמואל, שכבר מתחילת השבוע היה שרוי בתענית, מאחר וברוב ענוותנותו - מדה שנתייחד בה ביותר - קיבל על עצמו כבר בשבת האחרונה, להתענות משבת לשבת, מדרבו הנשגבה בעבודת התשובה וביותר לעת הזאת כהכנה רבה לקראת נסיעתו לשבות בצילא דמהומנותא.

ואם לא די היה לו בסכנה שריחפה על גופו שהלך והתייבש מרוב חום, הרי כשהחלו הסוסים לקפץ על ההרים ולדלג על הגבעות, נעשה ראשו סחרחר עליו, ונפשו נמתה להתעלף, רח"ל.

עודו מצליח לראות בעיניו, והנה נהר מתהלך לו בצידו הדרך. "עצור נא", ביקש רבי שמואל בקול חלוש מהבעל-עגלה, "מוכרח אני ללגום מעט מים מן הנחל, להחיות את נפשי".

ואמנם, מושעצרה העגלה ורבי שמואל ירד ממונה בשארית כוחותיו, התאושש קמעא מתחושת העיולפון, ועד שהגיע ועמד על שפת הנחל החלו מחשבות לצוץ במוחו: "מה אני עושה? הרי עלה בידי להתענות ממוצאי השבת האחרונה עד לרגע זה, והנה השבת הקרובה תיכנס בעוד שעות ספורות! וכי מפני צימאון של מספר שעות בודדות אקלקל את התענית שכבר לא תיחשב לי כ'תענית משבת לשבת'?! וכי איני יכול להתאפק עוד קצת?!..."

וממחשבה למעשה נאזר רבי שמואל בגבורה, ושב על עקבותיו לעבר העגלה, וללא לגימת מים המשיך בדרך לובלינה.

אלא שאז באו ועלו במוחו מחשבות אחרות, על המעשה הגדול והיקר שעשה, כשהתגבר בכוחות

לזכר עולם יהיה צדיק

מודפס ומופץ לכבוד יום כ"א אב

יומא דהילולא קדישא

דרשכבה"ג כ"ק אדמו"ר

מרן מהר"א מבעלזא צוקללה"ה

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן

לזכות ידידנו החשוב פטרוני המכון

הרה"ח אברהם צבי חיים רייז שליט"א

לעילוי נשמת

הגאון הצדיק רבי מרדכי אהרן

ברבי יוסף חיים זצ"ל שיינבערגער

מנקיי הדעת וגאוני ירושלים עיה"ק

נלב"ע ביום י"ח מנחם אב תשע"ט

תהא נשמתה צרורה בצרור החיים

הונצח על ידי בני המשפחה הע"י

אמרות טהורות

"הראנו ה' חסדך" – שיתגלו החסדים המוסתרים

ואתחנן אל ה' בעת החיה לאמר (ג, כג). "ידוע אהבת השם לישראל, וכל המעשים אשר נעשים לישראל וכל המאורעות אשר לישראל הכל מאת השי"ת לטובה על ישראל. ואף על פי שבתחלת המעשה לא נראה הטובה, אבל סוף הטובה יהיה, כי הכל לטוב לישראל, אף על פי שתחלת המעשה אינו כל כך. והנה בקשתנו (תהלים פה, ח): **"הראנו ה' חסדך"**, יודעים אנו שסוף הכל הוא טובה לישראל, לזה אנו מבקשים שהטובה יתראה תיכף בתחלת המעשה.

וזהו: **"ואתחנן אל ה' בעת החיה לאמר"** – 'לאמר' הוא לשון אהבה, כמאמר הפסוק (לחן כו, יח) **"וזה האמירה"**, כלומר שאהבתך, היינו החדש שלך עלי יתגלה עכשיו.

"בעת החיה לאמר" – ללמד את ישראל לפי

העת והמצב

ואתחנן וגו' בעת החיה לאמר (ג, כג). משה רבינו ע"ה בא ללמד את צדיקי הדור "המדריכים והמנהיגים את בני ישראל לעבודת השם, ללמד לישראל לפי העת והבחינה שהם עומדים אז, היינו כשישראל עומדים בשמחה, ויכל לומר אלהים דברים קשים כגידים, וליסרם שיבואו למדת ההכנעה. אבל בזמן שהם עומדים בעצבות ובשכרון לב חלילה, ייחר שלא להשפילים, רק אדרבה, להגביה אותם, ועל ידי זה יעזבו דרכם הרעים, וזה שאמר: **"בעת החיה לאמר"** – כפי העת והבחינה שישאל עומדים באותה שעה, כן יאמר להם וילמדם דרכי ה'.

איון עזות (ור וחב, ליקוטים שבסוף ס)

משה רבינו התפלל שבוכות אמירת השירה

על הים תתבטל הגזרה ויכנס לארץ

ואתחנן אל ה' בעת החיה לאמר (ג, כג). איתא ב'בעל הטורים': "ואתחנן" בגימטריא 'שירה', שאמר לפניו שירה כדי שישמט תפלותיו. יש לפרש, על פי מאמר ז"ל במדרש (שמו"ר כג, ג): **"אז ישר משה"** (שמות פו, א), הלא הוא דכתיב (שה"ש ד, יא):

אמירה נעימה

ואתחנן אל ה' וגו' (ג, כג). ידוע הא דאיתא במדרש (דברי יא, י): תקטף תפלות תאכל משה – כמנחם ואתחנן וכו'. וכבר חתרו כל המפרשים למצוא רמז למספר תפלות הללו.

ונראה ע"פ מה שכתבו המפרשים שאותן תקטף תפלות שהתפלל משה על בניסות לארץ ישראל, לא שהתפלל אותן ביום אחד, זו אחר זו, כי אם בכל יום הוסיף תפלה אחת על התפלות המחויבות. והקשו דאם כן אמאי לא חשיב כגמרא, גבי תפלות אבות תקנום (ברכות כג) שתפלת המוספין היא כנגד משה, שהרי הוא היה מתפלל ד' תפלות ביום. ונראה דזה לא קשה מידי, דאין הכוונה שהיה מוסיף עוד תפלה רביעית בכל יום, אלא שהוא מוסיף תפלתו בתוך סדר התפלות המחויבות, וכדאמרינן שואל אדם צרכיו בתפלתו.

ועתה נחזו כי מספר התפלות יעלה מספרן בחשבון מכוון. דאיתא במדרש, דכיון שכלו מתי מדבר, אמר משה שוא הותר הגדר, והתחיל להתפלל "אעברה נא ואראה" וגו'. ומתי מדבר כלו **בט"ו באב** (תענית טז). צא והשווה, מיום ט"ו באב בבקר (שאו הרגישו שכלו מתי מדבר, כי כלילה מאין היו יודעים שכלו) שהתחיל משה להתפלל תיכף שחרית (ד"א) היו באותו יום רק ה' תפלות) עד ד' אדר – יום פטירתו, הרי מאתיים ימים; ט"ו ימים מותו, אב, וישנה חדשים אחד מלא ואחד חסר, וד' ימי אדר הרי מאתיים יום. יצאו מהם שבתות שלא התפלל בהם, דהא אין שואל לא בג' ראשונות ולא בג' אחרונות, תמצא כ"ח שבתות (כי כח הסוכות לא ה' ג' בשבת, לפי חשבון הקביעות כשה' אדר בשבת, כדוע) – נשארו קצ"ח ימים שהתפלל בהם. והנה קצ"ח ימים התפלל בהם ג' תפלות בכל יום, הרי תקטף תפלות, ויום ט"ו באב לא התפלל בו כי אם ב' תפלות, כאמור, הרי תקטף כמכוון.

קנטרם מנחה כלולה (בספר שו"ת **בית אברהם** להג"ר אברהם כהן מואב) משה צ"ל. ברלין, תק"ט) – בשם חותנו הג"ר משה ז"ל. ובספר **מרכה משולשת** כתב כן בשם הגה"ק רבי אציקל מהאמבורג ז"ל. וע"פ **בירושות תת"ס** דף שכה ד"ה ויל"ד – שכתב חשבון אחר בזה. וע"פ **פני יחזקאל** ע"מם ברכות דף לב סוף ע"א כ"ל. וע"פ **ביראש** יוסף להג"ר יוסף ב"ר דניאל אב"ד סעלין וטיקטין (נדפס בשנת תע"ז) ע"מם ברכות ריש פ"ד, הובא דברי בקיצור בס' **מעטעם המלך** ח"ב סי' ש"ב.

צופת תמונתה שפתותיך, אמר משה, רבון העולמים, כמה שהטאתי לפניך, בו אני מקלסך. אמר רבי לוי בר חייה, משל למדינה שמרדה על המלך ואמר המלך לדוכס שלו נלך ונלחם בה, אמר לו דוכס, אין אתה יכול. החריש המלך והלך בלילה בעצמו ובבשרו, ידע דוכס, עשה עמרה והביא למלך. אמר לו, העמרה הזו למה, אמר, בשביל שהטאתי בדבר ואמרת לי אין אתה יכול. כך אמר משה לפני הקב"ה, וידע אני שהטאתי לפניך ביאד, שנאמר (שמות ה, כג) **"ויצא באתי אל פרעה"**, והרי טבעת אותו לים, לכך אני משבחך ביאד, הלא הוא דכתיב: **"אז ישרי משה"**. בא וראה דרך הצדיקים, כמה שהם מורדים, הם מתקנים וכו'.

וזה י"ל הרמז באמור "ואתחנן אל ה' בעת החיה לאמר", שהוא רמז על מה דכתיב (שם יד, טז): **"ויזעק ה' ביום ההוא"**, והיינו שמושה רבנו ע"ה ביקש מושי"ת שבוכות השירה שאמר לפני הקב"ה **"ביאד ישרי"**, שבכך תקן את החטא שאמר לפניו **"ויצא באתי אל פרעה"**, שבאותה שעה אמר לו הקב"ה (שם ג, א): **"עתה תראה"**, ואמרו רבותינו ז"ל (פנחסין ק"א): **"במלחמת פרעה אתה רואה, ואי אתה רואה במלחמת שלשים ואחד מלכים"**, כיון שלא יכנס לארץ, ומאחר שכבר תקן את חטאו על ידי השירה, תתבטל הגזרה ויוכל להיכנס לארץ ישראל.

וזהו הרמז בחיבת **"ואתחנן"** שהוא בגימטריא **"שירה"**, והיינו שהתחנן בזכות השירה שאמר ביאד, כאמור.

ממדרש מרדכי

עיקר שמירת האדם תהיה על נפשו

רק השמור לך ושמור נפשך מאד (ד, טו). רמז הכתוב בדרך מוסר, לאותם אנשים הדואגים בשמירה יתירה על בריאות גופם, באכילה ושתייה ובתפנוק מלכים, ונוסעים למרחצאות ולהרים וכו', ואינם דואגים כלל על בריאות הנפש והנשמה, "אף שזה הוא עיקר בריאות האדם, ומחליפין עולם עומד בעולם עובר, ושכח מלח לבם שיש עולם בא ויהי הנצחיות, וכל אחד צריך ליתן דין וחשבון על כל פרט ופרט". והוא שמוהיר הכתוב: **"רק השמור לך"** – ד"ק הוא לשון מיעוט, דכל אבין ורקין מיעוטא הם (ירושלמי ברכות פ"ג ה"ה): **"לך"** – לגופך, השמור רק מעט, שלא יהיו כל מעייניך שקועים בשמירתם, אולם: **"ושמור נפשך מאד"** – את נפשך ונשמך תשמור מאד.

מעניני מלך

ויאמר ה' אלי רב כל אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה (ג, כג). שמעתי מפה קדוש מרבה ההצחק מוריש **מבעל זצוק"ל** שפרש, דהנה השי"ת השיב למשה על בקשתו להיכנס לארץ ישראל, שלא יוכל להכניסו, מפני שנשבע כבר על כך (דברי יא, ט). על זה טען משה: הלא גם שבועתי שנשבעתי לחותני יתרו לכל אלך מצרימה, אתה התרת לי (שמו"ר ד, ט). ואם כן גם שבועתי זו תוכל להתיר. לזה אמר לו השי"ת: **"רב לך"**, פירוש, בשלמא לך אנכי ויכולתי להתיר, מחמת שאני רב לך, מה שאין כן שבועתי מי יוכל להתיר, כביכול, ואם תאמר על דרך הכתוב **"מי מושל בי צדיק"** (עי' מו"ק פ"ג), על זה אמר לו: **"אל תוסף"**, פירוש, אפשר שצונןך למען טענה זו **"מי מושל"** וכו', אבל **"אל תוסף דבר"** וגו'.

בני יוסף

למען תירא את ה' אלקיך לשמר את כל חוקותיו ומצוותיו אשר אנכי מצוך אתה ובנך וכן בנך כל ימי חיך (ג, כג). לכאורה איפכא הוי ליה למימר: **"כל ימי חיך אתה ובנך וכן בנך"**. וי"ל, דהנה אמרו חז"ל (אבות ב, ד): **"אל תאמין בעצמך עד יום מותך"**. ולפי זה יש לפרש פשוטו של כתוב כן: **"למען תירא את ה' אלקיך לשמור את כל חוקותיו"** – שתעשה לך סניג ומשמרת שלא לעבור ח"ו על מצוות התורה, ואפילו אם כבר הגעת לימי חוקה, וזכית לבנים ובני בנים – **"אתה ובנך וכן בנך"** – ונחלש היצר הרע שבקרבך, מכל מקום אל תאמין בעצמך, אלא תוסיף לשמור על הגדרים והסגים **"כל ימי חיך"**.

משך הכמה

הפטרות השבוע: **נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם** (ישעי"ה כ, א). "הנה הרח"ק אדוני אבי מו"ר [המגיד חק' **מקאונזין**] וצלחה"ה מודקד על כפל הלשון כאן, ואמר הוא ז"ל, שזאת אמור כביכול הבורא ב"ה למלאכי מעלה הבאים לנחמו, כביכול משיב להם: **"נחמו"** – אם רצונכם לנחם אותי, לכו **"נחמו עמי"**, וממילא אתנחם, עכ"ד ודברי פי חכם הן. והנראה לערכינו, שהשי"ת ציוה לנחם עמו, בזה שהוא מוסר להם כל הדינים להמתיקם לרחמים כרצונם. וזהו: **"נחמו נחמו עמי"** בזה שייאמר אלקיכם רצה לומר, שהגבורות והדינים מביחתי אלקיכם הרמז בו, יהיה שלכם ובידכם להמתיקם לרחמים. אמן כן יהי רצון.

קחלת משה

יתרון דעת

ש"ס שעות שמבטלות שש שעות (א)

שש שעות של אכילה ושתייה בחטא העגל מתבטלות בששים - ש"ס שעות של שש גללים לקט מיוחד

הבאנו בעבר במדור זה (בגליון אר"ט, פסח תש"פ) בשם המגיד **הרה"ק רבי אברהם מטריסק** ז"ע (מספר 'הגדה של פסח - ארבעה אופי הקדוש' אות י, וכן מספר 'פענוח דא' עם ביאור י"ד המאיר', פ"ר וזאת הברכה, יעו"ש) ביאור מאמר ד"ל (אבות פ"ג מ"א) **"המבזה את המועדות אין לו חלק לעולם הבא"**, ופירש"י שם, דקא' על חול המועד – בבשית מלאכה, או שונהג בהם מנהג חול באכילה ושתייה, ע"ש, וביאר המגיד צ"ל למה חמור כל כך ענין האכילה ושתייה של חול המועד, וז"ל, כי בחטא העגל כתב (שמות לב, א) **"יורא העם כי בושש משה וגו' וישב העם לאכול ושתו ויקומו לצחק"**, וידועה דרשת חז"ל (שבת פט): **"בושש - בא שש"**, ששעו בשש שעות, ובאותן שש שעות עסקו באכילה ושתייה של אבות ומצוין (ע"ז סט) בכל איסורים שבתותיו, שכל איסור בטל בששים, וכמו כן צריכים לבטל שש השעות של אכילה איסור בששים. והנה כל הימים טובים ביחד הם ט"ו יום: חג הפסח שבעה ימים, חג השבועות יום אחד, וחג הסוכות שבעה ימים, וכל יום הוא כ"ד שעות, וט"ו פעמים כ"ד הוא שש וארבעים שעות, שהם ששים פעמים שש שעות, כי על ידי שש השעות שיש בהן מצוה באכילה ושתייה יתקנו שש שעות של אכילה איסור דחטא העגל, ולכן צריכים לשמור ולקיים גם בחול המועד אכילה של מצוה. וכן פירש ג"כ הפסוק בפרשת יום (במדבר כב, כז) **"כי הכיתני זה שלש רגליים"**, ופירש"י, רמז לו אתה מבקש לעקור אומה החוננת שלש רגלים בשנה, ופירש הכוונה, כי בלעם רצה לקלל מלך מעשה העגל, ולזה אמר לו כי השלש רגלים הם יתקנו לחטא העגל. וע"ש.

והנה, כל ענין זה שהובא בשם המגיד מטריסק ז"ע, מצאנו אותו במקום נכבד ספרים קדומים ונודדים ואף ביתר הרחבה, ונציגה אותם בס"ד ובמדרים בעל"ש בס"ד.

[א] בספר הקדמון **"ברכת טוב"** להגה"ק המקובל רבי משה ירמיה כ"ץ נרמל צ"ל אב"ד קרעמניץ ומועץ (תלמיד בעל המהרש"א ז"ע [נב"ע ב"ג בעומר שנת ת"ט]. זכור קדוש העולה במדור 'יומא דנשמתא' גליון א' קסב). ספר נדיר זה נדפס בוויניציה שנת תע"א, בפרשת אמור (דף פו). איתא בזה הלשון:

... ונבאר לו אחז שנחקרו במניין הימים טובים כולם אשר נקראים בשם 'חג' שהם ג', חג הסוכות וחג הפסח וחג השבועות, משא"כ שמיני עצרת, דאע"פ שהוא רגל בפני עצמו לענין פז"ר קש"ב (עי' ר"ה ד, ט), מכל מקום 'חג' לא מקרי. וכמו פסוק הרמ"א (א"ח סי' תרס"א) שאין לומר 'חג' בשמיני עצרת; עוד צריך לידע, למה הקפיד השי"ת על חג המצות וחג הסוכות שיהיו ז' ימים, יותר משהקפיד בחג השבועות. וכבר האריכו מעניני המפרשים בטיב השביעיות.

ונ"ל, כי השי"ת עשה זה בכוונה עצומה שהיו חג הפסח וחג הסוכות לא אחד ז' ימים, וחג השבועות דין יום אחד, באופן שיהיה כללות הימים טובים ט"ו יום ימי החג לתכלית גדול, כי ידוע שישראל קלקלו בעבודה זרה דעגל ועשו להם יום אחד חג, כמ"ד (שמות לב, ה) **"חג לה' מחור"**, ואף שכוונתם היה להשי"ת, כדפירש רש"י, אבל לא עלתה בידם, כי הם עשו החג ביום מחור לעבודה זרה, וכמו שנאמר (שם הלן) **"וישכימו ממחרת וגו' ויקומו לצחק"**, והנה אותו חג ואותו עגל של עבודה זרה לא היה יותר מ' שעות, שלמחרת התחילו ולאחר שש שעות בא משה, וכדפירש"י על **"כי בושש משה"** – ואם כן הוי הטומאה אצלם ו' שעות שהוא רביעיית היום, על כן חשב השי"ת מחשבות לבלי ידח ממנו נדח, ושישראל יטהרו מאות הטומאה, ועל כן ביטל זאת הטומאה בששים ונתן להם ימי החגים ט"ו יום, שהוא ששים פעמים שש שעות, כדי שאלו שש שעות הטומאה יהיו בטלים בששים בתוך ט"ו ימי החגים הקדושים, וכמו שכל איסורי דאורייתא בטלים בששים, וק"ל.

ואפשר שזוהו כוונת חז"ל פרק ערבי פסחים (ק"ח): **"א"ר אלעזר כל המבזה את המועדות כאילו עובד עבודה זרה, שנאמר (שמות לד, יז-יח) 'אלוהי מסכה לא תעשה לך' וזהו, ליה 'את חג המצות תשמור'"** וכו', רצ"ל כיון דעיקר ביטול חטא ע"ז של עגל הוא שנתבטל בששים בתוך המועדות החגים כ"ל והוא מבזה המועדות, ואם כן חזרו כח הע"ז וניעורו, **"וכשל עזר ונפל עזור"** (ישעי"ה לא, ג), ועל כן אמר דהוי כאילו עבד ע"ז, וק"ל.

וזהו נמי כוונת המדרש פרשת בלק (תנחומא בלק ט): **"מה עשיתי לך כי היתני זה שלש רגלים, א"ר תשובה ניצחת השיבה אתהן לבלעם, איך אתה סבור לעקור אומה החוננת שלש רגלים בשנה"**, וקשה, איזו תשובה ניצחת שי בזה; ועוד, למה הזכירה לו מצות שלש רגלים יותר משאר תרי"ג מצוות.

המשך בעמוד ד'

עלי הדף

מסכת עבודה זרה

כשנכנסו הנכרים להיכל והציתו האור בט' באב – האם נפקעה אז קדושת ביהמ"ק מחמת הדין של "ובאו בה פריצים וחיללוה"

ידועים דברי הגמרא במכילתין (נב): אודות אבני מזבח ששקצום אנשי יון, שיצאו לחולין, וכדנתיא ברבייתא: "מזרחית צפונות (-לשכה המזרחית צפונות שבעורה) בה גזנו בית חשמונאי את אבני המזבח ששקצו אנשי יון", ואמרו בגמרא: "אמר רב ששת ששקצו לעבודת כוכבים", ולכן נאסרו האבנים, ודנו הגמרא היאך היו יכולים אנשי יון לאסרם, הלא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ועל כך "אמר רב פפא, התם קרא אשכח דרש דתניב (יחזקאל ז, כב) 'ובאו בה פריצים וחיללוה', וברשי: "מכיון שנכנסו עובדי כוכבים להיכל יצאו כליו לחולין, וכיון דנפקי לחולין קנינהו בהפקירה והו להו דידהו, וכשנשתמשו בהן לעבודת כוכבים נאסרו".

כיצא בזה, שבשעה שנכנסו העובדי כוכבים להיכל לכבשו יוצאים כליו לחולין, מצינו במסכת נדרים (סב): "אמר רבי יוחנן, כל המשמש בכתרה של תורה נעקר מן העולם, קל וחומר, ומה בלשצר שנשמש בכלי קודש שנעשו כלי חול, שנאמר 'ובאו בה פריצים וחיללוה', כיון שפרצו נעשו חול נעקר מן העולם, דתניב (דניאל ה, ל) 'בה בליא קטיל בלשצר', המשמש בכתרה של תורה שהוא חי וקיים לעולם על אחת כמה וכמה".

והנה, ידוע מאמרם ז"ל (תענית טז): "[בתשעה באב] חרב הבית בראשונה (-ביהמ"ק הראשון)... ותניא, אי אפשר לומר 'בשבעה' שהרי כבר נאמר 'בעשור', ואי אפשר לומר 'בעשור' שהרי כבר נאמר 'בשבעה', הא כיצד, בשבעה נכנסו נכרים להיכל ואכלו וקלקלו בו שבעי שמיני, ותשיעי סמוך להשכנה הציתו בו את האור, והיה דולק והולך כל היום כולו, שנאמר (שם ז, ד) 'אוי לנו כי פנה היום כי יטו צללי ערב', והיינו דאמר רבי יוחנן, אלמלי הייתי באותו הדור לא קבעתי חול בעשירי מפני שרובו של היכל בו נשרף, ורבנן, אתחלתא דפורענותא עדיפא". רבינו יוחנן האות סופר! מבאר ככה מקומות דעת החכמים שקבעוהו בתשעה באב משום דאתחלתא דפורענותא עדיפא, כי על דברי הגמרא שלנו, כי אחרי שהציתו בו אש בתשעה בערב, הרי "באו בה פריצים וחיללוה", שוב נפקעה קדושת בית המקדש, ומה שנשרף רובו של היכל בעשירי – כבר היה בית של חול, ולא של קודש, ואין מקום לתקן אבלות על שריפתו, ותקנו האבלות על אתחלתא דפורענותא, שהציתו אש בבית המקדש, כי רק על אותה הצתה שייך לתקן האבלות, שעדיין היתה של קודש, ומחמת ההצתה אכן הופקעה קדושתה, ושפיר יש לקנות על זה (עי' שו"ת חתם סופ"ר סי' לו סי' קסב; שם יו"ד סי' רלג; חידושים עמ"ס מגילה תורה"ב ובקש ובחידושי עה"ת סו"פ דברים).

ומבאר בדבריו, שאלו שאכן סברו שראוי היה לקבוע בעשירי, וכדאיתא בגמרא (מגלה ה): "רבי... בקש לעקור תשעה באב ולא הודו לו", וכתבו התוס' (ד"ה וביקש): "קשה היכי סלקא דעתך דהאי תנא, דרבי היה רוצה לעקור ט' באב לגמרי, והא אמרין (תענית ל): 'כל האוכל ושותה בתשעה באב אינו רואה בנחמה של ירושלים'..." וי"ל דלא רצה לעקור אלא מחומרא שיש בו יותר משאר תעניות, אי נמי, יש לומר דרצה לעקור מתשיעי ולקבוע בעשירי, דאמר ר' יוחנן 'אילו הואי התם קבעתיה בעשירי', הרי שרבי יוחנן סבירא ליה דין זה, והוא זה שאמר: "אלמלי הייתי באותו הדור לא קבעתי אלא בעשירי מפני שרובו של היכל בו נשרף", ואם כבר נתחלל אחרי שהציתו האור בבית המקדש, שוב מה יש מקום לקבוע אבלות ביום זה, ונשאר בצ"ע (עי' הגהות שער יוסף על החת"ס שם).

ואמנם ההערה האמורה שהעלה החת"ס, דמה שקבעו את האבלות בתשעה באב, הוא משום שנתחלל בית המקדש מיד בתשיעי מדין "ובאו פריצים וחיללוה", מובאת גם בי"ד יוסף' על ה'עין יעקב' (תענית שם), וכן ב"אור שמח" על הרמב"ם (הל' תענית פ"ה ה"ז), והוסיף לבאר דברי רבי יוחנן באופן אחר, וז"ל: "כל עוד בדת' ר' יוחנן שהבית נשרף בעשירי, משום דבאמת אמרו בע"ז [דף ק"ב, נ"ב], דעל כלי שרת באו פריצים וחיללוה, וכן הכא נמי כיון שנשרף הבית נפקע קדושתו, ותו היה נשרף בית של חול, משום דבאו פריצים וחיללוה", אבל ר' יוחנן סבר, דקדושת הבית קיים אף בחורבנו, וכרבינו (-הרמב"ם) דהמקריב בזמן הזה חייב, בזבחים [דף ק"ז ט"ז], אם כן עיקרו נשרף בעשירי, ודו"ק".

תוכן דבריו הוא שרבי יוחנן לשיטתו, דס"ל שקדושת בית המקדש קיימת גם בזמן הזה, כדאיתא במס' זבחים (שם): "איתמר, המעלה [קדשים בחוץ] בזמן הזה, רבי יוחנן אמר חייב, ריש לקיש אמר פטור, רבי יוחנן אמר חייב, קדושה ראשונה קידשה לעתיד שקדושה לעתיד לבא (-ולכן אסור להקריב בבמות, וחייב על קדשים בחוץ), ריש לקיש אמר פטור, קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא (-ואין בזמן הזה איסור הקרבה בבמות), והרמב"ם (הל' מעשה קרבנות פ"ט ה"י) כרבי יוחנן, וחילק בזה האור שמח' בין כלי השרת שנתחללו על ידי שבאו בה פריצים וחיללוה, לבין בית המקדש עצמו – שלא נאמר בו דבר זה, ואין הדבר תלוי

עלי אורה

אורחות חיים הלכה למעשה

הלכה לבית החיים בערב שבת וערב יו"ט ובשבת ויו"ט

היות ובערב שבת בשבוע הבעל"ט יחול יומא דהילוליה דרשכבה"ג כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע אמרנו להביא כאן סעיפים אחרים בנוגע להלכה לבית החיים בערב שבת ויו"ט וכו' וגם לרבות עובדות ומעשי רב בזה:

א. בשבת וביום טוב אין הולכים לבית הקברות (עי' גשר החיים פכ"ט; שו"ת דברי יואל יו"ד סי' צט אות ד. ועיי' ב"ק החיים להגרי"ח פאלאני סי' ל ס"ה). [זולת אצל קבר רשבי"ק, קבר רחל, שמעון הצדיק ורבי מאיר בעל חסד בטבריה וכדו', מקומות שיש שם בית הכנסת להתפלל, הולכים גם בשב"ק (ועיי' תשו' דברי יהושע ח"ב סי' ט).]

ב. כשיום היארצייט חל בשבת, יש שנוהגים להקדים ולצאת לבית החיים בערב שבת, ויש שמאחרים ללכת לשם אחר השבת (עי' גשר החיים פכ"ט; מ"י ברוך סי' לו סי"ג, ובתורות שם). [רבותיו הק' בבעלזא, לפני המלחמה, כשחל יום הילולא בשבת קודש, כגון כ"ז אלול דמרן מהרי"ש, כ"ג שבת דמרן מהרי"י, או כ"ב מרחשון דמרן מהרי"ד, נהגו ללכת אל הציון בערב שבת, ולא המתויד עד יום ראשון].

ג. מדינת מותר ללכת לבית החיים אחר חצות היום בערב שבת ואין כל חשש בזה (עי' דברי סופרים פרק טו ס"ה). אמנם בבעלזא הקפידו לכתחילה שלא לילך לקודו הקברים ביום ערב שבת קודש וערב יו"ט אחר חצות, וכמו שאין חולקין בשאר יומא דגמרא.

אבל בקברי צדיקים התיירו רבותיו הק' ללכת גם לאחר חצות, ובפרט בציונים הקדושים של רבוה"ק נהגו ללכת גם בערבי שבתות ובערבי ימים טובים לאחר חצות היום. ברם אחר חצות אין אומרים ספר תהלים שלם בציבור ולא את תפילת יהי רצון! וגם לא ימנעו לשון' ושאר תחניות, כי אם מזמורי תהלים ובקשות פרטיות.

[ואמנם כמה פעמים לפני המלחמה אירע שבי"ק מרן מהרי"א זי"ע עלה לציון רבוה"ק בערב שבת לפנות ערב. ובשבת תרשי"ח חל כ"ז אלול בערב שב"ק, ומרן זי"ל פקד ציון קדשו של מרן מהרי"ש זי"ע בשעה מאוחרת מאד. וראה בס' אגורה באהלך (עמ' לב) שהיה בבעלזא באותה שנה, וכתב: ביום ערש' היתה סעודת חסידים, ולאחר עריכת השלחן הלכנו אל הציון הק', כשי"ק מרן נוסע בעגלה, ומרן אמר שם תורה, ותיכף לאחר מכן חזר עם העגלה אל העיר, והושם כבר בנחת לשקוע, ורצנו במהירות כדי שנוגע לקבלת שבת אל בית המדרש, ע"כ.

עוד מסופר על אחד החסידים שהגיע לבעלזא להסתופף בצל קדשו של מרן מהרי"א זי"ל על חג הפסח, ונכנס אל הקודש ואמר שברצוני לילך להשתטח על ציוני הק' של רבותיו הק' בימים אלו, ושאל מה עדיף טפ', שילך בערב פסח או בחול המועד. והשיב לו מרן דאם יספיק להגיע בערב פסח לפני חצות יכול להתפלל ולומר כל התפילות והתחניות שנהגו לומר, כמו מענה לשון וכו', אבל אם יגיע שמה רק לאחר חצות שוב לא יאמר התפילות והתחניות אך יכול לומר רק פרקי וזמורי תהלים, והוסיף מרן לומר לו שיוכיר גם אותו אצל הציונים הק' בחאי עידנא (מובא בספר הפלא' 'הליכות הצדיקים' מרבח"ק מבעלזא, ערב שבת קודש, ח"א עמ' לו-לט ועיי"ש).

מאת: הגה"צ רבי שמאי קתה כהן גראס שליט"א

יתרונו דעת המדע

אבל ביאר על פי תרגום אונקלוס' שם על פסוק (מדבר כד, א) "וישאל אל המדבר פניו" - "וישאל למדברא דעבדו בה בני ישראל עגלא אנפיה", ועל כן השיב האתון לבלעם תשובה ניצחת, ואמרה שלא יוכל לקללם מכח עבודה זרה של העגל, מאחר שכבר נתכפר ונתבטל עון העגל בתוך ששים, בט"ו ימי המועדות של שלש רגלים, כנ"ל. ויפה דברו חז"ל שהיו "תשובה ניצחת" ואפשר כי זה נעמד בפסוקים (שמות כג יד-טז) "שם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך", וסמליה "שלש רגלים תחול לי בשנה", פירוש, דורך צעה קאמר, אם רצונם שעון העגל לא יזכר ולא יפקד, אז תשמרו שלשת הרגלים וממילא עון העבודה זרה יתבטל בששים כנ"ל. וזהו כונת המסורה ארבע "אלה" א' - "אלה אזכור ואשכבה עלי נפשי" (תהלים מב, ה); ב' - "אלה אלוהיך ישראל" (שמות לב, ד); ג' - "גם אלה תשכחנה ואנכי לא אשכחך" (ישעי מט, טו); ד' - "אלה הם מועדי" (ויקרא כג, ב), וביאור שייכות ארבע פסוקים האלו הוא כך:

כי ישראל אומרים "אלה אזכרה", פירוש, מה שאמרנו לעגל "אלה אלוהיך ישראל", אזכור זה ה'אלה' ואתחרט ואשפוך נפשי שחטאתי, וז"ש: "אלה אזכרה ואשכבה עלי נפשי" - על "אלה אלוהיך ישראל". אמנם השי"ת אומר לעם ישראל: "גם אלה תשכחנה", רצה לומר, גם מה שאמרנו "אלה אלוהיך ישראל" יכופר לכם כשתשמרו ט"ו ימי ההג, וז"ש: "אלה הם מועדי" - משום שיתבטל איסור עבודה זרה בששים וכו'. יע"ש עוד מה שהאריך בזה.

כי אם במחלוקת הידועה אם קדושה ראשונה קידשה לשעתו קידשה לעתיד לבא או לא, ולפי מה דקי"ל שקידשה לעתיד לבא, לא נתבטלה קדושת בית המקדש כלל, וגם לא נתחלל על ידי ביאת הפריצים, ושפיר מובן דברי רבי יוחנן מה הראוי היה לקבוע את עיקר האבלות בעשירי באב [עי' 'משכנות לאבי יעקב' (תמיד ח"ב פ"א סי' א) בשם מהר"ל דיסקין, שהכותל המערבי נתחלל מקדושתו מחמת הדין "ובאו בה פריצים וחיללוה", ושלא כדברי האור שמח, ועיי' 'אגרות משה' (יו"ד ח"ד סי' סג) שעל כותל המערבי לא נאמר בה דין זה, ועיי"ש מילתא בטעמא].

תודותינו וברכותינו נתונות לאלו שגדבו הוצאת הגליון לזיכוי רבבות מאחב"י

ידידנו החשוב הרה"ח ר' אלטר ברוך מאיר אסטרייכער שליט"א

לכבוד יום כ"א אב - יומא דהילולא

דרשכבה"ג כ"ק אדמו"ר מרן מהר"א מבעלזא זצוקללה"ה

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' גדלי' ב"ר משה ע"ה רייכמאן

נלב"ע ביום י"ח מנחם אב תשמ"ח

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים

הנוצח על ידי בני המשפחה הע"י

לעילוי נשמת האשה החשובה

מרת אסתר ב"ר ישעיה ע"ה

אשת הרה"ח ר' דוד בעק (שארף) ז"ל

נלב"ע ביום י"ח מנחם אב תש"ב

תהא נשמתה צרורה בצרור החיים

הנוצח על ידי בני המשפחה הע"י

לעילוי נשמת האברך הרה"ח

ר' ישראל שלום ז"ל בן יבדלחט"א

הרה"ח ר' יעקב ברוך אשרי שליט"א

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים

הנוצח במילתיו השנה ביום י"ב מ"א

תשפ"ד ע"י מוקירי זכרו הטוב הע"י

לעילוי נשמת הרה"ח

ר' שמעון ב"ר אברהם יוסף ע"ה יונגער

נלב"ע ביום כ"ב מנחם אב תשס"ו

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים

הנוצח על ידי חתנו הרה"ח ר' יהודה

יהושע מאנדעלאוויטש שליט"א

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' שמעון ב"ר יהודה ע"ה שרייבער

נלב"ע ביום כ"ב מנחם אב תשע"ז

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים

הנוצח על ידי בני המשפחה הע"י

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' אליעזר דוד

ב"ר יחזקאל זאב ע"ה ואנאפריעד

נלב"ע ביום כ"א מנחם אב תש"פ

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים

הנוצח על ידי בני המשפחה הע"י

לעילוי נשמת האשה החשובה

מרת חנה בת הרה"ח ר' אברהם יהושע העשיל ע"ה

נלב"ע בדמ"י ביום י"ז מנחם אב תשע"א

תהא נשמתה צרורה בצרור החיים

הנוצח על ידי חתניה החשובים הע"י

זמני שבת קודש ואתחנן
ע"פ אופק ירושלים

הדלקת נרות 18:54
מוצש"ק - בעלזא 20:24
מוצש"ק - ר"ת 21:46

יוצא לאור ע"י

המרכז ליהדות שורשים
02-6335111

התקרבנות

ביטאון מוסדות התשובה דחסידי בעלזא

העלון טעון גניזה, נא לא לעיין בשעת התפילה

ווארט של קירוב

העושה מה שביכלתו לעשות
בימי חייו, הקב"ה מחשיב
לו כאילו עבדו כל ימי קיום
העולם!

"ושמרת את כל חוקיו וגו' אשר ה' אלקיך
נותן לך כל הימים".

"נראה לי לפרש, דהנה אדם כל שנותיו
המה שבעים שנה, וגם באותן מעט
השנים אין לו פנאי להיות כולם נכונים,
רק מעט, ולפני השם יתברך ברוך הוא,
אלף שנים כיום אתמול כי יעבור.

"וזה אשמעינן הכתוב, אם האדם עושה
מה שביכלתו לעשות בימי חייו, אזי
הקדוש ברוך הוא נותן לו במתנה 'כל
הימים', להיות נחשב לך כאלו היית עובד
לפני כל הימים שהעולם עומד. והבן".

'תפארת שלמה' בפרשתן

**"הצלת
הנפשות
האלו זו
היא ההצלה
הגדולה
ביותר
וליתן צדקה
למטרה זו**

**זוהי הצדקה
הגדולה ביותר."**

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
בכנס ארה"ב תשנ"ה.

לקבלת קופה או לריקון הקופה
פנה לנציגינו:
053-3103149

הרב יצחק טרובינע

פרשת התשובה

עולם התשובה ופשנת הקירוב בראי פרשת השבוע

א נחמה'לע

נסינות וקשיים, וכהנה. מהי הסיבה המרכזית לכל אלה? "גלות הנפש" הפרטית.

ברם, בורא עולם העניק לנו תפריט של 'תזונה נכונה' לכל השנה, אשר באמצעות 'תזונה' זו תתעצם נשמתנו יותר ויותר, ותקבל כח להתמודד עם קשייה ואתגריה.

תזונה זו מגוונת מאד, מחולקת לתקופות במעגל השנה, כדלהלן:

- **בתמוז-אב:** עבודת ההתחברות לבית המקדש וכמיהה לבנינה, כל אחד לפי מדרגתו.

- **באלול-תשרי:** חשבון הנפש ותיקון המעשים (באלול), תשובה והמלכת הבורא (בר"ה וי"ז), ולסיום, שמחת הנפש (בסוכות ושמי"ת).

- **במרחשוון:** המשכת קדושת ה'הייליגע טעג' לימים הפשוטים.

- **בכסלו:** התחברות לאור תורה שבעל פה ולחכמי ישראל שבכל דור.

- **בטבת-שבט:** מציאת האור הגנוז בימים הנמוכים באמצעות שמירת גדרי קדושה, ועוד.

- **באדר:** שמחה יתירה (אבל לא 'הוללות') על הניסים שבתוך הטבע, עד למצב ביטול מוחלט להשי"ת.

- **בניסן:** אמונה במדה גדושה, במצבי אור וחושך גם יחד.

- **באייר:** התחזקות מיוחדת בעניני 'בין אדם לחברו'.

- **בסיון:** עמל התורה, וקבלת עול תורה ומצוות מחדש.

זכיתי להתאבק בעפר רגליו של האי גאון וחסידי מורי ורבי ראש ישיבת 'תורה ואמונה' זצלה"ה. כידוע לכל, הוא זכה להשלים את עצמו בשלל דרכי עבודת השם, בין היתר, בהרבצת תורה בעל-פה ובכתב, בשמחה בכל מצב, בהארת פנים לכל יהודי, בעונה ובאצילות נדירה, ועוד רבות.

אבל מעבר לכל אלה, זכיתי לראות בו ענין נפלא זה של לחיות עם ה'זמנים' שהעניק לנו הקב"ה, ולהשקיע בכל זמן את העבודה המותאמת לו, בתוספת התבוננות בשלל המצוות השייכות לזמן זה.

מי יתן ונשכיל ללמוד ממנו באפס מעט... תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

בשבת זו מורעפת 'נחמה' על ראשי עם קודש. בת-קול נשמעת בתוך כל יהודי: "נחמו נחמו עמי"...

משמעות ה'בת קול' היא: טייערע איד!

עברו עליך ימי בין המצרים. מסתמא התחברת למהות ועבודת ימים אלו, לא רק ב'הגבלות' בפועל, אלא גם בהתבוננות במחשבה על החלל הגדול אשר נוצר בבריאה - ועודנו קיים - בעקבות החורבן והגלות.

באמצעות עבודה זו נקשרה נפשך ל'בית המקדש'. תדע לך, שזכית ל'מתנה'! כי קשר זה הוא 'חלק' מהגאולה הפרטית שלך, וזו גופא היא 'נחמה' במדת מה, כי כל גאולה פרטית מחישה את הגאולה הכללית.

הבה נוסיף בה דבר - בהעמקה אודות הגאולה הפרטית:

ר' יעקל' מונציפאלי נ"י היה יהודי בריא עד גיל 35. בהגיעו לגיל זה החלו הענינים לחרוק, עם כל מיני מיחושים וחולשות. ההליכה לרופא נעשתה אצלו דבר שבשיגרה. פה קיבל מרשם על תרופה פלוגית, ופה לויטמין פלוגי, וכו'.

עד שבא משפיע הקבוצה הרב חצ'קל גולדקנופפער שליט"א, ואמר לו: "אם יש לך הרבה מיחושים, קשה לתלות זאת כל פעם בסיבה אחרת. כנראה יש סיבה מרכזית לכולם, לך בבקשה אל ד"ר יעקובזון והוא יפענח את הסיבה המרכזית לכלל מיחושך".

יעקל היה יהודי בעל מדות 'גדולות', ובכל זאת התאמץ לרוץ, ככל יכלתו, כדי להפגש עם ד"ר יעקובזון, והלה גילה לו את הסיבה האמיתית: "התזונה שלך איננה והורסת את בריאותך".

יעקל ידע היטב את האמת, שהוא מלעית את גופו בכל מיני נארישקייט'ן, ולא פלא שזוהי התוצאה. ד"ר יעקובזון הודיע אותו במדויק איך לסדר את ה'תזונה' שלו: בימים אלו תאכל כך וכך, ובימים אלו כך וכך, וכן הלאה, ואם תלך בדרך זו ב'עקביות' - ייטב לך...

הנמשל הוא:

לכולנו נפש יהודית זכה וטהורה. הנפש הזאת יודעת מכאובים שונים, נפילות בענינים שונים,

להציל

בחור זוכה להצלה רוחנית בזכות פילה אחת של הארת פנים וקירוב // וציוני על נטילת ידיים

הראשון הוא כבר הצליח לשבור. הבחור חיך! זה הישג ראשוני משמעותי.

אחרי שבצעו על החלה, פנה האברך אל הבחור ואמר לו, שאומרים בשם ה'חזון איש' זצ"ל, שמתוך כל עשרה אנשים הנוטלים ידיים לסעודה, רק אחד נוטל כמו שצריך לפי ההלכה עם כל דקדוקי ההלכה הנדרשים. "אני רואה שאתה האחד הזה שיועד איך ליטול ידיים!", אומר האברך, והבחור כבר זורח מאושר...

"אני רוצה שתלמד איתי הלכות נטילת ידיים. אני בטוח שאם אלמד איתך ביחד, אוכל לשפר את ההבנה שלי ולהגיע לרמה גבוהה יותר בדקדוק בהלכות נטילת ידיים".

הבחור לא הבין מאיפה זה נופל עליו... "שאיני אלמד חברותא איתך? אתה מבוגר ממני ב-15 שנה...". אבל האברך לא ויתר, ובימי 'בין הזמנים' הם למדו כל יום הלכות נטילת ידיים במשנה ברורה, במשך רבע שעה, ולאחר מכן היו מפטטים קצת ונפרדים כל אחד לדרכו.

כשהגיע ראש חודש אלול, התקשר אותו בחור למוקד ואמר למוקדן עמו שוחח בפעם הקודמת: "שלא תהיה עצוב, אני רק רוצה לספר לך שבסוף אני כן ממשיך בישיבה!".

המוקדן שאל אותו מה קרה, מה השתנה, והבחור השיב לו בהתלהבות: "אתה יודע כמה חברים יש לי בבית הכנסת שלנו? יש לי פה חברה, יש לי חברותא, אני לא רוצה להפסיד את כל זה...".

מאז התרחשות הסיפור כבר עברו לא מעט שנים. אותו בחור עומד כיום בראש משפחה שהקים לתפארת ומגדל בנים ובני בנים יראים ושלמים, וכל זה בזכות מה? בזכות אותו אברך שהבין שאין אף אחד אחר שלוקח אחריות, ושהוא לא יכול להימנע מלעשות את המינימום הנדרש.

בזכות ההתאמצות שלו לתת מילה טובה לבחור צעיר, ובזכות הזמן היקר שהקדיש לו במשך תקופת בין הזמנים, זכה האיש להציל דורות ודורי דורות!

לשהות בחממה התורנית השמורה". השיב האברך לידידו המוקדן: "תעשה לי טובה וחפש לך מישהו אחר... אני לא איש של קירוב, אין לי כלום עם הבחור הזה ואני לא יודע איך לקרב אותו".

אבל המוקדן משיב לו: "אין לי מישהו אחר. פשוט אין! אני לא מכיר אף אחד אחר בבית הכנסת שלכם, רק אותך אני מכיר ולכן אני מטיל את האחריות עליך!".

האברך ניסה להתחמק, אבל בסופו של דבר הבין שהוא התקווה האחרונה של הבחור הזה. חוץ ממנו אין עוד אף אחד שיכול לעשות משהו. הוא היה בטוח שהניסיונות שלו לא יניבו שום תועלת, הרי אין לו שום ניסיון בקירוב והוא לא יודע אפילו מאיפה להתחיל. אבל הוא חשב לעצמו, שאם הוא לא יעשה לפחות מאמץ קטן לעצור את ההתדרדרות של הבחור הזה, הוא לא יוכל לסלוח לעצמו אחר כך, כשיראה להיכן הגיע אותו בחור חלילה.

ואכן, בשבת הקרובה ניסה האברך למצוא הזדמנות שתתאים לגשת אל הבחור ולפתוח עמו בשיחה, אבל לא הצליח.

והנה מגיעה תפילת המנחה של שב"ק. אצלם בבית הכנסת נוהגים שנוטלים ידיים לסעודה שלישית בבית הכנסת ויושבים לסעודה שלישית בצוותא. החליט אפוא האברך לעמוד על יד הבחור ולפתוח אותו בשיחה 'אקראית' תוך כדי המתנה לנטילת ידיים. דא עקא, בדיוק הגיע מישהו אחר ושאל אותו שאלה, והוא הפסיד את ההזדמנות הזאת.

מתוך אכזבה על ההזדמנות שפוספסה, נצנץ לפתע רעיון במוחו.

הוא התבונן בבחור והבחין שהוא נוטל ידיים באופן די קרוב לדרישות ההלכה... משכך, ניגש אליו ואמר לו: "היי בחורצ'ק, אתה נוטל ידיים בצורה מקצועית. כל הכבוד!". הבחור חיך, נהנה מהמחמאה אבל לא יכול היה לענות, כי הוא כבר נטל ידיים...

אבל האברך לא ויתר. הוא ראה שאת המחסום

סיפורנו התרחש לפני כמה שנים. בחור התקשר למוקד הטלפוני של אחד הארגונים המתעסקים בחזרה בתשובה ושיתף את המוקדן במצוקה שלו.

אין לו חברים; הוא מרגיש בודד בישיבה; בבית הכנסת אף אחד לא מדבר איתו בקיצער; החיים שלו 'דפוקים'.

משכך, אומר הבחור הזה, שהחליט כי הוא כנראה לא נמצא במקום הנכון. עכשיו מתקרב סוף זמן קיץ, אין בישיבה לחץ כרגע כי עוד רגע בין הזמנים. בבין הזמנים הוא יתארגן ויתכונן, ונראה מה הוא יעשה בראש חודש, כי נמאס לו מהלחץ הזה ותחושת הבדידות שהוא מרגיש בישיבה.

אותו מוקדן ניסה לדבר על לב הבחור, אך ללא הצלחה. אך בקושי הוא הצליח לחלץ ממנו מידע על עצמו, מה שמו ובאיזה בית כנסת הוא מתפלל.

כשהסתיימה השיחה, נשאר המוקדן עם טעם חמוץ בפה. יש כאן בחור שעלול ליפול ולהפלט מעולם התורה חלילה. צריכים לעצור את זה, אבל אין לו שום דרך, כי הבחור איתן בדעתו, והיחסים שלו עם ההורים והחברים ירודים מאוד. אין מי שיוכל להשפיע עליו עצוב מאוד.

חשב המוקדן וחשב, עד שנזכר שהוא מכיר איזה אברך שמתפלל באותו בית כנסת בו מתפלל הבחור הזה. הוא הרים אליו טלפון ושאל: "אתה מכיר בחור בשם... שמתפלל בבית הכנסת שלכם?".

האברך השיב בחיוב: "אני מכיר אותו היכרות שטחית בלבד", הוא אמר, "חוץ מזה שאני מכיר את שמו, אני לא יודע שום דבר נוסף אודותיו. אף פעם לא דיברתי איתו..."

אומר המוקדן לאברך: "ידיד, יש לי חדשות בשבילך. מעכשיו אתה הולך לדבר איתו, והרבה! דע לך שהבחור הזה בסכנה רוחנית ונפשית! מעתה יש לך תפקיד לקרב אותו ולהשפיע עליו בימי בין הזמנים הקרובים, כדי שגם בחודש אלול הוא יחזור לישיבה וימשיך

מרכז מוקד הקשיבה העולמי:

02.633.5114

בין השעות 13:00 - 20:00

סניף ארה"ב: +1 718.683.9985 | סניף מונסי: +1 845-444-6627
סניף אנטווערפן: +323.208.5114 | סניף מאנטריאל: +1 46059985
סניף מונשטער: +1 611.243.8000 | סניף לונדון: +44 20.8800.0011

6335114@GMAIL.COM

צאצא למען הקהילה
הקשיבה
ייעוץ והכוונה ללבטים והתמודדויות
ע"י רבנים, משפיעים ומחנכים, טובי הסומחים

פתנת חינוך!

השבוע, ביום י"ד מנחם אב, חל יום ההילולא קדישא של הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא ז"ע. לא שהמדור הזה הפך למדור של 'יומא דנשמתא', אלא כי לאחרונה כשחיפשתי לכתוב כמה מילים על הצדיק המופלא הזה שהיה תלמידו של ה'ישמח משה' ז"ע וגם הסתופף בצל כ"ק מרן מהר"ש ז"ע והיה רבו של הרה"ק רבי ישע'לע ז"ע מקרעסטיר הסמוכה, פתחתי את ספרו 'אך פרי תבואה' ועיני נפלו על ווארט נפלא ביותר על הפרשה הנוכחית, פרשת ואתחנן.

זהו מסוג האמרות שכאשר עוברים עליהן ברפרוף לא מרגישים בהדף העצום שהמילים יוצרות, אך ככל שלומדים אותה שוב ושוב, מבינים עד כמה יסודי ושורשי ואבן הראשה הוא הווארט המופלא הזה, ועד כמה כדאי שנשנן אותו ונשים אותו עטרה לראשינו ומורה לדרכינו.

וכך הם דבריו הקדושים, כפי שע'בדתי אותן בלשון מובנת ועדכנית:

משה רבינו אומר: "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר". בדרך כלל, פירוש המילה 'לאמר' היא: לומר לבני ישראל. נשאלת איפוא השאלה: מה רצה כאן משה לומר לבני ישראל? איזה מסר היה לו להעביר לבני ישראל כשהתחנן אל השם בעת ההיא?

מסביר רבינו כך:

משה רבינו רצה להעביר מסר מאוד חשוב לבני ישראל אודות אופן התפילה אל השי"ת. למסר שלו יש כותרת אחת:

דער אייבשטער איז אונז גארנישט שולדיג! (= הקב"ה לא 'חייב' לנו מאומה!).

משה רבינו רצה שנבין, שבעצם אנחנו חסרי כל זכות, ואין הקב"ה 'חייב' לנו כלום, אלא כל מה שהוא נותן לנו וכל מה שאנחנו מבקשים ממנו, הוא בגדר מתנת חינוך. הנה, אומר משה לבני ישראל, ראו אותי. גם אני, משה רבינו, מבקש מהקב"ה להיכנס לארץ, לא בגלל מעשי הטובים, אלא כמתנת חינוך. תדעו אפוא גם אתם, בשעה שאתם ניגשים לבקש דבר מאת ה', שהוא לא חייב לכם כלום. תבקשו מאתו מתנת חינוך!

עונה לו הקב"ה על כך: "רב לך". אכן משה, המסר החשוב הזה שהעברת לבני ישראל הוא עצום ו'רב' מאין כמוהו, והוא ילמד אותם פרק חשוב

בענווה ובתפילה אל השם. הצדיק המופלא רבי הערשלי' מליסקא ז"ע, היה מתהלך בדרך הזו, וכמוהו כל שאר הצדיקים. אבל עבורנו, אנשים פשוטים, זוהי דרך לא קלה לשוטט בה. אם נרצה או לא, לאחר שסיימנו ללמוד שעה או שעתיים ברציפות, או התפללנו בהתלהבות מאדון עולם ועד אדון עולם, ועוד אמרנו כמה פרקי תהילים ולחשנו אי אלו תפילות, מתגנבת בנו תמיד התחושה שמילאנו את הכרטיס השמימי שלנו באשראי מסויים. אה, כעת כבר יש לנו 'פנים' להתייצב כלפי ה' ולתבוע ממנו קצת פרנסה ונחת ובריאות. מי מדבר כשעוד קמנו לפנות בוקר ולמדנו לפני התפילה וטבלנו ש"י טבילות. עכשיו הוא כבר חייב לנו משהו.

כל שנה כשאני מגיע לפרשה הזאת, וליידער אינני במדרגה שתיאר הצדיק מליסקא, אני מרגיש מעט 'רחמנות' על האדם הענק שבענקים הזה, משה רעיא מהימנא, שלא קם עוד כמוהו ודיבר אתו ה' פנים אל פנים, ונשא את משא בני ישראל על כתפיו, והמליץ עליהם זכות עד כדי מסירות נפש, ובסוף, לקראת התחנה הסופית שבגללה ולמענה התגלגלו במדבר ארבעים שנה, הוא נשאר בחוץ. האם ישנו מפח נפש יותר מזה? אבל משה רבינו עצמו, כשהוא מתייצב לפני הקב"ה ונושא אליו תקט'ו תפילות! הוא לא שוכח להדגיש, לא רק לעצמו אלא לכל בני ישראל, שהוא נמצא אך ורק על תקן של 'ואתחנן', במעמד של בקשת מתנת חינוך ותו לא. לא חייבים לו כלום!

זה לא קל. זה לא מובן מאליו עבורנו, בעלי השכל האנושי המוגבל, שכל החיים שלנו מתנהלים בסגנון של 'תן וקח', לגשת בתפילה במדרגה הזאת. סוף-סוף הרי מגיע לנו קצת, לא? אנחנו מתפללים שלש תפילות ביום, אנחנו עושים מצוות פה ושם, נשמרים מעבירות פה ושם, עושים צדקה וחסד. אבל כדאי מאוד שנשנן לעצמינו את המסר הזה שמה רבו שלח אל כל ישראל לאמר:

"ואתחנן!"

שו"ת בענייני
אמונה ובטחון

לא עליך המלאכה לגמור

שאלה // האם בעזרת השתדלות נכונה אפשר 'לסגור את כל הפינות' מפני כשלונות אפשריים?

תשובה // כמובן שלא, ואדרבה, ככל שכן אדם יטרח יותר ויותר לסתום את החורים האפשריים, עלולים 'להפתיע' אותו מלמעלה, במטרה להזכיר לו מי כאן מנהל את העניינים.

המעשה התרחש באחד מהשטיבלעך, אור לה' מנחם אב הא' שתא. הכל היה מוכן ומאורגן כבר שבוע מראש, עד לפרטים הקטנים: מהתפריט המכובד והמושקע לכבוד הילולא דצדיקא של האר"י הק', דרך המימון מכל מי שנדבה רוחו ועד למודעות הצבעוניות והצינורות שבישרו לכולם על הסעודה הגדולה.

בערב היארצייט כבר עודכנו בני הבית שהיום אפשר לקמץ קצת בתפריט ארוחת הצהריים, וכמו כן ששעת החזרה בערב מבית המדרש תתאחר לרגל הסיום שיתקיים בערב.

הקהל מגיע לשעת הקביעת עיתים, בהרכב מלא מתמיד - בכל זאת אין היום חתונות ותיירות - מתיישב על מקומו בכוחות רעניים, ובקולות הלימוד מתעריבים הניחוחות הנעימים מהמטבח. והנה, בינות ללומדים נראה מחזה מעניין. אחד מהמארגנים סובב בין השולחנות כשפניו משדרות מצוקה. הוא פונה לכמה מקובעי העיתים, כל אחד בתורו, מתכוף לשאול אותם משהו בלחישת, נענה כנראה בתשובה שלילית, ועובר ללומד הבא.

התברר שהעיקר חסר מן הספר, והוא הספר עצמו. הוא אומר: על הכל חשבו ודאגו, למעט הפרט הבסיסי - לדאוג שמישהו יעשה הערב 'סיום', זאת למרות היות בית המדרש מלא וגדוש בתלמידי חכמים, שכנראה הפעם כל אחד מהם סמך על השני.

בצר לנו, כבר העלה מישהו רעיון נועז לפנות לבית המדרש הליטאי הסמוך, לייבא משם מישהו שיציל את המצב, יסיים מסכת ויאפשר לחבורת החסידים לאכול בשוה, אולם היו שחששו מצעד זה...

הסוף הטוב היה, שנמצא מסיים חשוב מתוך הקהילה, ולא עוד אלא שלאחריו קם ועלה מסיים נוסף, וליהודים היתה אורה, אבל הלך החשוב נלמד: לצד כל ההשתדלות הענפה, עדיין צריכים להתפלל שהכל יתנהל כשורה.

מעשה נוסף התרחש לפני כעשור, ממנו ניתן ללמוד לקח לחיים. יהודי פתח עסק מצליח לפרנסתו. עד כאן הכל בסדר. השתדלות ראויה לפרנסה. אך אותו יהודי לא הסתפק בכך, והחליט 'לעזור' להשי"ת לפרנס אותו. לצורך כך הלך אותו יהודי ושכר בדמים מרובים כל חנות שעמדה להשכרה ברדיוס של 2 ק"מ מהעסק, הותיר אותם ריקים ושוממים, והעיקר שחלילה לא ייפתחו באותם מקומות עסקים מתחרים.

אחרי תקופה לא ארוכה נאלצו חברי קהילתו להתערב למענו ולחלצו מהחובות הגדולים אליהם נכנס.

ללמדנו, ש"השתדלות" - כשמה היא, להשתדל בצורה טובה ואת השאר להשאיר לקב"ה שיעשה.

סחורה על הרכבת!

סיפור מופלא לרגל 'שבת יארצייט' של קודש הקדשים, רשכבה"ג כ"ק מרן מהר"א זי"ע
/ "אם פצאתי חן בעיניך המלך"...

מרן זי"ע לא ישובו ריקם. והנה, מיד בהגיעו נודע לו שהרכבת עליה היתה סחורתו כבר שוחררה לדרכה, והסיפור הסבוך הסתיים על הצד הטוב ביותר, בצורה פלאית למעלה מדרך הטבע. כשהחל לברר איך ומתי התרחש הדבר, נודע לו לגודל תדהמתו שממש באותן דקות בהן שהה בקודש פנימה ומרן מהר"א זי"ע העלה את זכות קרבתו לאביו מרן מהר"ד והאציל עליו את ברכתו, באותה עת שחררו השומרי את הרכבת. ויהי לפלא.

יצוין, כי ר' פייש לא שכן לעולם את ברכת הקודש אשר בזכותה זכה להינצל מהפסד ממון מרובה, והדבר בא לידי ביטוי לאחר השואה הנוראה, כאשר החלו לבנות בירושלים את הישיבה הקדושה דחסידי בעלזא.

היה זה כאשר כ"ק מרן מהר"א זי"ע שליח אל ר' פייש שליח מיוחד, וביקש למסור לו כך: "זאגט איהם אז איך נייטיג זיך מיט געלט ווייל מיר בויעהן א ישיבה" (=הגידו לו שאנו זקוקים לממון כי אנו בונים ישיבה).

כששמע רבי פייש שכ"ק מרן זי"ע שלח אליו במיוחד שליח הקודש, זכר היטב את כל הטוב אשר היטיב מרן זי"ע עבורו ואת ברכת הקודש שהצילה את סחורתו וכספו, ותיכף שלח את נדבתו עבור בניית הישיבה - סכום של 10,000 דולר שבין ותקילין, שבימים ההם היה סכום גדול וחשוב.

בחדרו, ואמר:

"איהר האט דאך געהאט חן ביים טאטן" (=הרי היה לכם נשיאות חן אצל אבי - כ"ק מרן מהר"ד זי"ע), ושוב חזר ואמר: "איהר האט דאך געהאט חן ביים טאטן"...

כך חזר מרן ואמר כמה פעמים שוב ושוב, עד שנעצר ודפק בחוזקה על השולחן, באמרו שוב בקול:

"איהר האט דאך געהאט חן ביים טאטן"...

ואז בירכו מרן זי"ע ארוכות שבזכות כך שזכה לנשיאות חן אצל אביו הקדוש מרן מהר"ד זי"ע לא יאונה כל רע לסחורתו, ובעזר ה' הכל על מקומו יבוא בשלום.

שמח וטוב לב יצא ר' פייש מבעלזא וחזר לעבר מעבר הגבולות, כשהוא סמוך ובטוח שדברי

מגדולי תומכי תורה ובעלי צדקה היה הנגיד הרה"ח ר' יצחק משולם פייש מושקוביץ ז"ל. הוא הסתופף רבות בצל כ"ק מרן מהר"ד זי"ע, וזכה להיות עשרים פעמים בראש השנה בבעלזא, ובכל עת זכה לנשיאות חן אצל מרן מהר"ד זי"ע שקירבו והאיר לו פנים.

לאחר פטירת מרן מהר"ד זי"ע המשיך ר' פייש לבוא תמידים כסדרם אל ממלא מקומו כ"ק מרן מהר"א זי"ע, להסתופף בצלו הטהור בחגי ומועדי השנה.

פעם נצרך היה ר' פייש להעביר בגבול רכבת עמוסה בסחורה יקרה. אך כשהגיעה הרכבת לגבול עצרוה שומרי המכס והחלו להערים קשיים בירוקרטיים שונים, עד כדי כך שרצו להחרים את כל הסחורה - דבר שהיה גורם לו להפסד ממון רב.

ר' פייש ניסה לטכס עצה בו במקום. הוא ניסה בכה וכה, ואף העניק מתנת יד הגונה לשומרים, אך דבר לא הועיל. הסחורה שלו היתה תקועה במקום, והשומרים אינם מוכנים לשחרר.

בצר לו, החליט לנסוע חיש מהר לעיירה בעלזא, להזכיר אצל כ"ק מרן מהר"א זי"ע את כל הענין.

בהיכנסו אל הקודש פנימה סיפר את הדברים למרן זי"ע, והוסיף ואמר שאם אכן יחרימו שומרי המכס את הרכבת עם הסחורה, אזי יהיה לו הפסד כספי גדול מאוד.

כ"ק מרן זי"ע האזין היטב לדבריו, וכשסיים קם מרן ממקומו והחל להתהלך אנה ואנה

וקשירתם לאות

נמשך במלוא התנופה מבצע חלוקת זוגות תפילין למתחזקים הרבים
המייחלים לתפילין מהודרות!

מי שיש באפשרותו לתרום זוג תפילין ולהיות שותף
בזיכוי הרבים האדיר מתבקש לפנות בהקדם

למס': 050-4100116 או למס': 05-04100125

תזכו למצוות!

דברי תורה לפרשת השבוע

הילולא
דעדיקא

אורחות
חיים

סיפור על
הפשיטה

אמרי קודש
בערזא

פנינים
יקדים

הרה"נ	מינ"ש	בעלזא	ר"ת
6:54	8:08	8:24	8:46
7:09	8:10	8:21	8:43
7:02	8:11	8:24	8:46
7:10	8:10	8:22	8:44
6:53	8:09	8:23	8:45
7:11	8:09	8:23	8:45
7:04	8:10	8:24	8:46

מינן כדאזיל להתם כתרי מינייהו, (פי' בן א"י הוא כמו שני בני חו"ל, ובן חו"ל שבא לא"י הוא כמו שני בני א"י), ע"כ הרגיש אור נפלא וקדושה עצומה מה שלא הרגיש אפילו בשמים, כי קרקע ארץ ישראל קדושתה עצומה יותר משמים שעל חו"ל, ע"כ בתפלה זו שהיא התקט'ו במספר תפילותיו, אך היא הראשונה בארץ ישראל, הוצרך להתפלל ד' שפתי תפתח מרוב אימה וקדושה שהרגיש, והיינו ואתחנן בעת ההיא דוקא לאמר תן לי כח להתפלל. והיינו דקאמר מי קל בשמים ובארץ, הקדים שמים לארץ, ע"ד לא זו בשמים של חוצה לארץ שהורגלי שם ג' פעמים ארבעים יום, אלא גם זו בארץ הקדושה הלז אין אילות כמוך.

והנה בכניסתו לארץ הלז חשב שאין זה קדוש בקדושת ארץ ישראל, דאי לאו הכי לא היה נכנס לשם, והתחיל להתפלל כדרכו, ובהכינו לתפילה והרגיש אימתו ועוצם קדושה ההיא עד שהוצרך להתפלל על פתיחת שפתים, ידע שכבר נכנס לגבול הארץ, ולכן קאמר דמייתי שהותר הנדר ואינני צריך לתפלה כלל

רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. (ג, כו)

מהי כוונת ה' "אל תוסף... בדבר הזה"? שמעתי בשם חכמי קאשטיליא שפירשו, דקבלה היתה ביד משה רבינו משמים, דכשיתפלל ויאמר בתפילתו פעמיים תיבת "נא" תתקבל התפילה. וכמו שמצינו שהתפלל על

מרים "אל נא רפא נא לה". ועל כן כשרצה להכנס לארץ ישראל החל לומר גם כן: "אעברה נא ואראה", ובדעתו היה לומר שוב פעם "נא", אמר לו הקב"ה: "אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה" שלא תאמר שוב פעם "נא". ומסיים: אחר זמן רב ראיתי שורש הקדמה זו בסוף ספר "מאמר מרדכי, התפילות שנמסרו למיכאל אין צריך בדיקה, ולכן אמר "אל נא רפא נא לה" דשני פעמים "נא" מיכאל. (נחל עדומים)

עלה ראש הפסגה ושא עיניך וגו' וראה בעיניך כי לא תעבור את הירדן הזה. (ג, כז) ויש לדייק איך יראה בעיניו שלא יעבור וגו'. וביאר בשם הרה"ק רבי חיים קראסנר ז"ע על פי מאמר רז"ל (תענית ג:) על הפסוק (זכריה ב, י) כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם, כשם שאי אפשר לעולם בלא רוחות כך אי אפשר לעולם בלא ישראל, וגם אמרו רז"ל (איכ"ר ד, טו) ששפך הקב"ה חמיתו על עצים ואבנים כדי שלא יעשה כליה נכנס בישראל ח"ו. גם

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר. (ג, כג)

נראה לפרש אמרו "בעת ההוא", על פי מה שאמרו במדרש (דב"ר יא, י) שמשוה התפלל תקט'ו תפילות כמנין ואתחנן, ואילו היה מתפלל עוד תפלה אחת היה נענה. רק שאמר לו השי"ת: "רב לך אל תוסף דבר אלי". והנה ענין מספר תקט'ו, מלבד הטעמים הכמוסים על פי סוד, י"ל טעם פשוט, שהוא מרמז ט"ו פעמים ת"ק, כפי מדת המרחק שמן הארץ עד לרקיע השביעי (חגיגה יג), כי מן הארץ עד לרקיע מהלך חמש מאות שנה, ועוביו של רקיע ת"ק, והארץ היא גם כן ת"ק, וכן כל רקיע ורקיע ועוביו כל רקיע, והם ט"ו פעמים ת"ק. ואילו היה מתפלל עוד תפלה אחת, היתה מגיעה תפילתו למעלה מרקיע השביעי הנקראת "ערבות", ותפילתו היתה מתקבלת. ומשה רבינו הבין כל זה, ובראותו את עצמו סמוך למדריגה נעלה זאת, היה מתיירא שלא יתן לו השי"ת להתפלל עוד. וזהו שאמר: "ואתחנן אל ה' בעת ההוא". שכבר היה בידי תפילות כמנין ואתחנן, התחננת: "לאמר" שיתנו לי רשות לומר עוד תפלה אחת.

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. (ג, כג)

פירש מורי ז"ל בהפלאה, שהתחנן שיפתח פיו לאמר תפלתו, ע"ד ד' שפתי תפתח (תהלים נא, יז), ושוב פתח ד' אלקים אתה החילות וגו'. וקשה מ"ט בעת ההיא ובתפלה זו שהיא 'התפלה החמש מאות וחמש עשרה' אמר ד' שפתי תפתח ולא בשארי תפילות. ויל"ד

עוד, במה טעה שהותר הנדר מקצתו והותר כולו. ותו יל"ד אשר מי קל בשמים ובארץ, הוי זו ואין צ"ל זו, אם אילי שמים כאין וכאפס נגדו ית"ש, מכ"ש אילי ארץ. והנה ענין פתיחת התפלה ד' שפתי תפתח, הוא מחמת מורא ורעד אימת מלך מלכי המלכים הקב"ה, שאפילו תפלתו שגורה וסדורה, מ"מ בעמדו לפני ממ"ה הקב"ה ארכובותיו דא לדא נקשן, וכל עצמותיו הפחיד וניטל ממנו הדיבור, ע"כ מתפלל ד' שפתי תפתח. אמנם משה רבינו ע"ה שאפילו לדבור החמור היה מוכן כל שעה, לנבואת פנים אל פנים בלי שום הכנה, לא היה צריך לתפילה קלה לומר ד' שפתי תפתח, ואפילו מי יום שהתפלל בשמים, לא היה מוראו יותר מארבעים יום אשר כבר דיבר עמו באותו המקום. אך **עתה** בהגיעו לגבול ארץ ישראל, ואמרו חז"ל (כתובות עה ע"א) חד מינייהו כתרי מינן, וחד

**לכבוד
יומא דהילולא
של רשכבה"ג כ"ק מרן
רבי אהרן מבעלזא זי"ע ועכי"א
בן כ"ק מרן רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע
נלב"ע כ"א מנחם אב תשי"ז
הונצח ע"י הנדיב הנכבד הנגיד
הרב אברהם צבי חיים רייז שליט"א
ברוקלין**

**לעילוי נשמת האשה החשובה מרת שרה רבקה ע"ה בת הרב החסיד ר' שמחה ז"ל
אשת שיבדלחט"א הרב החסיד ר' נחום אונגאר שליט"א נפטר י"ט מנ"א תשפ"ב
הונצחה ע"י משפחתה החשובה שיחיו**

הוא גם כן ברב חסד, אבל טוב היה עננו "באמת" "ישעך", שתהיה חסדים גמורים, וגלה כבוד מלכותך עלינו מהרה, אמן. (באר מנחם-ח' מנ"א תרח"צ)

ועבדתם שם אלוהים מעשה ידי אדם עץ ואבן וגו'. ובקשתם משם את ה' אלקיך וגו'. (ד, כח) פירש": "כתרגומו, משאתם עובדים לעובדיהם, כאילו אתם עובדים להם". הן ידוע שמדה טובה מרובה ממדת פורעניות. ואם כן, הדברים ק"ו, אם על ידי שיהיו עבדים לעובדי ע"ז נחשבים גם הם כעובדי ע"ז, ק"ו בן בנו של ק"ו הדברים בצדיקים ובתלמידי חכמים – ודאי נחשבים כאילו הם עצמם עובדי השם ודברים בו ית"ש. ובזה יתבאר המשך הכתוב: "ובקשתם משם את ה' אלקיך" על פי מה שדרשו חז"ל (פסחים כ:): "את – לרבות תלמידי חכמים", היינו משם תלמדו ותקחו מוסר להיות דברים בתלמידי חכמים; "ובקשתם משם את" לרבות תלמידי חכמים – ואז תזכו להיות דברים בהש"ת. (ערוגת הבושם)

ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך... (ד, כט) פסוק זה פותח בלשון רבים "ובקשתם", ומסיים בלשון יחיד "ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך", ודבר זה טעון הסברה. והנה בראש השנה (יח, א) הקשתה הגמרא סתירת הפסוקים, שפסוק אחד אומר: "מי כה' אלקינו בכל קראנו אליו", ופסוק אחר אומר: "דרשו ה' בהמצאו", ומשמעו שרק בעתים ידועות קרוב הקדוש ברוך הוא לתפלתו. ותירצה הגמרא, התם הפסוק "דרשו ה' בהמצאו" ביחיד, שלתפלת היחיד אין הקדוש ברוך הוא נמצא תמיד רק בעתים ידועות, והכא הפסוק "בכל קראנו אליו" בצבור, שלתפלת הצבור קרוב הקדוש ברוך הוא תמיד **ויש להסתפק** בתפלת הצבור שהיא קרובה להתקבל, אם הוא דוקא באותו דבר מסויים שהצבור כולו מתפלל אודותיו, או אפילו בקשותיהם של כל יחיד ויחיד שהם מתפללים על צרכיהם, כאשר הם מתפללים עם הצבור, תתקבלנה בקשותיהם בתוך תפלת הצבור. מלשון הגמרא שאמרה הכא בצבור ולא אמרה לצבור, משמע שמעלתה של תפלת הצבור אינה דוקא משום שהצבור כולו מתפלל לדבר אחד שהקדוש ברוך הוא נענה לתפלת רבים, אלא מפני שהתפלה כשהיא כשעשרה אנשים שהצטרפו לצבור אחד להתפלל יחד על צרכיהם, אזי תפלת כל יחיד ויחיד המתפלל על צרכיו, יש לה את המעלה של תפלת הצבור, שהייתה בקשותיו קרובות להתקבל. בזאת יש לפרש את הפסוק: "ובקשתם משם את ה' אלקיך", כאשר התפלה והבקשה הם ברבים, אזי "ומצאת" תתקבלנה גם תפלותיו של היחיד בתוך תפלת הרבים.

כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך. (ד, לב) שמעתי בשם דו"ר הגאון מו"ה צבי הירש ז"ל האבד"ק בערלין, שאמר מה שנראה אשר בזמנינו חריפים יותר מדורות הראשונים שלא פלפלו כל כך, שהענין הוא כמו העיון שהולך בבית ורוצה לצאת החוצה בלי מנהל ומנהיג, והוא הולך ובא אצל חלון, והוא ממשש ואומר בלבבו אין זה דלת, שדלת כולו פתוח עד לארץ וזה אינו פתוח כולו, ואח"כ הולך על מקום אחר, ואומר ג"כ שאין זה דלת ע"י טעמים שונים, נמצא שזה העיון מחדש ומחדד דברים שונים ע"י מה שהוא עיון, והפיקח הולך ואינו מרגיש כלל. כן נדמינו, וכן כל הגוי הזה, שהראשונים שהיה שכלם ישר ולא הרגישו בעקמימות, לא היו מחודדים כל כך. אבל בזמנינו שאין השכל ישר כל כך, והוא מסתבך בכמה דברים, ע"י כך מחדש חדושים רבים ופלפולים, מה שבדורות הראשונים לא עמדו בזה כלל, ודפח"ח.

בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. (ד, לט) י"ל הכוונה בזה דבענינים רוחניים צריך האדם תמיד להביט למה שלמעלה הימנו ולשאוף ליותר ממה שיש אתו מה שאין כן בענינים גשמיים ארציים צריך תמיד האדם להביט למה שלמטה ופחות הימנו. וזה שכתוב "בשמים" שבענינים רוחניים שמימיים "ממעל" צריך תמיד להביט למה שלמעלה ממנו ולשאוף ליותר, אבל "ועל הארץ" בענינים גשמיים ארציים "מתחת" שיביט למה שלמטה הימנו ויסתפק אף במועט שיש לו. (הבעש"ט הק' ז"ע)

היום הזה ראינו כי ידבר אלקים את האדם וחי. ועתה למה נמות וגו' אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלקינו עוד ומתנו. (ה, כא-כב)

באור החיים (א לו) מביא בשם חז"ל שאלמלי היה משה רבינו ע"ה לארץ והיה בונה את בית המקדש, לא היה יכול להיחבר, כמו שהכלים שעשה משה רבינו נגנזו ולא שלטו בהם ידי זרים. וזהו כוונת הפסוק ושא עיניך ימה וגו', שכמו שאי אפשר לעולם בלא רוחות כך אי אפשר לעולם בלא ישראל, וראה בעיניך שאי אפשר שתעבור את הירדן ותכנס לארץ ותבנה בית המקדש, כי לא יוכל להיחבר, וכיון שלא אוכל לשפוך חמתי על עצים ואבנים יהי כליה ח"ו, והרי אי אפשר לעולם בלי ישראל, ולכן לא תעבור את הירדן, וזה יהיה לטובת ישראל ע"כ, ודפח"ח. (תולדות יצחק נאשכיז)

ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום. (ד, ד) נראה לבאר פסוק זה כך: הנה מובא במדרש (ע"י ויק"ר ד. ו) ששאל אפיקורוס אחד את אחד מן החכמים: הלא כתוב בתורתכם "אחרי רבים להטות", והרי אנחנו – עובדי הכוכבים והמזלות רבים מכם, ומדוע אפוא לא תטו אחרינו? והשיב לו: אמנם אתם רבים, אך בדיני רוב יש כלל שבעלי חיים אינם בטלים ברוב, וישראל נקראו "חיים" ולכן אין אנו צריכים להטות אחריכם. ולפ"ז כך יתבאר הפסוק: **"ואתם הדבקים בה' אלקיכם"** – ומדוע דבקים תהיו בה' ולא בעבודת כוכבים, ח"ו? – משום ש"חיים כולכם היום" שאתם נקראים "חיים" ואינכם בטלים ברוב... (מדרש יהונתן)

ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום. (ד, ד) **שמעתי פי' זה הפסוק מאדומ"ר בוצינא קדישא הרב מהר"י מלובלין:** ואתם הדבקים בה', רצה לומר, כשאתם עם אותן הדבקים בה', אזי חיים כלכם היום. דלפי פשוטו הול"ל ואתם תדבקו בה', ולכן פירש, ואתם הדבקים בה', בהתחברות עם הדבקים בה'. ודפח"ח. חומת אריאל (פ' פנחס) **ואיתא** (זכרון שמואל, ר"פ שלח) **כל המחובר לטהור טהור כמוהו. (כלים יב, ב).** הצדיק יכול לבטל הדינים מעל האדם אע"פ שחטא, מחמת שזה האדם מקושר להצדיק שעומד במקום גבוה בעולם העליון, ועל ידי דביקות בהצדיק נמשך גם האדם לזה העולם, פעם על ידי צדקה שנותן להצדיק ופעם מחמת שבירות לבו לפני הצדיק ומעורר רחמנות עליו וממשיכו לאתר דלא שליט חטא, וכמו שאמר אדומ"ר הרב הקדוש מלובלין: כל המחובר לטהור טהור כמוהו, ונטהר האדם על ידי זה. אך כל זה הוא אם האדם מאמין בזה הצדיק שעומד במקום עליון ויכול לילך בכל העולמות עד אין סוף ברוך הוא וברוך שמו, אבל אם ח"ו אינו מאמין בהצדיק ואומר בלבו שהוא שוה לו כמאמר חז"ל מאי אהני ליה רבו (סנהדרין צט:), אם כן אינו מקושר בו, ואינו יכול לעלות שיעלה הצדיק אותו לעולם העליון כנ"ל, ועל ידי זה נענש.

כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראינו אליו. (ד, ז) ובמדרש איתא, זהו שאמר הכתוב (תהלים סט, יד) ואני תפילתי לך ה' עת רצון אלקים ברב חסדיך עננו באמת ישעך. ובדרך אפשר נראה לי לרמז בזה, דהנה ידוע (אבות א, ב) דעל שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, ובזמן הזה העיקר הוא העבודה זו תפילה, שיתפלל אדם בכל יום ויום שיעזור לו השי"ת שיוכל לעבדו באמת ובלב שלם בלי שום פניה מתוך הרחבת הדעת, וקודם כל תפילה ישים אל לבו, שעיקר תפילתו יהיה למען כבוד שמו יתברך, ואף כשמתפלל והוא צריך לאותו דבר, **אבל עיקר כוונתו** יהיה לשם ה'. ובזה אמרתי פירוש הקרא (תהלים פה, ח) הראנו ה' "חסדך", שאנו מבקשים מאת ה' שישיע חסדו עלינו להושיע אותנו, אבל עיקר תפילתנו הוא, "וישעך" תתן לנו, שכביכול יושיע את עצמו, שיתגלה כבוד שמו במהרה, וממילא אם יצטרך לאיזה ישועה, וכוונתו יהיה בתפילתו לשם ה', אז מקיים בו מאמר חכמינו ז"ל (בבא קמא צב.) כל המתפלל בעד חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה, וכמים פנים אל פנים, והשם יתברך ישמע צעקתו ותפילתו, ויושע בישועת ה' כהרף עין. וזה שאמר הכתוב כאן, כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו, לשמוע בקשתו ותפילתו, כה' אלקינו בכל קראינו "אליו", בשעה שאנו מתפללים אליו, בשביל כבודו יתברך שמו, אז הוא קרוב ה' לכל קוראיו ושומע תפילתו. ועל זה סובב הולך המדרש, ואני תפילתי "לך ה'", שכל תפילתי הוא לך, בשביל כבודך, אזי עת רצון לשמוע תפילתו. ואנו מבקשים אותך, "אלקים" ברב חסדך, שגם הדינים המרומז בתיבת "אלקים",

"שמעתי מפורש יוצא מכבוד קדושת אדוני אבי מו"ר הרב הצדיק רבי דוד מדינוב זי"ע בביאור הכתוב כי כוונת עם בני ישראל היא דרא קדישא דזר דעה, כי הרגישו בגדולת חכמתם הנפלאה אשר באם ישמעו עוד קול דברי אלקים חיים, אזי ינטל מהם הבחירה, והיה בבחינת חי לעולם בבחינת מלאכים. וזהו אומרים: 'היום הזה ראינו' ראינו זכה במשקופא דחכמתא, 'כי ידבר אלקים את האדם וחי'. והמה לא חפצו בזה, כי אם שיהיה עבודתם בבחינת בחירה להיות הבחירה בידם, בכדי שיצטרכו בכל פעם ללחום מלחמה הגדולה להתגבר על עצמם, כי דא הוא עיקר שעשועי המלך מלכו של עולם, אשר בזה גדלה מעלות עם בני ישראל ממעלות המלאכים, להיות אשר הבחירה חפשית בידם אף על פי כן המה בוחרים בטוב. וזהו אומרים: 'אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' ומתנו', כי בהיותנו בטלים מלעבוד בוראנו בבחירתנו. אף שהיא בחינת מלאכים שהמה חיים לעולם, הלוא ריבבן יש לשמשותיה. ועל זה שיבחר הכתוב באומרו (פסוק כה): 'הטיבו את אשר דברו', כי כל בריאת העולמות היה בזה הבחירה על תכלית עבודת בני ישראל עבודת הבחירה להעלות בחינת הטוב מהרע כנודע ועיקר עבודתו להעלות ולברר הטוב מדיטוא התחתונה עד רום המעלות". (הנותן אמרי שפר)

הטיבו כל אשר דברו. (ה, כה)

לכאורה תמוה הלא מוטב היה שישמעו מפי הרב ומה שאמרו פן נמות אין זה טענה כי אדרבה יתעלה נפשינו במס"נ זהו עיקר עבודה ועליות הנשמה ותשוקתה. ונראה לי דעיקר השבח ששיבחר אותם בזה אשר תפסו במדת האמת לדבר כאשר היה אז עם לבבם. וזהו הטיבו כל אשר דברו. לא כן המתקברים ומפתים בפיהם ולבם בל עמם. ולז"א מי יתן והיה לבבם זה כל הימים.

שמע ישראל ה' אלקינו. (ו, ד)

הכוונה בפרשת ק"ש שמע ישראל ה' אלקינו ה"א. לקבל בכל יום אלקותו ית' לשמוע כי ה' הוא אלוקינו ביחוד כמ"ש אנכי ה' אלקיך, ובזה צריך להיות איש ישראל שש ושמח כל היום, וכמ"ש ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך וגו', זה שהוא אלקינו יהיה חביב עלינו מגוף ונפש ומאוד. וכ' את ה' אלקיך לאהוב כל המסבב אל קבלת אלקותו ית'ש, דהיינו כל המצות ומדות ישרות כל הגורם התקרבות אלקות, כל אלה צריך האדם לאהוב ולהשתוקק עליהם תמיד. לכן מסודר פרשה זו בשבת נחמו כדכ' נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם, פי' שיש די באלקותו ית' לנחם בזה על כל הצרות שעוברין עלינו תמיד.

ולכן תיקנו פרשת עשרת הדיברות אנכי ה'א ופ' שמע בשבת נחמו. כי זה נחמתינו כמ"ש אנכי אנכי מנחמכם. כי הנה באמת כל היסורים הבאים על בני הכל כדי להתקרב אליו ית' ולא לעונש בלבד. כמ"ש כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים. פי' כי גם מזה"ד לבני"ה הוא לקרב ולא לרחק, כמ"ש בכל צרתם לו צר, פי' לו בשבילו כדי לקרבינו אליו והצרה עצמה לבני"ה היא לישועה, כדאיתא במד' (דבר"ב א) שביצור היא א' מלשוני תפלה

וכן הגאולה מתוך הצרה כדכ' (תהלים מו, ב) עזרה בצרות נמצא מאוד. ובמד' (דבר"ב ב, יא) מרע"ה אמר ומצאוהו רעות רבות וצרות כבלים של מאה ליטרא. דוד אמר יענך וכו' ביום צרה וכו', ירמי' אמר ועת צרה וכו' וממנה יושע כבלים של ליטרא א'. הרמז כי כל הצרות הם כבלים להיות האדם נאסר בהם אל תורת ה' שלא יוכל לסור מן המצות. והצרות פועלים התקרבות אצל איש ישראל כדאיתא (עי' מכילתא סו"פ יתרו) שזה ההפרש בין ישראל לעז"ז דכ' בהם (ישעיה ח, כא) וקלל במלכו ובאלהיו כו'. ואיש ישראל בכל עת צרה אפי' משהו נעשה אצלו כבלים להיאסר בהם אל התורה והמצוה.

שמע ישראל. (ו, ד)

וחכמים אומרים: קריאת שמע כל לשון... ורבנן מאי טעמייהו, אמר קרא "שמע" - בכל לשון שאתה שומע (ברכות יג, ע"א). בפיוט לשבת נחמו אמר הפייט: "דין נשמע תורת שמע בכל לשון להתפלל הלא נודעה בארבעה אשר ירשו זקנינו". דברי הפייט סתומים וצריכים ביאור: ואמר המהר"ל: בעל החלום פירש לי הפירוש: לפיכך נאמרה קריאת שמע בכל לשון, כדי שנוכל ללמוד את הדין שלמדו חז"ל (מנחות לד, ע"ב) שיש ד' פרשיות בד' בתים ודרשוהו מן המלה "טוטפות", "טט" בכתפי שתיים, "פת" באפריקי שתיים.

והמקובל האלוקי רבי שמשון מאוסטרופולא כתב, וז"ל: "באתי לכתוב שורשים וכו' מה שזכני השם גם בפייטון שבת נחמו (דין נשמע) וכו' דבריו סתומים עד מאוד..." הנה בשבועה ח"י עולמים כי בלילה הזה פ' וארא שעבר ראיתי להגאון הגדול מ' נטע מקראקא בעל מגלה עמוקות, בחלומי בחזיון לילה ואמר לי שפירוש החרוז הזה 'בארבעה אשר פירשו' וכו' יש לו רזין עילאין, אכן לפי פשוטו הכי פירושו: בארבע מסכתות בגמ' מוזכר "שמע בכל לשון שאתה שומע", לא פחות ולא יותר, ואלו הן [מסכת סוטה ל"ב, ברכות י"ג, מגילה י"ז, שבועות ל"ט], והענין פלא אראה בנחמה וכו'. **ויש להוסיף נופך קצת** דהנה רש"י ז"ל (דברים ו, ד) כ' ד' שהוא אלקינו עתה הוא עתיד להיות ד' אחד שנאמר (צפניה ג, ט) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כולם בשם ד' וכו' (עיין ספרי ו, ד). ובאמת זה יהיה ע"י דוד המלך ע"ה שהוא רגל הרביעי שבמרכבה ומסתמא הד' בתים הם נגד הד' רגלי המרכבה לכן נרמזו האומות בפ' שמע להורות שכולם יקבלו עליהם עול מלכותו ית' ויהי' אז ד' למלך על כל הארץ שהכל יכירו שיי"ת ודוק. עוד יש לומר דלכן נרמזו האומות בפ' זו להורות לנו שנהי' אנחנו דבקים בשי"ת אפי' כשאנו מדברים עם האוה"ע וזהו ג"כ פי' הפייט הנ"ל שמע בכל לשון שצריך אתה להיות בכל לשון דבוק בשי"ת ודו"ק. (אך פרי תבואה תקס"ח-י"ד מנ"א תרל"ד)

שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד. (ו, ד)

שמ"ע - ע' רבתי. ואפשר לומר על דרך שכתב הבעל הטורים שמ"ע גמטריה ת", כנגד ת"י שנים שעמד בית ראשון ע"כ. וא"כ לכך הוא בא ע' רבתי, לרמז שאחר ת"י שנים יגלו גלות בבל שהיה ע' שנים. וכפי ששמעתי מאחד קדוש מדבר בשם פרקי היכלות, שמ"ע ראשי תיבות **שדרך מישך עבדנו**, שהם השמות שנתן נבוכדנצר לחנניה מישאל ועזריה. והוא - שצריך כל אדם מישראל לכוון בשעת ק"ש, שמקבל עליו למסור נפשו על קדושת השם כחנניה מישאל ועזריה. והוא מוסיף נופך מדיליה ואמר, **אח"ד** ר"ת דניאל איש חמודות, שמסר נפשו על קדושת שמו הגדול המיוחד ע"כ. ולכן בא דל"ת רבתי דאחד, לרמז לנו על אותם ד' קדושים דניאל חנניה מישאל ועזריה שמסרו נפשם על קדושת השם, שלזה צריך לכוון בזמן קריאת שמע. ואפשר שלכן רמזה לנו התורה גימטריה ת"י במילת שמ"ע, כלומר שאחר ת"י שנים, אותם הקדושים חנניה מישאל ועזריה ודניאל יקדשו שמו הגדול בגלות בבל שיהא ע' שנים.

(הגה"ק רבי דוד טעבלי מפוזנא זי"ע)

ואהבת את ה' אלוקיך. (ו, ה)

פירש"י שלא יהיה לבך חלוק על המקום, י"ל הכוונה בזה אין לו לאדם להתחמק מלעבוד את קונו, באמתלא שאותו המקום והסביבה שבה הוא חי מונע זאת ממנו, כי בכל מקום ומקום ניתן לעבוד יתברך - שלא יהיה לבך חלוק על המקום. (בית אהרן בשם הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע)

ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה ליראה את ה' אלהינו לטוב לנו כל הימים לחיותנו כהיום הזה וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלהינו כאשר צונו. (ו, כד, כט) יש לפרש על פי מה דהקשה התוס' יו"ט בשם המפרשים, אהא (אבות א, ב) דאל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, מהא דאמרין (פסחים א, א) האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני הרי זה צדיק גמור, ומתוך דבאמת מותר לעבוד על מנת לקבל פרס, רק מובחר העבודה ומילי דחסידות תני התם, דאל תהיו כעבדים המשמשין על מנת לקבל פרס ע"ש. וזה מכוון בפסוק, ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה וכו' לטוב לנו לחיותנו וכו', היינו דמצוה הוא לעשות על מנת לקבל פרס גם כן, ונקרא צדיק כנ"ל. וצדקה תהיה לנו, היינו שזה נחשב לנו לצדקה ולחסידות ולמובחר העבודה, כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלהינו כאשר צונו, דהיינו בלתי לה' לבדו לקיים מצותיו ולא לשום פרס וק"ל.

(שובע שמחות תקמ"ח-ט"ז מנ"א תקצ"א)

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם. (ישעיה מ')

דהנה ידוע הויכוח שבין הקב"ה לבני ישראל, דהשי"ת אומר (זכריה א, ג) שובו אלי ואשוב אליכם, ואנחנו בני ישראל אומרים (איכה ה, כא) השיבונו ד' אליך ונשובה. ועיקר רצונו של הקב"ה שהגאולה תהיה על ידינו - שובה ישראל עד ד' אלוקיך, שיהיה ד' "אלוקיך" על דרך (מאמר חז"ל מ"ק ט"ז)

קבלה בידינו מהצדיקים הקדושים אשר לפנינו ז"ל, שעל ידי צדקת הצדיקים וגודל עבודתם במסירות נפש. והרבה שמתו על קדושת שמו יתברך, ארץ אל תכסי דמם, ואורך הגלות, וקושי השיעבוד, וכדומה נמתק הכל. **וכן שמעתי כמה פעמים מכ"ק מרן מצאנז זי"ע** ששמע מרבו הקדוש, שמשיח צדקינו יבא בעזה"י פתאום, מבלי שום צער מקודם, חס ושלום וכן כתב **השפת אמת זי"ע** עתה שנתמשך הגלות זמן זמנים טובא, הוא בוודאי לטובתינו, כדי להקל מחבלי משיח, הגם דחז"ל אמרו, יתיה ולא אחמיניה, שיהיה עת צרה, לכן הגידו לנו, אם כי בוודאי השי"ת ייטב עמנו, נדע כי הוא בחסד עליון.

אמר הרה"ק רבי דוד טאלינער זי"ע ברגע שיבוא משיחנו, תהי' הזדככות, שאפילו פחות שבפחותים יתקרב, ויתראה למשיח, וביקש הרה"ק ר' דוד טאלינער זי"ע שיפרסמו הדבר הזה לפני בני ישראל בשמו. **אמר הסטראפקובער רב זי"ע**, בשם אביו **השינאווער רב זי"ע**, בשם הרה"ק רבי וואלף זבאריצער זי"ע, כשמשיח יבוא, וקול השופר חזק מאד, ירצו כולם לבית המדרש, וישפכו לבם ונפשם בתפילות ובקשות ובכיות עצומות ותשובה שלימה מעומקא דליבא זמן רב מאד, יום ולילה לא ישבותו, עד שסוף כל סוף כל כלל ישראל יגיעו למדריגות תשובה אמיתית, וכולם יזכו לבוא לפני משיח צדקינו.

בשנה אחרונה של החפץ חיים זי"ע, מחרת יום כיפור, אמר, משיח צדקינו לא ישכח שום יהודי, אפילו במקום נידח ורחוק. וכתב הרה"ק העטרת ישועה זי"ע, בגאולה העתידה, אף שאנחנו אין מכינים את עצמינו בתשובה טרם הגאולה, על ידי התעוררות הגאולה, בוודאי יהיה כל אחד בתשובה, ועל ידי התשובה בשעת מעשה הגאולה, יהי' הישועה והי' הגאולה על ידי אתערותא דלעילא.

מי מושל בי, צדיק מושל בי, ואז כאשר יאמרו עמי בני ישראל, כן יקום. וזהו פי' נחמו, וזהו כענין שאלה שאנו שואלים: מה תהיה נחמתנו, והקב"ה משיב: נחמו, הנחמה תהיה ע"י "עמי יאמר" שעם בני יתרום כ"כ עד שיוכל לומר להקב"ה, ע"ד מא' ז"ל צדיק גזור והקב"ה מקיים, ואז ייקרא כביכול הקב"ה "אלוקיכם" ועצם הדבר שהקב"ה קורא לנו כעת "עמי" זהו נחמתינו לעת עתה כנ"ל, והבן. (הרה"ק רבי חיים קראסנער זי"ע)

נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם, כרועה עדרו ירעה בזרועו יקבץ טלאים. (הפטורה ישעי' מ, א, יא,) איתא מהרה"ק רבי אלימלך גראדזיסקער זי"ע מבואר ומרומז בתיקוני זוהר, ומבואר בספרים, ומבואר בדברינו כמה פעמים בשם אא"ז **הרב המגיד מקאזניץ זי"ע** שלכן ארכו ימי גלותינו, בכדי שלא ידח ממנו שום נידח, ולבל יפול ויאבד חס ושלום שום אחד מישראל, וכל אריכות הגלות הוא בשביל שלא ידח גם ניצוץ קטן אחד מישראל, ואם הי' הגאולה מקודם, היו הרבה ניצוצי ישראל נופלים ונדחים. וכמו ששמענו שאמר אא"ז **הרב המגיד מקאזניץ זי"ע** שיש לאל ידו להביא הגאולה אך שיהי' הרבה נדחים, חס ושלום. ואאמו"ר זצ"ל פירש, והי' עקב תשמעון, שבעקב ואחרית הימים, כל אחד מישראל ישמע אל ה' ותורתו, כי לא ידח ממנו נדח.

והרה"ק הרבי מלובלין זי"ע אמר הנראה ברור, שתהיה הגאולה לא על ידי צער, אם הבורא ב"ה הי' רוצה להביא הגא על ידי צער, היה עושה זה כבר, ולמה האריך הגלות, אך הוא יתברך רוצה שעל ידי אריכות הגלות יבוא הגאולה, לא על ידי צער, ולא על ידי דוחק, ולא על ידי מלך קשה כהמן, על כן האריך את הקץ, והוא כבוד שמים, כי אין כבודו להיות לבני שום צער חלילה. **והבית אהרן זי"ע** אמר הטעם של אריכות הגלות, שיתעלו כל הניצוצות, ויתעלו כל הבחינות, ואז יבוא משיח צדקינו. **ואמר הרה"ק רבי אלעזר ריישער זי"ע**, ידוע מדברי הש"סומדרשים, שחבלי משיח הוא קשה מאד, אך

דברי תורה מרבותינו הק' מבעלזא

ישמעון את כל החוקים האלה וגו', ואח"כ אמר הפסוק ענין כח התפלה שיש לכלל ישראל, כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו וגו' בכל קראנו אליו, ואח"כ חזר לענין החוקים, כי מי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים וגו', וצ"ב למה הפסיק בין שני הפסוקים מענין כח התפלה של כלל ישראל.

ואמר בשם אביו **כ"ק מרן מהר"י זי"ע** שיש ארבעה ימים בחודש שבט שמהארבעה ימים האלו יכולים לדעת איך יהיו כל הארבעה תקופות שבשנה, שהשנה מחולק לארבע תקופות, [תקופת ניסן, ותקופת תמוז, ותקופת תשרי, ותקופת טבת], ובארבעה ימים הללו שבחודש שבט יכולים לדעת האיך יהיו כל תקופות הללו, אם יהי' מטר או להיפוך, אם יהיה חום או קור, ואם תגדל התבואה כהוגן או לא וכו' וכו'. והמשיך ואמר דאה"נ שכן הוא בדרך הטבע, "אבער ווען א יוד געבט אן ערנסטע קרעכטץ קען אלעס נשתנה ווערען לטובה", והיינו שאפי' אם בדרך הטבע צריך להיות חלילה לא כ"כ טוב, מ"מ כשאיש ישראל מתפלל להשי"ת בלב נשבר, יכול הכל להשתנות לטובה, שהאוייר יהיה טוב, ויגדל תבואה טובה וכו', שיש לבני ישראל כח התפלה שבתפלה יכולים להפך הכל לטוב. והנה חז"ל (שבת עה.) דרשו על הפסוק "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים וגו'" איזהו חכמה ובינה לעיני העמים זה חשבון תקופות ומזלות, ובזה יובן סדר הפסוקים דקודם כתיב "ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים וגו'" דהיינו שיש לכם כח של חשבון תקופות ומזלות שתוכלו לראות בארבעה ימים של חודש שבט האיך יהיו כל התקופות, אבל ע"ז ממשיך הפסוק "כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים וגו' בכל קראנו אליו", שיש לכם כח אחר והוא כח התפלה, שאף שלפי חשבון של התקופות ומזלות צריך ח"ו להיות לא כ"כ טוב, מכל מקום יש לבני ישראל

ואתחנן. אל ה' בעת ההוא לאמר. (ג, כג)

איתא במדרש: תקט"ו תפלות התפלל משה כמנין 'ואתחנן'. וצ"ב, מהו הענין של תקט"ו תפלות. וי"ל דאיתא בספרי קבלה דמקדש של מעלה מכון כנגד מקדש של מטה, מקדש של מעלה מאן בנאיה: הקב"ה ומחנה דיליה בנאיה לכותל הראשון, אברהם בנאיה לכותל שני, יצחק בנאיה לכותל שלישי, יעקב לכותל רביעי ומשה בנאיה לגג. והקשה כ"ק מרן זי"ע מה הכוונה 'הקב"ה ומחנה דיליה', וכי הקב"ה צריך למחנה שייסיעוהו, ותרץ, דאיתא דהשם של בנין הוא מספר מחנ"ה, וזהו הכוונה: "הקב"ה ומחנה דיליה", כוונתו להשם מחנ"ה, ועל פי זה י"ל דברי הגמרא (פסחים פח.) "אל בית אלקי יעקב וגו' (ישעי' ב, ג) לא כאברהם שקראו הר ולא כיצחק שקראו שדה אלא כיעקב שקראו בית" ולכא' צ"ב, למה קראו כל אחד בשם זה דוקא, **אמנם יש לומר** לפי שכל אחד הוסיף כותל לביהמ"ק ובנאו בצירוף שם הקדוש מחנ"ה, ולכן, אברהם שבנה כותל השני קראו הר, שהוא בגימטריא (עם הכולל) ב' פעמים מחנ"ה, יצחק שבנה כותל ג' קראו שדה שעולה בגימטריא ג"פ מחנ"ה, ויעקב שבנה כותל הרביעי קראו בית שעולה ד"פ מחנ"ה, ולכן משה רבינו שבנה הגג של ביהמ"ק והוצרך לחמש פעמים מחנ"ה, התפלל תקט"ו תפלות, כי ה' פעמים מחנ"ה עולה מכון תקט"ו.

(כ"ק מרן מהר"ש זי"ע)

ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החוקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה, כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו, ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת אשר אנכי נותן לפניכם היום. (ד, ו-ט) ויש לדקדק שהפסוק מתחיל לדבר מענין חוקי התורה, ושמרתם ועשיתם וגו' אשר

כח גבוה מזה, והוא כח התפלה שע"ז יכול הוא להשתנות לטובה.

כי מי גוי גדול וגו' כה' אלהינו. (ד, ז)

במדבר (דב"ר ב, יב) דבר אחר כה' אלהינו זה שאמר הכתוב (תהלים סט, יד) ואני תפלתי לך ה' עת רצון, רבי חנינא בר פפא שאל לרבי שמואל בר נחמן מהו דכתיב ואני תפלתי לך ה' עת רצון, אמר לו שערי תפלה פעמים פתוחים פעמים נעולים, אבל שערי תשובה לעולם פתוחים, אמר לו מנין דכתיב (שם סה, ו) נוראות בצדק תעננו אלהי ישענו מבטח כל קצוי ארץ וים רחוקים, מה המקוה הזה פעמים פתוח ופעמים נעול אף שערי תפלה פעמים פתוחים פעמים נעולים, אבל הים הזה לעולם פתוח, כך ידו של הקב"ה לעולם פתוחות, לקבל שבים, ע"ש. יש לדקדק, מה מביא ראיה מהפסוק נוראות בצדק תעננו, דבפשטות נראה ששייך על תפלה.

ויש לומר על פי מה ששמעתי מא"ז מרן מהר"י זי"ע שדקדק הלא רבי חנינא בר פפא שאל רק על תפלה דכתיב ואני תפלתי לך ה' עת

רצון וגו', למה השיבו גם מתשובה, כי שערי תשובה לעולם פתוחים, דעל זה לא שאל. ויש לומר דאיתא בשו"ע הל' תפלה (ברמ"א ריש סי' צ"ח) קודם כל תפלה צריך האדם להתבונן ברוממותו ית"ש ובשפלות עצמו, וזו תשובה קודם התפלה. לזה בא רבי שמואל בר נחמן בעצה טובה, אף ששערי תפלה פעמים נעולים אבל הרי שערי תשובה לעולם פתוחים, וממילא יש עצה ע"י התשובה של קודם התפלה שממילא גם תפלתו תתקבל, אד"ק ז"ל. ויש לומר עוד, דאיתא בגמ' (ברכות לב, ב) ובתוד"ה (כל) שיש שני מיני עיון תפלה מי שמובטח שתתקבל תפלתו, זה לא טוב, אבל מי שאינו סומך להיות בטוח שתפלתו מוכרחת להתקבל, רק הכל מצדחסדו ית, זהו למעליותא, ע"ש. והנה איתא (שם ל, א) שבתפלה צריך לכלול עצמו בתוך הרבים ואל יסמוך על עצמו כלל. וזהו "נוראות בצדק תעננו וגו' מבטח כל קצוי ארץ", שיכלול את עצמו בתוך כלל ישראל הנמצאים בכל קצוי ארץ, וממילא מרומז כאן רוממתו יתברך ושפלות עצמו, וזהו תשובה של קודם התפלה, וכדברי אמו"ר ז"ל.

(כ"ק מרן מהר"א זי"ע)

סיפור על פרשת השבוע

ויאמר לו רבו: הידעת מי הוא האיש? הלא הוא אשר נאמר עליו: אשרי מי שנתן לו שלום והחזיר לו שלום.

ועוד סיפור כי בעת אשר למד רבי יהודה אסאד זי"ע בשיבת ניקלשבורג היה חביב למאד בעיני רבו, עד אשר גזר אומר כי בשבתות ויו"ט יסעד דווקא על שולחנו. ויהי פעם אחת בליל חג הפסח עת ישבו בסדר רבו הגה"ק זי"ע עם ב"ב, פתאום עמדה בת רבו, ילדה בת עשר שנים, וצעקה בקול רעש: אבי אבי, מי הוא האיש הזקן אשר כעת בא אלינו ושותה מכוס של אליהו? ואז הראה הגאון ז"ל עליה ואמר שתקי בתי, אורח יקר וקדוש בא לגבולינו. ואחר כך אמר הגאון ז"ל, כי בתו זכתה לראות את אליהו הנביא, רק חבל על שפירסמה זאת. לימים רצתה קהילת ווינא לקנות את הגביע אשר ממנו שתה אליהו הנביא זל"ט בעשרת אלפים זהובים, אבל הקהילה בניקלשבורג לא אבו לתתו אפילו בעד הון רב.

כשנתבקש פעם הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זי"ע לברך למאן דהוא שהיה חשוך בנים, גילה לו הצדיק שנענש משמים בעבור שגרם צער למהר"ם בנעט כשמנע מאחת הקהילות לקבל עליהם לרב את אחד מבניו והתבטא הרה"ק משינאווא שאין עצה ואין תבונה נגד הקפדת מהר"ם בנעט שהיה גדול ממלאך ואפילו גדול משרף **כיוצא בזה מסופר** על ה"חתם סופר" כששחו לפניו פעם אודות קדושתו ופרישותו של המהר"ם בנעט, והתבטא אחד המסובים שהמהר"ם בנעט לא היה בר נש כי אם מלאך... מיד קפץ החת"ס מכסאו ואמר בהתלהבות: "לא מלאך פשוט, אלא שרף..."

ועוד גדול מזה! אין כל פלא בסיפורו של הגה"ק רבי אברהם שאג, שכשנכנס פעם אל רבו החת"ס, מצא אותו שקוע ברעיונותיו ודבוק בשרעפיו, ולא הרהיב עוז בנפשו לברר פשר הדבר, אולם כעבור כמה רגעים פנה אליו רבנו ואמר: "בני יקירי היודע אתה מה היום מיומייס...? עלי להזדמן ולהפגש בעוד שלשה שבועות עם גאון צדיק הדור רבי מרדכי בנעט וכשאני מעלה זאת על רעיוני הנה כל אברי מרתתין".

מה נורא היא הגדרתו של החת"ס בהספידו עליו: "הרב גדול הדור רבן של ישראל... ופרנס כל ישראל בתורה ויראת ה' וגדור גדריהם מארי דכולא תלמודא, לא הניח דבר גדול ודבר קטן... ובן יחיד לשכינתא קדישא"

(דרשות חת"ס)

ואתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים כלכם היום וגו' (ד, ז) מסופר על הגה"ק רבי מרדכי בנעט זי"ע (תקי"ג-י"ג מנ"א תקפ"ט, לעולם לא אכל הצדיק לשובע נפשו, ולא נהנה מן העוה"ז יותר ממהכרח לקיום הגוף, וכדי שלא יזח ההרגל הזה מעל לבו, רשם בתוך סידור התפילה בשל"ה שבו הי' מתפלל לזכרון תמידי: "הריני נודר לה' אלקי צבאות לבלתי אהנה מהנאת עולם הזה זולת מה שהוא לצורך גדול ולתועלת בריאות גופי".

בספר "מליצי אש" מביא בשם רבו הגה"ק מאונסדארף זי"ע שכשמע זאת ה"חתם סופר" הפטיר: הנדר עצמו אינו חידוש כל כך, דאפשר להיות ליחידי סגולה שלא ליהנות מעוה"ז כלום, החידוש הוא שיכול לנדור נדר כזה שקשה לקיימו אלא אם כן הנודר הוא בעל רוח הקודש ממש, שהרי אם יאכל וישתה במעט יותר מכדי חייו יעבור על נדרו, ואם יאכל וישתה פחות הרי א"א לחיות, וא"כ צריך להיות מצומצם כחוט השערה כמה צריך לכדי חייו, וזה יכול רק כהגה"ק רבי מרדכי בנעט וכיוצא בו שהם בעלי רוח הקודש ממש!". לא רק בדבר הלכה פנו אליו, בהיותו נודע לשר התורה ועמוד ההוראה, כי אם גם בדבר ישועה ורחמים, בהיותו מפורסם כקדוש ונורא, פועל ישועות ועושה נפלאות.

תלמידו הג"ר שלמה קוועטש, פנה אליו בשאלה, מנין לו כחו הגדול לחולל נפלאות וישועות לבני אדם, השיב לו הגה"ק רבי מרדכי ברוב ענותנות: אין כאן כל חכמה ותבונה, הדבר פשוט מאד וכל יהודי יכול לעשות זאת, ופסוק מפורש הוא: "רצון יראיו יעשה!" אם אדם הוא בבחינת "יראיו" שהוא באמת ירא ה', אז ה' עושה רצונו. ואמנם כאשר גזר כן קם, וכפי שמתגלה גם מדברי תלמידו הגדול הגה"ק רבי יהודה אסאד בתשובותיו, וז"ל בספרו "יהודה יעלה": "ועל דבר החיה היולדת, ב"ה כבר טוב לה, ודברי מורי הגה"ק עשו רושם ופרי למטה ולמעלה, ונתקיים ותגזר אומר ויעש

מספר הגה"ק רבי יהודה אסאד זי"ע שזכה בבית רבו לגילוי אליהו, ומעשה שהיה כך היה: יום אחד בא לביתו הלך אחד, ורבי יהודה עומד בחצר רבו, וישאלהו איה מקום כבודו של הרב? רבי יהודה אסאד נתן לו שלום והראהו בית רבו וילוהו כיאות. פתח בית רבו היה פתוח ורבי יהודה אסאד ראה את רבו שהוא רץ לקראת ההלך הנ"ל ויחבקו וינשק את ידיו, ויהי לו כל זאת לפלא, לעת ערב בבא רבי מרדכי אל השיעור,

אזרחות חיים

נת' בשו"ע (סע' ח' ט) שהתירו טלטול מן הצד לצורך דבר המותר, וטלטול

בגופו אפי' לצורך דבר האסור, ובנד"ד אם מזיז הטם בגלל שצריך מקום לשבת לצד השולחן חשיב 'לצורך דבר המותר', ומותר להזיזו ע"י סכין שזהו 'טלטול' ה

דיני טלטול מן הצד

אם יש צורך להזיז הטם עם הפמוטות לאמצע השולחן, האם מותר להזיזו ע"י סכין או כף וכדו' או עם המרפק?

האם מותר לשחק בשבת באבנים שיש להם דין מוקצה ע"י שדוהף אותם ברגליים ממקום למקום?

היתר טלטול בגופו אמור רק במוקצה שאין הדרך לטלטלו בצורה כזו, אבל מוקצה שהדרך לטלטלו בצורה כזו אין היתר לטלטלו כן שכיון שהדרך לטלטלו כן לא חשיב שינוי ו'כלאחר יד' שזהו היתר טלטול בגופו, ולפי"ז אין להתיר לשחק בשבת באבנים אף שדוחפם ברגליים, כיון שכן הוא הדרך לשחק בהם, וזהו הטעם שמצינו שאסור לטלטל תינוק האוחז בידו דבר מוקצה, ולא התיירוהו מדין טלטול מן הצד, כיון שרגילים לטלטל תינוק וחפץ בידו (מ"ב דרשו סי' ש"ט הערה 3).

אם ינער שם הדבר מוקצה יפריע לו לשיבה [וכן הדין אם הוא בחדר שאוכל שם הסעודה וצריך לטאטא החדר, והדבר מוקצה יפריע לו] נת' דינו בשו"ע (ה) שמותר להזיזו למקום אחר שלא יפריע וינערנו שם [ועיי' בה"ל (ד"ה יכול) אם באופן כזה צריך לנעורו תיכף ברגע שמגיע למקום שלא מפריע לו או שיכול ללכת היכן שרוצה], ואם יש לו מספיק כסאות בבית ורוצה להזיז הכסא רק בגלל שהדבר מוקצה יקר ערך ומונח בהישג יד של ילדים וחושש שיתקלקל נת' דינו במ"ב (יד) שמותר לטלטלו רק בטלטול בגופו. (נערך ע"י הרב"ר יעקב טרובינע שליט"א)

מן הצד, ואם חושש שהילדים יקלקלו את הפמוטות חשיב 'לצורך דבר האסור' ואסור להזיזו ע"י סבין, אבל מותר לדחוף אותו עם המרפק שזהו טלטול בגופו (מ"ב ו).

חלה המונחת בפריזר מתחת לדגים קפואים שיש להם דין 'מוקצה', האם מותר להוציאה מהפריזר באופן שהדגים זזים ממקומם ע"י הוצאת החלה?

באופן כזה חשיב 'לצורך דבר המותר' שהתירו בזה טלטול מן הצד. קטן האוחז בידו דבר מוקצה יקר ערך, האם מותר לקרוא לו למקום משומר, ולנער את יד הקטן כדי שדבר המוקצה יונח במקום המשומר? כתבו הפו' (עיי' מ"ב דרשו סי' ש"ט הערה 12) שניעור יד הקטן חשיב טלטול מן הצד, ובנד"ד שמטרתו לשמירת המוקצה חשיב לצורך דבר האסור, ואסור לעשות כן.

המוצא כסף ברחוב או בבית, האם מותר לדחפו עם הרגליים למקום צדדי ומשומר שישאר שם עד מוצ"ש? בכלל 'טלטול בגופו' שהותר אף לצורך דבר האסור, וא"כ בנד"ד אף שמטרתו לשמור על הכסף מותר לטלטלו כן, וכ"ה להדיא בבה"ל (סוף סי' רס"ז ד"ה פן).

הילולא דצדיקא

ראש גולת אריאל הרה"ק מרן רבי אהרן רוקח זי"ע מבעלזא כ"א מנחם אב תשי"ז

ולדבקות פלאית בהשי"ת, אך לא נצר טובה לעצמו, ואת אותה דבקות העניק לעם ישראל, כאשר בעלייתו לגבהי מרומים ובכניסתו להיכלות פנימיים, מסר נפשו לעשות פלילות עם קונו, להמליץ טוב על כלל ישראל ולעורר רחמי אב על בניו. את רוב דיבוריו לא היו מסוגלים לשמוע, אבל את האש שהתלקחה בו באותן שעות - היטב ראו. כל כולו רטט ביקוד מלאכת קודש זו, מן העבודות הקשות שבמקדש, שאינה מסורה אלא בידי של הצדיק הגמור.

באחת התקופות נזקק כ"ק מרן זי"ע לקבל 'זריקה' (= איינשפריץ) מדי שבוע כדי לחזק את כוחות גופו הטהור, ולשם כך היה מגיע רופא מומחה לביתו. כ"ק מרן זי"ע היה מושיט את זרועו לביצוע 'הזריקה', ובה בעת היה תפוס שרעפים ואף הרופא היה יכול להבחין כי רוחו משוטטת בטמיר ובנעלם. לאנשי הבית היה הדבר פשוט ומובן מאליו, שכ"ק מרן אינו נמשך אחר מעשי הרופא אלא ממשיך בעבודת קונו בדבקות עילאית. ברם, לרופא היה הדבר זר והוא התפלל. עד שבאחת הפעמים הרהיב עוז ושאל, על מה חושב כ"ק מרן ברגעים אלו. 'גוט'ס אויף יודען' (= טוב על יהודים), השיב לו כ"ק מרן זי"ע בפשטות. זכה אותו רופא, שהביא לעולם את האמת של כ"ק מרן זי"ע, שכן עד אז מעולם לא העז אדם לשאול ולקבל את התשובה.

כגודלה וכעוצמתה הנשגבה של אותה 'אהבת עולם' ו'אהבה רבה' שאבה כ"ק מרן זי"ע לכל יהודי ויהודי, נגדש לבו בחמלה גדולה ויתירה על בני ישראל. ומדרגתו במידת

בכל לבו נפשו ומאודו, ורצה שלכל יהודי עלי אדמות יהיה טוב. בחדרי לבבו ובכל נימי נפשו שררה תדיר אהבה עזה, לאלו אשר חיבה יתירה נודעת להם מאת המקום ברוך הוא. היתה זו אהבה מוחשית, שעוררה בו רצון כביר ותשוקה עזה להיטיב עם בני ישראל בכל עת. וגם הדבקות הנשגבה שנראתה עליו והורגשה במחיצתו, אף היא לבשה אדרת של אהבת ישראל, שכן מחשבותיו אל קונו סובבו תמיד סביב ציר אחד: שייטיב השי"ת עם בניו.

כה דיבר בקדשו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א (בעריכת שולחנו הטהור, ביומא דהילולא כ"א מנחם-אב תנש"א), בהזכירו את שגב דבקותו של כ"ק מרן זי"ע, בכ"ד שעות מעת לעת, עד כי ממש יכלו להרגיש שהשכינה שורה עליו - 'ולמרות שהיה מופשט לגמרי מהעולם הזה, כאשר נכנס אליו יהודי עם הזכרה או עם קוויטעל, ראו עליו בחוש איך שכל צרה של כל יהודי, אפפה אותו וכאילו אין לו שום עסק בעולם רק יהודי זה עם צרתו, כי כל יהודי היה אצלו כ'בן יחיד'. הוא ירד ממדרגתו אל כל יהודי באשר הוא, אף ליהודי הפשוט ופשוט שבפשוטים, וכלשונו הטהור: 'יהודי עם היתרים ועם כל מיני היתרים', אף אל יהודי כזה, ואף גם לילד קטן ירד. מפאת כן, בזמן שהיה כ"ק דודי זי"ע בעלמא הדין, הרי כל יהודי שהיתה לו צרה ידע שיש לו לאן לפנות לשפוך שם את לבו ומשם תבוא לו הישועה. כאשר כלל ישראל היו בעת צרה, ידעו, שישנו יהודי המרעיש עולמות ומעתיר ומפציר בעדם, ולא יניח שיחול שום רע ח"ו על בני ישראל".

בקדושתו הנשגבה זכה לקרבת אלוקים

עיקר תכלית היומא דהילולא במה שנוגע לנו הוא להתבונן בעבודתו והנהגתו הצדיקים בכדי ללכת באורחותם ככל האפשר, וכענין מאמרם ז"ל (תנוד"א רבא פכ"ה): 'שכל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי, ולו אף באפס מעט 'היינו בנגיעה בלבד', והנה הגם שככל שמדריגתו של הצדיק נעלית יותר, והנהגתו נשגבה יותר מהנהגת שאר בני אדם, וגודל ועוצם פרישותו מן העולם הזה ודביקותו בהשי"ת היא באופן נעלה ביותר, על דרך שכתב הרמב"ן בסוף פרשת עקב, יותר קשה לאחוז במעשיו ובהילוכו בקודש, עם כל זה, הרי אם נצטיינו להדבק בדרכיו ולהלך אחר מדותיו של הקב"ה (עי' שבת קלג:), בודאי שיש להדבק בדרכיו ובמדותיו של הצדיק. (מדבריו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

אם יתנו כל עשירי תבל את הונם באהבה שאבה כ"ק מרן זי"ע כל אדם מישראל, בוז יבוזו להם. גם אם יוסיפו לקבץ מכל רוזני ארץ את אהבתם לממון שאינה יודעת שבעה, אין בה באהבה זו כדי לתאר שמץ מאהבת ישראל שהיתה טבועה בכ"ק מרן זי"ע כיהלום בכתר מידותיו. כל הכתוב בכתבי יראים ובספרי חסידות על אהבתם של צדיקי אמת לכל אשר מזרע ישראל הוא, הפך לבירח תיכון בהליכותיו בקודש של כ"ק מרן זי"ע.

מעלתה הפלאית של אהבת ישראל כפי שנראתה אצל כ"ק מרן זי"ע, שגילוייה לא נודעו רק בעת שיהודים היו שרויים בצרה וצוקה, אלא מכוונת היתה בכל רגע כלפי כל מי שבשם 'ישראלי' יכולה. הוא אהב יהודים,

הרחמנות, מרוממת מהשגת אנשים. אמנם, חקוקה היתה בו הרחמנות כטבע מולד - כאשר העיד זאת על עצמו בהזדמנויות רבות, שנולד עם מידת הרחמנות - אולם הוא הוסיף בתוקף חסידותו לשכללה בגיוני חסד ורחמים. דבר יום ביומו היו יכולים למשש ולראות אצל מרן את הוראת חז"ל (סוטה יד.) "הדבק במידותיו, מה הוא רחום אף אתה רחום, מה הוא חנון אף אתה חנון", בהיותו 'רחום' בעצם ובמהות ממש.

מצד נתיבי עבודתו בקודש וגיוני פרישותו הנשגבים, נקל היה לשער שיקשה עליו להלך כנגד רוחם של אנשים פשוטים, שאין להם בעולמם אלא מועקת צרכיהם הפרטיים. אולם ברוב טובו וחסדו, הפליא כ"ק מרן זי"ע בעבודת 'מן ההר אל העם', וכל תהלוכותיו היו בנעימה מיוחדת. אף הנהגתו עם חסידיו והדרכתם בנתיבי עבודת השי"ת - יחד עם ה'שארפיקייט' שהוקפדה עד קוצו של יו"ד, ובד בבד עם המורא והסילודין שהורגשו בדל"ת אמותיו - כמה נועם ורוך נשזרו בשיחו ושיגו עמם.

כדרכו בקודש לגלות רזי הנהגתו בדרך אגב ובהתבטאויות שכלאחר יד, נשמעה פעם מפי קדשו התבטאות שהיה בה להעיד על אופן הנהגתו. כאשר יסופר: מנהג נהגו כ"ק מרנן רבוה"ק זי"ע, שבערב שבת קודש היו מכניסים את הדגים אל הקודש פנימה והיו טועמים מהם. באחת הפעמים, הפטיר כ"ק מרן זי"ע: "פארציטישע חסידים האבן ליעב געהאט אסאך עפעער, היינט דארף מען אסאך צוקער" (= חסידי קמאי אהבו תיבול חריף, ואילו היום צריכים הרבה סוכר).

כל אימת ונזקק כ"ק מרן זי"ע להתנצל על שהוא נאלץ לעשות דבר שיש בו גרימת עגמת נפש לזולתו - כגון בעת שמבקשי ישועה צבאו על דלתו ונבצר ממנו לקבל את כולם - מקדים היה ואומר: "מיט א מידה וואס מען איז געבוירען, מעג מען זיך אויף טוהען. איך בין ב"ה געבוירען מיט מידת רחמנות" (= במידה שנולדים בה, מותר להתפאר. אני ב"ה נולדתי במידת רחמנות). ואזי היה מוסיף ומצטדק, כי למרות שמרחם הוא על אותם אנשים שתוחלתם נכזבה, מכל מקום אנוס הוא ואינו יכול לקבלם.

כעין זה התבטא פעם ואמר: "איך בין געבוירן 'א רך לבב', און איך וויל א טובה טוהען פאר א יוד" (= נולדתי במידה של 'רך לבב', ורצוני הוא להיטיב עם יהודי).

בדומה לזה, העיד כ"ק מרן זי"ע על עצמו, כי נולד במידה של לב טוב, שכאשר רואה הוא יהודי אוכל לשובע נפשו, נמלא הוא בשמחה. היה זה כאשר פעם יצא כ"ק מרן זי"ע להפסקה באמצע השולחן הטהור של שלוש-סעודות, ועבר בסמוך למטבח וראה שמבשלים כבר את המאכלים לסעודת מלוה מלכה עבור הקהל. לא מצא חן הדבר בעיני כ"ק מרן זי"ע,

אך לא אמר דבר. רק לאחר שסיים לערוך את שולחנו והתפלל תפילת ערבית והבדיל על הכוס, נענה כ"ק מרן זי"ע ואמר: "במידה שאדם נולד בה, יכול הוא להתפאר בה, ואני נולדתי במידה זו שכאשר רואה אני יהודי שבע - אני מתמלא בשמחה. ולמרות זאת, אינני יכול להסכים שיבשלו כאן בעת שאצלי עדיין שבת".

בהיותו רך בשנים, התבדרה השמועה בין החסידים, כאשר בפליטת פה גילה רז שהיה שמור עמו, בהגידו לאחד החסידים, כי קיבל על עצמו, שבכל פעם שתיקרה בדרכו ההזדמנות להיטיב עם יהודי, יעשה את הטובה בשלמות מבלי שיחסר בה מאום. כבר אז נודע בטוב לבו וברחמנותו על כל יהודי, וכאשר באו אורחים לבית אביו הקדוש, עומד היה עליהם לשרתם במסירות וחיבה.

בתקופת מלחמת העולם הראשונה, כאשר נעקרה חצר הקודש ממקומה וכ"ק מרן מהרי"ד זי"ע נטל את מקל הנדודים לראצפערט, ונקבצו שם פליטים רבים שהגיעו לכדי פת לחם. נפוצה השמועה בין הפליטים, שבביתו של הרבי מבעלזא יש מזון לאכול, ונעשה שם קיבוץ גדול של פליטים. נודע לכ"ק מרן מהרי"ד זי"ע שבין הבאים לסעוד יש אנשים שאינם מהוגנים, ולא הוה ניחא ליה שייעשה קיבוץ שכזה בביתו, ואמר לגבאיו שלא יתנו להם להיכנס וידאגו העסקנים למקום אחר. בחלוף יום או יומיים שינה את דעתו, ואמר כי יניחו לכולם להיכנס ויתנו להם לאכול בביתו, וביאר טעמו של דבר, כי נודע לו שמאז באים הפליטים לאכול שם, גם כ"ק מרן זי"ע נכנס לאכול מדי יום ביומו, וכשאין אורחים אף הוא אינו אוכל, ומחמת רצונו של כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע שיאכל כ"ק מרן זי"ע ויתר על מה שהפריעו הפליטים בביתו.

ויסופר עוד, כי בין הפליטים האומללים ניכרה דמותו של אביון מוחלט, שמראהו המוזנח וריחו הנודף הרחיק מעליו את כולם, ועד כדי כך שאף בין הפליטים היו מתרחקים ממנו. באחד הימים, כאשר סעדו כולם סעודת היום, נכנס אותו אומלל לבית האוכל, ומיד הרחיבו כולם את רגליהם שלא יהיה לו מקום לשבת במחיצתם. כ"ק מרן זי"ע ישב בראש השולחן ולא נעלם הדבר ממנו, ומיד עמד ממקומו וקרא לאותו אדם שיבוא לשבת אצלו ועשה לו מקום לצדו, כי נכמרו רחמיו עליו וביקש לעודדו שירגיש כרצוי בין הבריות. לא זו אף זו: פעם באו כמה אינשי דלא מעלי לבעלזא, וברעבונם נכנסו בלאט לביתו של כ"ק מרן זי"ע (שהיה אברך צעיר) ולקחו משם מיני מאכל. הרגיש כ"ק מרן זי"ע וזירז פעמיו ללכת אחריהם, ניגש אליהם ואמר: "אני מוחל לכם במחילה גמורה, ורק שתאמרו ברכה לפניך ולאחריה".

באהבת הנצח בה אהב את ישראל, מוכן היה ליטול על עצמו כל יסורים שבעולם,

שתבאנה עליו צרות קשות מנשוא, בכדי שיפטור את העולם כולו ממידת הדין. לא פעם היתה נשמעת אמירתו הפולחת לבבות: "הריני כפרת כל ישראל", בהיותו מוכן לסבול ולהתייסר, ובלבד שלא ייענשו יהודים על דברים הטעונים כפרה. הוא שכתב הרה"ק רבי שלום משאץ זצוק"ל (מצאצאי כ"ק מרן מהר"ש זי"ע ומגדולי רבני וחסידיו בעלזא), לאחר הסתלקות כ"ק מרן זי"ע: "אבידה גדולה אבד העולם, אבידה שאינה חוזרת, המקום ינחם את העולם על אבידת הקדוש והטהור הזה... וסבל יסורים הרבה בחיים כל ימיו, וקיבל עליו צרת ישראל. מי ימלא זאת, רק משיח צדקנו שסובל צרת ישראל, ונזכה במהרה לגואל צדק האמיתי ומחה ה' דמעה מעל כל פנים אכ"ר".

עודו אברך, סעדו על שולחנו בליל שבת קודש כמה חסידים חשובים שבאו להסתופף בצל אביו הקדוש, ואמר להם כ"ק מרן זי"ע: חז"ל הקדושים אמרו (בבא קמא צב.) "כל המתפלל על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה", והכוונה היא, שכאשר מרגיש שצרת חברו נוגעת ללבו עד שהוא בעצמו 'צריך לאותו דבר', שצריך בעצמו את הישועה של חברו, תפילה כזו היא נענית תחילה.

כמה פעמים אירע, שכ"ק מרן זי"ע ביקש שיקראו לרופא, ואנשי ביתו הבינו כי גברו יסוריו ואינו יכול לשאתם עוד. אולם כשהיה הרופא מגיע, היה כ"ק מרן זי"ע מסרב להיבדק ורק היה מפרט בעל פה את המקומות בהם הוא חש בגופו הטהור, ולבקשתו היה הרופא רושם מרשם לרכישת תרופות. לעתים הניח את המרשם אצלו ואף לא שלח לרכוש את התרופות, ובמקרים אחרים שלח לקנותן אבל הניחן בארון ולא השתמש בהן כלל עד שהגיע זמן שריפת חמץ והן בוערו מן העולם.

באחד המקרים ביקש כ"ק מרן זי"ע שיקראו לרופא ופירט את תחום התמחותו של הרופא המבוקש, ולאחר כמה ימים ביקש שיזמינו אליו רופא ממצצוע אחר, וכמעשהו בראשונה ובשניה נהג גם בימים הבאים, כשבתוך תקופה קצרה ביקרו אצלו כמה וכמה רופאים. כמובן שלא ביאר נימוקו של דבר, אבל מקורביו ואנשי ביתו השתוממו וניסו לעקוב אחר הנהגתו. עד שגילו, כי בכל פעם שהרופא מסיים את ביקורו וקם לצאת מן הבית, מרעיף כ"ק מרן זי"ע ברכות לרוב על ראשו, שיזכה להיות שליח טוב לחולי ישראל ושהשי"ת ישלח להם רפואה שלמה לכל מכאוביהם. אזי התברר, כי כנראה, הוא הדבר שביקש כ"ק מרן זי"ע, להאציל ברכותיו על ראשיהם של רופאי ישראל ולברך את מעשי ידיהם.

מיום עמדו על דעתו, הכירוהו גדולי החסידים, שמתוך מידה מופלגת של אהבת ישראל נושא הוא בלבו את צרותיהם של ישראל ומתייסר בסבלם, בצרות הכלל והפרט,

עד כדי כך שכבר בצעירותו קיבל על עצמו יסורים קשים ומרים, ושטח תחינתו קמיה מריה, שבגין כך יוסרו צרות אלו מבתי ישראל. כבר אז ידעוהו כבעל יסורים, אך רק אנשי סודו שמעוהו לאמור: "אם רק ארצה, אהיה פטור מכל היסורים שלי", ולא כיחד כי חפץ הוא ביסורים וברצונו באים הם עליו.

ואותם יסורים שנטלם ברצונו כדי לכפר על כלל ישראל, קשים ומרים היו, כפי ששמעוהו פעם מתבטא: "מיינע יסורים וואונטש איך נישט פאר קיין שום מענטש, נאר פאר המן הרשע" (= את היסורים שלי אינני מאחל לשום אדם בעולם, רק להמן הרשע). כהאי גוונא שמעוהו לא פעם שהוא לוחש לעצמו בניגון שהיה רגיל בו: "ווער עס איז מיר מקנא, בין איך עהם נישט מקנא. ווער עס איז מיר מקנא, איז א שוטה" (= מי שמקנא בי, אינני מקנא בו. מי שמקנא בי, הריהו שוטה).

אף היות ילדיו ידועי חולי, נבע מכוח שקיבל על עצמו לשאת בצערם של ישראל. כאשר יסופר: פעם הוחמר מצבו של אחד מילדיו החולניים של כ"ק מרן זי"ע, ואחד מחשובי ה'יושבים' התבקש לקחתו לווען כדי לדרוש ברופאים. בדרכם לתחנת הרכבת ליווה אותם בנו הגדול של כ"ק מרן זי"ע, הרה"ק רבי משה'לע זצוק"ל הי"ד, כאשר לפתע ניכרה החמרה נוספת במצבו של הילד.

ביקש החסיד מרבי משה'לע, שבשבו לבית כ"ק מרן זי"ע ייכנס להזכיר את אחיו הקטן. השיב לו רבי משה'לע: "מה יש לי ללכת להזכירו אצל אבי, הלא בפירוש הוא קיבל זאת על עצמו, שכדי שלא יהיה צער כזה בבתי ישראל, שתבאנה הצרה ועגמת הנפש האלו בביתו".

פעם נכנס בחור מבוגר ודמעתו על לחיו, כי זו תקופה שהיה עסוק בשידוך אחד וכמעט הגיעו הדברים לידי גמר, ואמש קיבל אבי המדוברת שיחת טלפון מאדם שלא אמר את שמו, והלה מסר לו כי הבחור המיועד להיות חתנו אינו בריא רח"ל. אמנם הבין אותו אדם, כי יתכן ומדובר באדם רע מעללים המכה את רעהו בסתר, אך 'למיחש מבעי' והחליט לסגת מן השידוך. ראה כ"ק מרן זי"ע בשברון לבו של הבחור ויעץ לו בפשטות: "אמור למחותן שלך, שאתה מוכן להיבדק אצל רופא שאינו מכיר, ואפילו הרופא שלו בעצמו, והוא יווכח ויוכיח שאינך סובל מכל מחלה".

היה זה בערב שבת קודש בשעות הבוקר, ולאחר שעות אחדות שב הבחור כדי לבשר לכ"ק מרן זי"ע שבזכות עצתו הואמנו דבריו, ובמוצאי שבת קודש מתעתדים הם לשתות 'לחיים'. באותה שעה לא היה אפשר להכניסו ואת הבשורה הטובה מסר למשב"ק שיגיד לכ"ק מרן זי"ע. כאשר שמע כ"ק מרן זי"ע את הבשורה, שאל כ"ק מרן זי"ע את המשמש: "אתה יודע שבמוצאי שבת קודש יחול שבעה

עשר בתמוז. האם הבחור שאל משהו אודות התאריך?". משהשיב בשלילה, אמר כ"ק מרן זי"ע: "אם היה שואל, הייתי מיינע לו שלא לעשות 'ווארט' בליל י"ז בתמוז. אבל אם לא אמר מאומה, אל תגיד לו מאומה, לבל תופר שמחתו, ורק תמסור לו את ברכתך". כי כל אותם 'הויכע עניינים' שהיו להם חשיבות גדולה אצל כ"ק מרן זי"ע, כמו לא נחשבו לנוכח החשש שתיגרע שמחתו של יהודי.

זולת היותו 'נאה מקיים', השתדל מאד גם להיות 'נאה דורש', ומעודד היה את שומעי לקחו ודורשי עצתו, להרגיל עצמם במידות טובות ולהשתדל מאד בעניינים שבין אדם לחברו.

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, כי בילדותו היה נוהג להיכנס אל כ"ק מרן זי"ע מדי צפרא דשבתא, לאחר סיום תפילת מוסף, וכ"ק מרן זי"ע היה מתעניין בלימודיו ומעניק לו חתיכת 'לעקיך'. באחת השבתות, כששאלו כ"ק מרן זי"ע מה הוא לומד, השיב כ"ק מרן שליט"א, כי לומד הוא פרק 'השוכר את הפועלים' שבמסכת בבא מציעא. שאל אותו כ"ק מרן זי"ע: "וואס שטייט אין 'השוכר את הפועלים'?" (= מה כתוב בפרק 'השוכר את הפועלים'), והשיב בעצמו: "אין 'השוכר את הפועלים' שטייט, אז מ'דארף רחמנות האבן אויף די פועלים" (= ב'השוכר את הפועלים' כתוב, שצריכים לרחם על הפועלים).

סיפר הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגאר זצ"ל, גאב"ד חוג חתם סופר ב"ב, כי נכנס פעם עם חתן ביום חופתו, בבואו לקבל את ברכת כ"ק מרן זי"ע, ועוררו כ"ק מרן בדיבורים נלהבים על תוקף היום שכל תרעין פתיחין בו ויכול להשיג מדרגות רמות וכו'. כשכילה כ"ק מרן זי"ע מדברותיו וכבר עקר החתן רגליו לצאת מן הקודש, קרא לו כ"ק מרן זי"ע והוסיף לומר לו: "ביום גדול ונורא זה בוודאי תהיה טרוד במחשבותיך, ובכל זאת השתדל לקבל כל אדם בסבר פנים יפות, וכל הבא לברכך ב'מזל טוב', השב לו בפנים מאירות, ואל תשכח להביע תודה ולהגיד 'ישר כח' לכל אשר יעניק לך 'דרשה געשאנק'".

פעמים רבות היה מדריך כ"ק מרן זי"ע את החסידים, שהיו מורגלים בזכירת דברי רבי עקיבא (ירושלמי נדרים) "ואהבת לרעך כמוך - זה כלל בתורה", והיה מוסיף כי זהו יסוד החסידות. ועוד היה אומר: "אהבת ישראל אינה רק להצטער עם מי שיש לו צער או הפסד וכדו', אלא עיקרה לשמוח בשמחת השני ובהצלחתו".

באחד הימים טובים הגיע לבעלזא יהודי חסיד שהתגורר בווען, וכשנכנס ליטול ברכת 'שלוש' שאלו כ"ק מרן זי"ע האם קובע הוא עתים לתורה. השיב החסיד, כי יש לו שיעור קבוע עם תלמיד חכם אחד מחסידי באיאן המתגורר בעירו. לאחר יום טוב, בהיכנסו ליטול ברכת פרידה, שאלו כ"ק מרן זי"ע: "דיין

היימישער, דער באיאנער חסיד וואס דו לערנסט מיט עהם, ער האט פרנסה?" (= חברך - החסיד באיאן שאתה לומד עמו, האם יש לו פרנסה?). ובכך לימדו פרק בהלכות חברים, שכאשר לומדים בחברותא עם פלוני, צריכים לתת דעת ולדאוג לו גם בגשמיית.

נכנס פעם אחד החסידים וביקש, היות ורכש לאחרונה רכב וחושש הוא מתאונות דרכים, יאציל לו כ"ק מרן זי"ע ברכה ויתן לו עצה וסגולה לשמירה. השיב לו כ"ק מרן זי"ע, כי עליו להקפיד ולהיזהר בכל הכללים שקבעו המומחים, ובנוסף: "אם רואה אתה יהודי ההולך באותה הדרך, עצור לו וקחהו עמך, וזכות מצוה זו תגן בעדך".

את נקיות הלשון ואת הזהירות המופלגת בכבוד הבריות שהיו מידתו השגורה, השתדל להקנות לשומעי מוסרו ובפרט לצעירי הצאן, אותם היה מדריך בפרוטרוט ומדגיש כי יש לדבר בעדינות ולהיזהר שלא לצער את הזולת בדיבורם. בכלל הדרכה זו, הורה ואמר, שעל האב להימנע מלשבח את בניו בפני אחרים, שמא אין הם רוויים נחת מבניהם שלהם, ושבחי בניו יסבו להם צער ותוגת לבלה.

פעם התבטא כ"ק מרן זי"ע ואמר בשם אביו הקדוש, כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע, כי אם נקריה הזדמנות ליהודי לקנטר ולעלות בחברו, והוא מתאפק ונוצר לשונו, נחשב לו הדבר בשמים כמי שצם פ"ד תעניתים. הוסיף כ"ק מרן זי"ע ואמר: "את זה אמר אבי זי"ל 'בעוד שהעולם היה עולם', ואילו כעת כשהאנשים הפליטים הינם כאובים בגוף ובנפש, אזי אם אחד מתאפק שלא לפגוע בחברו, הרי זה עוד ועוד ועוד".

אחד מביטוייה המופלאים של אותה אהבה לבני ישראל שיקדה בלבו של כ"ק מרן זי"ע, הומחש באופן תמידי בלימוד הזכות שהיה שגור בפי כ"ק מרן זי"ע על כל אדם מישראל. בפיו לא היה מסוגל להגות מילת גנאי על יהודי, וגם לשמוע שמדברים סרה ביהודי שסרח לא היה מוכן. אם הושמע במחיצתו כינוי 'רשע' על יהודי, נאחז כאב ותוגה ולא נחה דעתו עד שתוקנה הטעות. אם הטילו אשמת דופי והצמידו שמץ של פסול על בן ישראל, גם אם ברמיזה או שלא בכוונה, נזעק להטות את הדברים לכף זכות. בגאונות פלאית ובמתק לשון הזדרז לבטל דברים שנאמרו, וליישב את משמעותם לטובה.

[הלא המה הדברים שהעלה בקולמוסו האי גאון וקדוש, רבי דוד ן זמרא זצ"ל, בשו"ת הרדב"ז חלק ו, סימן ב' אלפים רצד, שנשאל מה טעם הטריח השי"ת את אליהו הנביא זכור לטוב במשך ארבעים יום, עד בואו אל הר האלוקים ושם נגלה אליו, ומפני מה לא הראה את אותו מראה בארעא קדישא שהיא מקומה של הקדושה והנבואה, ובפרט שהר חורב לא נותרה בו קדושה לאחר שנסתלקה משם השכינה. והשיב, כי אין רצונו של הקב"ה שילמדו על בניו קטיגוריא ודילטוריא, רק חפצו שהצדיק ילמד זכות על דורו ויתפלל עליהם, ובראותו שאלהיו הנביא מביט על עם

ישראל בקנאות ואף הביא גזירה של מניעת טל ומטר במשך שלוש שנים, לכן הדריכו ללכת למדבר, כדי לרמוז לו שעליו ללמוד מדרכו של משה רבנו ע"ה שכמה פעמים התחנן בעד קהל עדת ישראל ולימד עליהם סניגוריא, והארץ הרדב"ז בביאור פרטי הרמזים שהורה השי"ת לאלהיה הנביא, עד שלבסוף ראה שאינו לוקח עצמו לצד זה של לימוד זכות, ואמר כי אין ראוי שיתקיים בעולם כמנהגי ישראל והורה לו למשוך תחתיו את אלישע תלמידו, כי תפקידו של צדיק הדור להפך תמיד בזכותם של בני ישראל, ושלא יוכל לראות בדם עוולה ודופי כלל. וכמשנה זו שנינו בדברי צדיקים הראשונים, בכתבי הגה"ק רבי משה קורדובירו ז"ע (תומר דבורה סוף פרק ב), שכתב בזו השלשון: "ריגיל עצמו להכניס אהבת בני אדם בלבו, ואפילו הרשעים, כאילו היו אחיו ויותר מזה, עד שיקבע בלבו אהבת בני אדם כולם, ואפילו הרשעים יאהב אותם בלבו, ויאמר, מי יתן ויהיו אלו צדיקים שבים בתשובה ויהיו כולם גדולים ורצויים למקום, כמאמר אוהב נאמן לכל ישראל, שאמר ומי יתן כל עם ד' נביאים. ובמה יאהב, בהיותו מזכיר במחשבתו טובות אשר בהם, ויכסה מומם ולא יסתכל בנגיעה, אלא במדות הטובות אשר בהם, ויאמר בלבו, אילו היה העני המאוס הזה בעל ממון רב, כמה הייתי שמח בחברתו, כמו שאני שמח בחברת פלוני. והרי זה, אילו ילבישוהו הלבושים הנאים כמו פלוני, הרי אין בינו לבינו הבדל, אם כן למה יעדר כבודו בעיני, והרי בעיני חסוב ממני, שהוא נגוע מדוכא עוני ויסורים ומנוקה מעון, ולמה אשנא מי שהקב"ה אוהב. ובזה יהיה לבבו פונה אל צד הטוב ומרגיל עצמו לחשוב בכל מדות טובות שזכרנו" [

אף בעת שהיה עולה לשאת דברי מוסר וכיבושין, לפני תפילת 'כל נדרי', היה ניכר עליו מורא גדול מאותו מעמד בו עליו להתייצב ולהוכיח את בני ישראל, ומרגלא בפומיה להקדים ולפתוח מוסרו במילים הבאות: "קשה לי מאד להגיד מוסר לפני בני ישראל, אך איתא ב'חתם סופר' כי הרב דמתא, מאחר והוא נוטל פרס מהקהל, רשאי לומר דברי מוסר להודיע גודל המכשלה, כמו שמש בית הכנסת שתפקידו להכריז ולהודיע". והיה מוסיף: "כל ישראל בחזקת כשרות הם, אלא שאינם יודעים גודל האיסור ולפיכך צריך להדריכם ולהודיעם".

פעם נסע כ"ק מרן ז"ע ללעמבערג כדי לעסוק ברפואת עיניו הקדושות, והיה עליו לפקוד פעמיים את בית הרופא ביום הראשון ולמחרת, וקבע כ"ק מרן ז"ע כי באותו לילה יישאר בלעמבערג. דא עקא, שבאותה עת שרר פחד בקרב יהודי לעמבערג, ובשעות הלילה לא היו יוצאים אנשים מבתיהם, פן יפגעו בהם השקצים ויציקו להם. כיון שכך, ביקש הגבאי הרה"ח רבי אהרן יהושע ז"ל, שיסע כ"ק מרן ז"ע לאחת העיירות הסמוכות, שם יכולים יהודים לצאת מבתיהם ויבואו לתת פתקאותיהם. בראותו כי כ"ק מרן ז"ע איתן בדעתו להישאר בלעמבערג, ניסה לשכנעו ואמר: "איני מבין מה יש כאן בלעמבערג... הלא יש כאן אלף ילדים יהודים שהולכים ללמוד בגימנסיות של גויים, ומדוע מגיע להם שמרן יישאר אצלם בלילה". על אתר השיב לו מרן מיניה וביה: "כך אומר אתה? אלף ילדים

יהודים שהולכים ללמוד אצל הגויים?! אם כן בוודאי שצריכים להישאר כאן ולהתפלל עליהם".

שבועות אחדים קודם הסתלקותו של כ"ק מרן ז"ע, הגיע כ"ק האדמו"ר בעל השפע חיים' מצאנז-קלויזנבורג זצוק"ל לארץ ישראל, ובבואו אצל כ"ק מרן ז"ע סיפר על מהלך ההפלגה בלב ים, ובין הדברים הזכיר שהיה ברשותו ספר תורה מהודר וקרא בו בציבור. אמנם, ציין, כי היה לו להסתפק לגבי היהודים שנסעו באותה אנייה, האם אפשר לצרפם למנין, וסיים מיניה וביה: "אמרתי לנפשי, כי אם יהודי בא להתפלל ומבקש להצטרף למנין, הרי הוא בחזקת כשרות ואפשר לצרפו".

כהרף עין הצטרף כ"ק מרן ז"ע לדבריו וקרא בהתעוררות: "א וודאי, א וודאי, יהודי שבא להתפלל הרי הוא בחזקת כשרות". לא מתוך תמימות המציא לימודי זכות לכל מעשיהם של יהודים, אלא מתוך חכמה של אמת שזכה לה ברוב קדושתו ופרישותו.

היתה זו עבודה תמידית ובלתי פוסקת, ורבים ראו בכך כיצד מקיים כ"ק מרן ז"ע את דברי קדשו של הרה"ק מבארדיטשוב ז"ע ('קדושת לוי' פרשת בא), ששבחם של ישראל הוא 'תפילין דמארי עלמא', כדברי חז"ל (ברכות ו). "תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ", והלא קיימא לן (שבת יב). שאסור להסיח דעת מתפילין, ואם כן חובה לעסוק תמיד במליצות יושר וסניגוריא על כלל ישראל.

לא היו אלו מליצות של סניגוריא גרידא, והוא לא המציא טעדי של מה בכך כדי להצדיק עוונות ופשעים. היה זה האופן בו ראה באמת את הטוב שבכל יהודי. האור העצום והנשגב שכבוש בנשמתו של כל יהודי, האיר לנגד עיניו, ולא נברא מסך מבדיל שיסתירו מעיני הבדולח המעמיקים לראות ומיטיבים להביט.

כאשר דיבר כ"ק האדמו"ר רבי יעקב יוסף מסקווירא זצוק"ל בסערת יגונו, ביום הסתלקותו של כ"ק מרן ז"ע לגנזי מרומים, שכאשר הגיעתו הבשורה המרה, נרעש עד דכדוכה של נפש ונסגר בחדרו למשך כמה שעות, ורק לעת נטות צללי ערב פתח את דלתו והתיר לבני ביתו להיכנס למחיצתו, וכה היו דבריו: "דאס פעלט אויס אין דעם דור. ערליכע יודען איז דא און עס וועט נאך זיין. אבער דאס פעלט אויס אין דעם דור, א יוד וואס קען אזוי מלמד זכות זיין אויף יעדער יוד, ער קען זאגן אויף מחללי שבת 'שוכחי שבת' - דאס איז נישט דא! און דאס דארף מען האבן. ווייזט אויס אז מ'קען נישט עפעס סתם זאגן א זאך, עס דארף זיין איינער וואס קען זאגן, מ'דארף האלטן ביי דעם, מ'קען נישט סתם אזוי... דאס איז א הייליגקייט, א הייליקייט" (= דבר זה חסר בדורנו. יהודים

יראים יש ועוד יהיו. אבל זה חסר בדור זה, יהודי שבכוחו ללמד זכות על כל יהודי, שיכול להגיד על מחללי שבת שהם 'שוכחי שבת' - דבר זה איננו! וזה מה שאנו צריכים. כנראה שאי אפשר להגיד סתם, צריך להיות אחד שיכול להגיד זאת, צריכים לאחוז בכך ואין יכולים להגיד סתם. זו היא התגלמות הקדושה).

רז נשגב זה - מהיכלם הטמיר של צדיקים גמורים גילה מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש ז"ע, כמובא בספר הקדוש 'מאור עיניים' (פרשת חקת) בהאי לישנא קדישא: "כי הבעש"ט נבג"מ אמר, שהצדיק הגמור שאין רע בקרבו, אין רואה שום רע על שום אדם. אך מי שרואה שום רע בחבירו, הענין הוא כמו שמסתכל במראה - אם פניו מטונפין רואה גם כן במראה כך, ואם פניו נקיים אינו רואה במראה שום דופי. כמו שהוא, כך רואה". וכ"ק מרן ז"ע, בהיותו צדיק גמור בכל דרכיו, במעשה בדיבור ובמחשבה, זכה לאותה מדרגה נשגבה, שלא לראות כל רוע במעשיהם של יהודים, ומתוך כך לאחוז בכסא הכבוד ולהחזיר תשובה לכל המקטרגים והמשתטנים עד שמלאכים רעים יענו אמן בעל כרחם.

בנועם שיחו אמר פעם כ"ק מרן ז"ע בשם אביו מרן מהרי"ד בשם זקינו מרן מהרי" ז"ע בביאור הפסוק (ויקרא טז, יז) "וכל אדם לא יהיה באוהל מועד", והקשו במדרש (ויקרא רבה כא, יב) "אמר ר' אבהו, וכהן גדול לא אדם היה?!", ותיצו, "בשעה שהיה רוח הקודש שרוי עליו, היו פניו בוערות כלפידים עליו, הדא הוא דכתיב (מלאכי ב, ז) "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא", דהיינו שהכהן הגדול היה כמלאך באותה שעה. והקשה ב'זית רענן', שהלא אמרו חז"ל (ירושלמי יומא פ"ה ה"ב) שאפילו המלאכים (שנאמר בהם "ודמות פניהם פני אדם") לא היה להם רשות להיכנס לפני ולפנים, ומה לנו אם נחשב הכהן הגדול כמלאך. ותיירץ כ"ק מרן ז"ע, כי בעבודת יום הכיפורים נזקקו כלל ישראל למישהו שילמד עליהם זכות, ולכך צריך להיות דווקא מלאך, אולם מלאך שאינו יודע טעם של יסורי אנוש ואינו מכיר בנסיונות היצר, אינו יכול ללמד סניגוריא כדבעי, ולכן נצרך שיתעלה הכהן למדרגת מלאך, אך יזכור ויבין כיצד מתייסרים בני ישראל ומתוך כך ימליץ טוב בעדם.

הנהגה זו, קנין גמור היתה עמו בשנות צעירותו, וכל אימת שנקרתה בדרכו מעידה של יהודי שסר מן הדרך, המציא לה לימוד זכות ומליצת יושר. ניכר היה עליו שאינו מסוגל לשמוע שמדברים סרה ביהודי באשר הוא, וגם על דברים מאוסים שאין הדעת סובלתם כלל ועיקר, אצל כ"ק מרן ז"ע נמצא תמיד לימוד הזכות שיישר את מעשיו של פלוני שרח"ל אינו הולך בדרך הישר.

הלא נודע, כי כבר בילדותו הורה כ"ק

מֶרֶן מֵהָרִי זִי"ע לִכ"ק מֶרֶן, שִׁירְגִיל עֲצֻמוֹ לַלְמוּד בְּדֶרֶךְ הַפְּלֹפֹל, וּבִמְפֹרֶשׁ הַדְּרִיכֹ: "לַעֲתִים מִזְדַּמֵּן שְׂרֹאִים אֶצֶל יְהוּדֵי שְׁנִכְשֵׁל בִּמְעֵשָׂה לֹא טוֹב, בְּאוֹפֶן שֶׁקֶשָׁה מֵאֵד לְדוֹנוֹ לִכְף זִכּוֹת, אֲבָל כֹּאשֶׁר רְגִילִים בְּדִרְכֵי הַפְּלֹפֹל, מוֹצֵאִים דֶּרֶךְ לְהַעֲמִיד 'פִּשְׁעִטִּיל' שִׁפְרֵשׁ אֶת אוֹתוֹ יְהוּדִי וִימְצִיא לוֹ לִימוּד זִכּוֹת". נִצְרָבָה הוֹרָאָה זוֹ בִּארְחוֹת קִדְשׁוֹ שֶׁל כ"ק מֶרֶן זִי"ע לְאוֹרֶךְ כָּל שְׁנוֹת חַיָּיו, עַד כִּי לֹא נִמְצָא אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יוֹכְשֶׁרָו מַעֲשָׂיו בְּעֵינָיו - יִהְיוּ מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר יִהְיוּ.

כֵּן הִיָּה מֶרְגֵּלָא בְּפֻמְיָה דְכ"ק מֶרֶן זִי"ע:
"אִם יֵשׁ לְפָנֶיכֶם רִמְב"ם מוֹקֶשָׁה (= 'א' הָאֲרַבְעָן רִמְב"ם"), הֲלֹא עֲמִלִים אַתֶּם וּמִתִּיגְעִים לְתַרְץ אֶת דְּבָרָיו וְלִישְׁבָם. הוּא הָדִין אִם מוֹצֵאִים יְהוּדִי מוֹקֶשָׁה (= 'א' הָאֲרַבְעָן יוֹד') שֶׁאֵף בּוֹ צְרִיכִים לַעֲמֹל וּלְהַתִּיגֵעַ כְּדֵי לְתַרְצוֹ וְלִישְׁבוֹ".

פַּעַם נִכְנַס אֶצֶל כ"ק מֶרֶן הַגַּה"צ בַּעַל הַיּוֹחֵי יוֹסֵף מַפְאֵפָא זצ"ל, וְסָח, כִּי בִצְאָתוֹ מֵעִיר מַגּוּרֵיו לְנִסְעוֹ לְבַעֲלָזָא, בִּיקֶשׁ מִמֶּנּוּ יְהוּדִי פְלוֹנִי שִׁיזְכִּיר אֶצֶל כ"ק מֶרֶן זִי"ע אֶת בְּנוֹ שֶׁסָּר מִדֶּרֶךְ הַיֶּשֶׁר רַח"ל. שָׁמַע מֶרֶן אֶת הַזְכָּרָתוֹ וְנִעְנָה: "אֲבִי ז"ל הִיָּה רְגִיל לִכְנוּת אֲנָשִׁים כְּאִלּוּ בְּתוֹאֵר 'דַּעַם רִמְב"ם' חֲסִידִים", בְּהַזְכִּירוֹ כִּי פֶסֶק הֶרֶמְב"ם ("פ"ג מֵהַלְכוֹת תְּשׁוּבָה הִלְכָּה ה') כִּי יִשְׂרָאֵל אָף עַל פִּי שְׁחָטָא - יִשְׂרָאֵל הוּא. דִּימָה הַגַּה"צ מַפְאֵפָא כִּי כ"ק מֶרֶן זִי"ע אֵינוֹ מִבֵּין עַד הֵיכָן מִטּוֹ רְגִלָּיו שֶׁל הַנַּעַר, וְהַחֲלִל לְהִרְחִיב וּלְתַאֵר כִּי הִלָּה הִגִּיעַ לְדִיּוֹטוֹת נִמּוּכּוֹת וּמִצּוֹי בִּשְׁפַל הַמַּדְרָגָה מִמֶּשׁ. נִעְנָה כ"ק מֶרֶן זִי"ע וְאָמַר: "אוֹיֵב אֲזוּי, עַר אִיז נֶאֱכָר מֵעַר פֶּן דִּי רִמְב"ם חֲסִידִים" (= אִם כֵּן, הֲלֹא הוּא שִׁיךְ יוֹתֵר לְחֲסִידָיו שֶׁל הֶרֶמְב"ם)

{עַד כֹּאן נִלְקַח. מִתּוֹךְ סֵפֶר הַיָּקָר 'עֵיר וְקִדְשִׁי'

מֵאֵת הַרְה"ח ר' אֶהֱרָן בֶּר"ב וִינֵד שְׁלִיט"א}

סִיפֵר הַגַּה"צ ר' מַאִיר צַבִּי בְּרַאנְד זצ"ל חֲבֵר הַבְּד"צ דְּקֵהִילְתֵּינוּ הַק' שִׁמְעִיתִי מִתְלַמֵּד יֹשִׁיבֵת פּוֹנוּבִיז שֶׁפַּעַם אַחַת בַּעֲת שִׁיחְתּוֹ שֶׁל הַמִּשְׁגִּיחַ הַגַּה"צ רַבִּי יַחְזַקְאֵל לְעוֹיִנְשְׁטֵיין זֻצֹק"ל בְּעֵינָיו אִמּוֹנָה נִעְצָר בְּאַמְצַע וְהִתְלַהֵב וְקָרָא בְּקוֹל גָּדוֹל, אַתֶּם רוֹצִים לְרֹאוֹת מִהוּ זֶה אִמּוֹנָה {חֲאֻפֵּט זִיךְ אֲרִיבֵעֵר} רַק תִּסְעוּ לְתֵל אֲבִיב וְתִרְאוּ שֶׁם אֶחָד (כ"ק מֶרֶן מִבַּעֲלָזָא זִי"ע) וּוְאִם עַר לַעֲבֹט נָאֵר פֶּן אִמּוֹנָה (שְׁחִי רַק מֵאִמּוֹנָה)

סִיפֵר הַגָּאוֹן ר' מַאִיר הֵיזְלֵר שְׁלִיט"א מִחֲשׁוֹבֵי הַרְמִי"ם לְשַׁעֲבֵר בִּישִׁיבְתָּנוּ הַקְדוּשָׁה דְּחֲסִידֵי בַעֲלָזָא יְרוּשָׁלַיִם דְּעַר בַּעֲלָזָא רַב זִי"ע וּוְעַן עַר אִיז אֲרִיין גַּעֲקוּמַעַן אֵין אַ פֶּלֶאץ הָאָט מַעַן גַּעֲפִיחֵלֵט אִז דִּי שְׂכִינָה אִיז אֲרִיין גַּעֲקוּמַעַן.

לַפַּעֲמִים עֲבָרוּ כַּמָּה יָמִים שֶׁלֹּא נִכְנַס אוֹכֵל לְתוֹךְ פִּי, כִּיֹּן שֶׁפַּעַם זֶה הִיָּה לְפָנֵי הַתְּפִילָּה וּפַעַם עֵינָיו אַחֵר, וְכֵן הִיָּה יִכּוֹל לִהְיוֹת שֶׁצֶם

יָמִים שְׁלִימִים, וְאַעֲפ"כּ רָאוּ עֲלֵיו אוֹתָהּ דְּבִיקוֹת בִּה' עִם אוֹתוֹ 'פְּרִישְׁקִיט', הִיָּה חֵי לְמַעֲלָה מִדֶּרֶךְ הַטֶּבַע. הַגָּאוֹן רַבִּי מַאִיר סוֹלוּוִיטְשִׁיק זצ"ל (כְּשִׁלְמֵד בִּישִׁיבֵת עֶץ חַיִּים) אָמַר בְּשֵׁם אֲבִיו מֶרֶן הַבְּרִיסקֵר רַב זצ"ל שֶׁאָמַר בְּזֶה"ל 'דַּעַם בַּעֲלָזָא רַב פִּיטְעֵרֵט מַעַן מִיט לַעֲפֻלְעֶךְ פֶּן הִימָל'.

הִיָּה נִזְהָר כָּל הַזְּמָן שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל תְּקוּפַת הַשְּׁוֹאָה, כִּי הִיָּה מִפְּחַד שֶׁמָּא יִיכְשֵׁל אַחֵר הַשּׁוֹמְעִים ח"ו לְחֻשׁוֹב אוֹ לְדַבֵּר עַל הַנִּהְגוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁהִיָּה פַּעַם שֶׁנִּכְנַס אֵלָיו אַחַד

וּבִכָּה לְפָנָיו עַל מָה שֶׁעָבְרוּ עֲלָיו בִּימֵי הַמַּלְחָמָה, וְהַבַּעֲלָזָא רַב הִקְשִׁיב אֵלָיו וְחִיזַק אֶת לִבּוֹ הַנִּשְׁבֵּר, וְהָאִישׁ זֶה לֹא הִרְגִישׁ בְּנוֹחַ עַל שִׁסְפֹר כָּל צְרוּתָיו לְפָנֵי הַבַּעֲלָזָא רַב בַּעֲת שֶׁהוּא ג"כ אֵיבֵד אֶת כָּל מִשְׁפַּחְתּוֹ, וְרָצָה לְשַׁתֵּף גַּם אֶת צַעַר רַבּוֹ, וְאָמַר לְהַבַּעֲלָזָא רַב 'דִּי רַבִּי הָאָט דָּאךְ אוֹיךְ גַּעֲלִיטן'.

מִיד צַעַק הַבַּעֲלָזָא רַב אֵיךְ הָאֵב נִישְׁט גַּעֲלִיטן, וְצִוְיָה עֲלָיו לִיטוֹל אֶת יָדָיו ג"פ וּלְחַזֵּר בּוֹ מִדְּבָרָיו, וְיֹאמַר בְּפָנֵי שְׁנֵים דִּי רַבִּי הָאָט נִישְׁט גַּעֲלִיטן. יוֹדְעִי דְּבַר אִמְרוֹ שֶׁלֹּא שָׁמַעוּ מִמֶּנּוּ אִפְּלוֹ פַּעַם אַחַת שֶׁהִתְלַוֵּן עַל מָה שֶׁעָבַר עֲלָיו בְּתִקְוַת הַמַּלְחָמָה, עַל אֵף שֶׁאֵיבֵד אֶת הָרַבְּנִית וּבְנֵיו וְנִכְדָּיו וְחֲסִידָיו, וְלֹא נִשְׁאַר לוֹ כְּלוּם, חוּץ מִפַּעַם אַחַת שֶׁהִתְבַּטָּא וְאָמַר אֵיךְ וְוִיִּס נִישְׁט וּוְאִם דִּי רַשְׁעִים הָאֵבֵן גַּעֲוֹאֲלֵט פֶּן מִיין מִשְׁהִלַּע' (בְּנֵי בְּכוֹרֵי שֶׁהִיָּה צָדִיק וְקָדוֹשׁ וְנִהְרָג עַקְדָּה"ש בְּמִיתָה מִשּׁוֹנָה).

הַבַּעֲלָזָא רַב הִקְפִּיד שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ עַל מַלְחַמַת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה שֶׁהִיא מִחְבְּלֵי מִשִּׁיחַ, וְהַסְבִּיר שְׂכִינֵן שֶׁהִרְה"ק רַבִּי אֲלִימֶלֶךְ זִי"ע הִתְבַּטָּא פַּעַם וְאָמַר אֵיךְ וְוִיִּס נִישְׁט פֶּאֲרוּוָאס חז"ל רַעְדֵן אֲזוּי פִּיל אוֹיֵף חֲבִלֵי מִשִּׁיחַ, הָאֵבֵן זִי דַּעַן נִישְׁט גַּעֲוֹאֲוָסֵט אִז סִיוַעֵט קוֹמַעַן אַ מִילַךְ אוֹן וּוַעֲט עִם מִבְּטַל זִיין?

(וְנִרְאָה יֵשׁ כֹּאן כּוּוֹנָה יוֹתֵר בְּעוֹמֶק, כִּי הִרִי סוֹף כָּל סוֹף הִיָּה לְיִשְׂרָאֵל צְרוּת צְרוּרוֹת, וְמָה נִפְקָא מִינָה אִם זֶה נִקְרָא חֲבִלֵי מִשִּׁיחַ אוֹ לֹא, הָאֵם אִפְּשֶׁר לִהְיוֹת צְרוּת יוֹתֵר מִזֶּה שִׁיִּקְרָאוּ חֲבִלֵי מִשִּׁיחַ? אֲלֹא נִרְאָה לּוֹמֵר שֶׁמִּצִּינוּ בַּחז"ל שֶׁהִיוּ אוֹמְרִים 'יֵיתִי וְלֹא אֲחִמִּינִי' (סְנֵהֲדִין צַח), שֶׁהִתְפַּלְּלוּ לְבִיאַת הַמִּשִּׁיחַ וְלֹא יָזְכוּ לְרֹאוֹתוֹ, כִּיֹּן שֶׁלֹּא רָצוּ לְרֹאוֹת אֶת הַצְּרוּת שִׁיָּהִיו לְיִשְׂרָאֵל בְּזִמְנֵן בִּיאַת הַמִּשִּׁיחַ, וְלִכְאוּרָה הוּא קֶצֶת פֶּלֶא שֶׁחז"ל הַקְדוּשִׁים פָּחְדוּ כִּי כִּי מִלְּרֹאוֹת צְרוּת גִּשְׁמִיּוֹת בְּיִשְׂרָאֵל, עַד כְּדֵי כֵךְ שִׁיוֹתֵרוּ עַל רֵאִיָּה בִּיאַת הַמִּשִּׁיחַ.

אַלֵּא הַבִּיאוֹר הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמַּהֲר"ל שֶׁעִיקֵר הַדְּבַר שֶׁפָּחְדוּ מִמֶּנּוּ חז"ל הִיָּה הַהִשְׁלָכוֹת הָרוּחָנִיּוֹת שִׁיָּהִיו לְיִשְׂרָאֵל מִתּוֹךְ צִרְתָּם, שֶׁח"ו לֹא יִאֲמִינוּ בִּה' בְּשִׁלְמוֹתוֹ, וְיִקְרָאוּ עֲלָיו תִּיגָר, וְהִיא צָרָה גְּדוּלָּה מְאֹד בְּרוּחָנִיּוֹת שֶׁל כָּלל יִשְׂרָאֵל, וְכֵן אִמְרָה הַרְה"ק מְרוֹזִין זִי"ע פֶּאֶר מִשִּׁיחַ וּוַעֲט קוֹמַעַן, וּוְעַלֵן זִיךְ אִידֵן דְּרֹאפֶּעוּעַן אוֹיֵף גְּלִיכֶעַן וּוַעֲט (בְּעֵינָיו אִמּוֹנָה), אִי פֶּאֲרוּוָאס זָאךְ אֵיךְ עִם,

וְוִיִּל אִז מוֹוִיִּסֵּט עִם פֶּן פִּרְיַעַר אִיז עִם פֶּאֲרֵט לִיכְטֵעֵר)

בְּאַמְצַע יָמֵי הַמַּלְחָמָה כְּשִׁבְרָח מְפּוֹלִין לְאוֹנְגָּאָרִין הַתֹּאכְסֵן בְּבִיתוֹ שֶׁל מִישָׁהוּ, וְשֶׁהָ שֵׁם לְמִשְׁךְ זְמַן מָה, וּבְעֶרֶב שַׁבַּת קוֹדֵשׁ סִבֵּר הִלָּה שֶׁכְּדָאִי לִכְסוֹת אֶת הַחֲלוֹנוֹת, כִּיֹּן שַׁבְּבִית מִמּוֹל הִיָּה גַּר יְהוּדִי חִילוּנִי, וְיִכּוֹל לִהְיוֹת שִׁיָּהִי צַר עֵין עַל מָה שִׁיָּהִי שֵׁם בְּיוֹם שַׁבַּת קוֹדֵשׁ, וְלִקַּח וְיִלּוֹן שֶׁל בֶּד לִכְסוֹת הַחֲלוֹנוֹת, שֶׁאֵל הַבַּעֲלָזָא רַב מַאִיר הָאֵי, אָמַר הִלָּה שַׁבְּבִית מִמּוֹל גַּר עוֹכֵר יִשְׂרָאֵלִי, כִּיֹּן שֶׁשָּׁמַע זֹאת הַבַּעֲלָזָא רַב הִתְחִיל לְהַכּוֹת בְּרָאשׁוֹ, אוֹי וְוִי, וּוְאִם מִיִּנַּע אוֹיַעֵרֵן הָאֵבֵן גַּעֲהֵעֵרֵט, אוֹי אֲזַעֲלַכֶּע וּוַעֲרֵטֵעֵר אוֹיֵף אִידִישֶׁע קִינְדֵּעֵר, אוֹי וְוִי, וּוְאִם מִיִּנַּע אוֹיַעֵרֵן הָאֵבֵן גַּעֲהֵעֵרֵט, וְצִוְיָה לְבַעֲה"ב לִיטוֹל יָדָיו כַּמָּה פַּעֲמִים, וּלְחַזֵּר בּוֹ מִדְּבָרָיו.

שֶׁכְּשֶׁהִגִּיעַ הַבַּעֲלָזָא רַב לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל וְהָקִים יֹשִׁיבָה, הַגָּאוֹן רַבִּי נַח שְׁטוֹקְמָן זצ"ל אב"ד פְּרַעֲמִיסְלָא כִּיֵּהן כְּרֹאשׁ הַיִּשִּׁיבָה, וּבְתַחֲלִיל הַתִּיִּסְדוֹת הַיִּשִּׁיבָה הִיוּ צְרִיכִים לְגִיִּס כִּסְפִּים, וְנִסְעַ הַפְּרַעֲמִיסְלַעֵר רַב לְאַרְצוֹת הַגּוּלָּה כְּדֵי לְזַכּוֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִיטוֹל חֶלֶק בְּבִנְיָן הַיִּשִּׁיבָה. כְּשֶׁנִּכְנַס לְהִפְרֹד מִהַבַּעֲלָזָא רַב אָמַר לוֹ בְּתוֹךְ הַדְּבָרִים 'זֹאֲלִסְטוֹ וְוִיִּסֵן אִז דִּי וּוְאִם בִּיטֵן דַּעַם זִיבִיטֵן אוֹיֵף זֹנְטָאג, נַעֲמֵט מַעַן נִישְׁט קִיין גַּעֲלֵט פֶּן זִי'.

הַמַּצֵּב הַכִּסְפִּי אֶצֶל אַחִינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִיָּה אִז אִיוֹם וְנוֹרָא, שֶׁכְּמַעֲט לֹא הִיָּה לֶחֶם לְאִכּוֹל בְּבִתֵּי יִשְׂרָאֵל הַחֲרָדִים לְדַבֵּר ה', וְכִסְף לִישִׁיבוֹת כְּמַעֲט וְלֹא הִיָּה אִפְּשֶׁר לְהַשִּׁיג, רַק אֶצֶל הַמּוֹדַעֲרֵנָה אִידֵן אוֹ אֶצֶל הַחִילוּנִים, וְצִוְיָה זֶה הַקֶּשָׁה מְאֹד עַל קִיוֹם הַיִּשִּׁיבָה. אָמַר הַפְּרַמִּיסְלַעֵר רַב לְהַבַּעֲלָזָא רַב הִרִי כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם בַּחֲזָקַת כְּשִׁרוֹת, עֵנָה לוֹ הַבַּעֲלָזָא רַב 'אוֹדָאִי אוֹדָא, כָּל יִשְׂרָאֵל הֵם בַּחֲזָקַת כְּשִׁרוֹת, אֲבַעֵר דָּאךְ, דִּי וּוְאִם פֶּאֲרַבִּיטֵין דַּעַם זִיבִיטֵן אוֹיֵף זֹנְטָאג, נַעֲמֵט מַעַן בִּי זִי נִישְׁט קִיין גַּעֲלֵט. ===

כ"ק מֶרֶן מִבַּעֲלָזָא זִי"ע הַשְׁתַּתֵּף בַּעֲצַרְתָּ מַחֲאָה וְהַפְּגָנָה נִגַּד גִּיוֹס הַבְּנוֹת בִּהַשְׁתַּתֵּפוֹ כָּל גְּדוּלֵי עוֹלָם מְכַל הַחוּגִים וְעֵדוֹת, שְׁכוֹלִם סִבְרוּ שִׁישׁ בְּזֶה מִשּׁוֹם יִיְהָרָג וְאֵל יַעֲבוֹר, וְזוֹ הִיָּתָה הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁעָשׂוּ הַפְּגָנָה בְּגוּלָּה כְּזֶה לְפִי הַמּוֹשְׁגִים שֶׁל אִז בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִתְאַסְפוּ עֲשֻׁרוֹת אֲלִפֵּי יְהוּדִים חֲרָדִים בְּרַחוּב יָפוֹ, וְהִיָּה גַּם הַפַּעַם הַיְּחִידָה שֶׁהִשְׁתַּתֵּפוּ מְכַל הָעֵדוֹת וְהַחוּגִים לֵלֵא יוֹצֵא מִן הַכָּלָל, כִּי כּוֹלֵם סִבְרוּ שִׁישׁ בְּזֶה מִשּׁוֹם הָרֵס יִסּוּדוֹת הַדָּת מִמֶּשׁ.

הַבַּעֲלָזָא רַב רָצָה לְהַגִּיד אִז מִשְׁהוֹ לְצִיבוֹר, אֲבָל הִיָּה חֲלָשׁ מְאֹד, וְלֹא הִיָּה יִכּוֹל לְצַאֵת מִהַמְּכֻנְיָת מַחֲמַת דּוּחַק הַצִּיבוֹר הָרַב שֶׁהִיָּה שֵׁם, וְצִוְיָה לְמַשְׁמָשׁוֹ לְהַגִּיד לְצִיבוֹר בְּשִׁמּוֹ מִזָּאֵל וְוִיִּסֵן אִז סִי'הַנְדֵּלֵט זִיךְ פֶּן אַ אִיסוֹר דְּאוֹרִיִּיתָא, צִוְיָה ה' הִיָּה חֲשׁוֹב אֶצְלוֹ יוֹתֵר

מכל הדיבורים, אם ישמעו שזהו איסור דאורייתא בודאי זה ירתיע כל שומע, וימנעו מלחוקק חוקים כאלה.

[שמעתי מכלי ראשון סיפור שלא ידוע כ"כ שבתחילה כשבאו משלחת מגדולי הרבנים להזמין את הבעלזער רב לבוא להשתתף בהפגנה זו ענה שלא ישתתף, ואח"כ הסתגר עם ר' מנחם פרוש ז"ל ושוחה עמו בערך עשרים דקות ויצא בתשובה חיובית, ולא ידעו אז מה היו הדין ודברים, מעיקרא מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר. אני שמעתי מר' מנחם שהבעלזער רב אמר לו שלא יספר לשום בן אדם מה ששוחחו ביניהם, ותמיד שמעתי ממנו את הסיפור בלי שיספר מה אמר לו הבעלזער רב, ופעם הייתי מאוד סקן לדעת מה אמר לו הבעלזער רב, אמרתי לו אני אגיד לך מה שאמר הבעלזער רב, ואיני מבקש ממך שתאשר לי שכן היה, אלא זאת בקשתי, שאם הוא אמת תשתוק ואל תכחיש, שכן זה לא נצטווה מפי הבעלזער רב, והסכים. אמרתי לו שהבעלזער רב אמר לך שהטעם שהוא לא רוצה לבוא הוא מפני שהוא חושש שידברו על בני ישראל דיבורים שלא כהוגן, ואם יקבלו על עצמם שלא להוציא שוב דיבור רע על בני ישראל יבוא להשתתף. מיד התחיל ר' מנחם לבכות ולא הכחיש מה שאמרתי. וכך הוה שלא היו שם שום דרשות, רק אמרו פרקי תהלים ו"ג מידות.]

הבעלזער רב הקפיד מאוד שלא להתפלל בנעליים מלוכלכות ברפש וטיט מחשש תערובת דברים שיש בהם חשש איסור להתפלל בפניהם.

סיפור לי הרה"ח ר' שלום פויגל ז"ל ממשמשי בקודש אצל הבעלזער רב, שבדרך כלל היה לו להבעלזער רב סדר יום עמוס כגון לימוד רמב"ם יומי ולימוד בספה"ק נועם אלימלך ועוד, וגם קבלת קהל, ועל כן ראה ר' שלום להשתדל בערבי פסחים דלא יהיו לו להבעלזער רב שום טירדות שאינן לצורך היום ממש, וביטל הקבלת קהל לאותו יום, כדי שהבעלזער רב יהיה מוכן בשעה מוקדמת ללכת לאפיית המצות, שלא יחזרו הביתה בשעה מאוחרת (כמו שאכן קרה בשנים אחרות שחזרו הביתה סמוך לשקיעה ממש).

באחת השנים אחרי השתדלותו, הצליחו להיות מוכנים בשעה מוקדמת לפי ערך, וכשיצאו מן הבית ללכת לאפיית המצות שם ר' שלום לב שהיום גשום קצת ובדרך יש קצת רפש וטיט (בלאטע), ועשה השתדלות שלא יראהו הבעלזער רב, אבל באמצע הדרך התחיל הבעלזער רב לצעוק שלום, קוק וואס גייט דא פאר, מ'דארף צוריק גיין, אמר לו ר' שלום שאם יחזרו הביתה חלק מהציבור יצטרכו לערוך הסדר בלי מצות מצוה שנאפו בערב פסח, אמר לו הבעלזער רב פארפאלן, איך וועל אויף מיינע זאכן נישט מוותר זיין.

לא היה ברירה אלא חזרו הביתה, והיתה עבודה גדולה בניקיון הרפש והטיט עד שיכלו ללכת שוב לאפיית המצות, וכיון שהתאחרה השעה אמר הבעלזער רב לעצמו 'הושענא נפש מבהלה' 'הושענא נפש מבהלה', ס'איז נישט דא קיין בדיעבד, ערליכע אידן האבן

אכטונג געגעבן אויף יעדע קליינע קייט, קליינע קייטן האלטן די גאנצע אידישקייט.

בשנה הראשונה שהגיע לארץ ישראל אחרי שנות הזעם התאכסן בירושלים בבתי ווארשא, ומיד בימים הראשונים לשהותו כאן בארץ ישראל בהתקרב ימי הפורים שלח את משב"ק לשאול את בעלת הבית אם היא יודעת איך לעשות קרעפליך כמנהג אבותינו, והבין שמסתכלים עליו בתמיהה, דאס איז יעצט דיין דאגה? הרי באת בתוך התופת ונשארת יחידי בודד, שהיתה לו משפחה גדולה לפני המלחמה ונהרגו כולם עקדה"ש, וזה מה שמדאג אותך עכשיו אם היא יודעת איך לעשות קרעפליך או לא, וכשראה שתמהים עליו אמר 'איך דאנק דעם באשעפער, אז אין אלע שווערע צייטן האב איך נישט מוותר געווען אויף קיין שום אידישע מנהג. [נראה לי שהסיבה שעשה מזה עסק, הוא מכיון שהבין שהרבה אנשים שעברו את המלחמה חשבו שאחרי חורבן כזה אין צורך בזהירות בדברים הקטנים, העיקר שנישאר ביהדות, ולא חשוב כלל איך נראית חיצונית הצורה, אם הולך בלבוש חסידי או חליפה קצרה, עם זקן או בלי זקן, בודאי שאין לעבור על ד"ת ח"ו, אבל עניינים וחומרות וסגולות, אין עכשיו הזמן לזהר בהם, ס'איז אנדערע צייטן היינט, מקענן מוותר זיין, מ'דארף נישט מקפיד זיין אויף אלע מנהגים, וואס איז א חילוק מיט קרעפליך אן קרעפליך. זה מה שרצה לעקור מן השורש מליבות בני אדם, ולהשריש בתוכם זהירות יתירה במצוות שהאדם דש בעקביו, כי הרי זהו קיום הצורה של כלל ישראל, כי זה שומר על קשר המסורת מדור לדור, אן קראפליך מיינט אן תפילין, כי ע"י שמירת הדברים הקטנים יש ג"כ שמירה על כל התורה, ולהיפוך רח"ל.]

בכלל לא היה אצלו מושג של בדיעבד, אצלו אף עשינו משהו נגד ההלכה או המנהג מה שעשה עשוי, אצלו לא היה דבר כזה, לדוגמא שמעתי מאחד ממשמשי, שפעם הלבישו לו את הגרביים בסדר הפוך בקדימת השמאל לימין, והיו לו כאבים חזקים ברגליו מפצעים ברגליו, והמשמש שלא רצה להכאיבו סבר שבדיעבד זה בסדר, אבל הבעלזער רב נבהל מיד וצעק 'צחק, געב א קוק וואס איז געשען, וציוה להסיר את הגרביים ולהלבישו מחדש כהלכה להקדים ימין לשמאל.

היה לו סדר לימוד יומי כגון בספר"ק נועם אלימלך, ולפעמים ביקש ממשמשו ר' יצחק לנדא ז"ל להשמיע לפניו את דברי הנועם אלימלך. פעם אחת השמיע לפניו קטע בנועם אלימלך תוכחת מוסר שכתב שם דברים חריפים, ור' יצחק ראה עליו בשעת מעשה שהוא נרתע מדברי הנועם אלימלך. למחרתו אמר לו הבעלזער רב 'צחק, האסטו מיר נעכטן געמאכט א טאג, איך בעט דין ליין פאר נאר זיסע שטיקלעך', לא היה מושג אצלו לעשות משהו בדיעבד'דיג אלא כל ענין נעשה בשלימות ממש, ובלימוד דברי הנועם אלימלך היה משמעותו 'איך געקאכט אין זיינע

ווערטער א גאנצע טאג'.

שמעתי סיפור, ואני סבור אז דאס איז די שטערקסטע מעשה וואס איך האב געהערט אויף אים, אדער בכלל אויף א מענטשן. והוא שבימי המלחמה נהרגו כל בניו ע"י הרשעים הארורים ימ"ש, ובעת שנתפס בנו בכורו הרה"ק ר' משה ע"י הרשעים ושרפו אותו באש, באו לספר לבעלזער רב שהרשעים לקחו את בנו בכורו הרה"ק ר' משה, הגיב ואמר א דאנק דעם אייבערשטען אז איך האב געגעבן צו שטייער אין גאנץ כלל ישראל. ומיד דאג שילכו ב' אנשים ויהיו עדי ראייה שבנו נשרף רח"ל, כדי שיוכלו להעיד אח"כ על זה ולהתיר את אשת המת להינשא, ולא תישאר עגונה ח"ו. מבהיל על הרעיון איך שהיה יכול לשים לב על העגונה גם בשעת הצרה עצמה.

פעם נכנסנו בעשי"ת קבוצה של כמה בחורים להבעלזער רב להתברך לרגל ימי הרחמים והרצון, והיה אחד מהקבוצה שהכרתי אישית וידעתי שאף שבמראה החיצוני היה נראה כבחור ירא שמים, אבל בפנימיותו לא היה בסדר ואכמ"ל. כשנכנסנו עברו כולם להתברך מפיו, וכשהגיע התור של הבחור הלז, תפס הבעלזער רב את ידו של הבחור, וכדרכו בקודש לפעמים היה שם את ידיו של המתברך על ידו השניה, והיה מלטף את ידיו, והיה הבעלזער רב 'פארקאכט', ומחזה פניו להטו באש קודש, והבחור עמד ורגליו דא לא נקשן, והמשיך הבעלזער רב במצב זה זמן רב מאד עד שבירך אותו בברכת הקודש. בסוף גדל אותן בחור להיות 'א חסידישע איד' ירא שמים, והעמיד דורות נפלאים 'חסידישע קינדער' לשם ולתפארת, ראו מה כח הצדיקים שהשפיעו קדושה על בני ישראל.

יש סיפור נפלא שבדידי הוה עובדא, ומעשה שהיה כך היה, שהכרתי מישהו שעברו עליו ימים קשים בחייו (לתועלת הענין נקרא לו ר' אברהם), ומזמן לימן היה נכנס אלי להשיח את כאב לבבו במה שעובר עליו, והיה תקופה שרצה לחלץ את עצמו מתוך הקשיים, ותכנן לעשות משהו בענין. יום אחד בשעות הצהריים שכבתי לנוח קצת, והנה אני רואה בחלומי צורת הרה"ק מבעלזא במלא תפארתו, עם כל הלבושים והאלטער שטריימל, ופניו מאירות כשמש בצהריים ס'האט געשיינט, וניגש אלי ואמר לי 'דער ר' אברהם וועט קומען צו דיר, זאג אים ער מוז זיך נישט איילן, ס'איז נאך דא צייט. בתוך הדברים התעוררתי מלא זיעה בכל גופי, והתיישבתי על מיטתי, והתבוננתי במה שחלמתי.

פתאום אני שומע דפיקות בדלת, ניגשתי לדלת והנה ר' אברהם עומד בפתח, ועיניו נפוחות מבכי, מיד אמרתי לו 'אברהם איך האב א גריס פאר דיר פון די בעלזער רב', כששמע זאת יצא זעקה מפיו 'וואס? איך קום

דאך יעצט פון דארט מציון הקדוש של הבעלזער רב בהר המנוחות, איך קען שוין נישט, איך מוין שוין טון און פארטיג!

מיד סיפרתי לו החלום שחלמתי, ואמרתי לו מה שאמר לי הבעלזער רב, והוא סיפר את החלום לזקינו שהיה יהודי חסידי מדור הקודם, וכששמע זקינו כל ענין החלום ציוה לנכדו אויב דאס איז די מעשה, טארסטו גארנישט טון, נאר מיט רשות פון ר' מאיר הייזלר, **עברו בערך חודשיים** והתברר הדבר שאם היה עושה מה

שתכנן לעשות אז, היה מפסיד בזה הפסד עצום שחיי כמה נפשות תלויים בזה, אבל אז גם נתרבה עליו קושי העגמת נפש, ובא אלי להשיח

מזל טוב וגדיא יאה להרה"ג ר' ישראל חיים זיידנפעלד שליט"א ולסבים החשובים הרב החסיד ר' בערל קאצנבערג שליט"א והרב החסיד ר' אהרן זיידנפעלד שליט"א
לרגל נשואי בתו-נכדתם הכלה החשובה תח"י
עב"ג הבה"ח המופלג בתו"ש אבא חייא נ"ו בן הרה"ח ר' אהרן ווייס שליט"א ולסבים החשובים הרה"ג ר' חיים לייב דייטש שליט"א
גאב"ד חוג התם סופר פתח תקוה והרב החסיד ר' לייבל ווייס שליט"א
יה"ר שהזיווג יעלה יפה לשם ולתפארת ולתהלה דורות ישרים מבורכים בבנין עדי עד ותרוו מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת ותענוג דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לאוויש"ט אמן

היא בגלל ענין זה שנתברר לנו שהיה מפסיד, על כן אמרתי לו שלפי דעתי גם הבעלזער רב מסכים כעת שיעשה מה שבלבו חפץ, וכן עשה ובעזרש"ת הענין הסתדר אצלו על צד היותר טוב. **סיפור נורא ואיום, והוא מראה לנו את כח התפילה** כשאנו מתפללים בציון הצדיק, האם אנו מאמינים באמת שהתפילה נשמעת למעלה בזכות הצדיק? הרי סיפור זה מראה לנו בעליל איך שבאותה שעה שהתפלל בציון כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא זי"ע פעל עבורו הצדיק ונעמד לצידו לעזורו במצוקתו להושיעו מצרתו.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כל הזהיר במצות "מורא מקדש" ושומר פיו ולשונו מלדבר בשעת התפלה, וקריאת התורה ובין גברא לשום דבור, שכרו הרבה מאוד, ומובטח לו שיזכה בברכת השם בישועה ונחמה, פרנסה וכלכלה, עשר וכבוד כל הימים [ספר כבוד בית השם בשם החפץ חיים זי"ע]

לע"נ הרב החסיד ר' יחזקאל מאנדל ז"ל אנטווערפן בן הגה"צ ר' מרדכי גרינפעלד זצ"ל אב"ד וויען נלב"ע כ' מנ"א תשע"ה הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו

לעילוי נשמת הרב החסיד ר' שמעון שרייבר ז"ל בן הרב החסיד ר' יהודה ז"ל נלב"ע כ' מנ"א תשע"ז הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת חיה זלדה ע"ה בת הרה"ח ר' יעקב יעקובוביץ ז"ל נפטרה כ"א מנ"א הונצחה ע"י בנה הרה"ח ר' דוד פולק שליט"א

לעילוי נשמת הרב החסיד המפוי' חו"פ ר' יעקב לערנער ז"ל בן הרב החסיד ר' זאב דוב לערנער זצ"ל נלב"ע בעש"ק י"ט מנ"א תשע"ז הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו

לעילוי נשמת הרב החסיד ר' אברהם אלכסנדר צבי פריינד ז"ל בן הרה"ח ר' פנחס ז"ל נלב"ע ח"י מנ"א תשע"ד הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו

"התחזקות יומית" דברי חיזוק והדרכה מכ"מ מרן אדמו"ר שליט"א במערכת אוצרות בעלזא" שמעו ותחי נפשכם בארה"ק 02-3011614 בארה"ב 1605-3131771

<p>לעילוי נשמות הרה"ג ר' יצחק דוד פריעדמאן ז"ל בן הרה"ח ר' חיים יחזקאל ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת רחל ע"ה בת הרה"ח ר' שלמה ז"ל</p>	<p>לעילוי נשמות האשה החשובה מרת גיטל עלקא ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף ז"ל נפטרה ב' אייר תשע"ח הונצחה ע"י משפחתו החשובה שיחיו</p>	<p>לעילוי נשמות הרה"ח ר' צבי אליהו שטראוס ז"ל בן הרה"ח ר' ליפא י"ט ז"ל נלב"ע י"ח טבת תשע"ד תנצב"ה</p>	<p>לעילוי נשמות הרה"ח ר' ישראל חיים ז"ל בן הרה"ח ר' דוד רובינשטיין ז"ל ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת צפורה מרים ע"ה בת הרה"ח ר' מנחם הלל ז"ל תנצב"ה</p>	<p>לעילוי נשמות הרה"ח ר' דוד יוסף אונגר ז"ל בן הרה"ח ר' אברהם יודא ז"ל ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת רבקה ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף ז"ל תנצב"ה</p>
<p>לעילוי נשמות הרב החסיד המפוי' ר' פריץ שטראסבורג ז"ל בן הרה"ח ר' יחזקאל ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת יודית ע"ה בת החבר' ר' יוסף ז"ל הונצח ע"י בנו הנדיב הנכבד הרה"ח ר' יוסף שטראסבורג שליט"א</p>	<p>לעילוי נשמות העסקן המפוי' הרב החסיד ר' יואל בן ציון פרקש ז"ל בן הרב החסיד ר' צבי ז"ל נלב"ע ט' אדר תש"פ הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו תנצב"ה</p>	<p>לעילוי נשמות הרה"ח ר' יחיאל אויש ז"ל בן הרה"ח ר' בנימין זאב צבי ז"ל נלב"ע י"ב תשרי תשס"ו תנצב"ה וזוגתו האשה החשובה מרת שפרה ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף שאול ז"ל</p>	<p>לעילוי נשמות הרב החסיד המפוי' ר' יצחק ווייס ז"ל בן הרה"ח ר' משה ז"ל נלב"ע ל' מרחשון תשפ"ג הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו</p>	<p>לעילוי נשמות הרב החסיד המפוי' ר' מנחם חיים ז"ל בן הרה"ח ר' אפרים ז"ל וזוג האשה החשובה מרת יוסף פריעדמאן ע"ה בת הרה"ח ר' משה יוסף ז"ל הונצחו ע"י המשפחת החשובה שיחיו</p>
<p>לעילוי נשמות הרה"ג ר' אברהם אליהו איינהורן ז"ל בן הרה"ח ר' שלמה יוסף כהנא ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת נתנחמ ע"ה בת הרה"ח ר' אליהו ז"ל הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו</p>	<p>לעילוי נשמות האשה החשובה מרת רבקה פילגא איגל ע"ה ר' שמחה בונם בויס ז"ל הונצחה ע"י משפחתו החשובה שיחיו תנצב"ה</p>	<p>לעילוי נשמות הרה"ח ר' מנחם מנדל ז"ל בן הרה"ח ר' ישראל וועטנשטיין ז"ל נלב"ע כ"ז אדר תשע"ג הונצח ע"י בנו הרה"ג ר' אהרן אליהו וועטנשטיין שליט"א דומ"ץ דקהליתנו תקי בגעת זאב</p>	<p>לעילוי נשמות הרה"ג ר' יהודה זיגלמן ז"ל בן הרה"ח ר' נחמן ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת אסתר ע"ה בת הרה"ח ר' משה יהודה ז"ל הונצחו ע"י בנו הרה"ח ר' ישראל זיגלמן שליט"א</p>	<p>לעילוי נשמות האשה החשובה מרת ברכה ע"ה בת הרב החסיד ר' מנשה זינגער ז"ל אשת שידלחט"א הרב החסיד המפוי' ר' משה ביגלאייזאן שליט"א נפטרה בשב"ק ח' תמוז תשפ"ג הונצחה ע"י בניה ותחית החשובים שיחיו</p>
<p>לעילוי נשמות הרה"ח המפוי' ר' מנחם אליעזר אסטר"י ז"ל בן הרה"ח ר' יצחק שמעון ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת מלכה ע"ה בת הרה"ח ר' יחזקאל שרגא ז"ל</p>	<p>לעילוי נשמות הרה"ג ר' יהונתן בנימין קליין ז"ל בן הרה"ח ר' ישראל ז"ל נלב"ע ביום שב"ק י' שבט תשפ"ב תנצב"ה</p>	<p>לעילוי נשמות האשה החשובה מרת מלכה ע"ה בת שידלחט"א הרה"ח ר' יחזקאל שליט"א נלב"ע ל' ניסן תשע"ז הונצח ע"י אבית הרה"ח ר' יהודה איינהורן שליט"א</p>	<p>לעילוי נשמות הרה"ח ר' ישכר דוב יעקובוביץ ז"ל בהנצ"צ גאב"ד וזאקעס רבי שמעון יחזקאל אונגלי וליע"נ הרה"ח ר' אליעזר צבי ז"ל בן הרה"ח ר' נתן בנימין ז"ל ולע"נ האשה החשובה מרת הענדל ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף מאיר ז"ל</p>	<p>לעילוי נשמות הרה"ג ר' פנחס מאיר גאנצפריד ז"ל בן הרב החסיד ר' אליעזר דוד ז"ל נלב"ע י"ד כסלו תשע"ד הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו</p>

בניין שבת אוצר

מיט ווערסער שיינע, פאר גרויסע און קליינע.

פ. מאזעסזאהן - "המחנה החרדי"

מחנות רבנים אויף די פרשה

ואתחנן אל ד' בעת ההוא לאמר... ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. (ואתחנן ג:כג,כה)

מ'קען ערקלעהרן וואס דער באשעפער האט געזאגט פאר משה רבינו "אל תוסף דבר אלי"—רעדט מער נישט צו מיר דערוועגן? ס'שטייט אין ספרי (פיסקא כז): משה רבינו האט געזאגט צום באשעפער "ה' אלקים אתה החלות"—דו האסט מיר מתיר געווען מיין נדר, ווען דו האסט מיך געהייסן גיין קיין מצרים ארויסצונעמען די אידן, און איך האב דיר געזאגט אז איך האב געשוואוירן פאר יתרו אז איך וועל אים נישט איבערלאזן, אזוי ווי ס'שטייט (שמות ב:כא) "ויואל משה לשבת את האיש"—און הוואל מיינט א שבועה, אזוי ווי דער פסוק (שמואל א יד:כד) זאגט: "ויואל שאול את העם". האט משה רבינו געטענה'ט צום באשעפער אזוי ווי דו האסט מתיר געווען מיין שבועה ביי יתרו, זיי מיר אויך יעצט מתיר די שבועה וואס דו האסט געשוואוירן אז איך וועל נישט אריינגיין קיין ארץ ישראל. זאגט דער "בעל הטורים", דער באשעפער האט געזאגט פאר משה, איך האב דיר געקענט מתיר זיין די שבועה ווייל "רב לך",—איך בין גרעסער פון דיר, אבער ווער קען מתיר זיין מיין שבועה? לויט דעם פארשטייט מען דעם פסוק ווייטער, ווייל משה רבינו האט דאך געקענט טענה'ען ס'שטייט (שמואל ב' כג:ג) "אמר אלקי ישראל לי דָּבָר צור ישראל מושל באדם צדיק מושל יראת אלקים", טייטשן חז"ל (מו"ק טז:ב) "אני מושל באדם—איך הערש אויפ'ן מענטש, און ווער הערשט אויף מיר דער צדיק", דעריבער האט דער באשעפער באלד ביים אנהויב געזאגט פאר משה "אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה"—רעדט מער נישט צו מיר דערוועגן, כדי דו זאלסט נישט קענען קומען מיט די טענה "מי מושל בי, צדיק".

(כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע)

ואתחנן אל ד' בעת ההוא לאמר... אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון. ויתעבר ה' בי למענכם ולא שמע אלי... (ואתחנן ג:כג-כו)

מדרש: (דב"ר ב:ג) אמרו: דבר אחר 'ואתחנן' זה שאמר הכתוב (דניאל ב:כא) 'והוא מהשנא עדניא וזמניא וגו'' (דער באשעפער טוישט די עיתים און די זמנים) מ'קען ערקלעהרן די שייכות פון דעם פסוק צו אונזער פרשה, לויט ווי ס'שטייט אין ספר "נור הקודש" אויפ'ן מדרש (ב"ר צח:א) דער נוסח פון קריאת שמע של ערבית "בחכמה פותח שערים ובתבונה משנה עתים ומחליף את הזמנים". וואס מ'דארף פארשטיין, ווייל זמן האט דאך נישט קיין ממשות, איז ווי אזוי קען מען זאגן אויף דעם מחליף את הזמנים, און וואס טוהט אויף די טוישונג פונעם זמן? נאר דער ענין איז געזאגט געווארן אויף די מדות העלינויות, וואס זענען ממונים אויף די זמנים, אז זייער הנהגה איז לויט די מדה וואס איז ממונה פאר יענעם זמן, אמאהל איז די הנהגה מיט מדת החסד, און אמאהל איז די הנהגה מיט מדת הגבורה, און צומאהל ווען ס'איז א צורך השעה, מעורר צו זיין אויף די וועלט די מדה טובה פון ישועה ורחמים, ווען ס'איז באמת נישט דעמאלט די צייט דערפאר, איז דער באשעפער משנה עתים און מחליף את הזמנים, דער באשעפער טוישט דעם סדר הזמנים, אז די מדה טובה וואס דארף משמש זיין שפעטער לויט'ן סדר צירוף האותיות, טוישט דאס דער באשעפער אויף פריער, אז ס'זאל יעצט משמש זיין.

המשך בעמוד הבא <<<<<<

פערל ווערטער - פ' ואתחנן - שבת נחמו תשפ"ה

אעברה נא ואראה את הארץ הטובה... (ואתחנן ג:כה)

"ואראה את הארץ" מיינט א ראי' רוחנית—ער זאל משיג זיין די הייליגקייט פון ארץ ישראל. ווייל אויב משה רבינו וועט אריין קומען קיין ארץ ישראל, וועט ער דאך זעהן דאס לאנד בגשמיות.

(הרה"ק פון קאצק זי"ע)

רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה (ואתחנן ג:כו)

ווען משה רבינו האט מתפלל געווען פאר זיין שוועסטער מרים האט ער געזאגט צוויי מאהל "נא", אל "נא" רפה "נא" לה', האט זיין תפילה גע'פועל'ט, ווייל דער מלאך פון די תפילות באטרעפט זיין נאמען ק"ב (102), צוויי מאהל "נא" (102). אבער דא ווען משה האט געזאגט אעברה "נא", האט אים דער באשעפער געזאגט "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה", זאג נישט נאכאמאהל "נא" ווייל דעמאלט דארף דיין תפילה נתקבל ווערן.

(ילקוט האורים)

ויאמר ה' אלי רב לך. (ואתחנן ג:כו)

ארץ ישראל ס'לייטערט אויס דעם מענטש מיט גוטע מדות. דער באשעפער זאגט פאר משה רבינו, וויבאלד דו האסט דאך זוכה געווען אליין אויסצולייטערן דינע מדות, "רב לך"—דארפסטו שוין נישט אריינקומען קיין ארץ ישראל ווייל דו ביזט שוין אסאך גרעסער.

(נר ישראל-רושין)

וראה בעיניך כי לא תעבור... (ואתחנן ג:כז)

"ראה"—מיינט אויך פארשטיין, אזוי ווי רש"י זאגט אין אנהויב פ' וירא. "וראה",—זאלסט פארשטיין, "בעיניך"—מיט די עיני השכל, פארוואס דו וועסט נישט אריין קומען קיין ארץ ישראל.

(בארות המים)

ולא תגרעו ממנו לשמור את מצות ד'... (ואתחנן ד:ב)

די 'משכילים' טענה'ען, אויב די צאהל מצוות וועט זיין קלענער, וועט מען גיכער קענען מקיים זיין די תורה, און די צאהל פון שומרי מצוות וועט זיין גרעסער. ווארנט די תורה: "ולא תגרעו ממנו"—פארקלענער נישט ח"ו די צאהל פון מצוות, "לשמור את מצות ד' אלקיכם"—אפילו אז דורכדעם וועט גרעסער ווערן די צאהל פון די שומרי התורה.

(דמשק אליעזר)

כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים. (ואתחנן ד:ו)

הרה"ק ר' הערשעלע ליסקער זי"ע האט אמאהל געהאלטן א דרשה שבת שובה, און גע'מוסר'ט די אידן וואס גייען שטודירן און גלייבן אז די חכמה ליגט ביי די אומות העולם. ווי אזוי קען מען זיין אזוי נאריש? די תורה הק' זאגט דאך עדות אז אויב מ'לערנט תורה ווערט מען קלוג און דא איז דא אזעלכע וואס גלייבן אז אויב מ'וועט גיין שטודירן וועט מען זיין קלוג. ווי

המשך בעמוד הבא <<<<<<

המחנה החרדי פאר גרויסע און קליינע... פ. מאזעסזאהן

בייז שבת אוצר

מילות רבותיו אויף די פרישה

<<<<<<

דאס איז פשוט אין פסוק: "והוא מהשנא עדניא וזמניא", דער באשעפער ענדערט עתים און טוישט די זמנים פון רעה צו טובה, דורכ'ן טוישן די מדות פונעם סדר הזמנים, ווי געזאגט. און דאס איז געווען די תפלה פון משה רבינו ע"ה, אז דער באשעפער זאל משנה דעם סדר פון די הנהגה פון יענע צייט אויף טובה, און זיין תפילה זאל נתקבל ווערן ער זאל קענען אריינגיין קיין ארץ ישראל. "ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. ה' אלהים אתה החלות..." זאגט רש"י: "ה' אלקים, רחום בדין", משה רבינו האט געזאגט אז זיין תפילה איז געווען וועגן די הנהגה פון יענע צייט וואס איז געווען במדת הדין, אז ס'זאל געטוישט ווערן אויף מדת הרחמים, און אזוי וועט זיין תפילה פון "אעברה נא" אנגענומען ווערן. זאגט דער פסוק: "ויתעבר הוי"ה בי למענכם ולא שמע אלי", טייטשט רש"י: "ויתעבר", 'נתמלא חמה', אז מדת הדין האט זיך מתגבר געווען אויף מדת הרחמים און דער באשעפער האט נישט צו געהערט צו די תפילה פון משה רבינו, "אעברה נא".

(כ"ק מרן מהר"י מבעלזא ז"ע)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. (ואתחנן ג:כג)

בעל הטורים: "ואתחנן" איז גימטריא "שירה",—משה רבינו האט געזאגט שירה כדי דער באשעפער זאל הערן זיין תפילה. מ'קען דאס ערקלעהרן לויט וואס דער זיידע ז"ל [כ"ק מרן מהר"י ז"ע] האט געטייטשט דעם פסוק: (תהלים קו:מד) "וירא בצר להם בשמעו את רנתם",—א סגולה אז די תפילות פון אידישע קינדער זאלן אנגענומען ווערן ביים באשעפער, איז צו בעהטן אויף א וועג פון שירות ותשבחות, וואס דעמאלט איז נישטא קיין מקטריגים. דאס איז די כוונה, "בשמעו את רנתם" דייקא, ווייל רינה איז א צוזאם שטעל פון שירות ותשבחות מיט תפלה,—דער באשעפער האט געהערט זייער געבעטה בשירות ותשבחות,—דורך לויבן און געזאגט, "וירא בצר להם",—האט ער געזעהן זייער ענגשאפט און אנגענומען זייערע תפילות. לויט דעם האט דער זיידע ז"ל געטייטשט דעם נוסח הברכה: "ועונה לעמו ישראל בעת שועם אליו, תהלות לאל עליון גואלם",—דאס וואס די תפילות פון אידן ווערן געענטפערט, ווען זיי בעהטן ביים באשעפער, איז צולעב "תהלות לאל עליו",—ווייל זיי זינגען און לויבן צום הייליגן באשעפער. **עכדה"ק.** דאס קען אויך זיין די כוונה פונעם 'בעל הטורים' וואס אויסער די תפלה וואס שטייט אין די תורה, האט משה רבינו געזאגט שירה פאר זיין בקשה, און במחשבה האט ער געבעהטן א תפילה אז דער באשעפער זאל ענטפערן זיין געבעטה, ער זאל קענען אריינגיין קיין ארץ ישראל וואס אזא תפילה האט נישט קיין מקטריגים, און דאס באדייט 'שאמר לפניו שירה' כדי דער באשעפער זאל הערן זיין תפלה.

(הגה"ק מהר"ם מבילגורי ז"ע)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר (ואתחנן ג:כג)

'בעת ההוא' אין אונזער פסוק,—מיינט די גאולה העתידה, אזוי ווי ס'שטייט (צפני' ג:כ), "בעת ההיא אביא אתכם ובעת קבצי אתכם...". מ'קען דאס פארשטיין לויט וואס דער עלטער זיידע ז"ל [כ"ק מרן מהר"י ז"ע] האט ערקלעהרט די גמרא (סוטה מח): "כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר, אינו אלא מקטני אמנה",—דער וואס האט היינט וואס צו עסן, און ער זאגט וואס ער וועט עסן מארגן, ד.מ. מיט היינט איז ער שוין זיכער, איז זיין אמונה און בטחון זייער קליין, ווייל אפילו א גרויסער מאמין אין באשעפער, איז אויך נישט זיכער מיט וואס ער

המשך בעמוד הבא <<<<<<

פערל ווערטער - פ' ואתחנן - שבת נחמו תשפ"ה

<<<<<<

אזוי קען מען האלטן אנדערש וואס ס'שטייט בפירוש אין די תורה?

(דרכי הישר והטוב)

וההר בוער באש עד לב השמים (ואתחנן ד:יא)

"וההר בוער באש",—דער בארג האט אריין געברענט מיט א פייער אין די אידן אריין, "עד לב השמים",—ביז ס'האט געמאכט אז זייערע הערצער זאלן ווערן 'הימל'דיג און הייליג.

(הרה"ק רבי ר' הענין מאלכסנדר ז"ע)

ונשמרתם מאד לנפשותיכם (ואתחנן ד:טו)

אין פסוק שטייט 'לנפשותיכם' און נישט 'לגופכם', ווייל ווען דער מענטש געבט זיך אכטונג צו ערפיהלן די באדערפענישן פון זיין גוף און היטן דאס געזונט דארף ער אכטונג געבן אז ס'זאל נישט זיין אויפ'ן חשבון פון זיין נפש, זיין נשמה.

(החפץ חיים' זצוק"ל)

ושבת עד ה' אלקיך... (ואתחנן ד:ל)

"ושבת", מיינט אויך שבת. ווען אידן וועלן אפהיטן דעם שבת, אזוי ווי חז"ל זאגן, "ושבת עד ה' אלקיך",—וועט דער באשעפער אונז אומקערן און ברענגען די גאולה שלימה.

(עולת שלמה)

אנכי עומד בין ד' וביניכם (ואתחנן ה:ה)

דער וואס איז ביי זיך שטאלץ, ער האלט זיך פון אן 'אנכי', איך און קיין אנדערע נישט, "עומד בין ד' וביניכם",—איז די מחיצה וואס טיילט אפ צווישן אידן און דער הייליגער באשעפער.

(הרה"ק מקאברין ז"ע)

לך אמר להם שובו לכם לאהליכם (ואתחנן ה:כו)

"שובו לכם לאהליכם" לאמיר נאר זעהן וויאזוי זיי וועלן זיך אויפפיהרן אינדערהיים, ווען זיי וועלן שוין נישט שטיין ביים בארג סיני און זוכה זיין צו די אלע הויכע השגות און מדריגות פון מתן תורה...

(הרה"ק רבי ר' בונם פון פרשיסחא ז"ע)

על לבבך ושננתם לבניך ודברת בם... (ואתחנן ו:ו)

תורה שבכתב הויבט זיך אהן מיט "ב" פון "בראשית". תורה שבעל פה מסכת ברכות, [די ערשטע מסכתא], הויבט זיך אהן מיט א "מ" פון "מאימת". וואס די ר"ת איז "בם". די גמרא (יומא יט:) זאגט: "ודברת בם", מ'זאל רעדן נאר תורה שבכתב און תורה שבעל פה, "ולא בדברים אחרים", און נישט שיחת חולין. ("קול אליהו")

והיו הדברים האלה על לבבך... (ואתחנן ו:ו)

"והיו הדברים האלה על לבבך", אפילו דאס הארץ איז פארשטאפט, לאז די רייד ליגן אינדרויסן אויף דיין הארץ, און ווען ס'וועט קומען דער טאג וואס דאס הארץ וועט זיך עפענען זאלן די דברי תורה אריינפאלן אין זיין הארץ. (הרה"ק רבי מנחם מנדל מקאצק ז"ע)

נחמו נחמו עמי יאמר אל קדש... על הר ציון על כל מבשרת ציון הר ציון בפה קולך מבשרת ירושלים...

בייז שבת אוצר

פערל ווערמער - פ' וואתחנן - שבת נחמו תשפ"ה

מחזות ופזמונים אויף די פרשה

<<<<<<

האט פאר זיך, ווייל ער ווייסט אז ער קען דאס נישט עסן, נאר אז דער באשעפער וועט וועלען. אזוי ווי ס'שטייט אין זוהר הק' (ח"א קצט:ב) אויפ'ן פסוק (משלי כח:כ) "איש אמונות רב ברכות",—דא הוא בר נש דמהימנותא דקב"ה ביה, כגון רבי ייסא סבא,—וואס כאטש ער האט געהאט יענעם טאג וואס צו עסן, האט ער נישט געגעסן ביז ער האט פריער געבעהטן פונעם הייליגן באשעפער. אזוי וועט אויך זיין לעתיד לבוא, נאכדעם וואס משיח צדקנו וועט קומען, וואס כאטש אידישע קינדער וועלן האבן אלעס גוטס, וועלען זיי נאך דארפן מתפלל זיין צום באשעפער. דאס באדייט "ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר",—אז אפילו 'בעת ההוא', נאכדעם וואס משיח וועט קומען, וועט נאך אלס דארפן זיין "לאמר", מתפלל צו זיין צום באשעפער.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - שבת נחמו תשנ"ג)

ותחת כי אהב את אבותיך ויבחר בזרעו אחריו ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים (ואתחנן ד:לז)

רש"י: "ויוציאך בפניו" אזוי ווי א טאטע וואס פיהרט זיין קינד פאראויס פון אים. ד"א "ויוציאך" ער האט זי ארויסגעצויגן פון מצרים פארנעם פון די עלטערן אזוי ווי ס'שטייט אין פסוק "נגד אבותיך עשה פלא", אז פארנעם פון די עלטערן האט ער געמאכט וואונדער.

מ'קען זאגן אז די ביידע דרשות פון רש"י זענען איינס. ווייל ס'שטייט אין טור (או"ח תל:א) אז דער שבת פאר פסח הייסט "שבת הגדול", ווייל ס'איז דעמאלט געשעהן א גרויסער נס. ווייל דער צעהנטער טאג אין ניסן איז געווען שבת און מ'האט גענומען א שעפסעלע פאר'ן קרבן פסח און דאס צוגעבינדן צום בעט, און ווען די מצריים האבן געפרעגט וואס דאס איז? האט מען זיי געזאגט אז ס'איז פאר א קרבן פסח, האבן זיי געקריצט מיט די ציין וואס מ'שחט זייער אפגאט און זיי האבן גארנישט געקענט זאגן, דערפאר צוליעב'ן גרויסער נס הייסט דאס שבת הגדול. א צווייטן טעם ברענגט דער בית יוסף בשם התוספות (שבת פז: ד"ה ואותו) א מדרש (שוחר טוב קלו) אז יענעם שבת ווען מ'האט גענומען דעם קרבן פסח האבן די בכורים געפרעגט וואס דאס איז, האט מען זיי געזאגט אז ס'איז א קרבן פסח און אז די בכורים וועלן שטארבן. האבן די בכורים פארלאנג פון זייערע עלטערן און פון פרעה ער זאל ארויס לאזן די אידן און ער האט נישט געוואלט, האבן די בכורים מלחמה געהאלטן מיט זייערע עלטערן און מ'האט גע'הרג'ט אסאך פון זיי, און דאס זאגט דער פסוק "למכה מצרים בבכוריהם". דארף מען פארשטיין וואס פאר א טובה האבן די אידן געהאט פון דעם נס? האט דער טאטע ז"ל [מרן מהרי"ד זי"ע] געזאגט אז אויב וואלטן די עלטערן מסכים געווען בדרך הטבע, ווייל א טאטע האט דאך רחמנות אויף זיין קינד, וואלטן די אידן ארויס געגאנגען פון מצרים ברשות, אבער דער באשעפער האט געוואלט זיי זאלן ארויס שלא ברשות, ס'זאל זיין ניסים ונפלאות און פרסום שמו יתברך פאר די גאנצע וועלט, דעריבער איז דאס געווען א נס אז די עלטערן האבן נישט צוגעשטימט מיט די קינדער. אד"ק ז"ל. מיט דעם קען מען עקלעהרן דעם פסוק: "ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים",—מיט כח שלא ברשות, און אויף דעם זאגט רש"י ז"ל "כאדם המנהיג בנו לפניו", אזוי ווי א טאטע וואס האט רחמנות אויף זיין קינד, איז דער יציאת מצרים געווען שלא ברשות דורך ניסים ונפלאות. דבר אחר "ויוציאך בפניו בפני אבותיך", אזוי ווי ס'שטייט (תהלים עח:יב) "נגד אבותיך עשה פלא", אז ס'איז געווען דורך ניסים ונפלאות.

(כ"ק מרן מהר"א זי"ע)

אלה הדברים...ואתחנן אל ה' (ואתחנן ג:כג)

"דברים", איז מרמז אויף תשובה. אזוי ווי ס'שטייט (הושע יד:ב): "קחו עמכם 'דברים' ושובו אל ה'". "דברים" נאכדעם וואס מ'האט תשובה געטוען, "ואתחנן", איז אן עת רצון צו קענען בעהטן ביים באשעפער.

(ישמח משה)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. (ואתחנן ג:כג)

"ואתחנן", באטרעפט 515. משה רבינו האט געבעהטן 515 תפילות, ווי די צאהל תפילות וואס מלאכים דאווענען יעדן טאג. ווי ס'איז מרומז אין פסוק (יחזקאל א:ז) וועגן מלאכים: "ורגליהם רגל ישרה". 'ישרה' באטרעפט 515.

(מדרש, ילקוט ראובני)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. (ואתחנן ג:כג)

"בעת ההוא"—זענען די נוטריקין, ב'לל ע'ת תמיד ה'שם ה'וא י'ענה א'ותי,—שטענדיג אין יעדע צייט וועט מיר דער באשעפער ענטפערן. ווייל דאווענען און בעהטן העלפט שטענדיג.

(נפש יהודה)

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר (ואתחנן ג:כג)

משה רבינו האט אויסגעבעהטן אויף לדורות, "בעת ההיא"—ווען ס'וועט קומען א צייט, ווען צוליעב זייערע צרות אין גלות, וועט מען נישט קענען דאווענען מיט די ריכטיגע כוונה, "לאמר", נאר וועלן זאגן בלויז מיט'ן מויל, זאל אויך זייער תפילה ווערן אנגענומען.

(הרה"ק מאמשינוב זצוק"ל)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא (ואתחנן ג:כג)

משה רבינו האט זיך אנגעשטרענגט מיט'ן דאווענען, און גע'פועל'ט אז אידן זאלן קענען דאווענען אין די טעג פון חודש אלול פאר'ן באשעפער, וואס דעמאלט איז א זמן פון פתיחת שערי שמים אז די תפילות און די תשובות וואס אידן טוען זאלן ווערן אנגענומען לרחמים ולרצון.

(בני יששכר אלול, א)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא (ואתחנן ג:כג)

דער פסוק זאגט "בעת ההוא" סתם, נישט אין וועלכע צייט משה רבינו האט געבעהטן, כדי מ'זאל נישט מיינען אז נישט אין יעדער צייט אדער אָרט קען מען דאווענען אדער מקיים זיין מצוות. זאגט דער פסוק "בעת ההוא", יעדער צייט איז די ריכטיגע צייט צו דאווענען אדער מקיים זיין מצוות.

(הרה"ק מראפשיץ זי"ע)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר (ואתחנן ג:כג)

מ'דארף דאווענען אין די ששת ימי המעשה, מ'זאל קענען מקבל זיין דעם שבת קודש געהעריק. אזוי ווי ס'שטייט 'ושמרו בני ישראל את השבת',—[ושמרו' פון לשון 'ואבינו שמר את הדבר'], מ'דארף ווארטן און ארויס קוקן יעדן טאג אויפ'ן קדושת שבת. דאס באדייט 'ו-אתחנן',—אין די זעקס טעג פון די וואך, בעהט איך 'אל ה'', 'בעת ההוא לאמר', וואס באטרעפט (760) אזוי ווי 'ביום שבת', (760) אז מ'זאל זוכה זיין מקבל צו זיין דעם שבת קודש געהעריק, און קענען זאגן פאר'ן באשעפער שירות ותשבחות.

(צמח צדיק מוויזשניץ זצוק"ל)

נחמו נחמו עמי יאמר אל קדש... על הר ציון על כל מבשרת ציון הרצון בפה קולך מבשרת ירושלים...

בייז שבת אוצר

בייז אוצר... מוסד השכל פון די פרשה

גע'פועל'ט ע'זאל קענען דאווענען אין חודש אלול

ואתחנן אל ה' בעת ההוא (ואתחנן ג:כג)

משה רבינו האט זיך אנגעשטרענגט מיט'ן דאווענען, און גע'פועל'ט אז אידן זאלן קענען דאווענען אין די טעג פון חודש אלול פאר'ן באשעפער, וואס דעמאלט איז א זמן פון פתיחת שערי שמים אז די תפילות און די תשובות וואס אידן טוען זאלן ווערן אנגענומען לרחמים ולרצון.

(בני יששכר" אלול, א)

אידן דרייען איבער די פזלות פיע זייער תפילה

כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים (ואתחנן ד:ו)

דער פסוק מיינט די חשבונות פון תקופות ומזלות (שבת עה). כאטש ביי די גוים איז אויך דא אזעלכע חכמים וואס קענען אויסרעכענען תקופות און מזלות, נאר זיי מיינען אז זיי ווייסן אז ס'וועט זיין אזוי און אזוי, אבער דאס ווייסן זיי נישט אז אידן מיט זייער תפילה דרייען דאס איבער, דאס איז דער "חכמתכם ובינתכם".

(בית אהרן בשם רבי ר' זושא ז"ע)

וויסן די גרויסקייט פון באשעפער און די אייגענע שפלות

כי מי גוי גדול... קרובים אליו... בכל קראנו אליו. (ואתחנן ד:ז)

מ'קען פארשטיין דער דאפעלטער לשון, "כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו", און "בכל קראנו אליו"? ווייל ביי תפלה דארף מען וויסן צוויי זאכן, א) דאס גרויסקייט פון באשעפער, ב) די אייגענע שפלות. (זעה שו"ע או"ח צ"ח), "כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו", דאס באדייט די גרויסקייט פון באשעפער, "בכל קראנו אליו", ד. מ. ווער זענען מיר, וואס כאטש מיר זענען אזוי קליין, קענען מיר בעהטן צום באשעפער.

(כ"ק מן מהר"ד מבעלזא ז"ע)

א געזונטן קערפער צו דינען דעם באשעפער

ונשמרתם מאד לנפשותיכם... (ואתחנן ד:טו)

מ'דארף אכטונג געבן אויפ'ן געזונט, ווייל ווען מ'איז שוואך קען מען נישט עוסק זיין בתורה ובמצוות. "ונשמרתם מאד", איר זאלט שטארק אפהיטן אייער געזונט, "לנפשותיכם", צוליעב'ן נפש, די נשמה, ווייל ווען דער קערפער איז געזונט און שטארק, קען מען טוען מצוות, און דינען דעם באשעפער אזוי ווי מ'דארף.

(אור צדיקים)

די מצוות זאלן נישט זיין נאכגעפאכט

השמרו לכם... ועשיתם לכם פסל תמונת כל... (ואתחנן ד:כג)

ווען מ'מאכט א פסל אדער א בילד, איז דאס נישט די אורגינאלע זאך, ווייל ס'איז נאכגעמאכט פון אן אנדערע זאך. אזוי אויך ביי קיום המצוות, זאל מען די מצוות נישט נאכמאכן פון א צווייטן, נאר די מצוה זאל געטוען ווערן פון מקור. דער פסוק ווארנט אונז: "השמרו לכם... ועשיתם פסל תמונת כל אשר צוך ד'אלקין", די מצוות זאלן נישט זיין נאכגעמאכט, אזוי ווי א פסל אדער א בילד.

(הרה"ק מקאצק ז"ע)

בייז שבת אוצר... מוסד השכל פון די פרשה

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. (ואתחנן ג:כג)

איידער מ'הייבט אהן די שמונה עשרה זאגט מען דעם פסוק "ה' שפתיה תפתח ופי יגיד תהלתך", (שו"ע) א קורצע תפלה צום באשעפער, אז מ'זאל קענען דאווענען מיט ריינע כוונות. דער פסוק איז מרומז "ואתחנן אל ה'", איידער מ'דאוונט צום באשעפער דארף מען בעהטן, "בעת ההוא", אז אין די צייט וואס מ'דאווענט, "לאמר", זאל מען קענען דאווענען מיט כוונה. (קדושת לוי)

ואתחנן אל ה'... ההר הטוב הזה והלבנון. (ואתחנן ג:כג, כה)

פונעם ווארט "ואתחנן" ביז'ן ווארט: "הזה והלבנון", איז דא פערציג ווערטער. מרמז צו זיין, אז משה האט געבעהטן: "זכור לי מ' יום שעמדי לפניך בהר"—דער באשעפער זאל אים געדענקען די פערציג טעג, ווען ער איז געשטאנען אויפ'ן בארג סיני, כדי מקבל צו זיין די תורה. (בעל הטורים)

אתה החילות להראות את עבדך. (ואתחנן ג:כד)

דער פסוק איז מרמז אז טראצדעם וואס משה רבינו האט זוכה געווען צו די גרעסטע מדריגות וואס מ'קען נאר דערגרייכן, דאך האט ער געשפיהרט ביי זיך ווי ער האלט נאך ביים אנפאנג, ווי משה רבינו דרוקט זיך זיך אויס "אתה החילות להראות את עבדך". (בשם הכעש"ט)

ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום (ואתחנן ד:ד).

"ואתם" איז אותיות "אמת"—דער פסוק איז מרמז: אויב איהר וועט זיך האלטן פעסט מיט די מדה פון אמת, "הדבקים בה'", וועט איהר זוכה זיין זיך צו באהאפטן צום הייליג'ן באשעפער. (דגל מחנה אפרים)

רק השמר לך ושמור נפשך מאד... (ואתחנן ד:ט)

"רק" מיינט א מיעוט, ווייניג. דער פסוק איז מרמז: "רק השמר לך"—דער מענטש דארף היטן זיין קערפער נאר אביסל, "ושמור נפשך מאד"—אבער דעם נפש, די נשמה דארף מען שטארק אפהיטן. (הרה"ק מקאצק ז"ע)

וידעת היום והשבות אל לבבך. (ואתחנן ד:לט)

דער פסוק איז מרמז אז ווען א מענטש טראכט אריין ענדע טאג ווי אזוי דער טאג איז אדורך ביי אים "וידעת היום", ער קען גוט דעם טאג, דאס אליין ברענגט אים צו א הרהור תשובה, "השבות אל לבבך" מקבל צו זיין אז דער אנדערע טאג זאל זיין אנדערש. (תפארת שלמה)

קרב אתה ושמע... (ואתחנן ה:כד)

דער פסוק איז מרמז וואס ס'איז גע'פסק'נט אין שלחן ערוך, אז מ'זאל נישט עולה זיין צו די ספר תורה, איידער מ'רופט אים אויף. "קרב אתה",—זיי עולה צו די תורה, "ושמע",—נאכ'ן הערן וואו מ'רופט דין אויף. (אור משה)

זבת חלב ודבש (ואתחנן ו:ג)

די סופי תיבות פון זבת חלב ודבש, איז "שבת". דער פסוק איז מרמז אז מ'דארף מענג זיין דעם שבת מיט בא'טעמ'טע און זיסע עסן אזוי ווי האניג.

ושננתם... וקשרתם... מזוזות... כי יביאך אל הארץ... (ואתחנן ו:ז)

די נאנטקייט פון די פסוקים פון תורה, תפילין און מזוזה, צו ארץ ישראל וואס דער באשעפער וועט געבן פאר אידן. איז מרמז, אז אין זכות פון תורה, תפילין און מזוזה וועלן אידן אריינקומען אין ארץ ישראל.

(בעל הטורים)

השמונה עשרה פון חנוכה... על הר פסוק... על הר פסוק... על הר פסוק...

מיין שבת אויפער

מיין שבת אויפער מיט דעם אויף די פרישה

השומר לך ושומר נפשך מאוד פון תשכח את הדברים אשר ראו עיניך... (ואתחנן ד:ט)

דער מענטש דארף שטענדיג גיין מיט דביקות אין הייליגן באשעפער, און טראכטן פון די גרויסקייט פון באשעפער, באטראכטן זעהן די וואונדער וואס דער באשעפער טוהט כסדר מאכן, מיט זיינע באשעפענישן, די ניסים ונפלאות וואס מ'זעהט שטענדיג אין די בריאה. אט די אלע זאכן וועלן אים ברענגן צו דביקות אין באשעפער. אבער די ערשטע זאך וויאזוי אנצוקומען צו דעם איז זיך אריינטראכטן זיין אינעם חלק וואס מ'גייט אים פון הימל, וואס דאס איז זיין אייגענע נשמה, וואס איז דאס די נשמה, און וויאזוי די נשמה מאכט ניסים ונפלאות. אזוי ווי די גמרא (ברכות י.) זאגט: מיט פינעף זאכן איז די נשמה גלייך כביכול צום הייליגן באשעפער. אבער אויב דער מענטש קען זיך נישט אליין און איז זיך נישט מתבונן אין זיין אייגענע נשמה, קומט ער נישט אהן צו טראכטן פונעם באשעפער, וויבאלד ער קען זיך נישט אליין, קומט ער נישט אהן צו טראכטן פון באשעפער. דאס זאגט דער פסוק, **"השומר לך ושומר נפשך, וייל אויב דו וועסט נישט אזוי טוען, פון תשכח את הדברים אשר ראו עיניך"**,—וועסטו פארגעסן פון רוממות הבורה ב"ה, וואס דער מענטש זעהט שטענדיג מיט זיינע אויגן די ניסים ונפלאות, דעריבער דארף א מענטש שטענדיג זיך אליין מתבונן און זעהן די גרויסקייט פון באשעפער ב"ה, די וואונדערליכע ניסים וואס מיט אים געשעהנט שטענדיג.

(נועם אלימלך)

מיין שבת אויפער מיט דעם אויף די פרישה

געדענקט "פון תשכח את הדברים האלה אשר ראו עיניך". און אפילו דיר וועט דאס נישט שאטן, דארפסטו אבער אכטונג געבן "הודעתם לבניך ולבני בניך", זאלסט זעהן ביי דינע קינדער אז דאס געלט זאל זיי אויך נישט פארפירן.

(פרקא מהרי"א, אבות פרק א')

לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא, כי לא ינקה ה'... (ואתחנן ה:יא)
פארוואס ביי אלע זינד אין די תורה, העלפט תשובה אויסער ביי די זינד פון שבעת שוא. ווייל ווען א מענטש זינדט, גייט ביינאכט זיין האנט ארויף אין הימל און שרייבט אריין די זינד אינעם ספר הזכרונות, למשל, אויב ער האט געגעסן חזיר פלייש ר"ל, שרייבט די האנט "איך פלוגי בן פלוגי האב געגעסן חזיר פלייש", און ווען ער טוהט תשובה אויף די עבירה, מעקט מען אויס די שורה פונעם ספר הזכרונות און ס'לייבט נישט קיין שום צייכן דערפון. אבער ווען איינער שווערט אויף פאלש שרייבט ער אריין "איך האב געשווארן פאלש בשם ה'" אפילו אויב ער טוהט זייער עהרליך תשובה, קען מען מער נישט אויסמעקן די שורה פונעם ספר הזכרונות, ווייל מ'טאהר נישט אויסמעקן דעם באשעפער'ס נאמען, דעריבער מוז מען איבערלאזן די ווערטער "בשם ה'". דאס איז פשוט "כי לא ינקה ה'", ווייל דעם נאמען פונעם באשעפער קען מען דאך נישט אויסרייניגן און אויסמעקן.

(חור"ק רבי'ר מאיר'ל פרעמישלאנער זי"ע)

מיין שבת אויפער מיט דעם אויף די פרישה

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר (ואתחנן ג:כג)

חז"ל (מדרש דב"ר ב') זאגן אויפ'ן פסוק (תהלים כז:יד) "קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'", אז א איד דארף האלטן אין איין האפן צום באשעפער, און אויב ער האט געדאוונט צום באשעפער און זיין תפילה איז נישט געענטפערט געווארן, זאל ער נאכאמאהל דאווענען, ווי דוד המלך לערנט אונז טאקע "קוה אל ה'" און נאכאמאהל "קוה אל ה'". דאס איז געווען די כוונה פון משה רבינו דא, "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר",—איך האב געוואלט דאווענען נאך און נאך, און נישט אויפגעבן אויף מיין בקשה. נאר וואס זאל איך טוען אז דער באשעפער האט מיר באפוילן "רב לך אל תוסיף דבר אלי עוד", ער האט מיך געהייסן אויפהערן, איך זאל מער נישט בעהטן, אבער ווען נישט דאס, וואלט איך געדאווענט און געדאווענט וייל דאווענען איינמאהל און נאכאמאל ברענגט די ישועה.

(אן פרי תבואה')

ואתחנן אל ה'...רב לך אל תוסיף דבר אלי... (ואתחנן ג:כג,כו)

מ'דארף פארשטיין, משה רבינו האט זיך געבעהטן ביים באשעפער אז ער וויל אריינגיין קיין ארץ ישראל, און דער באשעפער זאגט אים "אל תוסיף דבר אלי עוד בדבר הזה", איז דען דאס אן ענטפער פאר משה רבינו וואס שטייט און בעהט זיך אזוי שטארק אז ער וויל אריינגיין קיין ארץ ישראל? נאר מ'קען זאגן פשוט אזוי. משה רבינו האט געבעהטן צו קענען אריינצוקומען קיין ארץ ישראל, ווייל ער האט געוואלט שטענדיג מקיים זיין די מצוה פון וואוינען אין ארץ ישראל. האט אים דער באשעפער געזאגט: דו זוכסט'ס א מצוה צו קענען שטענדיג מקיים זיין? איך געב די אזא מצוה וואס דו וועסט שטענדיג קענען מקיים זיין, "אל תוסיף דבר אלי",—אויב דו וועסט נישט רעדן צו מיר וועגן אריינגיין קיין ארץ ישראל.

(האדמו"ר בעל "דברי שלמה" מבאנוב זצ"ל)

רק השומר לך ושומר נפשך מאד פון תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסירו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך... (ואתחנן ד:ט)

די כוונה איז אז דער נסיון העושר איז זייער א גרויסער נסיון, א באווייז אז די תורה קדושה האט אונז געווארנט: "פון תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת...ורם לבבך ושכחת את את ה' אלוקיך. עשירות, גאלד און זילבער קענען גענצליך פארדארבן דעם מענטש ווי מ'זעהט ביי מענטשן אז איידער זיי זענען רייך געווארן האבן זיי זיך געפיהרט על פי תורה, אבער נאכדעם וואס זיי זענען רייך געווארן זענען זיי מקיים דעם "וכסף הרביתי להם וזהב עשו לבעל". אויב איינער ווערט רייך אין זיינע מיטעלע יאהרן איז אפילו פאר אים אליין וועט דאס נישט שאטן, ווייל ער איז שוין צוגעוואוינט צו לעבן מיט תורה און מצוות, קען דאס אבער שאטן פאר זיינע קינדער, ווייל זיי זענען ערצויגן געווארן מיט א לעבן פון רייכטום, און זיי וועלן שוין מקיים זיין דעם "וישמך ישורון ויבעט". חז"ל דרש'נען אויפ'ן פסוק "ובכל מאדך", 'בכל ממונך', זעהט מען אז "מאד" מיינט געלט. זאגט דער פסוק "רק השומר לך ושומר נפשך מאד", זאלסט זיך היטן דעם נפש ס'זאל נישט קאליע ווערן ווען דו וועסט פארמאגן "מאד", אסאך געלט, דעמאלט זאלסטו אכטונג

.....

השומר לך ושומר נפשך מאד פון תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסירו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך...

מיין שבת אויפער

מיין אויפער... וואונדערליך...

אים קומען באזוכן, אבער ער האט מיר נישט געשיקט קיין שפעזן געלט פון בריסק קיין ביאליסטאק, און די הלכה (שו"ע י"ד סימן רמ) איז, אז די אויסגאבן פון כיבוד אב דארף קומען פון טאטן און נישט פונעם זוהן, וויל ער וויסן אויב ער איז פטור פון צו באזוכן זיין טאטע? האט אים דער רב געענטפערט: טאקע אזוי, דארפסט נישט אויסצוגעבן דיין אייגן געלט צו פאהרן, 'קענסט גיין צופיס'. (כמוצא

של רב)

רעדן צו א חב"ד...

לך אמר להם שובו לכם לאהלכם: ואתה פה עמד עמדי (ואתחנן, ה:כז-כח).

מ'קען זאגן בדרך צחות: דער פסוק באציט זיך צו איינעם וואס מ'דארף רעדן צו אים בלשון רבים, "שובו לכם", — וואס מאכט איר, אים זאגט מען 'לאהליכם', זיצט אינדערהיים געזונטערהייט. 'ואתה', צו וועם מ'קען רעדן ווי א חב"ד, וואס מאכסטו? וכדו', אים בעהט מען 'פה עמוד עמדי', — בלייב דא מיט מיר... (ליקוטי אמרי חיים)

זאגט פריער פאר דיר אליין... והיו הדברים האלה... על לבבך (ואתחנן ו:ו)

ס'זענען דא מענטשן וואס זארגן מתקן צו זיין יענעם'ס נשמה אין רוחניות, אבער זיי אליין זענען מתקן זייער גוף מיט גשמיות... ס'דארף אבער זיין פארקעהרט, דערפאר ביי 'שמע ישראל' ווען א איד זאגט "ואהבת", — ד.מ. ער זאגט פאר'ן חב"ד, ער זאל ליעב האבן דעם באשעפער און פארעכטן זיין נשמה... זאגט מען אים "והיו הדברים האלה על לבבך", פריער טוה פאר דיר, ווי חז"ל זאגן 'קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים...', פריער זיי דין אליין מתקן... (שארית מנחם)

♦♦♦

די אלע זאכן פון זיינע קינדער, דארף ער זיך אליין פארבעסערן. זאגט דער פסוק: "השמר לך... ופן יסורו מלבבך", — קודם געב אכטונג אז די אלע זאכן זאלן נישט זיין אפגעטוען פון דיר. און אין די זעלבע צייט "והודעתם לבניך", — וועסטו זיך נישט אפהאלטן פון זאגן מוסר פאר דינע קינדער, פארגעסנדיג אינגאנצן אז דו אליין דארפסט אויך זעהן צו פארבעסערן דינע מעשים, דאס איז נישט דער ריכטיגער וועג, נאר "אשר ילמדון ליראה...", צוערשט דארפסטו זעהן אליין, צו לערנען ליראת ה'. און ערשט דערנאך "את בניהם ילמדון", וועסטו קענען פאדערן פון דינע קינדער אז זיי זאלן זיך פארבעסערן. (תפארת שלמה)

א וואסן דאס צו...

יומם השביעי שבת לה'... (ואתחנן ה:יד)

א פרוי האט אמאהל געבעהטן אן עצה פונעם ראגאטשובער גאון זצ"ל: א גאנצע וואך עסט איר זוהן געהרן, אבער שבת קודש דרייט ער אוועק זיין קאפ און וויל גארנישט עסן? האט דער גאון איר געגעבן אן עצה: זי זאל אנטוהן אויף אירע שבת'דיגע קליידער, א וואכענדיגע קלייד. האט זי אזוי געטוען און דאס קינד האט אנגעהויבן עסן שבת. און דער גאון האט געזאגט אז ס'איז נישט קיין מופת ווייל די גמרא (בבא קמא לז): זאגט: "דער אקס איז א מועד צו שטויסן פאר שבת, אבער נישט אינדערוואכן, ווייל ווען ער זעהט מ'גייט אנגעטוהן מיט שיינע קליידער, און ער דערקענט נישט מיינט ער ס'איז שבת און ער שטויסט".

קענסט גיין צופיס...

כבד את אביך ואת אמך (ואתחנן ה:טז) א איד איז האט אמאהל געפרעגט פונעם בריסקער רב זצ"ל (י"ד כ"א מנ"א): מיין טאטע אין ביאליסטאק, האט מיר געשיקט א בריוו, איך זאל

קאפ פון א שתי וערב. בליט ברירה האט דער רב דאס גענומען, און ער האט אראפגעשניטן דעם קאפ מיט'ן שתי וערב. אמאהל האט ער זיך באגעגנט מיט'ן קעניג, און דער קעניג זעהט דעם שטעקן אהנעם קאפ מיט'ן שתי וערב. פרעגט דער קעניג פארוואס האסטו אראפגענומען דעם שתי וערב? ענטפערט דער רב: "דער שטעקן איז געווען צו לאנג". זאגט אים דער קעניג: האסטו געדארפט קערצער מאכן דעם שטעקן פון אונטן? ענטפערט דער רב: פון אונטן איז דער שטעקן געווען גוט,

ווייל ס'האט דערגרייכט צו די ערד, אבער פון אויבן איז דער שטעקן געווען צו הויך, דעריבער האט ער אראפגענומען דעם אויבערשטן טייל פונעם שטעקן...

וויאזוי מוסר'ט מען קינדער ווען מ'איז אליין נישט דערביי...

השמר לך... ופן יסורו מלבבך... והודעתם לבניך ולבני בניך... אשר ילמדון ליראה אותי כל הימים... ואת בניהם ילמדון (ואתחנן ד:ט-י)

מ'קען זאגן בדרך צחות, ביי געוויסע מענטשן וואס זענען אריינגעטוען אין עולם הזה און האבן נישט אינזין די מצוות ה', און ווען זיי שטעלן זיך שוין דאווענען שאקלען זיי נאר זייערע ליפן, אבער האבן נישט אינזין וואס זיי זאגן. אבער פון זייערע קינדער פאדערן זיי און מוסר'ן זיי, אז זיי זאלן נישט פארברענגען די צייט נאר זאלן כסדר לערנען און דאווענען. ס'פאלט אים גארנישט איין אז איידער ער פאדערט

ווי קען מען זיין אשוי נאריש?...

כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים. (ואתחנן ד:ו)

הרה"ק רבי הערשעלע ליסקער זצוק"ל, האט אמאהל ביי א 'שבת שובה' דרשה, זיך אפגערעדט אויף די וואס גייען שטודירן און גלייבן אז חכמה ליגט ביי די אומות העולם. און ער האט א זאג געגעבן: ווי אזוי קען מען זיין אזוי נאריש? די תורה הק' זאגט דאך עדות אז אויב מ'לערנט תורה ווערט מען קלוג און דא זענען דא וואס גלייבן אז אויב מ'וועט גיין אין זייערע וועגן וועט מען זיין קלוג. ווי אזוי קען זיין אז דער מענטש זאל האלטן אנדערש פון די תורה ווען ס'שטייט בפירוש אנדערש אין פסוק?

(דרכי הישר והטוב)

מיר זענען אשוי נאריש צום באשעפער...

כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו (ואתחנן ד:ז)

א איד האט אמאהל געשיקט א שליח צום חפץ חיים זצ"ל, ער זאל אים געבן א ברכה. האט זיך דער חפץ חיים צושמייכלט און געזאגט: "קוק ווי מיר האלטן שוין, איין קבצן שיקט א צווייטן קבצן, ער זאל נעמען א ברכה פון א דריטן קבצן, און מ'פארגעסט אינגאנצען אז דער פסוק איז מעיד אז מיר זענען אויסטערליש נאענט צום באשעפער און מיר קענען זיך ווענדן גלייך צו אים.

דער שטעקן צו הויסלך...

עם חכם ונבון (ואתחנן ד:ו)

איינער פון די רבנים אין אונגארן האט אמאהל באקומען א מתנה פונעם קעניג א זילבערנער שטעקן מיט א

החזן פארוואס ער איז אשוי נאריש... על הרוב פארוואס ער איז אשוי נאריש... על הרוב פארוואס ער איז אשוי נאריש...

מיין שבת אוצר

מיין אוצר... וואונדער פון די תורה...

ענטפערן אמן וועלן זיי זיך מצטרף זיין צו די תפילה און ס'וועט ווערן א תפילת רבים. (מובא בספר "ילקוט מאיש לרעה")

• פארוואס האט משה געדאוונט תקט'ו תפילות...?

ואתחנן אל ה' בעת ההוא (ג, כג).

ס'שטייט א מדרש פליאה אז משה רבינו האט געדאוונט תקט'ו (515) תפילות וויפיהל ס'באטראפט דאס ווארט "ואתחנן" (515). וואס וויל מען אונז דערמיט לערנען? נאר דער אמת איז אז ס'איז דא א ריכטיגער און פונקטליכער חשבון אויף די 515 תפילות, און דער חשבון פון "ואתחנן" איז נאר אן אסמכתא בעלמא. ווייל משה האט אנגעהויבן דאווענען ט"ו באב ביים שכלו בו מתי מדבר. פון ט"ו באב ביז ז' אדר, דער טאג פון זיין פטירה, ווען דו רעכנסט די חדשים אויפ'ן סדר, א' מלא וא' חסר, קומט אויס 200 טעג, 4 מלאים 3 חסרים און נאך 7 טעג ימים, און אויב משה וואלט געדאוונט אין די 200 טעג 3 תפילות א טאג איז דא 600 תפילות. נאר שבת בעהט נישט א יחיד אויף זיינע באדערפענישן. נעם אראפ 28 שבתות פון די 600 טעג בלייבט קע"ב (172) טעג, 3 תפילות יעדן טאג 3X172 האסטו תקט'ו (516) תפילות. אבער ט"ו באב אליין וויבאלד דער דיבור איז נישט נתייחד געווארן מיט משה נאר בייטאג און נישט ביינאכט, האט ער נאר געדאוונט 2 תפילות, האסטו א פונקטליכער חשבון אז ער האט געדאוונט תקט'ו (515) תפילות פון ט"ו באב ביז ז' אדר, דריי (3) תפילות יעדער טאג. (פני יהושע, ברכות לב.)

• ס'איז נישט א כבוד פאר'ן קעניג ער זאל זיך ביקן צום קנעכט...

פן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח... ונדחת והשתחית להם... (ואתחנן ד:יט)

פארוואס טאהר מען זיך נישט ביקן צו די זון, ס'איז דאך א כבוד פאר'ן קעניג אז מ'גייט כבוד פאר זיינע קנעכט? ס'איז אבער נישט קיין כבוד פאר'ן קעניג, אז ער אליין זאל זיך ביקן צו זיין קנעכט, ווייל אין יעדער איד איז דא א ג-טליכער פינק און ווען דער איד ביקט זיך צו די זון, איז דאס כאילו דער קעניג ביקט זיך אויך. (אלשי"ך חק)

פון אן עושר און בעהט א נדבה, ווי דער פסוק (משלי יח) זאגט: "תחנונים ידבר רש". (2) דער מענטש זאל בעהטן ביים באשעפער אליין, נישט דורך א ממוצע, [פארמיטלעך] ווייל דער ברשעפער איז דער מקור הרחמים. (3) די תפילה זאל זיין אין אן עת רצון, ווי דוד המלך זאגט (תהלים ס"ט) "ואני תפילתי לך ה' עת רצון", איך וויל דאווענען פארן באשעפער ווען ס'איז אן עת רצון. (4) די תפילה זאל ארויסגעזאגט ווערן קלאהר, ס'זאל נישט קענען אויסגעטייטשט ווערן אויף אן אומריכטיגן אופן.

די פיהר בחינות זענען מרומז אין פסוק וועגן די תפילה פון משה רבינו: (1) "ואתחנן",—איך האב

געדאוונט צום באשעפער מיט א לשון פון תחנונים. (2) "אל ה'",—די תפילה איז געווען צום באשעפער אליין, וואס ער איז דער מקור הרחמים. (3) "בעת ההוא",— משה רבינו האט געוואוסט מכוון צו זיין ווען ס'איז אן עת רצון. (4) "לאמור",—די תפילה איז ארויסגעזאגט געווארן קלאהר און דייטלעך. (אור החיים חק)

• משה האט געבעהטן אז דער רבים זאל אויך בעהטן פאר אים...

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר... (ואתחנן ג:כג)

רבינו אביגדור צפרתי זצ"ל פון די בעלי התוספות ערקלעהרט: אין פסוק שטייט נישט "והתחנוני" נאר "ואתחנן", וואס לערנט אונז אז משה רבינו האט זיך נישט פארלאזט אויף זיין אייגענע תפילה אליין נאר ער האט געבעהטן אז דער רבים זאל אויך בעהטן אויף אים רחמים, ווייל א תפילה פון א רבים האט א גרויסע ווירקונג. דעריבער אויב איינער האט ח"ו א קראנקער אין זיין שטוב זאל ער בעהטן פונעם רבים אז זיי זאלן מתפלל זיין, אדער ער זאל זאגן ברבים א "מי שבירך" פאר זיין רפואה, און דורכדעם וואס דער רבים וועט

• משה רבינו האט זיך געבעהטן בתחנונים...

ואתחנן אל ה' בעת ההוא (ואתחנן ג:כג)
רש"י: אף על פי שיש להם ללדיקים לתלות במעשיהם הטובים, אין מבקשים מנחת המקום אלא מנחת חנם ("חנן") אז א לשון פון צעהטן א מנחת חנם.

ווען די אידן האבן געזינדיגט ביים עגל האט משה רבינו גערעדט צום באשעפער מיט א שטרענגערן לשון, ווי משה דערציילט "ואתפלל אל ה'", און געזאגט (פ' כי תשא) "למה ה' יחרה אפך בעמך סלח נא לעון העם הזה...", בעהט'דיג מיט פעסטקייט אז דער באשעפער זאל נישט צערענען אויף די אידן. פארוואס האט משה נאכן עגל געבעהטן שטרענג און דא ביים וועלען אריגיין קיין ארץ ישראל, האט ער גערעדט בתחנונים, בעהט'דיג א מתנת חנים? ענטפערט דער מדרש מיט א משל: א קייער האט חתונה געהאט און די קייער'ן האט געבוירן א קינד. כל זמן דאס קינד לעבט שפיהרט זיך די קייער'ן שטארק און קומט אריין אין קייערליכן פאלאץ ווען זי וויל, אהן מורא אז דער קייער וועט איר פארטרייבן. אבער אויב דאס קינד איז געשטארבן, שפיהרט זיך שוין די קייער'ן נישט אזוי שטאלץ און זי שטייט פאר'ן קעניג מיט הכנעה און תחנונים, מורא האבנ'דיג אז דער קעניג וועט איר פארשיקן. דאס זעלבע איז געווען מיט משה רבינו. נאך'ן מעשה העגל האט משה זיך געשפיהרט זיכער צו בעהטן פאר די אידן וואס ער האט ארויסגענומען פון מצרים, לויט'ן באשעפער'ס רצון, איז פאסיג אז דער באשעפער זאל מוחל זיין זייער זינד, אבער יעצט, ווען דער דור המדבר איז שוין אויסגעשטארבן און דער נייער דור וואס זענען געבוירן אין מדבר, דארפ'ן אריינקומען קיין ארץ ישראל, מיט זיי האט זיך משה שוין נישט געשפיהרט אזוי זיכער צו בעהטן אריינצוקומען קיין ארץ ישראל, דעריבער האט ער געבעהטן בלשון תחנונים, "ואתחנן". (מדרש רבה' ואתחנן. פ"ב ד')

• פיהר תנאים אז א תפילה זאל נתקבל ווערן

ואתחנן אל ה' בעת ההוא (ואתחנן ג:כג)
ס'זענען דא פיהר תנאים אז א תפילה זאל אנגענומען ווערן: (1) דער מענטש זאל בעהטן תחנונים ווי אן ארימאן וואס שטייט ביי די טיהר

החמנו תהמו עמי יאמר אל קדש... על הר ציון על כל מבשרת ציון תרימו כפה קולך מבשרת ירושלים...

בייז שבת אוצר

בייז אוצר... אויף די פרשה מדרש"ק מבעלזא זי"ע

גין אין א פרייער קיבוץ, ווייל דאס וואס ס'האלט זיי צוזאמען נאכ'ן חורבן איז נאר זייער עהרליכע מאמע. מרן זי"ע איז געזיצן פארטראכט, און ס'האט אויסגעזעהן ווי ער דרימלט. פלוצלונג האט ער זיך ווי 'אויפגעוועקט', און געזאגט פאר'ן

כ"ק מרן מהר"א זי"ע

גבא'ן ער זאל זיי פרעגן ווי אלט זייער מאמע איז? האבן זיי געענטפערט זעקס און פופציג (56) יאהר. האט זיך מרן זי"ע אנגערופן: "דוד המלך זאגט דאך 'ימי שנותינו בהם שבעים שנה' אוי! אוי! נאר זעקס און פופציג?" און אזוי האט מרן זי"ע איבערגעחזרט עטליכע מאל. ביז דער גבאי האט געוואונקן פאר די שוועסטערס זיי זאלן פארלאזן דעם צימער. ווען זיי זענען אנגעקומען צוריק אין שפיטאל האבן זיי באלד געזעהן א פארענדערונג צו גוט'ן אינעם געזונט צושטאנד פון זייער מוטער, ביז זי איז צוביסלעך אינגאנצען געזונט געווארן. די מוטער האט דערנאך זוכה געווען צו זעהן ווי איהרע טעכטער שטעלן אויף שיינע עהרליכע שטובער פון תורה און חסידות, און ערשט ביי די זיבעציג יאהר איז זי געשטארבן.

ס

"פארוואס ער זאגט א לאנגע קריאת שמע..."

שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד... (ואתחנן: וד) כ"ק מרן מהר"ד זי"ע האט געהאט א גבאי וועמען מ'האט גערופן "ר' מרדכי גיהנום-שמש". אמאהל אין די אלול טעג,

כ"ק מרן מהר"ד זי"ע

זאגט אים מרן זי"ע: "ר' מרדכי, מ'דארף תשובה טוען, ס'איז שוין חודש אלול!" האט ר' מרדכי געענטפערט מיט א תמימות: "נו, זאל דער רבי תשובה טוען..." פרעגט אים מרן זי"ע מיט אן ערנסטקייט: אויף וואס זאל איך תשובה טוען? האט ער געענטפערט: "ווען דער רבי לייענט קריאת

אריינגעגאנגען. האט זיך מרן זי"ע דערשראקן איר געגעבן א זאג: "נאט אייך אכציג שווארצע יאהר". די פרוי האט זיך דערשראקן און זי איז אריינגעלאפן צו די רעבעצין מיט א געוויין, און דערציילט וואס דער רב האט איר געזאגט. די רעבעצין האט איר בארוהאיגט אז ס'וועט גארנישט זיין, ווייל "דעם רב'ס קללות זענען ברכות". ווען זי האט דערציילט די מעשה פאר ר' ישעי' איז זי שוין געווען באלד הונדערט יאהר אלט. די פרוי האט אלעמאהל געמיינט אז זי וועט לעבן בלויז אכציג יאהר,

הרה"ח ר' ישעי' לברון

דערווייל האט זי געזעהן אז די אכציג יאהר האבן זיך אנגעהויבן פון ווען זי איז געווען ביי מרן זי"ע. זי איז נפטר געווארן פאר די צווייטע וועלט קריג. (מפינו הרה"ח ר' דוד לברון שליט"א)

ס

"ימי שנותינו בהם שבעים שנה..."

למען תחיון וטוב לכם והארכתם ימים (ואתחנן הכט)

צו מרן מהר"א זי"ע זענען אמאהל אריינגעקומען דריי געשוויסטער וואס זענען ארייפגעקומען קיין ארץ ישראל מיט זייער מוטער, נאכ'ן זיך האבן געראטעוועט פונעם שרעקליכן חורבן אין אונגארין ביי די צווייטע וועלט'ס קריג. ווען זיי זענען אנגעקומען קיין ארץ ישראל איז זייער מוטער ל"ע נישט געזונט געווארן און זי איז געליגן שטערבליך קראנק אינעם הדסה שפיטאל אין תל אביב. דארט אין אונגארין האבן זיי נאך געהערט וועגן די גרויסקייט פונעם בעלזער רב, זענען די דריי געשוויסטער געקומען שפעט ביינאכט צום שטוב פון מרן זי"ע אין תל אביב צו בעהטן א ברכה פאר זייער קראנקע מאמע וואס ליגט אין שפיטאל און ראנגעלט זיך מיט'ן לעבן ר"ל. אזוי ווי מ'האט דעמאלט נישט געקענט אריינגיין צו מרן זי"ע, האבן די געשוויסטער אויפגעהויבן א ווי געשריי און הערנדיג די געשרייען האט מרן זי"ע באפוילן מ'זאל זיי אריינצולאזן. זיי האבן דערציילט וועגן דעם צושטאנד פון זייער מאמע, און איינע פון די שוועסטער האט אנגעהויבן ווי צו "סטראשן" אז אויב זייער מאמע וועט שטארבן וועלן זיי אלע

ס

"אויסגעפאלגט דעם באפעהל..."

כבד את אביך ואת אמך... (ואתחנן ה:טז)

אין די ערשטע יאהרן נאך זיין חתונה איז מרן מהר"א זי"ע געווען נישט געזונט, און דער דאקטער האט אים פארבאטן צו גיין אין מקוה. זיין פאטער מרן מהר"ד זי"ע, וואוסנדיג ווער הייליג זיין זוהן איז, האט זיך געזארגט אז מרן מהר"א זי"ע וועט אפשר נישט וועלן אויספאלגן די ווארענונג פונעם דאקטער, האט ער אים געלאזט רופן און באפוילן בגזירת כיבוד אב אז ער זאל נישט גיין אין מקוה, ביז זיין געזונט צושטאנד וועט דאס ערליבן. א שטיקל צייט שפעטער, אין איינע פון די קאלטע ווינטער טעג, האט הרה"ק רבי פיניאלע אוסטיילא זי"ע געזעהן ווי מרן מהר"א זי"ע גייט אין די פארטאג'ס שטונדן אין די ריכטונג פון די מקוה, און נאך פופצן מינוט איז ער שוין געווען צוריק. האט זיך רבי פיניאלע זייער געוואונדערט, וואוסנדיג אז מרן זי"ע וועט נישט טוען קעגן דעם באפעהל פונעם פאטער, איז וואס באדייט דאס גיין אין מקוה? האט ער זיך דעם אנדערן פרימארגן באהאלטן אין די מקוה, און צו זיין גרויס ערשטוינונג זעהט ער ווי מרן זי"ע קומט אריין אין די מקוה טוהט אויס זיינע קליידער און גייט אראפ די טרעפ פון די מקוה און בלייבט שטיין ביים לעצטן טרעפל און זאגט: "הנני מוכן ומזומן מקיים צו זיין מצות כיבוד אב זיך נישט צו טובל'ן אין די מקוה." דערנאך איז מרן זי"ע צוריק ארויף די טרעפ, זיך אנגעטוהן און אהיים געגאנגען....כבד את אביך...

ס

"די קללות זענען ברכות..."

למען תחיון וטוב לכם והארכתם ימים (ואתחנן ה:כט)

הרה"ח ר' ישעי' לברון ז"ל האט געהאט א מומע וואס האט געוואוינט אין קראקא. איין טאג איז איר טאכטער נישט געזונט געווארן איז זי געפאהרן קיין בעלזא מזכיר צו זיין ביי מרן מהר"י זי"ע פאר א רפואה שלימה. אבער אזוי ווי מ'האט נישט געקענט אריינגיין האט זי אליין געעפנט די טיהר און איז

החזון העלום עמי יאמר אל קבר... על הר פזורה עלילי כל ממשרת ציון הרמז בפה קולך ממשרת ירושלים...

בייז שבת אוצר

מיין אוצר... אויף די פרשה מדבא "ק מבעלזא זי"ע

»»»»»

שמע ביים דאווענען, דויערט דאס זייער לאנג און ס'ווערט דורכדעם א "טירחא דציבורא" ווען דער עולם ווארט און ווארט אומגעדולדיג... צווישן די מענטשן זענען דא אזעלכע וואס זענען זייער הונגעריג, און מ'טאהר זיי נישט לאזן ווארטן פאר אומזיסט... האט מרן זי"ע ארויסגענומען א חומש דברים און אויפגעמישט צו פרשת ואתחנן און געוויזן די לאנגע רשי"ס אויף די פרשה פון קריאת שמע, און געזאגט: "דו זעהסט? דאס אלעס דארף איך אינזינען האבן ביי קריאת שמע..."

»»

"די הייליגע אויגן האבן געזעהן..."

וקשרתם לאות על ידיך והיו לטטפת בין עיניך (ואתחנן ו:ח)

הרה"ח ר' יהושע יאקאבאוויטש ז"ל איז געווען אן אפטער גאסט אין שטוב פון מרן מהר"א מבעלזא זי"ע אין די שטאט פעסט. ער פלעגט יעדן טאג קומען, און געזאגט פאר די געברויכן פון די שטוב. איין טאג האט זיך אים געמאכט א דרינגענדע ענין פון פיקוח נפש, און ער האט נישט געקענט לייגן תפילין און דאווענען באלד אינדערפרי, און ביז ער איז געקומען אין שטוב פון מרן זי"ע איז שוין געווען מיטאג צייט. אין

הרה"ח ר' יהושע יאקאבאוויטש

שטוב האבן אים העפליך ענטפאנגען דער בילגוריער רב זי"ע און דער גבאי הרה"ח ר' דוד שפירא ע"ה, פאר זיינע פיהלע לייסטונגען פאר די שטוב פון מרן זי"ע. ווען ער האט אבער געוואלט של' נעמען

ביי מרן זי"ע, האט מרן זי"ע פריער ארומגעוויקלט זיין האנט מיט א האנטוך און אזוי אים געגעבן של', די זאך איז געווען א גרויס וואונדער ביי די שטוב מענטשן. דער בילגוריער רב האט געזאגט פאר מרן זי"ע: "דאס איז יהושע, יענקל נירעדהאזער'ס זוהן", אבער מרן זי"ע האט גארנישט רעאגירט. ווען ר' יהושע איז ארויס געקומען פון צימער, האבן אים דער בילגוריער רב, און ר' דוד שפירא געוואלט בארוהאגן אויף דעם וואס ס'איז געשעהן. האט זיך ר' יהושע צו

זיי אנגערופן: "זארגט איין נישט, איך ווייס גוט פארוואס מרן זי"ע האט מיר געגעבן די האנט מיט א האנטוך, ווייל איך האב נאך היינט נישט געלייגט תפילין און מרן זי"ע האט דאס געזעהן מיט זיינע הייליגע אויגן. ר' יהושע האט שפעטער דערציילט: אז זייענדיג א "תמיר ונעלם" כדי אויסצומיידן דינען אין מיליטער, האבן אים די פאליציי געכאפט יענעם פרימארגן און ביז ער האט ערלעדיגט אז מ'זאל אים באפרייען איז שוין געווארן נאכמיטאג.

»»

"בודק זיין די מזוזות ביי א חסידישער סופר..."

וכתבתם על מזוזות ביתך... (ואתחנן ו:ט)

ווען הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגאר זצ"ל האט געדינט אלס רב אין די "דיר יאסין" געגענט פון ירושלים, זענען ל"ע דארט קראנק געווארן זעקס קינדער אויף 'פאליא'. אין יענע צייט איז נאך נישט געווען מיטלען און מעדעצינען דאס צו קענען אויסהיילן. ס'איז ענטשטאנען א שרעק און א פאניק ביי די געטראפענע פאמיליעס און אין די גאנצע קהלה. איז ער געפאהרן קיין קטמון, צו כ"ק מרן מהר"א

הגה"צ ר' י.ש. אונגאר

זי"ע, און זיך געבעהטן ממש בתחנונים, ביי מרן זי"ע ער זאל וואונטשן א רפואה שלימה פאר די קראנקע קינדער. האט אים מרן זי"ע געשיקט ער זאל גיין בודק זיין די מזוזות ביי א 'חסידישן' סופר. האט ער געפרעגט, ווי וועט ער אצינד טרעפן אזא סופר א בעלזער חסיד? האט אים מרן זי"ע געענטפערט מיט א שמיכל: "דו מיינסט א חסידישער סופר איז נאר איינער וואס הויבט אהן ביי שלוש סעודות 'צוה' [כמנהג בעלזא]? א חסידישער סופר איז איינער וואס רירט נישט די בארד. הגה"צ רבי יצחק שלמה האט זיך נישט געזוימט און באלד איבערגעגעבן די מזוזות בודק צו זיין ביי א חסידישער סופר, וואס רירט נישט די בארד, און אין עטליכע טעג ארום זענען די קינדער פולקאם געזונט געווארן. (רשומים בשמיר)

»»

"א סגולה אויף גמגום..."

ושנתנם לבניך ודברת בם... (ואתחנן ו:ז)

אמאהל איז א איד געקומען צו כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע מיט זיין זוהן וואס האט געשטאמלט ביים רעדן. האט אים מרן מהרי"ד זי"ע געגעבן אן עצה און א סגולה. דער זוהן זאל גוט חזר'ן אלעס וואס ער לערנט, וועט ער דאס געדענקען, וועט דאס זיין ביי אים מחודדים בפיו, ער וועט קענען ענטפערן קלאהר און דייטלעך און ער וועט נישט דארפן מגמגם זיין. אזוי ווי רש"י ערקלעהרט "ושנתנם"—'לשון חדוד הוא, שיהיו מחודדים בפיו שאם ישאלך אדם דבר לא תהא צריך לגמגם בו אלא אמור לו מיד'.

»»

"געפריידט מיט'ן אידישן שוסטער..."

לא תחנם (ואתחנן ז:ב)

כ"ק מרן מהר"א זי"ע האט דערציילט אז ביים עלטער זיידן ז"ל [מרן מהר"ש זי"ע] אין בעלזא איז אלע יאהרן געווען אין שטאט נאר איין שוסטער, א גוי, און ווען ס'איז אנגעקומען אין שטאט דער ערשטער אידישער שוסטער, האט זיך דער עלטער זיידע זייער געפרייט. ווען מ'האט אים געפרעגט וואס די שמחה איז אזוי גרויס, האט ער געענטפערט אז ווען ס'איז געווען נאר א גוי'שער שוסטער האט ער שטענדיג געהאט א חשש אפשר איז ער עובר ח"ו אויף "לא תחנם"—וואס חז"ל (עבודה זרה כ.) דרש'ענען אז מ'זאל זיי נישט געבן א אומזיסטע מתנה, און וויבאלד ס'פאסט דאך נישט פאר א רב ער זאל זיך דינגען מיט'ן פרייז, האט ער שטענדיג געדארפט באצאהלן די פולע פרייז וואס דער גוי האט פארלאנגט, און זיין הארץ האט אים שטענדיג געשטערט, אפשר בעהש דער גוי מער וויפיהל ס'קאסט, קומט אויס אז ער גיט אים א א מתנת חנם, דעריבער ווען ס'איז געקומען אין שטאט א שוסטער א איד, פרייט ער זיך ווייל ער וועט אפגעהיטן ווערן פון דעם חשש. (אדמור"י בעלזא)

»»

החזון נחמנו עמי יאמר אל קדש... על הר ציון על כל מבשרת ציון הרצון בפה קולך מבשרת ירושלים...

מייץ שבת אוצר

מייץ אוצר... מעשי צדיקים אויף די פרשה...

גלח און געבעהטן אן ערלויבעניש צו מעגן געבן פאר מייץ קראנקער זוהן פלייש. האט מיר דער גלח געענטפערט מיט צארן: בעסער זאל דיין זוהן אויסגיין און נישט ברעכן אונזער רעליגיע פארארדענונגען. נאך עטליכע טעג איז מייץ זוהן געשטארבן. ווען דער שפיטיווקא צדיק האט דאס געהערט, האט ער זיך אנגערופן, אצינד איז מיר קלאהר געווארן א פסוק אין די תורה. "ועשיתם פסל תמונת כל אשר צוה ה' אלקיך". פאר רש"י הק' איז שווער געווען, ס'וואלט געדארפט שטיין, אשר צוה ה' אלקיך שלא לעשות. אבער די תורה וויל באווארענען אז אונזער תורה איז נישט ווי א פסל, א שטיק גאלד אדער אויסגעשניצט בילד, וואס האט נישט קיין רוח חיים, און מ'קען דאס נישט טוישן, ס'פארבלייבט די זעלבע שטיק, נאר אונזער תורה איז א "תורת חיים", און אויב ס'איז דא א חשש פון סכנות נפשות, און ס'פעהלט אויס פאר'ן געזונט פונעם מענטש אים צו קענען ראטעווען דארף מען אפילו מחלל שבת זיין, אנדערש ווי זייער גלויבן וואס ערלויבט נישט צו טוישן, און איז ווי א שטיק וואס מ'קען נישט ריהרן פון ארט. ווייל "וחי בהם ולא שימות בהם". (קובץ שפתי צדיקים, בשם האדמו"ר מנאומינסק זצ"ל)

ווי אזוי מ'דארף מננן זיין א מאמע...

כבוד את אביך ואת אמך... (ואתחנן ה:טז)

אין שיכון וויזשניץ אין ב"ב האט געוואוינט הרה"ח רבי יחזקאל ראזענצווייג ז"ל, פון די געהויבענע חסידים ביים הייליגן "אמרי חיים" מוויזניץ זצ"ל. איין פרייטאג צו נאכט'ס איז רבי יחזקאל נישט געקומען צום טיש פונעם "אמרי חיים". אינדערפרי ווען ער איז געקומען צום מיטאג טיש, פרעגט אים דער "אמרי חיים", ווי ער איז געווען נעכטן ביינאכט ביים טיש? האט רבי יחזקאל נישט געענטפערט. אבער דער "אמרי חיים" לאזט נישט נאך, ער זאל אים זאגן ווי ער איז געווען נעכטן ביינאכט ביים טיש. האט רבי יחזקאל דערציילט אזוי: נעכטן ביינאכט נאך סעודת שבת האב איך מיך אוועקגעזעצט אפרוהען אויף די קנאפע (קאוטש) און מייץ מאמע האט זיך אוועק געזעצט נעבן מיר אויף מייץ בעקעטשע. זי האט איינגעדרימלט און איך האב איר נישט געוואלט

עבודת ה'. ווען ער איז צוריק אהיים געקומען האט זיך דער שווער געבייזערט ציט א טענה איך האב דין גענומען דו אלסט זיצן און לערנען, און דו ביסט אוועק געפאהרן צו בטל'ן דיין צייט מיט די חסידים? און דער שווער האט אים גערופן צו א דין תורה צום שטאט רב. פרעגט דער רב פון חתן: "וואס האסטו געלערנט אין ליעזנסק? האט דער חתן געענטפערט: איך האב געלערנט אז ס'איז דא א באשעפער! האט דער רב אויסגעשאסן מיט א געלעכטער, און געהייסן רופן די דינסט און איר געפרעגט: אויב זי ווייסט אז ס'איז דא א באשעפער? "אוודאי!" האט זי געענטפערט. זאגט דער רב פאר'ן חתן "פארדעם האסטו געדארפט פאהרן קיין ליעזנסק, דאס האסטו געקענט אויך לערנען פון מייץ דינסט?" האט דער חתן געענטפערט: זי זאגט אז

ס'איז דא א באשעפער און איך ווייס... דאס ערקלעהרט דער פסוק: "וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא אלקים".—ס'איז נישט גענוג אז מזאגט, נאר ס'דארף אויך זיין "וידעת", מ'דארף וויסן און ס'זאל אויך זיין "והשבות אל לבבך".

וחי בהם ולא שימות בהם...

ועשיתם פסל תמונת כל אשר צוה ה' אלקיך (ואתחנן ד:כג)

הרה"ק רבי יעקב שמשון פון שפיטיווקא זי"ע איז אמאהל געפאהרן מיט עטליכע תלמידים קיין זיטאמיר. אונטערוועגס זענען זיי אריין אין א קרעטשמע זיך אפרוהען פון וועג. הערן זיי ווי צוויי שיכורים אינדוריסן רעדן זיך אויס זייערע צרות. און איינער זאגט פאר'ן צווייטן: מייץ בראך איז זייער גרויס. מייץ איינציגער זוהן איז געווען זייער קראנק, דער דאקטער האט געזאגט אז די איינציגע רפואה איז ער זאל עסן פלייש. געווען איז אבער פונקט דעמאלט אין די טעג וואס אונזער גלויבן פארבאט צו עסן פלייש בין איך געגאנגען צום

זיין אויסערגעווענהייט נח חננו...

רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים (ואתחנן ד:ט)

דער ישמח ישראל פון אלכסנדר זי"ע איז געווען ברייט באקאנט מיט זיין אויסערגעווענהייטער כוח הזכרון, איבערהויפט אין תורה, ווי ער האט געדענקט אלעס וואס ער האט געלערנט, און נישט פארגעסן קיין שום פרט. און אזוי האט דער ישמח ישראל אמאל מעיד געווען אויף זיך אליין און געזאגט "איך פארגעס נישט". האט פאסירט אמאהל אין א געוויסע יומא דפגרא איידער דער ישמח ישראל איז אריינגעקומען צו די סעודה האט זיך געמאכט א שאלה ביי אים אין שטוב. מ'האט אנגעפרעגט עטליכע רבנים און דיינים וואס זענען געווען אנוועזנד, און אנגעהויבן צו זוכן ווי ס'ווערט גערעדט וועגן די שאלה, און זיי האבן שטארק ארומגעזוכט אינעם פרי מגדים אויב די שאלה ווערט דערמאנט, אבער קיינער האט נישט געקענט טרעפן קיין מקור. פלוצלינג איז דער ישמח ישראל אריינגעקומען אינעם צימער ווי זיי האבן דן געווען אין די שאלה, און די רבנים האבן געזאגט אז זיי האבן נישט געטראפן קיין מקור דערצו, האט דער ישמח ישראל גענומען דעם שולחן ערוך, און אויפגעמישט צו א בלאט, און זיי תיכף געוויזן ווי דער פרי מגדים רעדט פון די שאלה, זאגנדיג דערביי אז ער האט שוין נישט געלערנט דעם פרי מגדים צענדליגע יאהרן. (תפארת ישראל)

זי זאגט, און איך ווייס...

וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא אלקים (ואתחנן ד:לט)

א גביר האט אמאהל גענומען א חתן א תלמיד חכם און אים צוגעזאגט אייביגע קעסט. דער חתן וואס איז געווען א גרויסער יראת שמים האט געהערט אז אין ליעזנסק נעמען זיך צוזאם עובדי ומבקשי ה', איז ער אויף אהין געפאהרן, און דארט פארבלייבן אויף עטליכע חדשים, ווי ס'האט זיך אים אים אנגעצונדען דאס פייער פון חסידות און

החזון הנחמד עמי יאמר אל קול... על הר פזורה עליו כל ממשרת ציון הרצון בפה קולך ממשרת ירושלים...

בייז שבת אויפער

קיינ אינער... מער צדיקים איז די פרשה.

אזוי: "ודברת בם",—דו קענסט לערנען א גאנצן טאג. "בשבתך בבינתך",—ווען דו ביזט אינדערהיים און דו ביזט נישט פארנומען מיט דינע געשעפטן, "ובלכתך בדרך",—אבער ווען די ביזט אינטערוועגנס און דו ביזט פארנומען מיט דינע געשעפטן וואס זאלסטו טוען? "ובשכבך ובקומך",—איינער דו לייגסט דין שלאפן ביינאכט און ווען די שטייט אויף אינדערפרי באלד נאך ברכת התורה, כאפ אריין עפעס צו לערנען, וועט דיין טאג נישט אדורכגיין אהן תורה. ווייל אויב דו וועסט נישט לערנען איין טאג וועסטו שוין במילא נישט לערנען דעם אנדערן טאג און אזוי ווייטער. הער צו מיין עצה, וועט דאס ווערן ביי דיר א געוואוינהייט און ס'וועט דיר זיין גוט דיין גאנץ לעבן.

תפילין א מגילה פאר קינדער...

והיו לטוטפות בין עיניך... (ואתחנן ו:ח)

א איד האט אמאהל געבעהטן פון הרה"ק רבי איציק'ל מסקווירא זצוק"ל ער זאל אים בענטשן מיט קינדער. האט דער צדיק אים געשיקט צו זיין זוהן הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל פון מאכנובאק זצוק"ל, ער זאל ביי אים בעהטן א ברכה ווייל ער לערנט תורה לשמה. פונקט דעמאלט האט זיך הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל, גענויטיגט אין א סומע געלד אויף צו קויפן פאר זיין בר מצוה בחור, א פאר תפילין וואס זענען געשריבן געווארן ביים בעש"ט'ס סופר. ווען דער איד האט געבעהטן א ברכה אויף קינדער פון הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל, האט אים דער צדיק געזאגט, אויב דו וועסט מיר געבן די סומע געלט וואס איך דארף האבן צו קויפן די תפילין, וועל איך דיר געבן א ברכה. דער איד האט גלייך מסכים געווען און דער צדיק האט אין אנגעוואונטשן. ווען זיין טאטע הרה"ק רבי איציק'ל האט זיך דערוואוסט דערפון האט ער געפרעגט זיין זוהן פון וואו ער האט גענומען די סגולה? האט הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל געענטפערט: "שטייט דאך אין פסוק 'והיו לטוטפות' אויב מ'גייט געלט פאר תפילין, איז מען זוכה צו 'בין'—א זוהן. און דער איד איז טאקע געהאלפן געווארן.

אזוי ווי די זאגסט. נאר ווען דער "חתם סופר" האט געזאגט דעם ערשטן פסוק פון קריאת שמע, האט ער זיך געריבן דעם שטערן מיט א שטארקע דביקות אז זיין פנים איז געווארן א פלאם פייער, און ביז ער האט געענדיגט דעם ערשטן פסוק, זענען שוין זיינע הענט אראפגעפאלן פון די אויגן אהן קיין כח און זיין פנים איז געווען וויס ווי קאלעך. דעריבער האבן נאר זיינע ליפן זיך געשאקעלט פון דביקות. און ווען דער שלוח ציבור האט געקוקט אין זיין פנים און געזעהן אז זיינע ליפן באוועגן זיך נישט, האט ער געוואוסט אז דער "חתם סופר" האט געענדיגט קריאת שמע און דער בעל תפילה האט געזאגט "ה' אלוקים אמת". און דער פשוטער מענטש האט זיך געדוכטן אז דער "חתם סופר" לייענט נישט קריאת שמע כהלכה, "איז ער נישט

געווען קיין פראסטער איד? (יקרא דמלכא)

נאפ אריין עפעס צו לערנען...

ודברת בם בשבתך בבינתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך. (ואתחנן ו:ז)

דער הייליגער "חתם סופר" זי"ע, איז אמאהל איינגעשטאנען אין די שטאט ווען צוזאמען מיט א גרויסער עושר און תלמוד חכם פון די שטאט פרעשבורג. דער עושר איז געווען די גאנצע צייט פארנומען מיט זיינע פארצווייגטע געשעפטן און נישט געהאט קיין צייט צו לערנען, אזוי ווי ביי זיך אינדערהיים. דעם "חתם סופר" האט דאס זייער נישט געגליכן און ער האט גע'מוסר'ט דעם עושר פארוואס ער לערנט נישט. האט זיך דער עושר פארענטפערט אז די געשעפטן אין די גרויסע שטאט ערלויבט אים נישט קיין צייט צו קענען לערנען. האט אים דער "חתם סופר" געזאגט איך וועל דיר געבן אן עצה פון די הייליגע תורה, און ער האט געטייטשט דעם פסוק

אויפועקן, האב איך נישט געקענט קומען צום טיש. פרעגט דער "אמרי חיים", נו, ווי לאנג האט דאס געדויערט? האט רבי יחזקאל געענטפערט 'ביז אינדערפרי'. הערנדיג דאס האט דער "אמרי חיים" זיך אנגערופן און געזאגט פאר רבי יחזקאל: "איך וויל דו זאלסט דאס הויך פארציילן, אז אלע אינגעלייט דא זאלן הערן וויאזוי מ'דארף מכבד זיין א מאמע..."

(שמעתי מידי הרה"ח ר' יחזקאל שטיינער חי'ו מלעקוואד)

נעריינט קריאת שמע בחלמה...

שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד. (ואתחנן ו:ד)

הרה"ג רבי ליפמאן ראזענבערג פון קראסנא האט דערציילט: זיין רבי דער מהר"ם שיק זצוק"ל פלעגט פאהרן יעדעס יאהר צו א דארף נעבן חוסט אויף אפרוה. האט ער געזעהן אז צווישן מנחה מעריב פארברענגן די מענשטן אין שוהל מיט דברים בטלים. האט ער זיי געהייסן מאכן אין די צייט א שיעור אין תורה. און ער האט געזאגט אז זיין רבי דער הייליגער חתם סופר האט פארגעלערנט פאר די בעלי בתים א פשוטער שיעור צווישן מנחה מעריב אין הלכה וואס יעדער דארף צו וויסן, ביז אלע פשוטע בעלי בתים האבן האבן געוואוסט די הלכות וואס זיי דארפן וויסן. האט איינער געפרעגט דעם "מהר"ם שיק" אויב די בעלי בתים האבן געקענט אזוי פיהל הלכות פארוואס האט ער זיי גערופן פשוט'ע בעלי בתים? האט ער געענטפערט: ווייל איך זאג איין אז זיי זענען געווען פראסטער אידן. און דער מהר"ם שיק האט דערציילט אז ער פלעגט זיך צוהערן צום שיעור וואס דער חתם סופר האט געגעבן פאר די פשוטע אידן. אמאהל נאכ'ן שיעור הערט ער ווי איינער פון די משתתפי השיעור זאגט פאר זיין חבר: "ער פרעדיגט וואסער...און טרינקט וויין..." מיינענדיג אז ער איז נישט א נאה דורש ונאה מקיים. פארוואס? ווייל ביים שיעור האט דער חתם סופר געזאגט אז ווען מ'לייענט קריאת שמע דארף מען הערן מיט די אויערן וואס מ'זאגט, און דער חתם סופר אליין ווען ער זאגט קריאת שמע זעהט מען נאר ווי די ליפן שאקלען זיך, אבער מ'הערט גארנישט. האט דער "מהר"ם שיק" יענעם אפגעענטפערט: ס'איז נישט

החזון נחמנו עמי יאמר אל קדש... על הר ציון על כל מבשרת ציון הרצון בפה קולך מבשרת ירושלים...

מיין שבת אויפער

מיין אויפער... וואס די תורה לערנט אונז...

אונטערוועגנס, ווען ער האט געדארפט ווארטן ערגעץ אין די רייע, אדער ווען ער איז געפאהרן און געווארט ביי א דאקטער וכדו', האט ער אויסגענוצט די מינוטן אריינצוכאפן עטליכע בלעטער גמרא, און אלעמאהל האט ער ממשיך געווען דארט וואו ער האט געהאלטן ביים פריער'דיגן מאהל, ביז ער האט געענדיגט גאנץ ש"ס, און דערפאר איז ער היינט ספעציעל פרייליך ביי דעם סיום, אז ער האט אויסגענוצט די מינוטן צו ענדיגן דעם ש"ס.

• צוואת רבינו יהודה החסיד

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע
האט אמאהל געדארפט פאהרן אונטערוועגנס. דער משמש האט פארגעסן און געפוצט די שטיוועל אין זעלבן טאג, און ווי ס'איז באקאנט די צוואת רבינו יהודה החסיד (אות ל"ט) אז מ'זאל נישט פיצן די שיק אין טאג ווען מ'פאהרט ארויס אין וועג. ווען מרן זי"ע האט געוואלט אנטוהן די שטיוועל האט ער געפרעגט דעם משמש ווען ער האט געפוצט די שטיוועל. האט ער געענטפערט "היינט", האט מרן זי"ע אים געהייסן ברענגען אנדערע שטיוועל. פון דעם קען מען לערנען א) אפילו מ'האט שוין געפוצט האט מען מקפיד געווען נישט אנצושוהן, ב) מקפיד געווען אפילו אן אנדערע האט געפוצט, ג) אויב מ'גייט נישט מיט די געפוצטע שיק איז נישטא

קיין קפידא. (שו"ת שבת הקהתי, ס' שכה)

• תכנין לך הדרך

שטייט בשם הבעש"ט אז ווען מ'פאהרט אין וועג אריין, זאל מען מיטנעמען מיט זיך די פיהר זאכן. וואס זענען מרומז בתורת ה' אינעם פסוק: "תכנין לך הדרך", ת'פילן, כ'כר, י'ין שרף, ג'ר. (ספר דברים ערבים)

• טלית ותפילין בדרך

דער "ערוגת הבושם" זצ"ל איז אמאהל געפאהרן ו' אלול, פון חוסט קיין סיגעט צו די יאהרצייט פון הרה"ק בעל "ייטב לב" זי"ע, און כאטש ער איז

אויף דעם דארף מען אכטונג געבן, אז ווען מ'וואנדערט אינדרויסן אויפ'ן וועג מ'זאל נישט אריינפאלן אינעם נעץ פונעם יצר הרע. און דאס איז מרומז אין פסוק "והאיש אשר הוא טהור"—ווער איז א איש הטהור, "ובדרך לא היה"—דער וואס איז נישט געווען אין וועג אויסער די שטוב. (חשב סופר פ' בחקותי, בשם הגרע"א)

• אויסגענוצט די מינוטן...

הגאון רבי ראובן זעליג בענגיס, דער ירושלימ'ער רב זצ"ל, בעמ"ס "לפלגות ראובן", האט אין זיין לעבן געענדיגט ש"ס הונדערט און איין מאהל, (און אזוי ווי

סיפורים ועובדות מעניי 'היוצא לדרך'

ער פלעגט חזר'ן יעדן בלאט פיהר מאהל, קומט אויס אז ער האט געענדיגט פיהר הונדערט און פיהר מאהל ש"ס, האט ער אמאהל איינגעלאדנט זיינע נאענטע מענטשן צו א סעודה פון א סיום הש"ס, און ער איז געווען ספעציעל פרייליך ביים סיום. האט מען אים געפרעגט: מה היום מיומיים, וואס עפעס איז ער אזוי שטארק פרייליך ביי דעם סיום, ער האט דאך שוין אסאך מאהל מסיים געווען ש"ס און נישט שטענדיג האט ער געמאכט א סעודה? האט ער געענטפערט, אז דאסמאהל רעדט זיך פון א ספעציעלן סיום, דעם סיום האט ער געמאכט פון מינוטן וואס ער האט אראפגעכאפט ביי פארשידענע געלעגנהייטן. למשל,

ובלכתך בדרך... (ואתחנן ו:ז)

• טיול עם גמרא...

הגה"ק דער "שפע חיים" פון צאנז קלויזנבורג זצוק"ל האט דערציילט: "איך געדענק אלס קינד, ווען איך האב באזוכט ביי מיין מומע די אלמנה פונעם "שפת אמת" פון גור, און ביים זוהן הגה"ק האדמו"ר הזקן מגור זי"ע, אז ביים שבת טיש פרייטאג צונאכט, האט ער געהאט א אפענע גמרא פאר זיך און כסדר געלערנט. און אמאהל ווען איך בין געווען

אין קרעניץ ביי האדמו"ר הזקן פון גור זי"ע ווען ער איז דארט געווען אויף אפרוה, האט ער שפאצירט אין וואלד, אין די באגלייטונג פון הונדערטער חסידים, און דער רבי האט שפאצירט מיט א אפענע גמרא אין זיין האנט און געלערנט מיט התמדה, און זיך אפילו נישט אומגעקוקט אויף די פיהלע באגלייטער. (צאנז, תצוה תשל"ז)

• לפתח רובין...

"ואם לא תטיב לפתח חטאת רובין":

דער יצה"ר ווארט שטענדיג אויף א געלעגנהייט צו קענען איינרעדן א מענטש צו זינדיגן. אזוי לאנג וואס דער מענטש זיצט אין זיין שטוב, ער האט כשר'ס צו עסן, פארוואס זאל ער עסן נישט כשר? אבער ווען ער פארלאזט זיין שטוב, ער פאהרט למרחקים, ווי

מ'טרעפט נישט אלעמאהל כשר'ע עסן און טרינקען, דעמאלט כאפט אים דער יצר הרע, און צוביסלעך רעדט ער אים איין, ס'איז נישט געפערליך ס'איז כשר, קענסט עסן, אזוי ווי חז"ל זאגן: היינט זאגט ער דאס, און מארגן זאגט ער דאס ביז... דער פסוק זאגט: "לפתח חטאת רובין",—דער יצר הרע שטייט ביי די טיהר, ער קומט נישט אריין אין שטוב... (כתב סופר, פ' בראשית)

• זהירות יתירה

ווען מ'זיצט אינדערהיים איז מען מקיים אלע מצוות אזוי ווי מ'דארף, אבער אונטערוועגנס, איז מען שוין נישט אזוי מקיים מצוות ווי מ'דארף, און

החזון נחמנו עמי יאמר אל קול... על הר פשוה עליו לך מבשרת ציון הרמז בפה קולך מבשרת ירושלים...

מיין שבת אויפן

מיין אויפן... וואס די תורה לערנט אונז...

אפגעהיטן צו ווערן פון גזלים, פארטרייבן קליפות, שטילן א שטורעמישער ים, ווען מ'פאהרט אין א שיף, און מ'זאל ווארפן פון די אפיקומן אויף אלע פיהר זייטן פון די שיף, ווייל 'מצה' איז די נוטריקון, מיכל צ'רה הצילנו.

• לשמור כדברך

ווען מ'פאהרט אין וועג קען מען דאך נישט לערנען אסאך, און צומאהל איז מען אינגאנצן מבטל פון תורה, פונדעסטוועג ווען א בן תורה טראכט אין דברי תורה, איז דאס א שמירה אויפ'ן וועג. אבער דער וואס איז ליידג פון תורה האט ער נישט ח"ו א זכות פאר שמירה, און נאר דער וואס היט זיך פון צו עסן אין די פונדקאות מאכלות אסורות און איז אפגעהיטן מדבר עבירה במעשה ובהרהור, דאס וועט אים היטן אויפ'ן וועג. דאס זאגט דוד המלך (תהלים קיט:ט) 'במה יזכה נער'—מיט וואס קען איינער וואס איז ליידג פון תורה, האבן שמירה אויפ'ן וועג, 'לשמור כדברך',—אויב ער היט די תורה ס'זאל נישט ווערן מבטל ח"ו, און מיט דעם איז ער מקיים דיינע רייד, און ס'וועט אים היטן דעם גאנצן וועג. (אגרא דפרקא)

• ובכלכתך בדרך

דער הייליגער בעל שם טוב, ווען ער איז געפאהרן אין וועג, האט ער געהייסן איינעם פון די וואס זענען מיט אים געפאהרן אויפ'ן וואגן צו זאגן תהלים אדער עין יעקב בשעת מ'איז געפאהרן אויפ'ן וועג. (גדולים מעשי צדיקים)

• תפילת הדרך

הרה"ק משינאווא זי"ע האט געזאגט: מ'דארף אכטונג געבן צו זאגן 'תפלת הדרך' אפילו אין אונזערע צייטן און זיין שטארק געווארנט אין דעם. ווייל ווען ער איז געווען א אינגל האט מיט אים פאסיהרט גרויסע נסים און וואונדער דורכ'ן זיין אפגעהיטן מיט'ן זאגן 'תפלת הדרך', און ער איז מאריך דאס צו דערציילן. "אין אונזערע צייטן האבן מיר אליין געזעהן און געהערט פון פארשידענע סכנות נפשות, רציחות, גזילות און אלע סארט פרעניות ר"ל וואס זענען געשעהן אויף די וועגן, אויף די דאמף באהנען, פון פארשידענע צוזאמענשטויסן אדער זיך איבערגעדרייט..."

הושענה ליגט, און בשעת הסכנה זאל מען זאגן: "אני והו הושיעה נא". (ספר סגולות ישראל)

• צדק לפניו יהלך

איידער מ'פאהרט ארויס אין וועג זאל מען געבן צדקה, אזוי ווי ס'שטייט (תהלים פה) "צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו". (ש"ה הק, מס' חולין דף קטו)

• סגולה לשמירה

דער קאלאשיצער רב זי"ע האט נאכגעזאגט בשם אביו, הרה"ק מפריסטיק זי"ע, אז מ'פאהרט אין וועג זאל מען מיטנעמען "לחם", ברויט וואס איז די נוטריקון ל'השיב ח'מתו מ'השחית, און ס'איז א סגולה פאר

שמירת הדרך. (דברי חנה - תולדות)

• מצה מאפיקומן

אין ספר "לקוטי צבי" שטייט א סגולה פון גאוני זמננו מיטצונעמען אויפ'ן וועגן ציצית, אויך שפייד, א "כזית אפיקומן", און זיין הושענא, אדער ער זאל לפחות וויסן אויף זיכער ווי די 'הושענה' ליגט.

אין ספר "דרך הישר" שטייט: ס'איז אן אויסגעפרייטע סגולה מיט צונעמען א כזית פונעם אפיקומן, ווייל ס'טרייבט אוועק מזיקין, אזוי ווי א מזוזה, וואס די חכמי הקבלה זאגט אז ס'הייסט מצה, ווייל ס'קריגט זיך מיט די מזיקין און טרייבט זיי אוועק... און דעריבער איז דער מנהג אז מ'באהאלט די אפיקומן פון איין יאהר צום אנדערן יאהר. אזוי שטייט אין ספר "ערוך ש"י" (או"ח סי' תעז) בשם הזוהר הק' (פ' פנחס) אז מצה האט דעם כח פון א מזוזה צו פארטרייבן שדים און מזיקים, און דעריבער לייגט מען אוועק נאך פסח פון די אפיקומן אוועקצוטרייבן די מזיקין. עיי"ש באריכות. ספר "יפה ללב" (חלק ז') שרייבט: "ס'איז גוט צו טראגן מיט זיך פון די אפיקומן, און ס'איז א סגולה

»»»»»

געפאהרן אינדערפרי פון חוסט מיט'ן חשבון אהיים צו קומען אין זעלבן טאג, האט ער מיטגענומען זיין טלית און תפילין, און דער ערוגת הבושם האט געזאגט, כאטש מיר קומען אי"ה אהיים אין זעלבן טאג, אבער איד וואס איז א נאמן לה' ווי ער פאהרט דארף ער מיטנעמען זיינע טלית ותפילין, פונקט אזוי ווי א זעלנער טאהר נישט ארויס גיין אין מלחמה אהן זיינע כלי זיין חרבו וקשתו, אזוי איז די טלית ותפילין אונזער כלי זיין צו דאווענען און בעהטן, און מיר זענען מחוייב דאס מיטצונעמען אויפ'ן וועג. (ספר "ויגד משה")

אם בחוקתי תלכו

אם בחוקתי תלכו ואת מצותי תשמרו... פארוואס שטייט אין פסוק "תלכו", און נישט "אם את חוקתי תקיימו"? נאר דאס ווארט "תלכו", באצייכנט, "שצריך לעסוק בתורה אפילו בהליכתו"—אז מ'דארף לערנען אויך ווען מ'גייט אין וועג. "ובלכתך בדרך". (אוי החיים" הק')

• פת בסלון

אמאהל איז דער "בית ישראל" פון גור צוק"ל געפאהרן אויף א פלאץ. האט זיין טאטע דער "אמרי אמת" צוק"ל אים געפרעגט אויב ער האט פת בסלון, האט ער געוויזן אז ער האט מיטגענומען קוכן. האט דער "אמרי אמת" געזאגט: אז ער מיינט וואס די גמרא (סנהדרין ד') זאגט: 'פת' באפריק שטים, וואס מיינט תפילין. אויב ער האט מיטגענומען זיינע תפילין. (ספר "אמרי אמת" ליקוטים)

• לעבודת הבורא

דער הייליגער רוזשינער זי"ע האט געזאגט: ווען מ'געזעגנט זיך איינער פונעם אנדערן, זאגט מען געווענהליך: "זייט געזונט", אבער חז"ל (עירובין סד.) זאגן דאך: "הנפטר מחבירו אל יפטר אלא מתוך דבר הלכה", ווי איז דער דבר הלכה? נאר ווען מ'זאגט "זייט געזונט", מיינט דאס "יתגבר כארי לעבודת הבורא ברוך הוא", און דאס אליין איז א דבר הלכה. (ביששים חכמה)

• הושיעה נא

ווען מ'פאהרט אין וועג אריין, איז א סגולה מיט צונעמען די הושענא, אדער כאטש וויסן ווי די

»»»»»

החזון שלמה עמי יאמר אל קדש... על הר ציון על כל ממשרת ציון הר ציון בפה קולך ממשרת ירושלים...

מייץ שבת אויפער

מייץ אויפער... וואס די תורה לערנט אונז...

• תפלה כל יום

האדמו"ר הרי"צ מלובאוויטש זצ"ל ווען ער איז נישט געווען אינדערהיים, און זיך געפונען אויף אן אנדער פלאץ האט ער יעדן טאג געזאגט: 'תפלת הדרך' אהן א שם ומלכות, אפילו ער האט זיך דארט געפונען אויף עטליכע חדשים. (שערי הלכה ומנהג, א"ח)

• החזיק בדרך

דער גאון האדר"ת זצ"ל פון ירושלים דערציילט אין זיין ספר 'נפש דוד' אזוי: "איך בין געפאהרן אויף א שיף עש"ק און גלייך ווי די שיף האט זיך אנגעהויבן באוועגן האב איך געזאגט 'תפלת הדרך', ס'האט מיך באגלייט א איד א ירא אלקים און ער האט מיר געזאגט אז די שיף איז נאכנישט ארויס געפאהרן פון די שטאט, און מ'דארף נאכנישט זאגן תפלת הדרך, האב איך אים געענטפערט אז דאס וואס ס'שטייט אז מ'זאגט 'תפילת הדרך', ווען מ'גייט ארויס פון די שטאט, דאס איז ווען מ'גייט אויף די טריקעניש ווייל אפשר וועט ער נאך צוריק אהיים גיין, אבער אין א שיף אדער א באהן, ווי מ'קען זיך שוין נישט אומקעהרן אהיים דארף מען באלד זאגן תפילת הדרך, ווייל ס'הייסט שוין החזיק בדרך". (לויט דעם דין איז די זעלבע ווען דער עראפלאן הייבט זיך אהן רוקן קען מען שוין זאגן תפלת הדרך, כאטש ער האט זיך נאכנישט אויפגעהויבן).

• א תורה פאר זיך

מ'זאגט נאך פונעם ראפשיצער רב זי"ע, אז דאס וואס חז"ל (שבת קטז) זאגן: אז "ויהי בנסוע" איז א ספר פאר זיך, מיינט צו זאגן אז דער וואס פאהרט אונטערוועגס, האט זיך זיין אייגענע תורה, ווייל ער איז זיך מתיר צו טוען זאכן, וואס אינדערהיים וואלט ער דאס נישט געטוען. (מונח בספרים)

• כן יסעו

דער "ייטב לב" זי"ע פלעגט טייטשן: "כאשר יחנו", אזוי ווי מ'איז אין שטוב "כן יסעו",—אזוי דארף מען זיין אינדרויסן, און ער האט ערקלעהרט דעם פסוק: "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם ואלה מסעיהם למוצאיהם",—פארוואס איז דאס דאפעלט, אבער ס'קומט אונז לערנען, אז דער מקום מסעיהם, איז געווען עהנליך צום פלאץ פון מוצאיהם, אזוי ווי

• הבדל השעונים

דער "ייטב לב" זי"ע האט געזאגט אמאהל בדרך צחות, אז דער אונטערשייד צווישן אים און דער שיניאווא רב זי"ע איז אזוי: דער שיניאווא רב זי"ע איז געגליכן צו א "טאשן זייגער", וואס טראץ מ'איז מטלטל דעם זייגער פון איין פלאץ צום אנדערן צעברעכט ער זיך נישט און ווערט נישט קליא, ווייל דער זייגער איז געמאכט צו האלטן אין די קעשענע. אזוי אויך דער שיניאווא רב זי"ע ער פאהרט אסאך ארום אויף די וועגן, בטלטולא דאורחא, און ווי ער געפונט זיך איז ער שטענדיג דער זעלבער "שיניאווא רב" אין זיין עבודה און אין זיין מדרגה, אהן קיין שום שינוי. איך בין אבער נישט אזוי, איך בין אזוי ווי א "וואנט זייגער", וואס מ'באפעסטיגט אים אויף די וואנט, און מ'האט דערפון פארגענוגען, און אויב זאל מען אים מטלטל זיין פון זיין באשטימטער פלאץ, וועט דער זייגער קליא גיין און זיך צוברעכן, ווייל ס'איז נישט געמאכט מ'זאל אים שלעפן פון איין פלאץ צום אנדערן. אזוי אויך איז ווען איך זיך אין שטוב אויף מייס מקום קבוע קען איך דינען דעם באשעפער ווי ס'דארף צו זיין, אבער ווען איך בין אונטערוועגס איינדרויסן פון מייס שטוב האב איך נישט די זעלבע צלילות הדעת צו דינען דעם באשעפער אזוי ווי אינדערהיים. (אמרי קודש - נאכבז)

"צדק לפניו יהלך"

ס'איז א גרויסער ענין צו געבן צדקה איידער מ'לאזט זיך ארויס אין וועג, ווייל ס'שטייט "צדק לפניו יהלך". און ס'איז כדאי אז מ'זאל מאכן דעם וואס פאהרט פאר א שליח מצוה, אדער קען מען אליין נעמען א מטבע און מאכן א סימן און זאגן, "ווען איך וועל אנקומען אויף דעם פלאץ וועל איך דאס געבן פאר צדקה."

צוואניג דרייסיג בלאט גמרא יעדן טאג

הגאון רבי שאול בראך זצ"ל אב"ד קאשוי פלעגט דערציילן פון די גייעה און התמדת התורה פון זיין רבי הגאון המהר"ם שיק זצ"ל. זומער שנת תרל"ח איז ער געפאהרן צוזאמען מיט זיין רבי, צו א קור-ארט אויף עטליכע וואכן (ס'איז געווען דאס אונטערשטע יאהר פונעם מהר"ם שיק), און לויט ווי ס'איז איינגעפיהרט

אין זייער שטוב זיי האבן נישט אנדערש זיך געפיהרט, וריחם לא פג מטורח הדרך. (ייטב לב, פ' ואתחנן)

• כח תפלת הדרך

הרה"ק רבי חיים וויטאל שרייבט אין די כת"י אויף דעם וואס ס'שטייט ביי די ברידער פון יוסף (בראשית מד:ד) "הם יצאו את העיר לא הרחיקו ויוסף אמר לאשר על ביתו קום רדף"... לכאורה איז דאס א פלא, ווייל אפילו זיי וואלטן געווען ווייט וואלט ער זיי אויך געקענט דערגרייכן? נאר יוסף האט געוואוסט אז אויב די ברידער וועלן זאגן "תפלת הדרך" וועט ער זיי מער

נישט קענען מצער זיין, דעריבער האט ער זיך געאיילט זיי צו דעריאגן, נאך איידער זיי וועלן שוין זיין אין וועג און האבן געזאגט "תפלת הדרך", (דאס קען אויך זיין פארוואס יוסף האט געהייסן מ'זאל אנפולן זייערע זעק מיט עסן, מער ווי זיי קענען שלעפן, זיי זאלן זיך נישט קענען איילן, און יוסף וועט זיי קענען דערגרייכן נאך איידער זיי זענען שוין אין וועג.) (אמרי אמת, ליקוטים עמ"ס ברכות ל)

• לא תכבה

ס'שטייט אין ירושלמי (יומא פ"ד ה"ו): לא תכבה אף במסעות", אין שטוב ווען א מענטש איז ארום זיינע נאענטע פיהרט ער זיך אויף בכשרות, ווייל ער שעהמט זיך פון זיי. אבער אויף א פלאץ ווי מענטשן קענען אים נישט, קען ער אביסל אפנויגן פונעם דרך הישר צום פארקעהרטן. ס'שטייט (תהלים קכח:א) "אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו",—וואויל איז דער וואס איז א ירא ה' אויך אויפ'ן וועג, איז א סימן אז ער איז באמת א ירא ה'. דער פסוק איז מרמז, "אש תמיד תוקד על המזבח",—אויפ'ן מזבח פונעם מענטש'ס הארץ דארף שטענדיג ברענען א פלאם פייער פון אהבת ה' ויראתו, "לא תכבה",—ס'זאל נישט פארלאשן ווערן אפילו אונטערוועגס ווען מ'איז נישט אינדערהיים.

(פרדס יוסף פ' צו ו,ה)

החזון נהמנו עמי יאמר אל קול... על הר ציון עלילי כל ממשרת ציון הרצון בפה קולך ממשרת ירושלים...

מייץ שבת אוצר

מייץ אוצר... וואס די תורה לערנט אונז...

נשיקת המזוזה

דער אר"י הקדוש זצ"ל שרייבט: ער זאל לייגן זיין פינגער וואס הייסט אמה, אויפ'ן ווארט ש-ד-י-י. און קושן די מזוזה, און מתפלל זיין אז דער באשעפער זאל אים היטן בשם ש-ד-י-י, וחילופו באותיות תכ"ה (נאך די ש-ת' נאך ד-ה' נאך י-כ') אז ער זאל אים אפהיטן פונעם יצר הרע. (ברכי יוסף, סימן רפה ס"ב)

פינעף איבריגע מינוטן

אמאהל האט דער 'אהבת ישראל' פון וויזשניץ זצוק"ל געדארפט פאהרן מיט די באהן, מיט אים איז געפאהרן זיין משמר ר' משולם וואס הא געטראגן די רענצלעך. און מ'איז אנגעקומען צום באהן הויף פינף מינוט פאר די באהן הא געדארפט פאהרן האט דער רבי געקוקט אויף זיין זיגער און געזאגט: משולם, איך האב דריי מעגליכקייטן, אדער עפען דאס רענצל און נעם ארויס א גמרא, אדער ברענג מיר א איד וואס דארף האבן א ישיעה איך זאל הערן וואס ער דארף און אים העלפן מיט וואס איך קען נאר, אדער לערן מיך אויס וויאזוי מ'איז מבטל פינף מינוט.

געלערנט גאנץ משניות

הרה"ק רבי דוב בעריש מביאלא זי"ע בעמח"ס 'מגיד דבריו ליעקב' האט געזאגט אויף זיך אז ער האט קונה געווען זיינע ידיעה אין 'משניות', פון לערנען בשעת ער איז געפאהרן אין וועג, ער האט אויסגענוצט יעדער איבריגע רגע און געלערנט משניות. (מפי הרה"ק ר"ד וינטרוב)

תלמודו בידו

הגה"ח רבי ישראל שמעון קאסטיילניץ ז"ל האט דערציילט: דער 'יסוד העבודה' פון סלאנים האט געזאגט פאר מיין זיידע הרה"ל, ער זאל חזר'ן א מסכתא ביז ער וועט דאס קענען בעל פה, כדי ער זאל קענען מקיים זיין 'ובלכתך בדרך', און אויב ער האט מורא אז אזא לערנען איז 'שלא לשמה', וועט ער שפעטער אויף דעם תשובה טוען, אבער דערווייל וועט ער האבן פארדינט, אז ער וועט האבן א מסכת אין די האנט. [ער קען דאס אויסנווענדן]. (מזקנים אתבונן ח"ב)

גאנצע רייזע, האט ער שוין געהאט געענדיגט די גאנצע מסכת, ביי א לענגערע רייזע קיין ארץ ישראל האט ער מסיים געווען גאנץ מסכת בבא בתרא דורכאויס די רייזע. (גדולת פנחס ח"א, עמ' כח)

תורה פאר א סוחר

דער הייליגער חת"ם סופר זצ"ל האט אמאהל זייענדיג אונטערוועגנס אין די שטאט וויען, זיך געטראפן מיט איינעם פון זיינע בעלי בתים, א סוחר א תלמיד חכם, וואס איז ארומגעפארן האנדלען. האט אים דער חת"ם סופר געזאגט: "זעה ווי די הייליגע

תורה לערנט אויס דעם סוחר וויאזוי זיך צו פיהרן אונטערוועגנס. דער פוסק (ואתחנן) זאגט: "ודברת בם בשבתך בביתך", ווען דו ביסט אינדערהיים דארפסטו לערנען שטענדיג, אבער "ובלכתך בדרך", אויב ביסטו אויפ'ן וועג און דו האסט נישט קיין צייט, לכל-הפחות "ובשכרך ובקומך". ביסטו מחויב צו לערנען איידער דו לייגסט זיך שלאפן און אינדערפרי איידער דו גייסט ארויס צו דינע געשעפטן. (משנתיו אש לוחט, מערכת חת"ם סופר)

המלך בקונן וצא

הגאון רבי שמאי קהת גראס שליט"א שרייבט אז ער האט געהערט פון זיין זיידע הרה"ח ר' חיים נטע כץ ז"ל, וואס האט אליין געזעהן ווי מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע, פלעגט זאגן תפלת הדרך ווען ער איז געשטאנען ביי די מזוזה אין שטוב, איידער ער האט געהאלטן ביים ארויסגיין פון שטוב אין וועג אריין. הגאון רבי שמאי איז מוסיף, אז ס'איז געדרינגען פונעם לשון הגמרא (ברכות כט): "המלך בקונן וצא". איידער מ'גייט ארויס אין וועג אריין זאגט מען תפילת הדרך. (ויהי בנוסע)

און לויט די אנווייזונג פון די דאקטורים, האט מען געדארפט יעדן טאג נעמען עטליכע גלעזלעך וואסער פונעם ברונעם, און דאס טרינקען צוביסלעך בשעת'ן שפאצירן צוויי שעה צייט. הגאון רבי שאול האט געשילדערט וויאזוי דער שפאציר האט אויסגעזעהן: ביים אנהייב פונעם שפאציר האב איך אנגעהויבן זאגן פאר'ן רבי'ן, פיהר פינף בלעטער גמרא מיט תוספות, מהרש"א און מהר"ם בעל פה, און דער רבי האט געזאגט די ראשונים אויף די בלעטער גמרא. דערנאך האב איך ווייטער געזאגט די גמרא מיט תוספות, מהרש"א און מהר"ם, און דער רבי האט געזאגט דערויף די ראשונים, און אזוי לערנ'דיג האבן מיר שפאצירט יעדן אינדערפרי צוויי שעה, און מיר האבן געלערנט יעדן טאג צוואנציג ביז דרייסיג בלאט גמרא תוספות מיט די מפרשים. (שאול בחי' ה')

אנגעריהרט די מזוזה

דער בעל 'לקט יושר' א תלמיד פונעם "תרומת הדשן", שרייבט: ווען זיין רבי דער "תרומת הדשן", איז ארויס פון זיין שטוב, האט ער נישט אנגעריהרט די מזוזה, נאר געקוקט דערויף, אבער ווען ער איז ארויס פון זיין שטוב און געגאנגען אין וועג אריין האט ער אנגעריהרט די מזוזה. (לקט יושר, י"ד הל' מזוזה)

מסיים געווען עטליכע מסכתות פאהרנדיג אויפ'ן עראפלאן

דער כח התמדה און שנעלע תפיסה פון הגאון רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל איז געווען א שם דבר. זיינע מקורבים זענען געווען לעבעדיגע עדות צו זיינע דערגרייכונגען. מיט יאהרן צוריק ווען ער האט באגלייט זיינע קליינע קינדער צום לערנען, האט ער בשעת'ן גיין פון זיין שטוב צום 'חדר', מסיים געווען מסכת מכות, און ווען ער האט זיי אהיים געברענגט פון 'חדר' האט ער מסיים געווען אן אנדערע מסכת. אויך האט דערציילט א מקורב וואס האט מיטגעהאלטן א קורצע רייזע קיין אויסלאנד. ווען דער גאון איז אויפגעשטיגן אויפ'ן אוטובאס צום עראפלאן, האט ער אנגעהויבן חזר'ן מסכת בבא קמא, ביים אנפאנג רייזע האט ער מסיים געווען איין פרק, און ווען מ'איז אנגעקומען צום שטייער אמט נאך די

החזון נחמנו עמי יאמר אל קול... על הר ציון על כל ממשרת ציון תרימו בפה קולך ממשרת ירושלים...

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכי"א

יומא דהילולא • כ"א מנחם אב תשי"ז • ס"ח שנים לפטירתו

• צוויי הייליגע נשמות...

די מאמע פון כ"ק מרן מהר"א ז"ע, די רעבעצין באשע רוחמה ע"ה, האט זיך אויסגעדרוקט איידער איר פטירה: **"קיינער ווייסט נישט ווי אזוי איך האב זוכה געווען אראפצוברענגען אזעלכע צוויי הויכע און הייליגע נשמות, [פון מרן ז"ע און די רעבעצין חנה רחל אשת הרה"ק רבי פיניאלע אוסטילא ז"ע]. נאר דער הייליגער באשעפער אליין ווייסט".** (מפי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - כ"א מנ"א תשכט)

• "איך וועל קויפן קרבנות..."

ווען כ"ק מרן מהר"א איז געווען א קליין קינד, איז ער
אמאהל אריין געגאנגען אלץ א קדוש און געבעהטן פון כ"ק
מרן מהר"י זי"ע: "זיידע, געב מיר צוויי גראצער". זאגט
אים דער זיידע: "מיין קינד, פארוואס דארפסטו געלט,
אלעס וואס דו דארפסט האבן באקומסט די דאך פון מיין
שטוב". האט ער געענטפערט: "איך וויל צונויף קלייבן
אביסל געלט כדי איך זאל האבן אסאך געלט". פרגעט
אים דער זיידע: "און וועסטו טוען ווען דו וועסט האבן
אסאך געלט?". האט דער קליינער געענטפערט: "איך
וועל קויפן ספרים". פרגעט אים דער זיידע: "וועלכע
ספרים וועסטו קויפן". האט ער געענטפערט: "ספרים
וואס זענען שוין געדרוקט, און וואס מ'וועט דרוקן, אלע
וועל איך מיר קויפן. איך האב זייער שטארק ליעב ספרים:
פרעגט אים ווייטער דער זיידע: "און וואס וועסטו טוען
ווען משיח וועט איינגיין קומען, ס'וועט דאך דעמאלט בטל
ווערן אסאך ספרים, פון די וואס מ'האט שוין געדרוקט,
און פרישע ספרים וועט מען נישט דרוקען, איז וואס
וועסטו קויפן מיט'ן געלט?" האט דער קליינער אהראלע
אביסל אריינגעטראכט און מיט א שמחה געענטפערט:
"ס'וועט דאך דעמאלט זיין א בית המקדש וועל איך קויפן
קרבתו". האט דער זיידע געשמייכלט און אים געגעבן
צעהן גראצער, און אים געזאגט: "אויב דו האסט יא שכל,
נעם דיר צעהן גראצער, און איך האף אז איינגיין וועסטו
קענען קויפן מיט'ן געלט קרבתו". (מפי כ"ק מן אדמו"ר
של"ט א - סעודה ב' פ' ואחת תשלח)

• ער ווייסט וויאזוי א איד דארף עסן

כ"ק מרן מהר"א ז"ע איז געווען זייער באלעבט ביים
 זיידן, כ"ק מרן מהר"י ז"ע. אמאהאל ביים טיילן שיריים
 האט אים מרן מהר"י ז"ע, אלס א צייכן פון לעבשאפט,
 געגעבן א פולע האנט מיט שיריים, אבער זיין טאטע מרן
 מהר"ד ז"ע, האט אים געוואונקן אז ער דארף נישט
 אלעס עסן. האט מרן מהר"י ז"ע געזאגט פאר'ן טאטן: "דו
 דארפסט אים גארנישט זאגן, ער ווייסט אליין וויאזוי א
 איד דארף עסן". (מפי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - כ"א מ"א תשל"א)

הולדתו: כ"ק מרן רבי אהרן (מהר"א) מבעלזא, איז געבוירן געווארן אין חודש אלול אין יאהר תר"מ אין די שטאט בעלזא, צו זיין פאטער כ"ק מרן רבי ישכר דוב (מהרי"ד) מבעלזא און זיין מוטער מרת בתיה רוחמה בת רבי ישעי' משולם זושא טווערסקי מטשערנאביל, בן הרה"ק רבי אהרן פון טשערנאביל. זכר צדיקים לברכה.

ה'איש מקדש: מרת מלכה בת דודו רבי שמואל דוד רוקח מסקאהל, בן כ"ק מרן רבי יהושע (מהר"י) מבעלזא וחתן ה"צמח צדיק" מוויזניץ. אין ארץ ישראל האט מרן זי"ע חתונה געהאט מיט הרבנית חנה בת רבי יחיאל חיים לאבין ממאקאווא נכד ה"עטרת צבי" מזידיטשוב. זכר צדיקים לברכה.

תולדותיו: מזו"ר, (1) הרה"ק רבי משה, (2) הרה"ק רבי ישראל, (3) הרה"ק רבי יהודא זינדל, (4) אברהם יהושע העשיל (נפטר בילדותו), (5) אלעזר מנחם נחום (נפטר בילדותו), (6) מרת רבקה מרים אשת רבי שמואל

פרענקל דיין בעעלזא. 7) מרת איידל אשת רבי משולם ישעי' זושא טווערסקי (בן הרה"ק רבי פנחס מאוסטיסלא). 8) מרת מירל אשת רבי משה אליקים בריעה ז"ק. 9) מרת שרה ברכה אשת רבי ישראל רוזנפעלד אב"ד קאמינקא. זכר צדיקים לברכה.

תורתו: ספר מהר"א. "לקט אמרי קודש". הבינה והברכה.

על כסא ממלכתו: בעלזא, נאך די פטירה פון זיין טאטע בשנת תרפ"ז.

פטירתו: מוצש"ק פ' עקב, כ"א מנחם אב תשי"ז, ומנו"כ בהר המנוחות ירושלים עיה"ק.

רעבעצין: "ער וועט וואקסן גרויס, גרויס, גרויס, אז קיינער וועט אים
נישט קענען פארשטיין און באגרייפן!!"

• **יסורים של אהבה פאר כלל ישראל**

וועגן דעם נאמען **אהרן** האט כ"ק מרן אדמו"ר מבבלעז
שליט"א ביי א געלעגנהייט דערהייטל: ס'איז דאך באוואוסט, און
ס'איז מקובל, אז דער הייליגער רבי ר' אלימלך פון לזענסק זי"ע
נעכטלי"א האט געפייניגט זיין הייליג'ן קערפער, און ער האט געפאסט
משבת לשבת טעג און נעכט, איין און צוואנציג יאהר. צדיקים
האבן געזאגט, דאס זיבן יאהר האט ער געפאסט וועגן זיך, זיבן
יאהר פאר די גאנצע וועלט, און נאך זיבן יאהר פאר אלע דורות
ביז משיח וועט קומען. די דאזיגע און זעלבע בחינה איז געווען,
אויך ביים הייליג'ן פעטער כ"ק מרן מהר"א זי"ע. געווען איז דאס
אין מונקאטש, אין די יאהרן פון די ערשטע וועלט'ס קריג, און מרן
זי"ע איז ארעסטירט געווארן דורך די ערשאפט צולייב א מסייה
פון אינשי דלא מעלי, צוזאמען מיט נאך תלמידי חכמים, וואס זענען
נישט געווען קיין בירגער פונעם לאנד. ווען מרן זי"ע איז מיט'ן
באשעפער'ס הילף באפרייט געווארן פון ארעסט, איז ער געגאנגען
צוזאמען מיט די באפרייטע אידן צו זיין גרויסן פאטער מרן מהר"ד
זי"ע נעמען שלום. ווען מרן זי"ע האט גענומען שלום פון זיין
הייליגן פאטער, האט אים דער פאטער אזוי געזאגט: "ווען דו ביזט
געבוירן געווארן, האב איך זיך באראטן מיט מיין פאטער (כ"ק מרן
מהר"א זי"ע), וועלכ'ן נאמען דיר צו געבן, און איך האב געטראכט
דיך צו רופן 'אהרן', אויפן נאמען פון דיין גרויסן זיידן רבי אהרן
טשערנאבלער זי"ע. אבער מיין טאטע האט מיר געהייסן דיר א
נאמען געבן 'אהרן', אויפ'ן נאמען פון "רבי אהרן הגדול מקארלין"
זי"ע, ווייל ווי באוואוסט, האט רבי אהרן הגדול פון קארלין געליטן
~~~~~

- ክር ቅርይቅ -

• **א הייליג קינד** •

• א נשמה פון פינף הונדערט יאהר

"טרם אצרך בבטן ידעתך" (ירמ' אה:),—"איידער איך האב זיך באשאפן, האב איך זיך געקענט". דער פסוק קען געזאגט ווערן אויף דעם צדיק הדור קודש הקדשים כ"ק מרן מהר"א ז"ע. יאהרן זענען אריבער, וואס זיין הייליגער פאטער מרן מהר"ד ז"ע איז נאכנישט געבענעטשט געווארן מיט קינדער. ווען די חשוב'ע רעבעצען הרבניות בת' רוחמה ע"ה האט זיך באקלאגט ביי איר שווער מרן מהר"י ז"ע אז אזויפוהל אידן ווערן געהאלפן מיט קינדער דורך זיינע תפילות, איז פארוואס קען ער נישט מתפלל זיין אויך פאר זיין אייגענעם זון?ן האט דער הייליגער שווער איר געענטפערט: "וואס קען איך העלפן, אז דיין מאן וויל אראפברענגן א הייליגע נשמה וואס איז שוין 500 יאהר נישט געווען אויף די וועלט.

• "ער וועט וואקסן גרויס, גרויס, גרויס..."

ווען כ"ק מרן מהר"א ז"ע איז געבוירן געווארן איז די שטוב אנגעפּוהלט געווארן מיט א הייליגע ליכטיגקייט. ווען דער זיידע, כ"ק מרן מהר"ז ז"ע איז געקומען זעהן דאס קינד, האט די רעבעצין זיך אנגערופן: "האטסט באמערקט די גרויסע און הייליגע ליכט וואס האט אנגעפּוהלט דאס הויז?" האט ער איר געענטפערט: "נישט אלעס וואס די אויגן זעהן דארף מען זאגן!" דער זיידע מרן מהר"ז ז"ע, איז געבליבן שטיין ביים וויגעלע טיפּ פארטראכט אין זיינע הייליגע געדאנקען. און זיך אנגערופן צו די

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א • כ"א מנחם אב תשי"ז

סגולות

• פארכטן דעם באשעפער...

ללכת בדרכיו וליראה אותו... (עקב ה':). אמאהל האט זיך איינער מזכיר געווען ביי מרן מהר"א זי"ע אז ער ליידט שטענדיג פון פארכט און שרעק. האט אים מרן זי"ע געזאגט: אז מ'פארכט דעם באשעפער, דארף מען פון עפעס אנדערש נישט פארכטן.

• פת שחרית פאר ציין ווייטאג...

ואכלת ושבעת וברכת... (עקב ה'): אמאהל האט זיך איינער מזכיר געווען ביי כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע אז ער ליידט אויף ציין ווייטאג. האט אים מרן זי"ע געזאגט אז ער זאל אכטונג געבן און עסן יעדן אינדערפרי פת שחרית. (בקדושתו של אהרן)

• מורא האבן נאר פונעם באשעפער...

פחדם ומוראם יתן ה'... (עקב יא:כה). אמאהל האט א פרוי געבעהטן פון הרה"ח רבי אברהם שווארץ ז"ל ער זאל מזכיר זיין ביי מרן מהר"א זי"ע, איר זוהן וואס ביינאכט כאפט אים אהן א פארכט און א שרעק, און ער קען נישט איינשלאפן. האט מרן זי"ע געהייסן, מ'זאל נעמען דאס קינד פאר'ן שלאפן נעבן די מזוזה, מ'דארף נישט האלטן דאס קינד אויף די הענט, ס'איז גענוג ער זאל שטיין ביים שוועל פון די טירה, און מ'זאל אים זאגן: אז יעך זאג, אז מ'דארף נישט מורא האבן פאר קיינעם נישט, נאר פאר'ן רבוננו של עולם אליין".

• מער נישט געהאט קאשמארן...

הגה"ח רבי דוד מאיר ווייס זצ"ל דער לעגענדארער 'בעל תפילה' אין בעלזא האט דערציילט, אז איינער פון זיינע קינדער פלעגט זיך ביינאכט אויפועקן פון קאשמארן. האט ער אים מזכיר געווען ביי מרן מהר"א זי"ע, און מרן זי"ע האט געהייסן: "מ'זאל יעדער נאכט אוועקשטעלן דאס קינד נעבן די מזוזה, אבער נישט אנגעהערן די מזוזה אליין. פון דעמאלט אהן האבן זיך אויפגעהערט די קאשמארן". כאטש ער פלעגט דאס טוען מיט זיינע קינדער אויך פון פריער, אבער אצינד נאכ'ן באקומען די סגולה פון מרן זי"ע, האבן זיך די קאשמארן אויפגעהערט.

• "א שטריימל - סגולה פאר גוטע קינדער"

הרה"ח רבי ישראל קליין ז"ל האט אין די ערשטע יאהרן נאך זיין חתונה נאכנישט געטראגן א שטריימל שבת ויו"ט. ביים אויפירן פון זיין שוואגער הרה"ח ר' שמעון יצחק רכניצר ז"ל, האט ער לכבוד די שמחה דעמאלט אנגעטוהן א שטריימל. ווען ער איז פרייטעג צונאכט'ס, נאכ'ן דאווענען, אדורך געגאנגען מרן מהר"א זי"ע צו זאגן "גוט שבת" האט דער גבאי הרה"ח ר' של' פויגל ז"ל געזאגט פאר מרן זי"ע "רבי ישראל האט אנגעטוהן א שטריימל". האט מרן זי"ע

ער האט געזינגן ביי "שלש סעודות" אויף "כי אשמרה". מוצאי שבת האט מרן מהר"י זי"ע געבעהטן דעם בעל מנגן א טובה ער זאל אויסלערנען דעם קליינעם אכט יעריגן אייניקל, אהר'לע, דעם שיינעם ניגון". דער בעל מנגן האט אזוי געטוען. ער האט גערופן צו זיך דעם קליינעם אהר'לע און זאגט איהם: "דיין זיידע האט געבעהטן צו זינגן דעם ניגון, קום, וועל איך דיר דאס אויסלערנען". דער בעל מנגן זינגט איבער דעם ניגון עטליכע מאל, ווען די גאנצע צייט שטייט אהר'לע ביים סטענדער און איז פארטייפט אין א ספר. דער בעל מנגן זעהט אז דאס אינגל מאכט זיך נישט וואסענדיג, האט ער געטראכט אז מן הסתם איז ער נישט אינטערעסירט אין דעם ניגון, אבער וויבאלד זיין זיידע האט דאס געבעהטן, האט ער ווייטער געזינגן. די גאנצע צייט איז דער זיידע געשטאנען אינעם צווייטן צימער און זיך צוגעהערט ווי דער בעל מנגן זינגט דעם ניגון. נאך א קורצע צייט איז ער אריינגעקומען אין צימער און פרעגט

דעם בעל מנגן: "נו, מיין אהר'לע קען שוין דעם ניגון? דער בעל מנגן ציהט מיט זיינע אקסלן, און רופט זיך אהן מיט פארדוס: "ווי אזוי קען איך אים אויסלערנען דעם ניגון, אויב ער שטייט און בלעטערט א גאנצע צייט אין א ספר? ס'אינטערעסירט אים גארנישט דעם ניגון!!" הערנדיג די ווערטער האט מרן מהר"י זי"ע געכאפט א ציטער, און רופט זיך אהן: "ווייסטו דען ווער מיין אהר'לע איז? מ'דארף שטארק זוכן צווישן טויזענטער נשמות צו טרעפן אזא הייליגע און ריינע נשמה. ער מיט זיין שווייגן און לערנען, האט גוט אויפגעכאפט דעם ניגון, הויך און הויך!"

• "הייליגע אויגן..."

אמאהל האט דער זיידע מרן מהר"י זי"ע געזאגט מוסר פאר זיינע אנדערע אייניקלעך: "אין ענינים פון עסן (ווי אזוי א איד דארף עסן) און אין ענינים פון 'שמירת העינים' (היטן אויף די אויגן און נישט קוקן ווי מ'דארף נישט) דארפט איהר זיך אפלערנען פון אהר'לע! און! און! טאקע אזוי, פון קליינעווייז אהן פלעגט איז ער

פיל יסורים פאר 'כלל ישראל'. און דו", האט מרן מהר"י זי"ע געזאגט, "מיט דעם וואס דו האסט אצינד געליטן יסורים, האסטו א טובה געטוען פאר אסאך אידן..." און כ"ק אדמו"ר שליט"א האט אויסגעפיהרט, "אויב מיט די יסורים וואס דער פעטער זי"ע האט דעמאלט געליטן, האט ער שוין א טובה געטוען פאר אסאך אידן, על אחת כמה וכמה, די פיהלע יסורים זיינע, וואס ער האט געליטן ביז זיין הסתלקות, האט ער דאך געוויס געליטן פאר גאנץ כלל ישראל עד ביאת משיח צדקנו..."

• א וואונדערליכע זאך!

ווי באוואוסט פלעגן פיהל גדולי ישראל קומען צו מרן מהר"י מבעלזא זי"ע זיך דורכשמועסן אין פארשידענע וויכטיגע כלל ענינים וואס זענען געשטאנען אויף'ן טאג ארדענונג. אמאהל ווען דער שניאווער רב זי"ע איז געווען אלס גאסט ביי מרן מהר"י זי"ע האט זיך מרן זי"ע אנגערופען צום גאסט: "קומט, וועל איך איך ווייזן א וואונדערליכע זאך!" זיי זענען ביידע אריין אינעם צימער ווי דער קליינער אייניקל אהר'לע איז געשלאפן, און מרן מהר"י זי"ע זאגט פאר'ן גאסט: "באטראכט נאר גוט דעם פיצל קינד, וואס איז נאך נישט אלט א יאהר, און זעהט ווי אזוי ער שלאפט, מיט וואס פאר א קדושה און טהרה".

ווי איבעראשט איז דער שניאווער רב געווארן, ווען ער האט באמערקט ווי א פליג האט זיך פונקט געשטעלט אויף'ן קעפל פונעם קינד. און דאס קינד האט אראפ געצויגן די ארבל פון זיין העמדל און באדעקט זיין הענטעלע און אזוי ארום פארטריבן די פליג פון קאפ, נישט וועלנדיג אומריין מאכן זיינע הייליגע הענט מיט אנגריהן זיין קאפ. באלד האט זיך דער זיידע זי"ע אנגערופן: "איר האט יעצט באטראכט בלויז זיינע הייליגע הענט און הייליגע פנים. אבער זיינע הייליגע אויגן קען נאר פארשטיין איינער וואס איז אין א גאר הויכע מדריגה. ווייל זיי זענען געוואלדיג הייליג."

• א לעבעדיגע ספר תורה

אמאהל אלץ קליין קינד, האט אויסגעבראכן א פייער אין בית המדרש. דער טומל און שרעק איז געווען זייער גרויס. דער עולם האט געציטערט נישט אויף זייערע קערפער, נאר אויף די אלע ספרי תורות, תפילין און הייליגע ספרים וואס זענען דארט געליגן. אין די צייט וואס אלע זענען געלאפן צעטומעלט און פארארגט צו ראטעווען וואס מ'קען נאר, האבן זיי פארגעסן פון דעם קליינעם אהר'לע. פלוצלינג דערזעהט מען ווי פון צווישן די פלאמען לויפט ארויס זיין זיידע מרן מהר"י זי"ע האלטנדיג דעם אייניקל אויף זיינע הענט, און רופט זיך אהן: "אויך איך האב געראטעוועט פונעם פייער א לעבעדיגע ספר תורה וואס וועט אויפלעבן טויזענטער און טויזענטער אידן צו דינען דעם באשעפער און לערנען זיין תורה!!"

• אזא הייליגע און ריינע נשמה...

אמאהל איז געקומען קיין בעלזא אויף שבת א שיינער "בעל מנגן", וואס האט מהנה געווען דעם עולם דעם גאנצן שבת מיט זיינע שיינע און ווארימע ניגונים. כ"ק מרן מהר"י זי"ע האט שטארק געשעצט די ניגונים, און בעיקר דעם ניגון וואס

«««««

הַמִּלְיוֹן הַחֲמִישִׁי עָלָם יִצְחָק מִבֵּית שֵׁשׁ הָרַמְזִים בְּחֵן קוֹלָהּ מִבֵּית הַיְשׁוּלִים...

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א • כ"א מנחם אב תשי"ז

<<<<

אלעמאהל געגאנגען מיט זיין קאפ אראפ געבויגן און נישט ארויס געקוקט פון זיינע פיהר אמות אין זיינע עלטערע יאהרן, וואוינענדיג אין תל אביב, ווען מרן זי"ע האט געליטן אויף די אויגן, האט אים אן אויגן דאקטאר אונטערזוכט זיינע הייליגע אויגן, און אים געבעהטן אז ער זאל אויפהייבן די אויגן און ארויסקוקן פונעם פענסטער צו זעהן ווי פייגל פליעהן, וועט ער קענען בעסער מאכן די אונטערזיכונג. האט אים מרן זי"ע געזאגט: "איך האב אין מיין לעבן נאך נישט געזעהן א פויגל..."

• נישט געזעהן א פויגל

אמאהל האט דער זיידע זי"ע געזאגט מוסר פאר זיינע אנדערע אייניקלעך: "אין עניני 'אכילה' און 'שמירת העינים' דארפט איר זיך אפערענען פון אהרל'! און טאקע אזוי, פון קליינזייט אהן פלעגט ער אלעמאהל גיין מיט זיין קאפ אראפגעבויגן און נישט ארויסגעקוקט פון זיינע ד' אמות. אין זיינע עלטערע יאהרן, ווען ער האט געליטן אויף די אויגן, און א אויגן דאקטאר האט געוואלט אונטערזוכן זיינע אויגן, האט דער דאקטאר געבעהטן אז ער זאל ארויסקוקן און זעהן די פייגלעך, אזוי וועט ער קענען גוט באקוקן די אויגן. האט אים מרן זי"ע געזאגט: "איך האב אין מיין לעבן נאך נישט געזעהן א פויגל!!"

*

נאכדעם וואס זיין מאמע **רחמתי בת' רחמה** ע"ה איז נפטר געווארן, האט אים זיין זיידע מרן מהר"י זי"ע גענומען אונטער זיין שוץ. אזוי האט ער אנגעהויבן צו שעפן פון אים פוהלע הויפענס קדושה און טהרה ווי א תלמיד פון א רבי.

• בין אב לבנו •

• די גרויסע אהבה און שעצונג

דאס ליעבשאפט און שעצונג פון פאטער כ"ק מרן מהר"ד זי"ע צו זיין זון כ"ק מרן זי"ע איז געווען גאר שטארק. אמאהל ווען מרן מהר"ד זי"ע איז געזיצן אין זיין צימער און ארום אים זענען געשטאנען זיינע נאהנטע מענטשן, האט ער זיך אנגערופן: איר ווייסט גארנישט ווער מיין זון רבי אהרן איז! ווען ער וואלט געלעבט פאר 500 יאהר צוריק, וואלט ער אויך דעמאלט גערעכענט געווען צווישן די גרעסטע צדיקים פונעם דור! אויך האט מרן מהר"ד זי"ע אמאהל געזאגט אויף מרן זי"ע: זיינע אויגן זענען ממש ווי ברילאנטן, זיין מויל ווי פערל, און זיין גאנצער גוף איז ממש קודש קדשים!

• א גרעסערע טאטע

אמאהל ווען מרן מהר"ד זי"ע איז צוריק געקומען פון מאריבאד און מרן מהר"א זי"ע איז נאך דארט געבליבן, אויפ'ן באפעהל פונעם פאטער, און הרה"ק רבי משה'לע איז געקומען נעמען של' פונעם זיידן מרן מהר"ד זי"ע, האט אים דער זיידע געזאגט: "פארוואס פרעגסטו נישט אויף דיין טאטע? דו וועלט זאגט אז דו האסט א גרעסערע טאט'ן ווי דיין טאטע האט..."

• א הייליגע און ריינע נשמה

די טויזענטער חסידים וואס פלעגן קומען צו פאהרן קיין בעלזא צו מרן מהר"ד זי"ע האבן מיט גרויס וואונדער צוגעקוקט צו די הייליגע עבודה פון מרן זי"ע וואס איז געווען אינגאנצן אויסגעטוען פון אלע גשמיות'דיגע ענינים. ער האט כמעט נישט געגעסן און נישט געשלאפן, נאר בייטאג און ביינאכט געלערנט אהן אויפהער. זיין פאטער זי"ע פלעגט זיך אויסדרוקען "איך וואונדער זיך זייער שטארק, מיט וואס איך האב זוכה געווען אז דער רבונ' של עולם האט מיר געגעבן אזא הייליגער זון וואס האט אזא הייליגע און ריינע נשמה!

• תורה לשמה

אמאהל האט זיך מרן מהר"ד זי"ע באראהטן וועגן א געוויסער ענין, מיט זיינע זון און איידעמער. און ער זיך אנגערופן "איך האב זיך דורכגעשמועסט מיט מיין גאון: [דער צווייטער

מרן זי"ע אין די שטאט טאטרוב אויף אמרה

איידעם הגה"ק רבי פניאלע דער אוסטילא רב זצוק"ל] און ער האט מיר געענטפערט א תשובה ווי א גאון. דערנאך האב איך זיך דורכגעשמועסט מיט מיין למדן, [זיין איידים הגה"ק רבי יצחק נחום, דער ראווא רב זצוק"ל], און ער האט מיר געענטפערט א תשובה ווי א למדן. דערנאך האב איך געפרעגט מיין זון הרה"ק רבי אהרן, און ער האט מיר געענטפערט א תשובה אזוי ווי איידען וואס לערנט תורה לשמה!

• אזא 'בטלן' ווי דער "חזוה" מלובלין

נאך זיין חתונה האט מרן מהר"א זי"ע געוואוינט א ביי זיין שווער הרה"ק רבי שמואל מסקוהל. דער שווער וואסנדיג וואס פאר אן אוצר ער האט אריינגעכאפט האט אויף אים געהיטן און געזאגט פאר זיין וואוילזיין און פאר אלע געברויכן, מרן זי"ע האט זייער ווייניג געגעסן און דעריבער איז ער געווען שוואך און אויסגעדראט. ווען דער שווער האט געזעהן אז ער עסט נישט און ס'קען אים שאדן פאר'ן געזונט האט ער זיך ביי אים געבעהטן ער זאל מער עסן, אבער מרן זי"ע האט זיך פֿעסט געהאלטן און נישט געוואלט ענדערן זיין סדר אין עבודת ה', און ווי מרן זי"ע פלעגט זיך אויסדרוקן אז דער זיידע מרן מהר"י זי"ע האט אים אנגעזאגט אז ביי עבודת ה', זאל ער נאכגיין זיין הארץ און קיינעם נישט פרעגן. ווען דער שווער האט געזעהן אז ער קען גארנישט פועל'ן האט

ער אים צוגעזאגט אז ער וועט פאר אים ספעציעל ווארעמען די מקוה וואס אין יענע טעג איז געווען זייער שווער צו ווארעמען. נאך א שטיק צייט איז מרן זי"ע אריבער וואוינען קיין בעלזא נעבן זיין טאטע מרן מהר"ד זי"ע, זאגנדיג אז זיין שווער איז א קפדן און ער האט צוליעב דעם מניעות אין זיין עבודת ה'.

אמאהל איז זיין שווער הרה"ק רבי שמואל געקומען קיין בעלזא און אויפ'ן וועג צוריק האט אים מרן זי"ע באגלייט צום באהן הויף, צוזאמען מיט נאך אנדערע אידן. בשעת'ן ווארטן אויפ'ן באהן הויף האט זיין שווער באמערקט ווי מרן זי"ע שטייט אויסגעדרייט צו די וואנט, צוליעב זיין שמירת עינים. האט אים זיין שווער געזאגט ברבים: "ווען איך וואלט געהאט אזעלכע לעכטיגע אויגן ווי דו וואלט איך בכלל נישט מורא געהאט צו קוקן".

אמאהל איז זיין שווער געקומען קיין בעלזא, און מרן מהר"א זי"ע איז צוליעב א סיבה אים נישט ארויס געקומען מקבל פנים זיין. ווען דער שווער איז אריינגעגאנגען צו מרן מהר"ד זי"ע צו נעמען של', האט מרן מהר"ד זי"ע פראבירט צו פארענטפערן זיין זון, מרן מהר"א זי"ע פארוואס ער האט אים נישט מקבל פנים געווען, אבער נאך איידער מרן מהר"ד זי"ע האט געוואלט עפעס זאגן, האט זיך דער שווער אנגערופן "יא איך ווייס אז ער איז א בטלן". האט אים מרן מהר"ד זי"ע געענטפערט אזוי: מ'דערציילט אז דער רבי ר' בער פון מעזריטש זי"ע האט געדאוונט ביחידות אין זיין צימער און ביי "אין כאלוקינו", זענען אריין א מנין אין זיין צימער, און ער אליין האט געזאגט ווער ס'קען און ווער ס'קען נישט אריינקומען און דערנאך האט מען געזאגט א קדיש דרבנן. ווען דער "חזוה" פון לובלין זי"ע איז געקומען דאס ערשטע מאל צום מגיד זי"ע איז ער אויך אריינגעגאנגען ביי "אין כאלוקינו" אין צימער. אבער דער מגיד האט געהייסן ער זאל ארויסגיין ווייל ער איז א "בטלן". אבער דער חזוה האט זיך פארעקש'נט און ער איז נישט אריינגעגאנגען. ווען דער מגיד האט אנגעהויבן זאגן קדיש "אין כאלוקינו" האט דער הייליגער "חזוה" גע'חלש'ט. ס'איז געווארן א גרויסער רעש ביז מ'האט דעם "חזוה" דערמינטערט. האט זיך דער מגיד אנגערופן "איך האב דאך אייך געזאגט אז ער איז א בטלן, ווייל ווען איך זאג "אין כאלוקינו", עפענען זיך די זיבן הימלן, און מ'זעהט באשיינענדיק אז "אין כאלוקינו", און דער אינגערמאן איז דער אייניגער וואס האט זוכה געווען דאס צו זעהן, און ער האט דאס נישט געקענט צוהערן, דעריבער האט ער גע'חלש'ט". און מרן מהר"ד זי"ע האט פארענדיגט און געזאגט: "אויך מיין זון רבי אהרן איז אזא בטלן..."

• מנהיג הדור •

• דאס ערשטע יאהר פון די נשיאות

אין חודש אלול שנת תשפ"ז דאס ערשטע יאהר פון די נשיאות פון מרן מהר"א זי"ע האט זיך מרן זי"ע פארשלאסן אין זיין שטוב מערסטע שעות פון טאג און קיינער, פון די וואס זענען געקומען צופאהרן אויף די ימי נוראים, האבן כמעט נישט געקענט

<<<<

החזון הזהו עמי יאמר אלוקים... על הר ציון על כל מבשרת ציון הרימו כפא קולך מבשרת ירושלים...

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א • כ"א מנחם אב תשי"ז

««««

אפגעבן א קוויטל, און אזוי האט זיך דאס געצויגן אויך גאנץ אנהייב חודש תשרי פון שנת תרפ"ח. דער ראש השנה איז שוין אריבער, אויך עשרת ימי תשובה און מ'האלט שוין מוצאי יום הכיפורים און בלויז איינצעלענע אידן האבן געקענט אפגעבן זייערע קוויטלעך. דער מצב איז געווארן גאר שווער הן צוליב די פיהלע געסט וואס האבן געווארט אריינגעצויגן אפגעבן א קוויטל און די גבאים האבן נישט געוואוסט וויאזוי זיך אן עצה צו געבן, און אויך צוליב'ן מצב אין בעלזער הויף, וואס דער מצב הפרנסה איז געווען זייער ענג ווייל מ'קען נישט אפגעבן א קוויטל, ווען מערסטע פונעם רב'ס שטוב האט זיך געשפייזט פון די געלט וואס די חסידים האבן געברענגט. אויך יום כיפור איז דעמאלט געקומען חסידים היסחן רבי צבי הערש שניאזעלער ז"ל פון די שטאט סאטמער, אן אייניקל פון מרן מהר"ש זי"ע און פונעם שניאזעלער רב (ר' צבי הערש איז געווען א זון פון הרה"ק רבי ארי' לייבוש הלברשטאם פון טארנא א זון פונעם שניאזעלער רב, דער 'דברי יחזקאל') און א מקורב נאך ביי כ"ק מרן מהר"ד זי"ע. קומענדיג קיין בעלזא האט אים די רעבעצין חיה דבורה ע"ה די אלמנה פון מרן מהר"ד זי"ע געבעהטן אז ער מוחל זיין און אריינגיין צו מרן מהר"א זי"ע און ביי אים פועל'ן ער זאל וועלן נעמען קוויטלעך ביים עולם. מוצאי יום כיפור איז רבי צבי הערש צוגעגאנגען צו מרן זי"ע און געבעהטן אז ער וויל עפעס רעדן מיט אים אן ענין ביחידות. האט מרן זי"ע געבעהטן יעדער זאל פארלאזן דעם צימער, ווען ס'זענען געבליבן אין שטוב די גבאים און משמשים האט רבי צבי הערש געבעהטן פון מרן זי"ע אז ער זאל זיי אויך הייסן ארויסגיין פון צימער, האט אים מרן זי"ע צוליב געטוען און געהייסן יעדער זאל ארויס גיין פונעם צימער, און אלע זענען ארויס. ווען רבי צבי הערש איז געבליבן אין צימער אליין מיט מרן זי"ע האט ער געזאגט פאר מרן זי"ע: פאר א יאהר שנת תרפ"ז בין איך געווען אין בעלזא אויך יום הקדוש און ווען איך בין אריין צו אייער טאטן [מרן מהר"ד זי"ע] האט ער מיר געזאגט אזוי: "מיינן זעהן רבי אהרן'ו האט א הייליגע נשמה", אויב אזוי, האט ר' צבי הערש, געזאגט פאר מרן מהר"א זי"ע, פארוואס האט מיר אייער טאטע דאס געזאגט, אויב נישט אז איך זאל וויסן אז דער רבי דארף זיין דער ממשיך דרכו פון זיין טאטע, און דא הער איך אז דער רבי נעמט נישט קיין קוויטלעך שוין א לענגערע צייט. מרן זי"ע האט מקבל געווען זיינע רייד און געהייסן מ'זאל עפענען די טיהר און מ'זאל אריינלאזן די פיהלע חסידים מיט קוויטלעך און במשך עטליכע שעה האט מרן זי"ע גענומען קוויטלעך ביים עולם. (נרשום ע"י הרה"ח רבי אהרן ווינד הי"ו ששטע מפי הרה"ח ר' משה חיים גליק ע"ה ששטע מעצמו מפי בעל העובדא)

• האבן מיר א רבי אין בעלזא?

ווען כ"ק מרן מהר"ד זי"ע איז נפטר געווארן, זענען עטליכע אנגעזעהענע רוזשניער חסידים אריין צום טארנאפאלא רב זצ"ל זאגנדיג: "עצט ווען דער בעלזער רב איז מער נישטא, איז נישטא קיין רבי אין בעלזא, איז נישטא קיין ברירה נאר צו פארהן צו אונזער רבי". אבער דער טארנאפאלא רב האט

זיי געענטפערט: "איך וועל איך דערציילן עפעס וואס איך אליין האב בייגעוואוינט, דערנאך וועט איר מיר זאגן צו ס'איז דא אין בעלזא א רבי אדער נישט. אמאהל האט מרן מהר"ד זי"ע געשריבן צו מיר וועגן א געוויסער זאך וואס געהערט צו כלל ישראל, און מיך געבעהטן אז איך זאל וויכטיג פארהן קיין ווארשא, צו שתדלן ביי די רעגירונג דערוועגן. אויך האט ער מיך געבעהטן, אז איידער איך פארהן קיין ווארשא זאל איך פריער קומען קיין בעלזא זיך אדורכצושמועסן וועגן דעם ענין. איך האב באלד אזוי געטוען, און געקומען צו פארהן קיין בעלזא. מרן זי"ע האט מיר איבערגעגעבן אלע איינצעלעייטן, און ווי אזוי צו האנדלן אין די זאך, און וואס איך דארף טוען אין ווארשא. צום ענדע האט מיר מרן זי"ע געבעהטן אז איידער איך פארהן, זאל איך אויך אריינגיין צו זיין זון, מרן מהר"א זי"ע איבערצושמועסן נאכאמאל מיט אים די זאך. איך בין צוריק צו מיין אכסניא צוגעגרייט מיין רענצל צו פארהן, און דערנאך בין איך אריבער צום זון רבי אהרן, כדי איבערצושמועסן מיט אים

מרן זי"ע אין מארינבאד מיט די גבאים

וועגן די רייע קיין ווארשא, ווי זיין טאטע האט מיר געזאגט. רבי אהרן האב איך נישט געטראפן אין זיין צימער, מ'האט מיר געזאגט אז ער געפינט זיך ביי זיין טאטע אין צימער. בין איך אריין צום טאטן אין צימער, האב איך געזעהן ווי מרן מהר"ד זי"ע זיצט און דערציילט ווערטלעך, און אלע שטייען ארום און שמייכלן. אבער רבי אהרן איז געשטאנען באהאלטן רון פארשטעקט אונטערן אויוון פוהל מיט הכנה, מ'זאל אים נישט באמערקן און געציטערט פון שרעק. בין איך צוגעגאנגען צו אים און דערציילט אז איך זוך אים, ווייל מיר דארפן עפעס איבערשמועסן, און אז זיין טאטע האט מיך געשיקט צו אים. ער האט מיך נישט געלאזט אויספיהרן מיינע רייד, נאר מיך אנגעכאפט ביים האנט און ארויס געפיהרט אינדורסן פון צימער זאגנדיג: "טארנאפאלא רב, דער טאטע רעדט יעצט דברים העומדים ברומו של עולם, ווי קען מען אוועקגיין פון אזא שמועס?" און רבי אהרן האט מיך איבערגעלאזט און צוריק אריין צו זיין טאטע אין צימער. הערנדיג וואס ער האט געזאגט האב איך אויך געוואלט הערן די הויכע געוואלדיגע זאכן. בין איך צוגעגאנגען נאענט צו מרן זי"ע, אבער איך האב נישט פארשטאנען מער ווי אן איינפאכער שיחת חולין פון א תלמיד חכם. "פרעג איך אייך", האט טארנאפאלא רב אויסגעפיהרט "אויב איך און אלע מענטשן ארום האבן נאר געהערט ווערטלעך, און ער האט געהערט און באשטימט

««««

• סגולות •

«« אויפגעהויבן זיינע הייליגע אויגן און געקוקט אויף רבי ישראל, און מיט א שמייכל און א צופרידענהייט געזאגט: "דער טאטע ז"ל [מרן מהר"ד זי"ע] פלעגט זאגן אז גיין אנגעטוהן מיט א שטריימל אין שבת איז א סגולה פאר גוטע קינדער".

• "א שטריימל, איז א סגולה אויף גוטע קינדער"

הרה"ח רבי יעקב אהרן גרויז ז"ל, איז ביי זיין שבת אויפגעהוירן, פרייטאג צו נאכט'ס, נאך'ן דאווענען, אדורך געגאנגען אין די רייע צו זאגן "גוט שבת" פאר מרן מהר"א זי"ע. האט דער גבאי רבי של' פויגל ז"ל, געזאגט פאר מרן זי"ע אז דער חתן איז א שוואגער פון הרה"ח ר' שלום גראסבערג ז"ל, [ביים וועמען מרן זי"ע איז איינגעשטאנען אין די "מושב הגרמנית" געגענט, דאס ערשטע מאהל ווען ער איז געקומען קיין ירושלים]. מרן זי"ע האט אויפגעהויבן זיינע הייליגע אויגן און אנגעקוקט דעם חתן, און געזעהן אז ער גייט אנגעטוהן מיט א שטריימל. האט ער זיך אויסגעדריקט מיט א צופרידענע קענטעניס "הא, א שטריימל! א שטריימל איז א סגולה אויף גוטע קינדער!"

• א שטריימעל - מסוגל אויף גוטע קינדער

האדמו"ר רבי מאיר מקאלאווי זצ"ל ב.פ. האט דערציילט וואס ער האט געהערט מפי גיסו האדמו"ר מנאראל שליט"א בני ברק. ווען ער איז געווען אלס בחור אין ארץ ישראל האט אים רבי נפתלי פערלוב ז"ל, שוואגער פון מרן מהר"א זי"ע געבעהטן אזוי ווי ער וויל גיין אנגעטוהן מיט א שטריימל, אבער א שטריימל האט געקאסט א הון רב, איז ווען ער פארהט אהיים, צי ער קען בעהטן פונעם קאלאווער רבי האדמו"ר רבי משה רוקח זצ"ל, אז ער דארף האבן א שטריימל. ווען האדמו"ר מנאראל שליט"א איז אהיים געקומען אויף פסח, האט ער ביי די מצות באקן געטראפן דעם קאלאווער רבי (ער איז דעמאלט נאכנישט געווען אן איידעם ביי אים) האט ער איבער געגעבן וואס ר' נפתלי האט געבעהטן האט דער קאלאווער רבי געזאגט אדרבה א קרוב וויל גיין א שטריימל איך וועל זעהן וואס איך קען טוען. שפעטער ווען דער קאלאווער רבי, האטחנהו געמאכט זיין עלטסטע טאכטער מיט הרה"צ רבי מיכל ראטענבורג מקאסאן זצ"ל האט קאלאווער רבי געמאכט א שטריימל פאר זיך און אויך איינצן געהאט צו באשטעלן א שטריימעל פאר זיין קרוב ר' נפתלי פערלוב. יענעם ימים נוראים איז געפארהן א קבוצה חסידים לחסות בצילו פון מרן מהר"א זי"ע, און אין די קבוצה איז אויך געפארן האדמו"ר רבי חיים מאיר יחיאל שפירא ז"ל, דער נאראלער רב, און אויך הרה"ח ר' אפרים קליין ז"ל וואס האט געוואוינט אין קרונהייטס און ער פלעגט דאווענען פרייטאג צונאכטס אין ביהמ"ד פון

««««

ה'תשפ"ה י"א יאנואר - י"א יאנואר - י"א יאנואר - י"א יאנואר - י"א יאנואר - י"א יאנואר - י"א יאנואר - י"א יאנואר - י"א יאנואר - י"א יאנואר

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א • כ"א מנחם אב תשי"ז

»»»»

אז דאס זענען דברים העומדים ברומו של עולם, האבן מיר א רבי אין בעלזא אדער נישט..?

פועל ישועות

• זרבים השיב מעוון •

הגה"צ רבי משה יאיר וויינשטאק זצ"ל מחכמי ומקובלי ירושלים האט דערציילט פונעם בעל המעשה: א אינגערמאן א בעלזער חסיד איז ל"ע קראנק געווארן מיט א שווערע לונגען ענצינדונג און ער איז געליגן אין בילנסון שפיטאל אין פתח תקוה, און ס'האט אים באהאנדלט א פראפעסאר פון די לונגען אפטיילונג א בעל שם אין עניני רפואה, וואס טראץ וואס ער האט געשטאמט פון א מיוחס'דיגע און א חשובע משפחה איז ער אבער געווען ווייט פון אידישקייט, פון די וואס השוכחים עיקר שבת אזוי ווי מרן זי"ע פלעגט זיי אנרופן. דער פראפעסאר האט גרונטליך אונטערזוכט דעם אינגערמאן און באשטעטיגט אויף זיכער אז ער האט וואסער אין די לונגען און ער געפונט זיך אין א גרויסע סכנה, אז די וואסער זאל חלילה נישט אנקומען צום הארץ פון וואס מ'קען חלילה נישט בלייבן לעבן. די משפחה איז געווען פארלוירן און נישט געוואוסט וואס ווייטער צו טוען צו קענען ראטעווען דאס לעבן פון דעם אינגערמאן.

די מאמע פון דעם אינגערמאן א טאכטער פון איינער פון די חשובי חסידים בעלזא וואס האט נאך זוכה געווען צו זיין א גבאי ביי מרן מהר"ד זי"ע, הערנדיגע די דראמאטישע רייד פונעם פראפעסאר און זיין נישט גוטע דיאגנאזע איז שנעל געגאנגען צו מרן זי"ע מזכיר זיין איר זוהן און אויסבעהטן פאר אים א רפואה שלמה. קומענדיג צום שטוב פון מרן זי"ע האט מען איר געזאגט אז מ'קען אצינד נישט אריינגיין מיט א קוויטל אבער זייענדיג פארביטערט האט זי אנגעהויבן קלאפן אויף די טיהר שרייענדיג אז זי איז די טאכטער פון יענעם גבאי און מרן זי"ע האט אריינגעהערט דאס געשריי און געהייסן אז מ'זאל איר גלייך אריינלאזן אין צימער. ווען מרן זי"ע האט געהערט וואס זי זאגט האט ער אראפגעלייגט זיין קאפ צווישן די הענט און מיט א פעסטקייט געזאגט: ער האט נישט קיין וואסער אין די לונגען. גייט צוריק אין שפיטאל און בעהט דעם פראפעסאר ער זאל נאכאמאל מאכן א צילום (עקסרעי) אויף די לונגען און נאך פאר שבעות, (וואס איז דעמאלט געווען), וועט ער אהיים קומען פון שפיטאל. הערנדיג די קלאהרע רייד פון מרן זי"ע איז די פרוי שנעל צוריק געגאנגען אין שפיטאל און איבערגעגעבן פאר'ן פראפעסאר וואס מרן זי"ע האט געזאגט. אין אנהייב האט זיך דער פראפעסאר אויסגעלאכט און זיך נישט געמאכט וויסנדיג, זאגנדיג אז ער האט שוין פעסטגעשטעלט אז די לונגען זענען פוהל מיט וואסער, און ער האט נישט קיין ספק אין דעם. אבער ווען די פרוי האט זיך פאר'עקשנט אז אויב דער רבי האט אזוי געהייסן דארף ער אזוי טוען, האט ער איר געפאלגט און ווי איבעראשט איז דער פראפעסאר געווארן ווען נאכ'ן מאכ'ן נאכאמאל דעם צילום האט ער נישט געזעהן א זכר פון וואסער אין די לונגען, א זאך וואס ער האט מיט זיינע אייגענע אויגן

געזעהן מיט א טאג פריער. דער פראפעסאר איז געווען שאקירט און זיך אנגערופן מיט וואונדער: איך האב שוין געזעהן אסאך רבי'ס אבער דער רבי איז א מלאך! שוין צוויי און פערציג יאהר וואס איך בין א ספעציעליסט אין דעם געביט און אזא זאך האט נאך ביי מיר נישט פאסירט.

ווען דער פראפעסאר האט זיך אביסל בארוהאיגט האט ער געבעהטן אז ער וויל פערזענליך זעהן מרן זי"ע און אים קענען לערנען. געזאגט און געטוען איז ער געפאהרן צו מרן זי"ע, און ווי נאר ער איז אריינגעקומען צו מרן זי"ע איז צימער און אויסגעשטרעקט זיין האנט צו געבן שלום, האט אים מרן זי"ע נישט געוואלט געבן די האנט ביז ער זאגט אים נישט צו אז ער וועט אויפהערן רייכערן שבת און אנהייבן לייגן תפילין יעדער טאג. דער פראפעסאר, זייענדיג איבעראשט פון די געשעהניש אין די לעצטע פאר טעג, איז ווי געווארן א 'חסיד', און ער האט באלד מסכים געווען און זיך פארגענומען אז ער וועט אלעס אויספאלגן, און נאר דעמאלט האט מרן זי"ע אויסגעשטרעקט זיין הייליגע

מרן מהר"א זי"ע אין די שטאט דראהביטש

האנט און אים געוואונטשן ברכה והצלחה. דער פראפעסאר האט געפאלגט און טאקע געטוישט זיין לעבנס שטייגער און אויך אנגטוהן א קאפיל אויפ'ן קאפ און זיך נישט געשעהמט פון די אנדערע דאקטורים אין שפיטאל וואס האבן חזק געמאכט פון אים. ער איז געווארן א גאר אנדערע מענטש. נאך עטליכע טעג איז דער אינגערמאן געזונט געווארן און נאך פאר שבעות איז ער אהיים געקומען פון שפיטאל. ווען דער אינגערמאן איז געקומען צו מרן זי"ע האט אים מרן זי"ע געשריבן עטליכע ווערטער אויף א צעטל בכתב יד קדשו און דאס אים געגעבן פאר א שמירה. זאגנדיג אז ווען ער וועט האבן די אפעראציע זאל ער לייגן דאס צעטל אונטערן קאפ. דער אינגערמאן איז געבליבן שטיין צוטומלט ווייל ער איז ערשט יעצט ארויס פון שפיטאל און דא רעדט מרן זי"ע פון אן אפעראציע. נאך מער איבערדראשט איז ער געווארן ווען מרן זי"ע זאגט אים: איך האב נאך קיינמאל נישט געגעבן א כתב פאר שמירה, דאס איז דאס ערשטע מאל וואס איך טוה דאס, און פארוואס? ווייל אין דיין זכות האט דער פראפעסאר, וואס שטאמט פון א חשובע און מיוחס'דיגע משפחה תשובה געטוען. און אצינד וואס ער האט תשובה געטוען... וועט ער שטארבן מתוך תשובה. נאך א וואך צייט איז דער פראפעסאר נפטר געווארן נאכדעם וואס ער האט זוכה געווען צו תשובה שלמה. א שטיק צייט שפעטער האט דער אינגערמאן געדארפט אדורכגיין אן ערנסטע אפעראציע, אזוי ווי מרן זי"ע האט אים פאראויס געזאגט. ער האט אוועק געלייגט

דאס שמירה צעטל פון מרן זי"ע אונטער זיין קאפ און טראץ וואס ס'איז געווען אן ערנסטע געפארפול אפעראציע איז דאס געלונגען אין זכות פון דעם שמירה צעטל, און ער איז פולקאם געזונט געווארן. (אור הצפון קובץ ג' חודש מנחם אב תשס"ח)

• געראטעוועט ווערן פון גוי'אישע הענט •

צוויי אינגע בחורים פון די זעלבע שטאט, זענען אמאלה געקומען קיין בעלזא, און זיך מזכיר געווען ביי מרן זי"ע אז זיי דארפן זיך שטעלן פאר א מעדעיניש אונטערזיכונג צום מיליטער דינסט. דעם ערשטן בחור האט מרן זי"ע אנגעוואונטשן ער זאל גרינגערהייט באפרייט ווערן. ביים צווייטן בחור, האט זיך מרן זי"ע אויפגעשטעלט פון זיין ארט, און ארום געשפרייזט דעם צימער עטליכע מאל אהער און אהין. דערנאך האט ער ווידער אמאלה איבערגעלייגט דאס קוויטל און אין די ענדע אנגעוואונטשן דעם צווייטן בחור ער זאל געראטעוועט ווערן פון די גוי'אישע הענט. דער ערשטער בחור איז טאקע באלד באפרייט געווארן, און דער צווייטער האט נאר באקומען אן אפשטופונג אויף איין יאר, דעם צווייטן יאהר האט ער ווידער באקומען אן אפשטופונג אויף נאך א יאהר, דעם דריטן יאהר איז ער יא גענומען געווארן אין מיליטער, אבער אויך נאר אויף א קורצע צייט, ווייל גאנץ שנעל איז ער באפרייט געווארן. אין פוילן איז געווען א געזעץ, וואס לויט דעם האט מען זיך געפיהרט אז ווען ס'איז געווען איבעריגע סאלדאטן האט מען געווארפן א גורל און וועמענ'ס מזל ס'האט געשפילט איז באפרייט געווארן פון מיליטער דינסט, און דער בחור איז ארויס אין גורל באפרייט צו ווערן און איז אפגעשיקט געווארן אהיים.

• זאל ער נאך פאלן איינמאל •

יונה'ס עלטערן האבן אנגעוואנדן אלע מיטלען, און באזוכט ביי דאקטורים און גרויסע פראפעסאר'ן צו קענען טרעפן א היילונג פאר זייער זוה'ס קראנקהייט. אסאך פיינפולע יאהרן האט יונה געליטן פון די "מחלת נפילה", א קרענק פון וואס ער פלעגט פלוצלינג פאלן צו די ערד. בערך יעדער צוויי וואכן צום טאג פלעגט אים "כאפ"ן די קרענק ווען ער האט אוועק גע'חלש'ט און געפאלן אויף די ערד. און מיט גרויס מיה האט מען אים ערוואכט. כ"ק מרן מהר"א זי"ע האט זיך דעמאלט געפינען אין פעסט, האט יונה'ס מאמע אויסגענוצט די געלעגענהייט און איז געפארן צו מרן זי"ע. נאך לאנגע שעה'ן פון ווארטן אין די רייע, האט זי ענדליך אפגעגעבן איר קוויטל, און אויסגעוויינט איר ביטער הארץ בעהט'דיג ביים צדיק א רפואה שלמה פאר איר זוהן יונה. מרן זי"ע האט געלייגט דאס קוויטל, זיך פארטיפט אין זיינע הייליגע געדאנקען און דערנאך געוואונטשן, "יונה בן מרים זאל האבן א רפואה שלמה". אין אונגארן, אזוי ווי אין אנדערע לענדער, ווען מ'איז געקומען אין די יאהרן, זיך צו דארפן שטעלן צום מיליטער דינסט, האבן אידן אנגעוואנדן פארשידענע מיטלן זיך צו קענען ארויסדרייען פון מיליטער דינסט. און איינע פון די מיטלן איז געווען אז מ'האט געדינגען א "במקום" וואס האט געליטן פון א קרענק, און אים געשיקט זיך שטעלן צום מיליטער אנשטאט יענעם, און אזוי ארום

»»»»

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה יִצְאֵנוּ מִן הַמִּשְׁכָּן בְּיָמֵינוּ בְּפֶתַח הַמִּשְׁכָּן יִרְשָׁנוּ לְבָנֵינוּ...

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א • כ"א מנחם אב תשי"ז

סגולות

קאזלאווער רבי זצ"ל. האט דער קאזלאווער רבי געשיקט דאס שטריימל מיט ר' אפרים קליין, און ר' אפרים האט געבעהטן דעם נאראלער רב אז ער זאל איבערגעבן דאס שטריימל פאר מרן מהר"א זי"ע. ווען דער נאראלער רב איז אריין געגאנגן צו מרן זי"ע, האט ער געזאגט פאר מרן זי"ע אז דער קאזלאווער רבי האט געשיקט א שטריימל פאר ר' נפתלי פערלוב, און ער האט איבערגעגעבן דאס שטריימל. מרן זי"ע האט זייער הנאה געהאט און דאס מחשיב געווען און געלאזט רופן ר' נפתלי און אים געזאגט: "קוק נפתלי דאס מיינט א גוטער ידיד, א קרוב פון אמעריקא וואס האט אינזין א קרוב אין ארץ ישראל" און מרן זי"ע האט מרבה בשבחו געווען פונעם קאזלאווער רבי. מרן זי"ע האט איבערגעגעבן דאס שטריימל פאר ר' נפתלי און געזאגט דער טאטע ז"ל [מרן מהר"ד זי"ע] האט געזאגט: "א שטריימל איז מסוגל אויף גוטע קינדער".

(יאהרן שפעטער ווען ס'איז געווארן דער שידוך פון קאזלאווער רבי מיט'ן נאראלער רב, האט דער נאראלער רב גענומען צום קענטעניס די מעשה מיט'ן שטריימל ווען מרן זי"ע האט גערעדט בפניו בשבחו פונעם קאזלאווער רבי.) (הרה"ח רבי משה יהושע אייגר שליט"א בשם דודו הגה"צ רבי יוסף אלטר רוקח שליט"א מקאריב)

"א סגולה צו גוטע קינדער, מ'זאל שבת גיין אין א שטריימל"

מרן מהר"א זי"ע. האט אמאהל געזאגט אין קטמון פאר איינעם וואס איז נישט געגאנגען שבת א שטריימל. דער טאטע ז"ל [מרן מהר"ד זי"ע] האט געזאגט, "א סגולה פאר גוטע קינדער, מ'זאל שבת גיין אין א שטריימל".

פאפיר דעם נאמען פונעם דאקטער, אראפגעווארפן דאס שטיקל פאפיר אויף די ערד און צוטראטן מיט די פיס. ווען ס'איז געקומען צום משפט, איז דער דאקטער נישט אנגעקומען, מ'האט געווארט א שעה צייט און דער דאקטער איז נאך אלץ נישט דא. דאס געזעץ לויטעט אז נאך א שעה ווערט דער משפט אויס. אבער דער שופט האט געזאגט אז וויבאלד ס'איז א מלחמה צייט דארף מען ווארטן.

נאך א שעה. ווען די שעה איז אריבער און דער דאקטער איז נאך אלס נישט אנגעקומען, האט דער שופט מבטל געווען דעם משפט און ר' משה איז באפרייט געווארן. שפעטער האט זיך ארויס געוויזן אז מ'האט דעם מיליטערישן דאקטער מעביר געווען פון זיין פאסטן אין פעסט, און אים אוועק געשיקט אויפ'ן מלחמה פראנט. כן יאבדו כל איביך ה'. (מפי האחים שיק החשובים שליט"א)

פטור געווארן פון א גוי'אישע שכנה

הגה"צ רבי שמחה בונם גרינבערגער זצ"ל ראב"ד פרעשבורג

אויפגעהויבן א וויי געשריי און הערנ'דיג די געשרייען האט מרן זי"ע באפוילן זיי אריינצולאזן. זיי האבן דערציילט וועגן דעם צושטאנד פון זייער מאמע, און איינע פון די שוועסטער האט אנגעהויבן ווי צו "סטראשן" אז אויב זייער מאמע וועט שטארבן וועלן זיי אלע גיין אין א פרייער קיבוץ, ווייל דאס וואס ס'האלט זיי צוזאמען נאכ'ן חורבן איז נאר זייער עהרליכע מאמע. מרן זי"ע איז געזיגן פארטראכט, און ס'האט אויסגעזעהן ווי ער דרימלט. פלוצלונג האט ער זיך 'אויפגעוועקט', און געהייסן דעם גבאי, זיי פרעגן ווי אלט זייער מאמע איז? האבן זיי געענטפערט זעקס און פופציג (56) יאהר. האט זיך מרן זי"ע אנגערופן: "דוד המלך זאגט דאך ימי שנותינו בהם שבעים שנה! אוי! נאר זעקס און פופציג?" און אזוי האט מרן זי"ע איבער געזאגט עטליכע מאל, ביז דער גבאי האט געוואונקען פאר די שוועסטערס זיי זאלן פארלאזן דעם צימער. ווען זיי זענען אנגעקומען צוריק אין שפיטאל האבן זיי באלד געזעהן א פארענדערונג צו גוט'ן אינעם געזונט צושטאנד פון זייער מוטער, ביז זי איז צוביסלעך אינגאנצען געזונט געווארן. די מוטער האט דערנאך

מרן מהר"א זי"ע אין די שטאט הומענע

זוכה געווען צו זעהן ווי איהרע טעכטער שטעלן אויף שיינע עהרליכע שטובער פון תורה און חסידות, און ערשט ביי די זיבעציג יאהר איז זי געשטארבן.

"באפרייט פונעם משפט..."

הרה"ח ר' משה פריעד ז"ל (א' ברודער פון ר' נחום פריעד א שוואגער פון הרה"ח ר' אלעזר שיק ז"ל) האט זיך געדארפט שטעלן צום מיליטער דינסט אין פעסט, און כדי זיך צו וועלן פטר'ן פונעם מיליטער, איז ער ארומגעגאנגען מיט קוליעס, כאילו ער האט קראנקע פיס. קומענדיג צום מיליטערשן דאקטער, זאגט אים דער דאקטער ער זאל אוועק ווארפן די קוליעס, האט ער נישט געוואלט. האט אים דער דאקטער געווארט און געסטראשט, האט ער נישט געהאט א ברירה, און דער דאקטער זעהט אז ער האט צוויי געזונטע פיס, און ס'האט אים געדרייעט דערפאר א גאר שווערע תפיסה שטראף. זיי מאמע אן אלמנה איז באלד געגאנגען מיט איר אנדערן זוהן ר' נחום צו מרן מהר"א זי"ע און ביטערליך געוויינט אז איר זוהן משה איז אין א גרויסע צרה און געבעהטן א ברכה. מרן זי"ע האט רחמנות געהאט אויף די צובראכענע אלמנה, האט מרן זי"ע געהייסן מ'זאל אים ברענגען דעם נאמען פונעם דאקטער אפגעשריבן אויף א פאפיר. און מרן זי"ע האט ארויס געריסן פונעם

האט מען זיך געקענט פטר'ן פון מיליטער דינסט. (דעמאלט האט מען נאכנישט געלייגט בילדער אויף די דוקאמענטן). אויך יונה האט זיך פארדינגען פאר א באשטימטע פרייז אלס א "במקום" פאר א צווייטן, וואס האט זיך געדארפט שטעלן צום מיליטער און אזוי וואו ער האט געליטן פון די "מחלת נפילה" האט ער באקומען א באפרייאונג'ס צעטיל פון מיליטערישע דינסט אויף נאמען פון זיין שיקער. האט זיך געמאכט אז פונקט אין די זעלבע צייט וואס מרן זי"ע האט געוואונטשן פאר יונה א רפואה שלימה, האט זיך יונה פארדונגען אלס א "במקום", פאר א צווייטער און זיך געשטעלט צום מיליטער. יונה האט געוואוסט אז אין די טעג דארף ער באקומען די "נפילה" און ער איז געווען זיכער אז ער וועט באלד באפרייט ווערן. ווען דער מיליטערישע דאקטער האט אים אונטערוזט האט ער געהייסן פאר יונה אז ער זאל בלייבן דארט עטליכע טעג צו זעהן צו ער באקומט טאקע די נפילה. ס'איז א דורך א טאג און נאך א טאג אבער יונה "פאלט" נישט. דער דאקטער האט אנגעהויבן צווייפלן אין יונה'ס "נפילה" קרענק, צו ער בלאפט נישט. יונה האט אנגעהויבן צו ווערן אומרויג, ווער ווייסט וואס דא וועט געשעהן? מ'וועט אים נאך באשולדיגן פאר אויסנארן דאס מיליטער און מ'וועט אים באשטראפן מיט אייביגע תפיסה. דורך א וועג איז אים געלונגען צו מעלדן פאר זיין מאמע וואס דא האט פאסירט. יונה'ס מאמע איז גלייך געפאהרן צו מרן זי"ע קיין פעסט און מיט טרערן אין די אויגן דערציילט וואס דא האט פאסירט און אז ס'דראפט פאר איר זוהן ח'ו תפיסה. מרן זי"ע האט אריינגעטראכט עטליכע מינוטן, און דערנאך זיך אנגערופן: "נו זאל ער פאלן נאך איין מאל". און אזוי איז געווען. יונה האט באלד באקומען די "נפילה", און דער דאקטער האט אים געגעבן א מיליטערישע באפרייאונג'ס דוקאמענט, און פון דעמאלט אהן האט יונה מער נישט געוואוסט פון די קרענק זיין גאנץ לעבן. א דאנק די הייליגע ברכה פון מרן זי"ע. נאך מער אינטרעסאנט איז געווען, ווען יונה האט גערופן דעם בחור דעם "שיקער" צו א דין תורה ביים פאפא רב זצ"ל דער "יוחי יוסף", פארלאנגענדיג מער געלט. ווייל דער "שיקער" האט אים געדונגען נאר פאר דריי טעג, און יונה האט געמוזט פארבלייבן ביים דאקטער, עטליכע טעג מער.

"ימי שנותינו בהם שבעים שנה"

צו מרן מהר"א זי"ע זענען אמאהל אריינגעקומען דריי שוועסטער וואס זענען ארויפגעקומען קיין ארץ ישראל מיט זייער מוטער, נאכ'ן שרעקליכן חורבן אין אונגארן ביי די צווייטע וועלט קריג. ווען זיי זענען אנגעקומען קיין ארץ ישראל איז זייער מוטער ל"ע נישט געזונט געווארן און זי איז געליגן שטערבליך קראנק אינעם הדסה שפיטאל אין תל אביב. אזוי ווי זיי זענען געקומען פון אונגארן, און האבן דארט נאך געהערט וועגן די גרויסקייט פונעם בעלזער רבי'ן, זענען די דריי שוועסטער געקומען שפעט ביינאכט צום שטוב פון מרן זי"ע אין תל אביב צו בעהטן א ברכה פאר זייער קראנקע מאמע וואס ליגט אין שפיטאל און ראנגלט זיך מיט איר לעבן ר"ל. אזוי ווי מ'האט נישט געקענט באלד אריינגיין צו מרן זי"ע האבן די שוועסטער

החיות והחיות ימי יאמר אל קול... על הר גבוה על כל ממשרת ציון הר ימין בפה קולך ממשרת ירושלים...

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועבי"א • כ"א מנחם אב תשי"ז

<<<<

און רב דקהל 'עדת חתם סופר' אין וואשינגטאן הייטס, ווען ער האט זיך אריינגעצויגן אין א נייע דירה, האט אינעם זעלבן בנין געוואוינט א גוי'טע א גרויסע מרשעת וואס האט אנגעמאכט גרויסע צרות פאר אלע אידן וואס האבן דארט געוואוינט, בפרט פאר הגה"צ רבי שמחה בונם וואס האט געהאט א שטוב מיט טעכטער. מ'האט פון איר געהאט צרות ממש יעדן טאג און ווייפיהל מ'האט פראבירט איר ארויס צו ווארפן פון איר וואוינונג, האט מען נישט געקענט ווייל זי האט שוין דארט געוואוינט צוואנציג יאהר, טאג איין טאג אויס האט מען זיך אנגעליטן פון די מרשעת,

אבער לעגאל איז נישט געווען וואס צו טוען. אין יאר תשי"ב זעהענדיג אז ס'נעמט נישט קיין עק צו די צרות, און ס'האט זיך פונקט געמאכט א שליח ר' דוד פעלדהיים וואס איז געקומען זיך געזעגענען פון הגה"צ רבי שמחה בונם, איידער ער פאהרט קיין ארץ ישראל, און ער האט געזאגט אז ער וועט אויך זיין ביים בעלזא רב, מרן מהר"א זי"ע האט הגה"צ רבי שמחה בונם אים געבעהטן אז ער וויל אים מאכן א שליח ער זאל איבערגעבן א קוויטל פאר'ן רב זי"ע. ווען ר' דוד פעלדהיים איז געקומען צו מרן זי"ע האט ער דערמאנט אז דער פרעשבורגער ראש בי"ד, אן אייניקל פונעם מיטילער רב (זייענדיג א אייניקל פון מושינא רב וואס איז געווען א איידעם ביים סקאהלער רב, וואס דער רב זי"ע איז אויך געווען דארט א איידעם בזיוו"ר) און ער מיטשעט זיך זייער מיט א שכל'טע. האט מרן זי"ע געבעהטן מ'זאל אים געבן דעם נאמען פון די גוי'טע וואס מאכט די צרות, האט דער שליח ר' דוד געזאגט אז ער וועט רופן קיין אמעריקא, פרעגן דעם נאמען, ער האט גערופן און מ'האט דערנאך אריינגעשריבן די גוי'טעס נאמען אינעם קוויטל. מרן זי"ע האט געליינט דאס קוויטל און זיך פאר'דיקט און געבעהטן א בליי און אויסגעמעקט דעם נאמען און געוואונטשן אז מ'זאל גיין אין געריכט און אלעס זאל גיין גוט. וועלנדיג גיין אין געריכט האבן אלע לאויערס [עורכי דין], געזאגט אז ס'איז נישטא פארוואס צו גיין ווייל לעגאל קען מען איר נישט ארויס ווארפן, אבער אז דער בעלזער רב האט געהייסן מ'זאל גיין אין געריכט איז ער געגאנגן, און וואונדער איבער וואונדער האט דער שופט גע'פסק'נט אז אזוי ווי זי האט גע'לייגט דעם ראב"י מוז זי ארויס פון איר דירה ביז דרייסיג טעג; די לויערס האבן נישט געקענט גלייבן אז ס'איז געשעהן, און ביז צוויי וואכן איז די מרשעת ארויס פון איר דירה און מ'איז פטור געווארן פון

ד' צרה. (תשו"ח להרב משה יהושע אייגר שליט"א ששמע הסיפור מדודו האדמו"ר מקארוב שליט"א, בן האדמו"ר רבי מאיר מקאזלאוו ב.פ. זצ"ל, חתן הגה"צ רבי שמחה בונם זצ"ל ראב"ד פרעשבורג)

• **דקדוקי מעלות** •

• זײַן קערפּער ווערט אפּגעשוואכט

הרה"צ רבי משה'לע זצ"ל ה"ד, דער בכור פון מרן זי"ע, האט אמאהל געגעבן צו פארשטיין אז די וועלט מאכט א טעות און מיינט אז דער אפגעשוואכטער קערפער פון זיין טאטע כ"ק מרן זי"ע, איז צוליעב די פיהל סיגופים אדער ווייניג עסן און שלאפן, דער אמת איז אבער, אז די שוואכקייט פון זיין הייליגן קערפער,

איז צוליעב דעם וואס איידער ער איז מקיים א מצוה "א דאורייתא
אדער א דרבנן" טוהט ער גרינטליך אדורך לערנען אין זיין מוח
יעדער הלכה וואס שטייט אין די פיהר טיילן פון שלחן ערוך מיט
די אלע נושאי כלים, און איז מברר אלע פארשידענע שיטות פון די
ראשונים ביז די אחרונים, און פון גרויס אנשטרענגונג ווערט זיין
קערפער אפגעשוואכט. אויך האט הרה"צ רבי משה'לע זצ"ל הי"ד,
געזאגט וועגן זיין טאטע מרן מהר"א זי"ע: אז איידער ער מאכט א
יעדער ברכה טראכט ער אדורך אלע הלכות ברכות.

• מורא געהאט פון א חשש סחיטה

ווען מרן מהר"א זי"ע איז געווען זומער אויף אפרוה אין באד-האמבורג, האט ער באפוילן ארויס צו נעמען אלע טעפיכער (carpets) פון זיין צימער. ווען מ'האט ארויס גענומען די טעפיכער, איז געבליבן א גלאטע האלצערנע פאדליגע וואס איז געווען

מזרן מהר"א זי"ע ביי איינע פון די נסיעות אין גאליציע

גליטשיג. מרן זי"ע פלעגט שפרייזן דעם צימער שטארק פארקאסט
אין זיינע הייליגע געדאנקען. אמאהל האט זיך מרן זי"ע כמעט
אויסגעגליטשט אויף די גליטשעדיגע פאדליגע האט ר' חיים נטע
כ"ץ ז"ל געבעהטן, אז מרן זי"ע זאל ערלויבן צוריק צו ליגן די
טעפיכער ס'זאל נישט צוקומען צו קיין סכנה. האט אים מרן זי"ע
ערלויבט דאס צו טוען נאר מיט איין באדינג, אז ער וועט געדענקען
יעדן ערב שבת צוריק ארויס צו נעמען די טעפיכער. ווען ר' חיים נטע
האט פארשפראכן צו געדענקען דאס צו טוען, האט ער געפרעגט
פון מרן זי"ע וואס שטערן די טעפיכער פאר שבת קודש? האט
אים מרן זי"ע געענטפערט: "ס'ען זיך אויסגיסן וואסער אדער
געטראנקען. דערנאך וועט מען טרעטן דערויף און אויסקוועטשן,
און מ'וועט צוקומען צום איסור פון "סחיתה" אין שבת. דערפאר
איז בעסער אז מ'זאל זיי אינגאנצן ארויס נעמען, נאר צוליב א
סכנה, ערלויב איך די טעפיכער זאלן ליגן ביז פרייטאג נאכמיטאג."

• א בעל יסורים דארף אויך לערנען תורה!

אמהאל איז געקומען קיין לאנצהוט א פרעמדער אינגערמאן, ואון ער האט דארט באגעגנט עטליכע יונגעלייט און בחורים. ווען ער האט געהערט אז זיי זענען בעלזער חסידים, האט ער זיי דערציילט די פאלגענדע: אמהאל האב איך געהאט די זכ"צ אין און בעלזא אויף שבת, ביי כ"ק מרן מהר"א זי"ע. מוצאי שבת קודש, איידער איך בין אוועק געפארן, האב איך געוואלט אריינגיין זיך געזעגענען, אבער די משמשים האבן מיר נישט אריינגעלאזט. ווייל דער רבי

• מקיים זיין א זעלטענע מצוה!

האט דעמאלט געליטן שרעקליכע שמערצן. איך בין געשטאנען אונטער די טיהר, און צוגעלייגט אן אויער צו די קולות וואס קומען ארויס פון צימער, און אט הער איך ווי דער רבי ז"ל זאגט צו זיך: **"דער רמב"ם זאגט, אז יעדער איד איז מחויב צו לערנען תורה. צי ער איז אן עושר צי אן ארעמאן, און אויך א כעל-יסורים!"** און באלד האט זיך געהערט אין צימער דעם רבי'ס מול-תורה מיט התמדה!!

כ"כ מרן מהר"א ז"ע האט שטארק אויפגעפאסט נישט צו טרעטן אויף די ערד ווי ס'ליגט א זאך מיט א לשון הקודש אויפשפרייט אויב ס'האט זיך געפונען אויף דער ערד א שטיקל פאפיר, אפילו א צוריסענע זעקל פון אן עסנווארג, מיט א אופשפרייט פון לשון הקודש אותיות האט ער דאס געהייסן אויפהויבן. אפילו אויף די אייזערנע צודעקן וואס באדעקן די עפענונגען פון גריבער אויף די גאס, וואס איז אויף זיי אויסגעקריצט אידישע אותיות, האט מרן ז"ע נישט געוואלט טרעטן אויף דעם. און וויבאלד מרן מהר"א ז"ע איז זייער ווייניג ארויס געגאנגען פון שטוב, איז כמעט נישט אויסגעקומען ער זאל קענען מקיים זיין די מצוה פון "השבת אבידה". און אט האט דער באשעפער אים צוגעפיהרט די מצוה: מרן ז"ע, האט אמאהל באמערקט אין שטוב אויף די פאדליגע, און כמעט געטרויטן אויף אן ארץ ישראל'דיגע פֿאָסט־מארקע (סטעמפ בלע"ה) מיט לשון הקודש אותיות. ער האט זיך באלד אפגעשטעלט און מיט א שנעלקייט אויפגעהויבן די פאסט מארקע. מיט פרייד האט ער געזאגט, אז דער באשעפער האט צוגעפיהרט צו קענען מקיים זיין די מצוה פון השבת אבידה! מרן ז"ע האט אנגעהויבן אויסצורופן: "השבת אבידה"! ביז מ'איז געוואוינ געווארן אז דאס באלאנגט צום גבאין ר' שלום פויגל. אבער ר' שלום איז שוין געהאט אהיימגעגאנגען. האט מען געדארפט ווארטן ביז מארגן, ווען ער וועט קומען און אים דעמאלט אומקעהרן די אבידה. ס'איז שווער זיך פארצושטעלן די גרויסע פרייד וואס האט געהערשט ביים צדיק אז ער האט זיך אזי מקיים צו זיין אזא זעלטענע מצוה. וואס ביי די ארומיגע מענטשן האט אויסגעזעהן ווי א קליינע פשוטע מצוה, איז ביי מרן ז"ע געווען א גאנצער יום טוב! איידער מרן ז"ע האט זיך צוגעלייגט אפרוהען, האט ער געמאלדן אז מארגן דארף מען דאווענען פריער, ווייל ס'איז אונטערגעקומען א זעלטענע מצוה, און מ'דארף מהדר זיין צו טוען א מצוה מיט א זריזות, אז ווען ר' שלום וועט קומען, זאל מען שוין קענען מקיים זיין די מצוה פון השבת אבידה בשלימות!

• כבוד את אביך...

נאך אין זיינע יונגע יארן האט מרן מהר"ד ז"ע, באפוילן פאר זיין זוהן מרן מהר"א ז"ע, צו גיין שפאצירן יעדן טאג צו שעפן פרישע לופט כדי צו שטארקן זיין שוואכער קערפער. ווען מרן ז"ע האט זיך געפונען אין מארינבאד אויף ערהוילונג, האט ער אויסגעפאלגט דעם טאטן'ס באפעהל און איז יעדן טאג צוגעגאנגען צום אפענעם פענסטער ער אוינגעשעפט ד' פרישע

<<<<<

<<<<<

תהמו תהמו עמי יאמר אל־קִיכֶם...על־הר גבוה עלי לך מבשרה צִיחַ הרימו בפה קולך מבשרה ירושלים...

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א • כ"א מנחם אב תשי"ז

<<<<

לופט, זאגנדיג: "איך וויל מקיים זיין די מצוה פון כבד את אביך ואת אמך."

• מ'גייט ארויס מחדש זיין די לבנה!...

אמאהל ווען כ"ק מרן מהר"א זי"ע איז געפאהרן קיין באד-האמבורג אין דייטשלאנד, (אנשטאט קיין מארינבאד). האט איינער פון די נאנטע מענטשן געוואגט צו פרעגן פון מרן זי"ע, פארוואס ער פאהרט אזוי ווייט אוועק, אויב ער גייט סיי ווי נישט צו די בעדער. האט מרן זי"ע געענטפערט: "מ'פאהרט שפען לופט". האט יענער ווייטער געפרעגט: "דער רבי גייט דאך דארט, כמעט נישט ארויס פון שטוב?" האט מרן זי"ע אוועק געמאכט די פראגע מיט די האנט, און געענטפערט: "מ'גייט ארויס מחדש זיין די לבנה!..."

• כל סעודה שאין בה שריף...

דער בילגורייא רב זי"ע שרייבט אין די כתבים אז דער ברודער מרן מהר"א זי"ע האט אים געזאגט אין באבניע, מ'דארף מקפיד זיין אז ביי יעדער סעודה (סעודת מצוה סיום מסכת, שבת ויו"ט) אז מ'זאל אויך געבן א מרק (זופ) און דער מקור דערפון איז א גמרא אין מסכת ברכות (מד). "אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כל סעודה שאין בה שריף אינה סעודה. טייטשט רש"י שריף", — געקעכט אין דעם מרק (זופ).

• איין טאג זאלסטו עסן דאפעלט...

ווען מרן מהר"ד מבעלזא זי"ע האט זיך אויפגעהאלטן אין ראצפערט (ביי די ערשטע וועלט-קריג), האט פאסיהרט אז די רצועות פון די תפילין פון מרן מהר"א זי"ע, האבן זיך איבערגעדרייט. האט ער געפרעגט ביים טאטן זי"ע וואס צו טוען, צי ער זאל פאסטן, אזוי ווי ס'ווערט געפסק'ענט אין שולחן ערוך, אדער נישט? האט דער טאטע מרן מהר"ד זי"ע געענטפערט מיט קלוגשאפט: די פוסקים זאגן אז ס'דערט זיך בלויז ווען די רצועות דרייען זיך איבער אינמיטן דאווענען די שמונה עשרה, אבער אלס "מידת חסידות" דארף מען פאסטן אויך ווען זיי דרייען זיך איבער נישט אינמיטן די שמונה עשרה, און ווער דען דארף איינהאלטן און זיך פיהרן לויט'ן מידת חסידות אויב נישט דער זוהן פונעם בעלזער רב? דערפאר דארפטו פאסטן. אבער, האט מרן מהר"ד זי"ע אויסגעפיהרט: "וויבאלד ביי דיר איז פאסטן איבערהויפט נישט קיין פיינונג, ווייל מערסטנס טייל פונעם יאהר פאסטו דאך במילא! דערפאר איז מיין עצה אז איין טאג זאלסטו עסן דאפעלט וואו יעדער טאג! און דאס וועט זיין פאר דיר די גרעסטע קנס און א תיקון!..."

• רוח הקודש •

• דאס איז די חלה פון עלטער זיידן ז"ל

ווען מרן מהר"א זי"ע איז געפאהרן אין יאהר תרפ"ח קיין סטאלין צו די חתונה פונעם יונגערן ברודער הרה"ק רבי שלום מאפאט מיט די יונגסטע טאכטער פון הרה"ק רבי ישראל מסטאלין זצוק"ל באקאנט אלס דער "יונקא", האבן די קינדער

פונעם סטאלינער דערציילט פאר מרן זי"ע, אז זיי האבן א י"ב חלה, וואס דער זיידע הרה"ק רבי אשר (השני) מסטאלין זי"ע האט באקומען פון מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע, אבער וויבאלד דער זיידע, איז אין די זעלבע צייט אויך געווען ביי רבי איציק'ל נעשכזער און באקומען פון רבי איציק'ל א י"ב חלה, און די חלות האבן זיך אויסגעמישט, און זיי ווייסן נישט וועלכע חלה איז פון וועמען? האט מרן זי"ע געבעהט צו זעהן די צוויי י"ב חלות, און באלד האט מרן זי"ע געוויזן אויף איין חלה און געזאגט: "דאס איז די חלה פונעם עלטער זיידן ז"ל." (רבן של ישראל - מכתבי הרה"ק מבילגורייא זי"ע)

• אנגעוויזן אויפ'ן ריכטיגן טאג

הרה"ח ר' יצחק לאנדא ז"ל האט געטראפן א איד וואס האט דערציילט אז ער האט א ברודער אין רוסלאנד, און ער האט געהערט אז ער איז נפטר געווארן אבער ער ווייסט נישט וועלכער

מרן מהר"א זי"ע אין מארינבאד מיט די גבאים

טאג, און דערפאר ווייסט ער נישט ווען צו האלטן זיין יאהרצייט. איז ער געקומען צו מרן זי"ע און געפרעגט, ווען ער זאל האלטן די יאהרצייט נאך זיין ברודער און זאגן קדיש. האט אים מרן זי"ע אנגעוויזן אויף יום כיפור. מיט יאהרן שפעטער, אין תשל"ד ווען ס'זענען ארויס געקומען פון רוסלאנד פיהל אידן האט איינער דערציילט פאר דעם איד אז ער האט געקענט דעם ברודער און ער איז ווירקליך נפטר געווארן יום כיפור.

• האסט געלייגט היינט ר"ת תפילין?

ווען דער משמש ר' גרשון ריווער ע"ה איז אמאהל אריינגעקומען צו מרן זי"ע, פרעגט אים מרן זי"ע: "האסט שוין געלייגט היינט רבינו-תם'ס תפילין?" ר' גרשון האט געענטפערט אז ער האט שוין היינט געלייגט רבינו-תם'ס תפילין. אבער אביסל שפעטער פרעגט אים מרן זי"ע נאכאמאהל, אויב ער האט שוין געלייגט רבינו-תם'ס תפילין? ווען מרן זי"ע האט אים אויפצומארגנס נאכאמאהל איבערגעפרעגט די זעלבע פראגע, האט שוין ר' גרשון פארשטאנען אז עפעס איז נישט אזוי גלאטיג. האט ער געגעבן זיינע רבינו תם'ס תפילין בודק צו זיין, און ס'האט זיך ארויס געוויזן אז די תפילין זענען טאקע געווען פסול.

• די לייגסט תפילין?

א איד אין בעלזא איז געקומען מיט זיין זוהן א יונג בחור'ל, און געשטאנען אין "די גרויסע שטוב". ווען מרן זי"ע איז אריבער

געגאנגען נעבן אים, פרעגט ער אים צו ער לייגט תפילין? האט זיך דער איד דערשראקן פון די פראגע. און נאך עטליכע מינוט פרעגט אים מרן זי"ע נאכאמאהל צו ער לייגט תפילין? האט דער איד געלאזט איבערגעקוקן זיינע תפילין און מ'האט געטראפן אז זיי זענען געווען פסול. (האדמו"ר מאנראל זצ"ל)

• נישט געזעהן ווי מ'מעלקט די מילך

הרה"ח ר' אשר יאקאב ז"ל, דער 'בעל אכסניא' פון מרן מהר"א זי"ע אין די קטמון געגנט אין ירושלים, האט דערציילט אזוי: איין זומער נאכט, איז דער משמש פון מרן זי"ע געקומען און געפרעגט אויב איך האב אביסל מילך אים צו געבן? (ס'איז געווען איידער מרן זי"ע איז איינגעשטאנען אין מיין דירה). האט איך אים געגעבן אביסל מילך, און זיך געפרייט צו קענען מהנה זיין מרן זי"ע, און הלואי זאל די מילך טאקע אנקומען צו מרן זי"ע, האב איך געטראכט אין מיין הארץ. איך האב געוואלט אויפלעבן דעם הייליגן צדיק. נאך עטליכע טעג איז דער משמש ווידער געקומען, און געפרעגט אויב איך אפשר אביסל איבריגע מילך אים צו געבן? מיט פריד האב איך אים נאכאמאהל געגעבן אביסל מילך, און געטראכט ביי מיר אז ס'פאסט נישט אז אין רבי'ס שטוב זאל זיין אזא נויט אז אפילו אביסל מילך צו געבן פאר'ן צדיק, צו קענען שטארקן זיין שוואכער קערפער איז אויך נישטא. האב איך באשלאסן אז אזוי ווי נעבן מיין ארבעט פלאץ אין די גבעת שאול געגענט, וואוינט אן ערליכער איד [ר' אפרים קארפ ז"ל פון די שטאט לאנצוט] וואס האט א פארם מיט עטליכע קיהען, וועל ביי אים קויפט מילך פאר די שטוב פון מרן זי"ע. איך בין אהין געגאנגען, אנגעפיהלט א פלאש מילך, און דאס געברענגט צום שטוב פון מרן זי"ע, און אזוי האב איך געטוען יעדער טאג. מרן זי"ע האט אויסגעדרוקט זיין הכרת הטוב פאר מיר פאר'ן ברענגען די מילך, און מיך אויך געבעהטן אז פאר'ן מעלקן זאל איך זעהן צו דער מעלק טאפ איז אינגאנצן ריין. אזוי האב איך טאקע געטוען און יעדער טאג, פאר'ן מעלקן די מילך האב איך זיכער געמאכט אז דער מעלק טאפ זאל זיין אינגאנצן ריין. איין טאג האב איך פארשפעיגט און אנגעקומען שוין נאכ'ן מעלקן די קיהען. איך האב נישט אנגעיאצט צו זעהן אויב דער טאפ איז ריין פאר'ן מעלקן. אבער איך באשלאסן צו נעמען די מילך, טראכטנדיג ביי מיר: "דאס מעלקן ווערט געמאכט דורך אן ערליכער איד, א שומר תורה ומצוות, און ס'איז נישט דא קיין שום שאלה פון כשרות. און איך אליין בין געווען ביים ענדע פונעם מעלקן." אהיימקומענדיג בין איך געגאנגען צום שטוב פון מרן זי"ע און אראפגעלייגט דאס פלעשל מילך אויפ'ן טיש, און געוואלט ארויסגיין. פלוצלינג קומט דער משמש און זאגט מיר אז דער רב האט געבעהטן דך צו רופן. מיט א חרדת קודש בין איך אריינגעגאנגען צו מרן זי"ע, און צו מיין איבערראשונג, פרעגט מיך מרן זי"ע: "אשר, צו קוקסטו אינעם טאפ פאר'ן מעלקן?" א ציטער האט מיך אנגעכאפט. איך האב נישט געקענט עפענען מיין מויל נאכ'ן אפענעם רוח הקודש וואס איך האב אצינד מיטגעלעבט. פון דעמאלט אהן האב איך אכטונג געגעבן צו ערפיהלן דעם הייליגן פארלאנג, און יעדער

<<<<

החזון העלום עמי יאמר אל קברו... על הר ציון על כל ממשרת ציון הר ציון בפה קולך ממשרת ירושלים...

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א • כ"א מנחם אב תשי"ז

<<<<<

טאג, בין איך געווען אנוועזנד פון אנהייב מעלקן ביזן ענדע, און אכטונג געגעבן אז דער מעלק טאפ זאל זיין ריין.

• דער נאמען שטימט נישט...

הרה"ח ר' משה בראונפילד [דער געוועזענער אייגנטומער פון שיק'ס בעקעריי אין בארא פארק] האט דערציילט: אין יאהר תש"ח בין איך געווען אין ארץ ישראל צוזאמען מיט מיין ווייב, און מיר זענען אריין מיט א קוויטל צו כ"ק מרן זי"ע. דער גבאי ר' של' פויגל האט פארגעלייגט דאס קוויטל, און ווען ס'איז געקומען צו מיין ווייב'ס נאמען "גיטל בת..." האט אים מרן זי"ע אפגעשטעלט. "נו!" ר' שלום האט באלד פארשטאנען וואס די כוונה איז, און ער האט מיך געפרעגט צו מיין ווייב האט נאך א נאמען? האב איך געענטפערט: ניין, ווען ר' של' האט נאכאמאל געזאגט מיין ווייב'ס נאמען, האט מרן זי"ע נאכאמאל געזאגט "נו", און דער גבאי האט געפרעגט צו ס'איז דא עפעס א טעות. דערנאך האט מרן זי"ע אנגעוואונטשן און מיר האבן פארלאזט דעם צימער. דעמאלט האבן מיר נישט פארשטאנען דעם באדייט פונעם "נו!" אבער מיט יאהרן שפעטער איז די רעטעניש אינגאנצן אנטפלעקט געווארן. ומשעה שה' כך היה: אין יאהר תרצ"ב איז הרה"ק רבי אלעזר' ראזענפעלד פון אושפיציץ צוק"ל, אן איידעם פונעם צאנזער רב געפאהרן קיין ארץ ישראל מתפלל צו זיין ביי די מקומות הקדושים. וויבאלד דאס איז געווען פארבונדן מיט אסאך געלט, האט מען ארום געשיקט פאסט קארטלעך צו אלע חסידים פון רבי אלעזר' אז מען קען מיט שיקן א קוויטל מיט די נעמען פון אלע וואס נעמען אן אנטייל אין די אויסגאבן פון די נסיעה, און רבי אלעזר' וועט זיי מזכיר זיין ביי אלע מקומות הקדושים אין ארץ ישראל. אין יאהר תש"ל איז מיין חבר ר' מענדל לאנדא געפאהרן קיין ארץ ישראל, און ער איז געגאנגען צו די קברי צדיקים. און ער איז אויך געווען ביי די מערת קבר שמעון הצדיק וואס איז אין ירושלים ע"ה. ביים קבר דארט האט ער באמערקט צווישן די שטיינער פון די מערה עטליכע קוויטלעך וואס רבי אלעזר' אושפיצינער האט דארט אוועק געלייגט מיט פערציג יאר פריער, ווען ער האט דארט באזוכט. די עלטערן פון ר' מענדל זענען אויך געווען צווישן רבי אלעזר'ס חסידים, איז דאס ביי אים געווען א גרויסע שמחה צו טרעפן א זכר פון זיינע עלטערן, און ער האט דאס מיט גענומען מיט זיך. ווען ער איז אהיים געקומען האט ער באמערקט אז אויך איינע פון די קוויטלעך שטייט מיין שווער'ס נאמען ר' אהרן חיים מעהט פון דאמבראווא. ער האט זיי געקענט ווייל ער איז ביי זיי איינגעשטאנען, האט ער מיר געמאכט א קאפי פונעם צעטל און האט דאס מיר געגעבן. קוקענדיג אזוי אויפ'ן צעטל באמערקט איך מיט גרויס וואונדער אז מיין שווער שרייבט אויך זיין טאכטער, מיין ווייב: "בתי גיטל דאברא". מיין ווייב האט קיינמאל נישט געוואוסט אז זי האט נאך א נאמען ווייל מ'האט איר שטענדיג גערופן נאר מיט'ן ערשטן נאמען "גיטל", אבער דער בעלזא רב האט מיט זיין רוח הקודש געזעהן אז זי האט נאך א נאמען.

• נישט גע'טובל'טע לעפלעך

כ"ק מרן מהר"א זי"ע, פלעגט יעדעס יאהר, אין די זומער

מאנאטן, וואוינען אין די קטמון געגענד פון ירושלים. אין יאהר איז מרן זי"ע אנגעקומען קיין ירושלים, פריער ווי יעדעס יאהר, און מ'האט נישט אנגעיאגט אנצוגרייטן די געוועהנליכע אכסניא, איז מרן זי"ע איינגעשטאנען אין אן אנדערער דירה. יענעם שבת האט מרן זי"ע געפיהרט די טישן אינעם עס-זאל פון די בעלזער ישיבה אין קטמון. (נאך איידער מ'האט געבויעט די ישיבה אויף רחוב אגריפס) ביי די סעודה שבת בייטאג, האט מען אריינגעברענגט די אייער מיט ציבל, און מרן זי"ע האט געגעסן מיט זיין אייגענעם לעפל. ביים טיילן שיריים פאר'ן עולם האט מען געברענגט צום טיש נאך לעפלעך, צו קענען טיילן שיריים. האבן זיך די גבאים ארומגעזעהן אז זיי האבן נישט נאך לעפלעך, איז מען געגאנגען זוכן אין די צימערן פון די ישיבה צו ס'איז אפשר דא לעפלעך. האט מען געטראפן אויף א שאפע א גאנץ פעקל מיט נייע לעפל און מ'האט דאס געברענגט צום טיש. אבער אזוי ווי מרן זי"ע האט געזעהן די

מרן מהר"א זי"ע אויפ'ן באהן הויף אין מארינבאד

לעפלעך האט ער זיי נישט צוגעריהרט, און גענומען טיילן שיריים מיט זיין אייגענעם לעפל. ס'איז געווען א וואונדער, אבער מ'האט פארשטאנען אז ס'איז דא דערביי א סיבה. נאכ'ן טיש האט מען זיך דערוואוסט אז די לעפלעך זענען געשיקט געווארן פון אויסלאנד פאר די ישיבה בחורים און זיי זענען נאכנישט געווען געטובלט. דעמאלט האט מען שוין פארשטאנען פארוואס מרן זי"ע האט נישט געוואלט נוצן לעפלעך ווייל זיי זענען נישט געווען געטובלט.

• אהבת ישראל •

• נאכגעשיקט די נוי סוכה

הרה"ח ר' אפרים קליין ע"ה פון פעסט [שפעטער אין קראוהניטס], איז געפאהרן אויף די הייליגע טעג, צוזאמען מיט א גרופע בחורים פון פעסט קיין בעלזא, צו כ"ק מרן מהר"א זי"ע. נאך סוכות איז די גאנצע גרופע געגאנגען זיך געזעגענען פון מרן זי"ע, און ר' אפרים איז דעמאלט נישט מיט געווען. ס'איז געווען א קורצע צייט פאר די באהן האט געדארפט פארלאזן די שטאט בעלזא, איז ר' אפרים שנעל געלאפן צום שטוב פון מרן זי"ע, זיך צו געזעגענען, און ער האט זיך געבעהטן ביים משמש, ער זאל אים אריינלאזן צו מרן זי"ע, ווייל באלד פאהרט די באהן, און ער וויל נישט פארשפעטיגן די באהן. "אייל דין נישט" האט אים מרן זי"ע בארואיגט. "גיי צום וואגן, און פאהר געלאסן". הערנדיג די רייד פון מרן זי"ע איז ר' אפרים געווארן רואיג, ער איז געווען זיכער אז

ער וועט נישט פארשפעטיגן די באהן, און שטייענדיג אין צימער האט ער געבעהטן פון מרן זי"ע, א 'נוי סוכה', אן עפל וואס איז געהאנגען אין די סוכה. וואס מרן זי"ע האט געוועהנליך געטיילט פאר'ן עולם נאך סוכות. האט אים מרן זי"ע געזאגט: "אז ס'איז נאכנישט די צייט צו טיילן 'נוי סוכה'. ר' אפרים האט זיך געזעגנט און איז געדולדיג געפאהרן צום באהן הויף. קומענדיג אהין זעהט ער אז מרן זי"ע איז געווען גערעכט. די באהן האט צוליעב אן אורזאך געשפעטיגט, און שטייענדיג אויפ'ן באהן הויף הערט ער פלוצלונג ווי מען רופט זיין נאמען "אפרים פעסטער" (אויפ'ן נאמען פון זיין וואוין שטאט). געווען איז דאס א שליח פון מרן זי"ע וואס האט געשיקט פאר ר' אפרים אן עפל פון די 'נוי סוכה'. כאטש ר' אפרים איז דעמאלט געווען נאך א יונגער בחור, אבער מרן זי"ע זעה'ענדיג ווי דער בחור וויל שטארק האבן אן עפל פון די 'נוי סוכה', האט אים מרן זי"ע געשיקט 'נוי סוכה' מיט א ספעציעלן שליח.

• "אכטונג געבן, נישט כאפן קיין ביינדל"

הרה"ח ר' איטשע שפרונג שליט"א פון בארא פארק, האט זוכה געווען אין זיינע קינדער יאהרן זיך צו דרייען ביי מרן זי"ע, צו זעהן זיין הייליגע געזיכט און אפילו באקומען שיריים פון די מאכלים ביים הייליגן טיש. ר' איטשע דערציילט אז ער געדענקט אז ווען די קינדער פלעגן באקומען שיריים פון די פיש פלעגט מרן זי"ע אנזאגן: "אכטונג געבן, נישט כאפן קיין ביינדל", כדי זיי זאלן חלילה נישט קומען צו קיין סכנה.

• "טייטלן איז א רפואה..."

נאך דערציילט ר' איטשע שליט"א, אז ווען ער איז געווען א קינד, האט אמאל זיין טאטע הרה"ח ר' מאטיל שפרונג ז"ל, געליטן פון געפעהרליכע שמערצן. ס'איז געווען חמשה עשר בשבט, און מרן זי"ע האט געפיהרט א טיש לכבוד "ראש השנה לאילנות". איז ער געגאנגען צום טיש, אבער זיין טאטע ר' מאטיל איז געבליבן אינדערהיים צוליעב זיין שוואכקייט. ער האט געוואלט אז מ'זאל מזכיר ביי מרן זי"ע, זיין טאטע'ס נאמען ביים טיש. האט ער געבעהטן פון הרה"ח ר' נפתלי ווינער [גוטסמאן] ז"ל, א גבאי ביים טיש, און ער האט מזכיר געווען זיין טאטע'ס נאמען ביי מרן זי"ע פאר א רפואה שלימה. האט מרן זי"ע געהייסן מ'זאל אים צורופן, איז ר' איטשע צוגעגאנגען צו מרן זי"ע, אזוי ווי ס'איז דער מנהג חשמש עשר בשבט, זענען געליגן אויפ'ן טיש אלע סארטן פרוכט מיט וואס ארץ ישראל איז געבענטשט געווארן מיט זיי, און צווישן די פרוכט איז אויך געווען טייטלען וואס זענען פון די שבעת המינים. האט מרן זי"ע גענומען צוויי טייטלען און אים געגעבן ער זאל זיי געבן פאר זיין טאט'ן, און ער האט אים געזאגט אזוי: "זאג דעם טאטן, אז טייטלן איז א רפואה..."

• "טשאקאלאדע פאר די ת"ת קינדער"

הרה"ח ובנש"ק ר' יוסל גליקמאן ז"ל, האט דערציילט אזוי: אין שנת תש"ח האט געהערשט א "צנע" (א שפייז באגרעניצונג. די רעגירונג האט געטיילט קארטלעך, [תלושים], צו קענען קויפן <<<<<

החזון העלום עמי יאמר אל קדש... על הר ציון על כל מבשרת ציון הרצון בפה קולך מבשרת ירושלים...

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועבי"א • כ"א מנחם אב תשי"ז

עסנווארג). האט א חסיד פון אויסלאנד דעמאלט געשיקט דורך די פירמע "שובע", א שפייז פעקל וואס האט ענטהאלטן קאווע. צוקער און טשאקאלאדע. צום שטוב פון כ"ק מרן מהר"א זי"ע. וואס האט דעמאלט געוואוינט אין די קטמון געגנט פון ירושלים. ס'איז געווען מוצאי שבת בראשית שפעט ביינאכט, ווען דער גבאי הרה"ח רבי של' פויגל ז"ל האט אריינגעברענגט צו מרן זי"ע אלע קוויטלעך וואס זענען ערהאלטן געווארן דורך די פאסט כדי מזכיר צו זיין לברכה ולישועה (אזוי האט ער געטוען יעדן מוצש"ק). רבי של' האט אויך דערציילט פאר מרן זי"ע וועגן דעם שפייז פעקל וואס מ'האט באקומען פון אויסלאנד. האט מרן זי"ע געפרעגט וואס ליגט אינעם פעקל? האט רבי של' אויסגערעכנט קאווע און צוקער. "און וואס נאך?" פרעגט מרן זי"ע. און רבי של' קווענקלט צו זאגן. פרעגט אים מרן זי"ע נאכאמאל, "און וואס נאך?" האט רבי של' הויפן געענטפערט, טשאקאלאדע. האט מרן זי"ע זיך אנגערופן מיט א שמייכל, "אזוי! טשאקאלאדע! אה! א איד א חכם, ער ווייסט וואס צו שיקן". און מרן זי"ע זאגט פאר רבי של', "אלווי מארגן אינדערפרי זאלסטו גיין אין די תלמוד תורה און שטיין אינדרויסן ווען די קינדער קומען, און זאלסט זיי טיילן טשאקאלאדע און זיי זאלן מאכן א ברכה און דו זאלסט ענטפערן אמן, און פאר דיין מאיר'ל (מאיר משה, רבי שלום'ס זוהן) זאלסט אויך געבן".

• הייליגע סטובות •

• א איד דארף נישט אויספיהרן

האדמ"ר מקאלוב שליט"א האט דערציילט: איך האב געהערט פון הרה"ח ר' משה אברהם שטארק, ווען ער איז געווען אין בעלזא ביי "כ"ק מרן זי"ע פ' ארה. פריה. און געווען א גרויסער עולם און נאך שבת איז ער געקומען זיך געזעגענען און נעמען א ברכה פון מרן זי"ע. האט ער דארט געזעהן דריי מאדערנע אידן וואס האבן געגעבן א מטבע פאר'ן גבאי און ער האט זיי אריינגעלאזט באלד מוצש"ק נאך פאר יעדן. ווען מרן זי"ע איז אריינגעקומען אין צימער און זיי געזעהן האט ער זיי געפרעגט: "זאגט מיר ווי האט איר געדאוונט שבת? און ווען האט איר געמאכט הבדלה? איך בין אייך נישט חושד אז איר האט נישט געדאווענט און נישט געמאכט הבדלה ווייל אידן וואס קומען קיין בעלזא זאלן ח"ו נישט דאווענען און נישט מאכן הבדלה? אבער זאגט מיר ווי האט איר געדאוונט און ווי האט איר געמאכט הבדלה? איך וועל אייך נישט געזעגענען". די מאדערנע אידן האבן פארלאזט דעם צימער בבושט פנים און נאך עטליכע שעה האט מרן זי"ע געשיקט מ'זאל זיי רופן. ווען זיי זענען אריינגעקומען אין צימער האט זיי מרן זי"ע ווידער געפרעגט די זעלבע ווי פריער "זאגט מיר ווי האט איר געדאוונט שבת? און ווען האט איר געמאכט הבדלה? איך בין אייך נישט חושד אז איר האט נישט געדאווענט און נישט געמאכט הבדלה ווייל אידן וואס קומען קיין בעלזא, זאלן ח"ו נישט דאווענען און נישט מאכן הבדלה? אבער זאגט מיר ווי האט איר געדאווענט און ווי האט איר געמאכט הבדלה? איך וועל אייך נישט געזעגענען!". פארטאגט האט זיי מרן זי"ע נאכאמאל גערופן און איבער גע'חזר'ט די זעלבער ווי פריער אבער מרן זי"ע

וועל איך אייך יא געזעגענען..."

• זיי מוהל

הרה"ח רבי נחום רבינוביץ פון ירושלים איז אלס בחור אמאל געקומען אויף א שבת אין יאהר תש"ו קיין תל אביב, צו וויילן בצל הקודש פון מרן ז"ע. נאך שבת ווען ער איז זיך געגאנגען געזעגענען פון מרן ז"ע, ווייל ער פאהרט צוריק קיין ירושלים, האט אים מרן ז"ע געזאגט, "ייד מיר מוחל וועל איך זיך נישט געזעגענען פון דיר, שפעטער וועסטו אריין קומען צו מיר און צימער". נאכ'ן ווארטן צוויי שעה, האט אים דער גבאי ר' הלל ווינד גערופן און געזאגט: "דער רב בעהט זאלסט מוחל זיין און אריין קומען". ווען ער איז אריין געקומען אין צימער האט אים מרן ז"ע געזאגט: יאה, נחום וועסטו מיר וועלן מוחל זיין און מיר טוען א טובה?

די הנחת אבן הפינה פון ישיבה דחסידי בעלזא אין ירושלים עיה"ק

דער בחור נחום איז געשטאנן מיט א פחד ווייל ער האט גיין נישט גערעכנט אז מרן זי"ע וועט אים בעהטן א טובה, האט ער גארנישט געזאגט. נאר דער גבאי ר' הלל האט פאר זיינעט וועגן געענטפערט נאך זי"ע: 'דעמאלט האט מרן זי"ע אים געבעהטן אז ער זאל זיין א שליח צו גיין פאר זאנעט וועגן איינמאהל א וואך צום כותל המערבי און זאגן זיין נאמען 'אהרן בן בת' רוחמה' צוויי מאהל. איין מאהל ווען דו קומסט אהן און איין מאהל נאכ'ן ענדיגן זאגן תהלים און דו זאלסט זאגן 'אז אהרן בן בת' רוחמה, בעהט אז וואס ער וואונשט פאר א איד זאל מקיים ווערן. אבער דו זאלסט נאר גיין ווען מ'וועט דיר פריער הייסן, און אויך אז דו זאלסט דעמאלט נישט גיין פאר דיר, נאר זיין מיין שליח. דער בחור נחום איז אזוי געגאנגען, צוויי יאהר צייט ביז די אראבער האבן איינגענומען דעם כותל און מ'האט מער נישט געקענט גיין. ער האט זוכה געווען צו זיין דער שליח צו גיין צום כותל מער ווי הונדערט מאהל, בשליחות פון מרן זי"ע.

• הכרת הטוב •

• נישט פארשעהמט די י"ב חלות

דאס ענין פון הכרת הטוב איז ביי מרן זי"ע געווען געוואלדיג
מרן זי"ע האט ארויסגעוויזן זיין הכרת הטוב פאר יעדן מענטש
וואס האט אים אמאהל געטוען א טובה. די פרוי פון הרה"ח ר' נפתלי

ווינער (גאטעסמאן) ז"ל מרת רייצא ע"ה, פלעגט באקן פאר מרן זי"ע די י"ב חלות לכבוד שבת קודש, זי האט דאס אנגעהויבן, נאך ווען מרן זי"ע איז געווען אין די שטאט וויען איידער זי וועלט מלחמה, א גרויסע עבודה פון תמימות און עהרליכקייט, תחינות און בקשות האט זי אריינגעלייגט ביים זיפן די מעהל און ביים באקן די חלות, (זי האט געזיפט די מעהל דרייצן מאהל אזוי ווי ביים לחם הפנים אין בית המקדש) און מרן זי"ע פלעגט איר שטארק מכיר טובה זיין דערפאר. אמאהל שוין אין ארץ ישראל, האט דער גבאי געוואלט מזכר זיין א צווייטן איד מיט ברענגען י"ב חלות פאר'ן שלש סעודות טיש, און ער האט אוועק געלייגט יענעם'ס י"ב חלות אויפ'ן טיש. מרת גאטעסמאן איז געשטאנען אין די ווייבער שוהל און אראפגעקוקט, האט זי באמערקט ווי זי י"ב חלות וואט ליגן אויפ'ן טיש זענען נישט איהרע י"ב חלות, ס'האט איר געציפט ביים הארץ, אבער זי האט גארנישט געקענט זאגן, נאר צוקוקן מיט ווייטאג ווי מרן זי"ע וועט נוצן יענעם'ס חלות, נישט וואס זי האט געבאקן, און אט איז געשעהן א וואונדערליכע זאך: מרן זי"ע קומט אריין צום טיש און קוקט אויף די חלות, און פרעגט דעם גבאי'ן אויב מ'האט אוועק געלייגט די חלות וואס ר' נפתלי ווינער האט געברענגט? ענטפערט דער גבאי, "ניין!" פרעגט מרן זי"ע: ווי זענען די חלות? דער גבאי ווערט דערשראקן און ענטפערט אומבאקוועם: זיי זענען נישט דא. אויב אזוי וועט מען זיך נישט וואשן צו שלש סעודות! זאגט מרן זי"ע מיט א פעסטקייט, און זעצט זיך אוועק אויפ'ן בענקעל, די גבאים און משמשים זענען זיך צולאפן אין אלע ריכטונגען אויפצוזוכן די חלות, און ווען מ'האט געטראפן די חלות, האט מען זיי אוועקגעלייגט אויפ'ן טיש, און מרן זי"ע האט זיך געוואשן צו שלש סעודות, די גאנצע צייט איז מרת ראצא געשטאנען און געווישט די טרערן פון איהרע אויגן, זאגנדיג שטילערהייט, "נאר דער באשעפער מיט'ן הייליגן רב, ווייסן וויפוהל טרערן און מיה איך האב אריינגעלייגט אין די חלות, און ב"ה די חלות זענען נישט פארשעהמט געווארן!"

• "ווי גייט'ס אינען, ראבינער?"

הרה"ר ח' אלעזר ראזען ע"ה האט דערציילט: אמאהל האט
 ער געטראפן אין די שווייץ א איד פון דייטשלאנד וואס האט
 אים דערציילט, אז מרן זי"ע האט אים מכיר טובה געווען פאר
 א קלייניגקייט? געווען איז דאס ווען מרן זי"ע האט באזוכט אין
 באד-האמבורג אויף זומער אפרוה, איז דער איד אריין מיט א
 קוויטל צו מרן זי"ע צווישן אלע צובראכענע און פארזארגטע אידן,
 וואס זענען דעמאלט געקומען. מרן זי"ע האט אים אויסגעפרעגט
 וואס ער טוהט און מיט וואס ער באשעפטיגט זיך א.א.וו., פאר'ן
 פארלאזן די שטוב האט ער זיך ערלויבט צו פרעגן פון מרן זי"ע
"און ווי גייט'ס אינען, ראבינער?" מרן זי"ע האט זיך שטארק
 באדאנקט אז ער אינטערעסירט זיך אויף זיין געזונט צושטאנד,
 און ער האט אים געזאגט מיט א פרייליכער שמייכל: **"ס'איז די
 ערשטע מאהל זייט איך בין אהער געקומען אז איינער פרעגט און
 איטערעסירט זיך אויף מיין געזונט צושטאנד"**. [ער איז דאך נישט
 געווען א חסיד, דעריבער ווען מרן זי"ע האט אים געפרעגט האט

המשך בעמוד מו <<<<

הַמִּלּוֹךְ הַזֶּה עָלֵינוּ יֵאָמֵר אֱלֹהֵינוּ...עַל הַר גִּבּוֹר עָלֵינוּ לֹךְ מִבִּשְׂרָתָה צִיּוֹן הָרִימוּ בִּפְהָ קוֹלְךָ מִבִּשְׂרָתָה יְהוֹשִׁיעֵנוּ...

פ' ואתחנן תשפ"ה

מִיָּן אֵלַי... הָרֹשׁ מִמֶּנּוּ אֶב... שִׁבְתָּ נִחְמֹ... הַמֶּשֶׁה עָשָׂה לָאֵל...

<<<<<<<

● זיך אפשעהרן די האר ערב שבת נחמו

אין ספר "מנהג טוב" (מחכמי איטאליע מיט איבער
זיבן הונדערט יאר צוריק) שטייט אז ס'איז כדאי, מ'זאל
זיך נישט אפשעהן די האר תיכף נאך תשעה באב, נאר
מ'זאל ווארטן ביז ערב שבת נחמו "וואו כבוא ערב שבת
נחמו חייב לספר עצמו ולשמוח גופו ולקבל השבת
בשמחה ובטוב לבב, ויתנחם בנחמות מרובות",—אז אין
דעם שבת איז מען מחוייב זיך צו שעהרן און זיך פרייען.

(לווח תמידים כסדרם)

[למעשה אין די גמרא געפונען מיר שיטת רבן שמעון
בן גמליאל וואס האלט אז די גאנצע וואך פון תשעה באב

'לעקיך ובראנפין' מוצאי תשעה באב תשפ"ה

איז אסור צו עסן פלייש און טרינקן וויין, ווי אויך אלע מיני אבלות מיט וואס מיר פיהרן זיך ביז תשעה באב, לויט רשב"ג ציהט זיך דאס ביז שבת נחמו, אבער אין הלכה ווערט נישט אזוי גע'פסק'ענט. די פוסקים (זעה 'מגן אברהם' און 'טורי זהב' אין סימן תקנ"א) ברענגן א תשובת מהרש"ל וואס זאגט אז אפילו איינער וואס האט זיך אזוי געפירט לחומרא, דארף דאס נישט אנהאלטן, און ער דארף זיך אפילו נישט מתיר נדר זיין אויב וויל ער יא עסן פלייש און טרינקן וויין אין די טעג נאך תשעה באב].

● דער באשעפער רופט זיך 'אלקי ישראל'.

די הויפט נחמה ביי אידן איז, אז מ'ווייסט אז דער באשעפער ווערט אנגערופן 'אלקי ישראל', אזוי ווי ס'שטייט (תהלים סז:ז) "ברכנו אלקים 'אלקיננו'". און דאס איז פשוט פון 'נחמו נחמו עמי',—אז דער באשעפער זאגט צו אז 'יאמר אלקיכם',—ער וועט זיך אנרופן 'אלקי ישראל', דאס איז ביי די אידן די גרעסטע נחמה, אז מ'איז זוכה צו קענען האבן א שייכות צום באשעפער, אז ער זאל זיך אנרופן 'אלקי ישראל'. ("קדושת לוי")

זאל זיך אנרופן 'אלקי ישראל'. ("קדושת לוי")

● **טרייסט אייך ווייל איר זענט מיין פאלק**

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם וגו' (ישעי' מ"א) טריסט איין דערמיט בלויז וואס איר זענט "עמי"—דאס וואס איר זענט מיין פאלק, דארף ביי איין זיין די גרעסטע טריסט... ("מני יששכר")

● **נייע מלאכים ווערן באשאפן**

נחמו נחמו עמי יאמר אליכם...כי מלאה צבאה...
(ישעי' מ:א-ב) די גמרא (חגיגה יג): זאגט: אז זייט דער בית המקדש איז חרוב געווארן איז די פמליא של מעלה ווייניגער געווארן. ווייל דער מדרש זאגט אז דער באשעפער האט געזאגט אזוי ווי א מלך בשר ודם ווען ס'שטארבט אים א נאנטער מענטש, זיצט ער און ער שווייגט, וועל איך אויך זיצן און שווייגן, אזוי ווי ס'שטייט: "ישב בדד וידום", און חז"ל זאגן אז פון יעדן דיבור פון כביכול דער באשעפער, ווערט באשאפן א מלאך, קומט אויס אז ווען דער באשעפער שווייגט ווערן נישט באשאפן קיין מלאכים, און די פמליא של מעלה ווערט ווייניגער. אבער ווען דאס ביהמ"ק וועט אויפגעבויעט ווערן וועט כביכול דער באשעפער ווייטער רעדן, און ס'וועלן זיך מעהרן מלאכים. דאס איז דער פשט, "נחמו נחמו עמי יאמר אליכם",—אז כביכול דער באשעפער וועט רעדן, ממילא "כי מלאה צבאה",—וועט ווייטער פארמערט ווערן די צבאות השמים דורך די באשאפונג פון מלאכים. (פנינים יקרים)

● **מיר האבן נישט פארגעסן דעם חורבן...**

הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב ז"ע האט געפרעגט: פארוואס פרייען זיך אידן 'שבת נחמו'. וואס איז די שמחה? מ'האט דאך יעצט געוויינט אין תשעה באב, געזיצן אויף די ערד ווי אבליים רח"ל געקלאגט און געוויינט אויפ'ן חורבן, אויב אזוי, ווי אזוי איז דאס אז א מענטש זאל זיך טוישן פון איין עק צום אנדערן אין אזא קורצע צייט? פארוואס וויינט מען און פארוואס פרייט מען זיך? נאר חז"ל לערנען אונז אז דער באשעפער האט אריינגעלייגט אין די בריאה אז מ'פארגעסט פון א נישט לעבעדיגן. מיר וואס וויינען און קלאגן יאהר נאך יאהר תשעה באב אויפ'ן די ביטערע חורבנות, איז פארדעם אליין דארף מען זיך פרייען 'שבת נחמו'. אויפ'ן עצם זאך אז אונזערע הרגשים און געפיהלן האבן נאכנישט אויסגעוועפט און מיר האבן נישט פארגעסן פונעם חורבן בית המקדש, מיר קלאגן כאילו ס'איז יעצט ממש געשעהן, איז געדרונגען אז ס'איז נישט קיין טויטע זאך, מ'האט דאס נישט פארגעסן. אונזער געוויין אין תשעה באב איז א געוויין פון האפענונג אז דאס בית המקדש וועט אויפגעבויעט ווערן בב"א.

● "תורה חדשה מאתי תצא"

"שבת נחמו",—דער שבת וואס מ'טרייסט די אידן מיט די גאולה און ביאת המשיח, ליענט מען די עשרת הדברות, אויך שבועות ליענט מען די עשרת הדברות.

<<<<<<<

תשעה באב, ווייל תורה מאכט פרייליך דעם מענטש.
דעריבער יעצט נאך תשעה באב, לייענט מען פ' ואתחנן
וואס דארט שטייט די עשרת הדברות, צו ווייזן אז די
טעג פון אבילות זענען שוין פאראיבער, און מיר זענען
ווייטער גרייט צו לערנען די הייליגע תורה. (עבודת ישראל)

● "נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם"

ס'שטייט אין מהרי"ל אז דער שבת נאך תשעה באב ווערט אנגערופן "שבת נחמו", און ער שרייבט אז אין דעם שבת "אל זיך דער גאנצער פאלק פרייען און זיך פארלאזן אויפ'ן טרייסט וואס וועט זיין ווען משיח וועט קומען".

● די נחמה ווערט גרעסער און גרעסער.

מיר מיר שטייען יעצט אינעם געהויענעם שבת,
 "שבת נחמו", ווי דער באשעפער טוהט טרייסטן די
 אידן, "נחמי נחמי עמי יאמר אלוקים". די הפטורות
 פון די שבעה דנחמאטא איז אויסגעשטעלט אין א סדר
 אז די נחמה ווערט גרעסער און גרעסער, אזוי ווי
 ס'שטייט אין אבודרהם בשם המדרש, אז די ערשטע
 הפטורה נאך תשעה באב, איז "נחמי נחמי עמי", אז דער
 באשעפער זאגט פאר די נביאים נחמו נחמו עמי, אויף
 דעם ענטפערן די אידן צוריק (הפטרת עקב): "ותאמר
 ציון עזבני ה—", אז—מיר ווערן נישט געטרייסט פון די
 נחמה פון די נביאים, וואס דאס איז דער תוכן פון דער
 קומענדיגער הפטורה (הפטרת ראה): "עני' סוערה
 לא נחמה",—אויף דעם ענטפערט דער באשעפער
 (הפטרת שופטים): "אנכי אנכי הוא מנחמכם",—אז
 איך אליין טוה אייך טרייסטן.

פון דעם קענען מיר ארויסנעמען די גרויסע חשיבות פון אידן, כאטש אז דער גלות און חורבן ביהמ"ק זענען דאך געקומען בכלליות וועגן די אידן האבן געזונדיגט, אזוי ווי מיר זאגן ביים דאווענען מפני חטאנו גלינו מארצינו, מיט דעם אלעם האבן די אידן באקומען נישט סתם א נחמה, נאר א נחמה בכפלים, א דאפלטע נחמה. אבער מיט דעם אלעם זענען די אידן נאך אלץ נישט געווען צופרידן מיט דעם, נאר זיי האבן גע'טענה'ט "ותאמר ציון עובדי ה'",—אז דער באשעפער האט זיי איבערגעלאזט. און דער חידוש איז, אז כאטש אז די ווערטער פון א נביא איז דאך ממש אזוי ווי ס'וואלט געקומען פונעם באשעפער אליינס, ווייל א נביא איז דאך איינס מיט'ן באשעפער, מיט דעם אלעם האט דער באשעפער אנגענומען די טענה פון די אידן אז זיי באגענוגען זיך נישט מיט די נחמה פון די נביאים, און דער באשעפער האט געזאגט: "אנכי אנכי הוא מנחמכם".

מיין שבת אויפער

מיין אויפער... חודש נחמו... שבת נחמו... חמשה עשר באב...

די צווייטע לוחות פאר כלל ישראל (נאכדעם וואס די ערשטע לוחות זענען צעבראכן געווארן שבעה עשר בתמוז). און לגבי די שמחה פון חמשה עשר באב רעכנט אויס די גמרא עטליכע טעמים וואס האבן צוגעברענגט אז חמשה עשר באב זאל ווערן אזא

גרויסע יום טוב ביי כלל ישראל.

דער ריטב"א (חידושים תענית ל:) דערמאנט איינע פון די טעמים וואס ווערט געברענגט אין גמרא, אז אין דעם טאג האבן די אידן אין מדבר אויפגעהערט צו שטארבן, און ס'האט זיך געענדיגט די גזירה וואס איז געווארן ביים חטא המרגלים אז יענער גאנצע דור זאל אויסשטארבן. [ווי ס'פלעגט פאסירן אז יעדער יאהר תשעה באב זענען אידן געשטארבן, ביז אין חמשה עשר באב פונעם לעצטן יאהר אין מדבר איז קלאר געווארן פאר די אידן אז די גזירה איז שוין פאריבער]. און דער ריטב"א לייגט צו "ומפני זה נהגו לעשות סעודה בשבת שלאחר תשעה באב", אז צוליעב די גרויסע שמחה פון חמשה עשר באב וואס געפאלט אין די וואך נאך תשעה באב, האט מען זיך געפירט צו מאכן א ספעציעלע סעודה אינעם שבת נאך תשעה באב.

• ס'איז גלייך צו יום כיפור

דער הייליגער סאדיגורא רבי זי"ע האט געזאגט א טעם פארוואס זיין פאטער דער היילגער רוזשינער זי"ע האט נישט געפירט א טיש חמשה עשר באב אזוי ווי חמשה עשר בשבט, און ער האט ערקלעהרט דעם ענין ווייל חמשה עשר באב, איז געגליכן צו יום כיפור, ווען מ'עסט נישט און מ'טרינקט נישט, אזוי ווי חז"ל זאגן "לא היו ימים טובים" וכו', און אזוי ווי ס'שטייט אין לבוש דער חילוק צווישן חנוכה און פורים, אז חנוכה האט מען מתקן געווען להודות ולהלל, און פורים למשתה ושמחה, אזוי אויך דא חמשה עשר באב, איז אן הכנה צו ראש השנה און יום כיפור, וואס מ'איז דעמאלט מוסיף בלימוד התורה ביינאכט הכנה לרוחני, און ס'איז גלייך צו יום כיפור וואס מ'עסט

"אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות כראוי מיד נגאלין",—מיינט מען די צוויי שבתות, "שבת חזון" און "שבת נחמו", אז ווען אידן וואלטן אפגעהיטן די צוויי שבתות ווי ס'באדארף צו זיין, מיט אלע באדינגונגען דערצו, וואלטן זיי גלייך אויסגעלייזט געווארן פונעם גלות, ווייל דער "שבת חזון", באצייכנט שטארק דעם גאנצן חורבן מיט'ן גלות, און באלד דערויף קומט דער "שבת נחמו",—האט באצייכנט די גאנצע הנחמה, וואלט מען באלד אויסגעלייזט געווארן. לאמיר זיך דעריבער פאסיג אנכאפן אין די נחמה וואס שיינט אויף אונז דעם שבת, און לאמיר אפהיטן און מכבד זיין דעם שבת ווי ס'פאסט און אזוי ווי מ'באדארף, און אזוי וועלן מיר זוכה זיין צו "נחמו נחמו עמי",—א דאפעלטע נחמה.

• א סעודה אין שבת נחמו

די משנה (תענית ד:ח) זאגט: "אמר רבי שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים" און די גמרא ערקלעהרט, אז די גרויסע שמחה פון יום כיפור איז צוליעב די סליחה ומחילה וואס דער באשעפער איז מוחל אונזערע עבירות, ווי אויך איז יו"כ דער טאג וואס דער באשעפער האט געגעבן

ווייל שבועות האט דער באשעפער געגעבן די תורה פאר אידן, אזוי אויך ווען משיח וועט קומען שטייט (ישעי' נאד:) "תורה חדשה מאתי תצא" (עי' ויק"ר י"גג), וועט דער באשעפער געבן נייע חידושים אין די תורה, דעריבער לייענט מען די עשרת הדברות אין 'שבת נחמו'. (קדושת לוי)

• קבלות צום נייעם יאהר הבעל"ט

"אנכי ה' אלקיך" (ואתחנן הו:) די ספרים הק' זאגן: 'שבת הגדול' איז די הכנה פאר פסח, 'שבת שובה' איז די הכנה פאר יום כיפור, 'שבת נחמו' איז די הכנה צו די הייליגע טעג הבעל"ט. קען מען זאגן א טעם פארוואס מ'לייענט די עשרת הדברות 'שבת נחמו', ווייל דאס איז קבלת התורה פונדאסניי, ווייל אין דעם שבת הייבט מען אהן מיט נייע קבלות צום נייעם יאהר הבעל"ט.

(כ"ק אדמו"ר מטשערנאביל שליט"א)

• צוויי שבתות "שבת חזון" און "שבת נחמו"

מ'זאגט נאך פון הרה"ק רבי מענדל'ע וויטעפסקער זי"ע, אז דאס וואס רבי שמעון בר יוחאי האט געזאגט:

• "כדי משה זאל האבן א פתחון פה פאר די אידן."

נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם וגו' (ישעי' מ:א, יא, - הפטורה שבת נחמו)

די הפטורה די וואך הויבט זיך אהן מיט "נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם", (ישעי' מ:א) און אין פ' שופטים הויבט זיך די הפטורה אהן "אנכי אנכי מנחמכם" (ישעי' נא:יב). קען מען דאס ערקלעהרן אזוי: רש"י (יתרו כ:ב) זאגט אויף "אנכי ה' אלקיך"—פארוואס שטייט א לשון יחיד "אלקיך"? כדי משה רבינו זאל קענען פארטיידן די אידן ביים זינד פונעם עגל, אז "לא להם צוית אלא לי לבדי"—פאר מיר האסטו באפוילן "לא יהי' לכם אלהים אחרים", און נישט פאר די אידן. דאס זאגט דער נביא "נחמו נחמו עמי"—נאך'ן געוויין פון בין המצרים אויפ'ן זינד פונעם עגל וואס פון דעם זענען געקומען אלע צרות אויף כלל ישראל, וואס מיר וויינען שוין אויף דעם פאר דורות לאנג, קומט די נחמה, "נחמו נחמו עמי"—דער נביא טרייסט אונז! מיט וואס? "יאמר אלוקיכם"—דער באשעפער האט דאך געקענט זאגן 'אלקיכם', און ער האט געזאגט 'אלקיך' [אנכי ה' אלקיך]—כדי משה רבינו זאל האבן א פתחון פה צו קענען פארטיידן די אידן...

כ"ק מרן מהר"ד מבעלזא זי"ע

און אויב דו וועסט פרעגן ס'שטייט דאך ששים רבוא אותיות לתורה, וואלט דאך נישט געקענט שטיין "אלקיכם", ווייל דעמאלט וועט זיין נאך אן אות? אבער דאס איז נישט קיין טענה ווייל ס'וואלט געקענט שטיין "אני" אנשטאט "אנכי" וואלט מען פארדינט דעם אות. און אויב וועסטו פרעגן אז ס'מוז שטיין "אנכי" ווייל די נוטריקון איז א'נא א'נא נ'פשי כ'תיבת י'הבית אדער א'מירה נ'עימה כ'תיבה י'היבה, אדער י'היבה כ'תיבה נ'אמנים א'מריה, אזוי ווי די גמרא זאגט (שבת קה:א), אבער צוליעב די רמזים אליין וואלט געווען גענוג אויף איין פלאץ ס'זאל שטין "אנכי", ווייל די עשרת הדברות איז דאך געשריבן געווארן צוויי מאל אין די תורה און אויף ביידע פלעצער שטייט "אנכי ה' אלקיך", וואלט געקענט שטיין כאטש אויף איין פלאץ "אני ה' אלקיכם". דאס איז די כוונה פונעם נביא "אנכי אנכי מנחמכם",—דער באשעפער האט געדאפעלט, דעם "אנכי ה' אלקיך", אין פ' יתרו און אין פ' ואתחנן, דעריבער "הוא מנחמכם",—איז דאס אייער טרייסט ווייל פון דעם איז א באווייז אז צוליעב דעם האט דער באשעפער געזאגט "אלקיך" כדי משה רבינו זאל קענען פארטיידן די אידן. (כ"ק מרן מהר"ד מבעלזא זי"ע)

נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם... על הר פסח... על הר פסח... על הר פסח...

מיין שבת אויפער

מיין אויפער... חודש מנחם אב... שבת נחמו... חמשה עשר באב...

»»»»»

נישט. (נר ישראל)

• בעהטן אויפ'ן צער השכינה

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם וגו' (ישעיהו מ:א). יעדער איד דארף וויינען און זיך שטענדיג מצטער זיין אויף גלות השכינה. און ווען ער דאווענט זאל ער נישט בעהטן פאר זיינע אייגענע געברויכן, נאר ער זאל בעהטן אויפ'ן צער השכינה, אזוי וועט זיין תפילה זיכער אהנגענומען ווערן, ווייל די שכינה הק' געפונט זיך דאך אין גלות צוליעב אונז, אזוי ווי ס'שטייט "כי בסבתכם אני מושלכת בעפר". און אויב כלל ישראל וועט בעהטן אז די שכינה הק' זאל אויסגעלייזט ווערן, וועלן די אידן אינאיינעם אויך אויסגעלייזט ווערן. און דאס איז די כוונה פון "נחמו נחמו", ווען וועט באמת זיין די גרויסע און דאפעלטע טרייסט, "עמי", וואס איז די ראשי תיבות פון "ע'יני י'רדה מ'ים", ווען מ'וועט פארגיסן טרערן אזוי ווי וואסער פאר'ן גלות און צער השכינה הק'. "יאמר אלקיכם", אלקים ווייזט אויף מידת הדין, און "אמירה", אזוי א ווייך לשון [מדת הרחמים]. דעמאלט וועט אויך דער מידת הדין איבערגעקערט ווערן צו מידת הרחמים און אלע דינים וועלן זיס ווערן. ("אמרי חיים" ווישניץ)

• מיר טרייסטן זיך אז מיר זענען נאך דיין פאלק

"נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם" וגו' (ישע' מ:א) - הפטורה שבת נחמו. מיר האבן געזינדיגט, און דאס בית המקדש איז חרוב געווארן, אבער "נחמו" - מיר טרייסטן זיך מיט דעם אז "עמי" - מיר זענען נאך אלץ דיין פאלק, און אויב מיר פיהרן זיך ווי דאס פאלק פון באשעפער, "יאמר" - וועט דער באשעפער זאגן, "אלוקיכם" - איך בין אייער ג-ט. (תורת אבות - סלאנים)

• וְשַׁבַּת אוֹתוֹת שַׁבָּת

ושבת עד ה' אלקיך (ואתחנן ד:ל). 'שַׁבָּת' איז די אותיות 'שַׁבָּת'. ביז יעצט איז די מי המצרים געווען בצער גלות השכינה, אזוי ווי ס'שטייט: "בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים", וְשַׁבָּת - ווען ס'קומט דער שבת, 'שבת נחמו', וואס האט די הבטחת הגאולה, דעמאלט "עד ה' אלקיך", זעהט מען אז אלע דינים וואס מיר זענען אריבער, איז געווען בלויז רחמים וחסדים אויף אונז. און לויט'ן צער וואס איז דעמאלט געווען, אזוי וועלן מיר זוכה זיין צו גרויסע חסדים וטובות. "ושמעת בקולו" וגו'.

(תפארת שלמה)

• דער באשעפער וועט מנחם זיין אידן פאר די מסירת נפש עבודה אין גלות...

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם וגו' (ישעיהו מ:א) דארף מען פארשטיין, ווייל ווען משיח וועט קומען וועט דאך זיין פון אלעס גוט, איז מיט וואס וועט דער באשעפער דארפן טרייסטן די אידן "נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם"? נאר מ'קען דאס פארשטיין מיט א סיפור וואס דער זיידע ז"ל [מרון מהרי"ד מבעלזא זי"ע] האט דערציילט: ווען דער עלטער זיידע ז"ל [כ"ק מרון מהרי"ד זי"ע] איז געווען אין די שטאט וויען [נישט ווען ער איז נפטר געווארן], איז דער זיידע ז"ל, מיט אים מיט געווען. זיי זענען ביידע איינגעשטאנען אין איין האטעל, און פרייטאג צו נאכט'ס, נאכ'ן טיש, ווען דער זיידע ז"ל איז געגאנגען צו זיין צימער, האט ער ארויסגעהערט פון איינע פון די צימערן, א געוואלדיגע זיסע קול תורה. דער זיידע ז"ל האט זיך אפגעשטעלט צו הערן דעם זיסן קול תורה. ער

האט געעפענט אביסל די טיהר כדי יענעם נישט צו שטערן, און ער זעהט ווי ס'זיצט א זעלנער אנגעטוהן מיט מיליטערישע קליידער פונעם עסטרייכישן מיליטער, און לערנט פליסיג הויך אויפ'ן קול. דער זיידע ז"ל איז אזוי געשטאנען און מיט שטוינונג זיך צוגעהערט צו דעם זיסן קול תורה פון דעם סאלדאט. ווען דער סאלדאט האט מפסיק געווען, איז דער זיידע אריין געקומען אין צימער און אים געגעבן שלו' און געפרעגט ווער ער איז און וואס ער טוהט דא? האט ער געענטפערט: מ'האט מיך פארקאפט אין מיליטער, און איך בין געווארן א געהילף ביים הויפט-גענעראל. האב איך געבעהטן ביים גענעראל, אז אזוי ווי איך באדין אים עהרליך און געטריי א גאנצע וואך, זאל ער מיך באפרייען יעדן שבת. און דער גענעראל האט מסכים געווען. זייט דעמאלט

• מיר טרייסטן זיך נאר מיט די הייליגע תורה

"נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם" וגו' (ישע' מ:א) - הפטורה שבת נחמו) "מ'דארף וויסן אז די איינציגע נחמה אויף אלעס איז די תורה. נאר די הייליגע תורה, ווייל נאך אלעם האבן

האב איך באשלאסן אוועק צוגעבן דעם שבת טאג אינגאנצן פאר'ן באשעפער, און וויבאלד אין פארלויף פון די וואך האב איך נישט די מעגליכקייט צו לערנען תורה, דערפאר לערן איך א גאנצע נאכט פון שבת קודש, צו ערפוהלן וואס איך האב פארפעהלט. ווען דער זיידע ז"ל האט פארענדיגט דערציילן די מעשה האט ער זיך אנגערופן: "ס'קען זיין אז דער איד האלט צוריק די גאולה שלימה. ווייל די מלאכי השרת אין הימל זאגן פאר'ן באשעפער, זעה דעם תענוג און נחת רוח פון דעם איד'ס לערנען, ווי וועסטו האבן אזא תענוג און נחת רוח נאך די גאולה שלימה. ווייל ווען דער באשעפער וועט העלפן און ס'וועט זיין די גאולה שלימה. וועט דעמאלט אנטפלעקט ווערן דאס גרויסע מסירות נפש וואס אידישע קינדער האבן געהאט פאר'ן באשעפער אין גלות. ווי האט רבינו הקדוש געמאכט די משניות? אין גלות. ווי האט רבי אשי געמאכט די גמרא רבי יוחנן [ירושלמי]? אין גלות.

ווי האט מען געמאכט דעם זוהר הק' אין גלות. ווי האט מען געמאכט דעם טור און בית יוסף מיט'ן שו"ע? אלעס אין גלות. אידן וועלן זעהן אז מ'האט אויפגעטוען אזעלכע גרויסע זאכן, מ'האט געמאכט אזא נחת רוח פאר'ן באשעפער אין גלות, און יעצט ווען ס'וועט זיין די גאולה שלימה ווי וועט מען נאך קענען טוען פאר'ן באשעפער אזא נחת רוח אזוי ווי אין גלות? וועט דער באשעפער דארפן מנחם זיין אידישע קינדער. בעצם ווען ס'וועט זיין די גאולה שלימה וועט נישט זיין וואס מ'וועט דארפן מנחם זיין, אידן וועלן דינען דעם באשעפער מיט אזא עבודה אז מיר האבן דערין גארנישט קיין השגה, אידן וועלן זיך אנשטרענגען און דינען דעם באשעפער למעלה מכוחותם, און זיי וועלן טוען א נחת רוח פאר'ן הייליג'ן באשעפער.

(כ"ק מן אדמו"ר שליט"א מוצאי ח"ב תשע"ז)

מיר נאר די תורה, און דאס איז אונזער איינציגער טרייסט, אזוי ווי ס'שטייט אין פסוק (תהלים קיט:ג) "זאת נחמתי בעניי כי אמרת חתיני..." און דעריבער געפאלט 'שבת נחמו' יעדעס יאהר אין פ' ואתחנן די פרשה פון קבלת התורה". (האדמו"ר הקדוש מלעלוב זצוק"ל)

»»»»»

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם... על כל המצרים אשר מצר לך... על כל המצרים אשר מצר לך... על כל המצרים אשר מצר לך...

מייץ שבת אוצר

מייץ אוצר... חודש נחמו... שבת נחמו... המשיח עשיר באב...

»»»»»

• די נחמה קומט פון באשעפער אליין

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם וגו' (ישעיהו מ:א). דער אזולאי ברענגט אויף 'אנכי אנכי הוא מנחמכם' (ישעיה נא:יב) אז ס'שטייט (שם סו:ג) 'כאיש אשר אמו תנחמו כן אנכי אנחמכם ובירושלים תנחמו'. געוועהנליך ווען א מענטש טרייסט איינעם, טראכט זיך יענער: ס'איז גרינג צו טרייסטן, ווען א צווייטער האט די עגמת נפש... אבער דער וואס האט אליין א שייכות צו דעם צער, אזא טרייסט איז מען מקבל. און דאס איז פשט פון 'כאיש אשר אמו תנחמו'—אזוי ווי א מאמע וואס איז זיך זיכער מצטער, מיט'ן צער פון איר זוהן, 'כן אנכי אנחמכם ובירושלים תנחמו'—ווייל דער באשעפער האט דאך געשוואוירן אז ער וועט נישט אויפבויען ירושלים של מעלה ווילאנג ס'וועט נישט זיין ירושלים של מטה. דערפאר זאגט ער: 'אנכי'—די שכינה הק' וואס איז אין גלות האט דאך א שייכות מיט'ן צער פון יעדן איד, איז 'אנכי הוא מנחמכם'—דער באשעפער קען זיכער געבן א נחמה.

• "נחמו נחמו עמי" - כאטש מיר האבן געזינדיגט בלייבן מיר א בחינה פון "עמי"

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם (ישעי' מ:א). פארוואס דארף מען נאך האבן א נחמה, נאכדעם וואס דער באשעפער וועט אונז העלפן און מיר וועלן זוכה זיין צו ביאת המשיח און בנין בית המקדש? נאר פשט איז אזוי: ווען דער באשעפער וועט העלפן און משיח וועט קומען און אונז אויסלייזן, וועט מען דעמאלט זעהן אז דער אריכות הגלות איז געווען "מפני חטאינו"—צוליעב אונזערע זינד, און אויב וואלטן מיר תשובה געטוען אין גלות וואלטן מיר באלד אויסגעלייזט געווארן. אבער אזא מחשבה, קען צוברעכן דאס הארץ און פארמעהן צער, דעריבער צוזאמען מיט דעם וועט דער באשעפער אונז טרייסטן, אז אונזער זינד זענען געווען באונס, צוליעב'ן שאור שבעיסה ושעבוד מלכיות (ברכות יז.) און ס'איז נישט אונזער שילד. ווען אידן טוען דעם רצון ה' ווערן זיי אנגערופן "עמי", און אויב נישט ווערן זיי נישט גערופן "עמי", אזוי ווי דער פסוק (הושע ב:א) זאגט: "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם". דאס באצייכנט דער נביא: "נחמו נחמו", דער באשעפער וועט אונז טרייסטן מיט, "עמי יאמר אלקיכם",—אז טראץ אונזערע זינד וואס איז געווען באונס, בלייבן מיר נאך אלס ביים באשעפער אין א בחינה פון "עמי".

(כ"ק מן אדמו"ר שליט"א מבעלזא סעודה ב' תשנ"ו)

• מאוצרות רבוה"ק מבעלזא

שבת נחמו

• דער באשעפער האט זיי אליין געטרייסט.

מיר שטייען אצינד אינעם געהויבענעם שבת, "שבת נחמו", ווי דער באשעפער טרייסט די אידן, "נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם". די הפטרה פון די שבעה דנחמא איז אויסגעשטעלט אין א סדר אז די נחמה ווערט גרעסער און גרעסער, אזוי ווי ס'שטייט אין אבודרהם בשם המדרש, אז די ערשטע הפטורה נאך תשעה באב, איז "נחמו נחמו עמי",—דער באשעפער זאגט פאר די

נביאים "נחמו נחמו עמי". און אידן ענטפערן צוריק (הפסרת עקב): "ותאמר ציון עזבני ה'",—אז מיר ווערן נישט געטרייסט פון די נחמה פון די נביאים, וואס דאס איז דער אינהאלט פון די קומענדיגע הפטורה (הפסרת ראה): "עני' סוערה לא נחמה". אויף דעם ענטפערט דער באשעפער (הפסרת שופטים): "אנכי אנכי הוא מנחמכם",—אז איך אליין טוה אייך טרייסטן. פון דעם קען מען זעהן די גרויסע חשיבות פון אידן, כאטש אז דער גלות און חורבן ביהמ"ק זענען דאך געקומען בכלליות, ווייל די אידן האבן געזונדיגט, אזוי ווי מיר זאגן ביים דאווענען "ומפני חטאינו גלינו מארצנו", פונדעסטוועגן האבן די אידן באקומען נישט סתם א נחמה, נאר א נחמה בכפלים, א דאפעלטע נחמה. און טראץ דעם זענען די אידן נאך אלץ נישט געווען צופרידן, נאר זיי האבן גע'טענה'ט "ותאמר ציון עזבני ה'",—אז דער באשעפער האט זיי פארלאזט. און דער חידוש איז, אז כאטש די ווערטער פון א נביא איז דאך ממש אזוי ווי ס'וואלט געקומען פונעם באשעפער אליין, מיט דעם אלעם האט דער באשעפער אנגענומען די טענה פון די אידן אז זיי

באגענוגען זיך נישט מיט די נחמה פון די נביאים, און דער באשעפער האט זיי געזאגט: "אנכי אנכי הוא מנחמכם",—און ער האט זיי אליין געטרייסט.

• מתפלל זיין נאר אויף ישועת כל ישראל...

ס'שטייט אין די ספרים הק' אז דאס ווארטן אויף די ישועה, דאס אליין איז און הכנה צו די ישועה און די תפילה איז מקרב די גאולה. אבער בדרך הטבע ווען א מענטש איז א בעל יסורים און ליידיט פארשידענע צרות, קען ער נאר דאווענען פאר זיינע אייגענע געברויכן, און ס'איז אים שווער צו דאווענען אויף די ריכטיגע ישועה. אבער ווען דער באשעפער וועט העלפן און אלע אידן וועלן אויפגערעכטן ווערן און ס'וועט זיי שוין מער גארנישט פעהלן, דעמאלט וועלן שוין אידן קענען מתפלל זיין נאר אויף די אמת'ע און גאנצע ישועה. און דאס שטייט אין ספה"ק "ייטב לב" אין נאמען פון זיין זיידן דער הייליגער "ישמח משה" זי"ע, וואס ער האט געהערט פונעם רבי'ן פון לובלין זי"ע, וואס האט דאס מקבל געווען איש מפי איש ביז אליהו הנביא זכור לטוב, צו ערקלעהן וואס חז"ל (סנהדרין צז.) זאגן, "אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס",—אז משיח וועט קומען נאר ווען אידן וועלן אויפהערן מתפלל צו זיין אויף עניני הפרט,—פאר די אייגענע געברויכן, און זיי וועלן נאר מתפלל זיין אויף ישועת כל ישראל. (כ"ק מן אדמו"ר שליט"א)

• מאוצרות הצדיקים

הפטרה ז' רנהמהא

די וואך נאך תשעה באב ווערט אנגערופן "שבע דנחמא" אדער ז' דנחמא. ווען מ'זאגט זיבן וואכן הפטרות פון נחמות. דער מקור איז אין פסיקתא ווי ס'ווערט געברענגט אין טור (או"ח סי' תכח), 'כפסיקתא, מבראשית עד י"ז בתמוז מפטירין מענין הפרשיות, גלייך אויף גלייך לויט'ן זמן און לויט די געשעהניש. דריי הפטרות פון פורעניטא און זיבן פון נחמא, צוויי דתיבתא. און דריי דפורענותא וואס איז די נוטריקין דש"ח. "דברי ירמיהו" (שם ב:ד) לפרשת פנחס, "שמעו דבר ה'" (ירמיה א:א) לראשי המטות, "חזון ישעיהו" (ישעיה א:א) לאלה הדברים שבת פאר תשעה באב. שבע דנחמא וואס איז די נוטריקין

»»»»»

נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם... על הר ציון... על כל מושבות ציון... הרמז פה קולך ממשורת ירושלים...

מיין שבת אויפער

מיין אויפער... הודש מנחם צב... שבת נחמו... חמשה עשר באב...

«««««

• דער אנהייב צו די הייליגע טעג כתיבה וחתימה טובה

אין "בני יששכר" שטייט אויך אז פון חמשה עשר באב הויבט שוין אהן ארויס צו שיינען די ליכטיגקייט פון ראש השנה און פון דעמאלט אהן ערוועקן זיך די געהויבענע טעג פון רחמים און תשובה, און דאס איז דער טעם פונעם מנהג ישראל אז פון חמשה עשר באב וואונטשט מען זיך שוין א

"כתיבה וחתימה טובה". ווייל 'חמשה עשר באב' (928) באטרעפט פונקט אזויפיל ווי 'כתיבה וחתימה טובה' (928), מ'גרייט שוין צו א כתיבה וחתימה טובה פאר ראש השנה. דערפאר זענען דא וואס פיהרן זיך אז ווען זיי שרייבן א בריוו פון 'חמשה עשר באב' און ווייטער, וואונטשט מען שוין א 'כתיבה וחתימה טובה'. אן אנדייטונג דערצו איז דא, ווייל די אותיות 'חמשה עשר באב', באטרעפן (928) ניין הונדערט אכט און צוואנציג. פונקט וויפיל די ווערטער פון 'כתיבה וחתימה טובה'. (928).

נאך אן אנדייטונג אז די טעג פון תשובה הייבן זיך אהן פון חמשה עשר באב און ענדיגן זיך אין הושענא רבא. ווייל משה רבינו האט געזאגט צו די אידן: (דברים כט: ט) "אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלוהיכם... מחטב עציץ, עד שאב מימך", — איר שטייט היינט אלע פאר'ן באשעפער, פון אייער האלץ האקער ביז אייער וואסעד טרעגער. "חטב עציץ", — באציהט זיך אויף 'חמשה עשר באב', וואס דעמאלט הערט מען אויף צו שניידן די האלץ פאר די מערכה. און "שאב מימך", — באציהט זיך אויף הושענא רבא וואס אין דעם יו"ט (סוכות) איז די צייט פון ניסוך המים.

איז יענעם טאג געווען גאר אסאך שידוכים צווישן די אידישע קינדער.

'יום שהותר שבת בנימין לבוא בתוך הקהל': צווישן כלל ישראל האט אויסגעבראכן א געפערליכע מחלוקת מיט שבת בנימין צוליעב די מעשה פון פלגש בגבעה, (שופטים כא: א) "ואיש ישראל נשבע במצפה לאמר איש ממנו לא יתן בתו לבנימין לאשה". און ס'איז געווען

«««««

מאוצרות הצדיקים

חמשה עשר באב

• וואס חז"ל זאגן וועגן חמשה עשר באב

די גמרא (תענית כז: זאגט: "אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיוה"כ שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו", — ס'זענען נישט געווען אזעלכע גוטע טעג פאר אידישע קינדער אזוי ווי חמשה עשר באב און יום הכיפורים... ווען די בנות ירושלים זענען ארויס

מיט געבארטע בגדי לבן כדי נישט צו פארשעהמען דער וואס ס'האט נישט... [זאגט רש"י: "שאוילן", — אלע האבן געבארגט אינעם פון די אנדערע אפילו די רייכע כדי נישט צו פארשעהמען דער וואס ס'האט נישט...]. און די גמרא רעכנט אויס די סיבות צוליעב וואס דער טאג איז א ספעציעלער יום טוב:

'יום שהותרו שבטים לבוא זה בזה': אין פ' מסעי שטייט אז די פרויען זאלן נישט חתונה האבן מיט מענער נאר פון זייער שבת, גאר באזונדער איז געווען א באפעהל פאר אלע אידישע טעכטער וועלכע האבן נישט געהאט קיין ברודער, אז זיי טאהרן נישט חתונה האבן נאר מיט א מאן פון זייער פאטער'ס שבת, כדי די נחלה פון זייער פאטער זאל נישט אריבערגיין צו א צווייטן שבת. **'חמשה עשר באב'** האבן חז"ל מתיר געווען אז די שבטים זאלן זיך יא מעגן משדך זיין איינער מיטן צווייטן, ווייל זיי האבן גע'דרש'ענט דעם פסוק "זה הדבר אשר צוה ה' לבנות צלפחד" דאס ווארט "זה" קומט ממעט זיין, אז דער איסור איז נאר געווען פאר'ן דור פון די בנות צלפחד אליין. אזוי

'נו"ע ארק"ש', "נחמו נחמו" (שם מ:א) לואתחנן, "ותאמר ציון" (שם מ"ט) לעקב, "עניה סוערה" (שם נד:יא) לראה, "אנכי" (שם נא: י"ב) לשופטים, "רני עקרה" (שם נד:א) לכי תצא, "קומי אורי" (שם ס:א) לכי תבא, "שוש אשיש" (שם סא:י) לאתם נצבים, ווי דער טור ברענגט בשם די פסיקתא, אז אין די שבתים נאך תשעה באב זאגט מען זיבן הפטורות וואס רעדן פון די נחמה וואס דער באשעפער טרייסט אידישע קינדער אויפ'ן חורבן בית המקדש, און דער באשעפער טרייסט זיי אז זיי וועלן נאך אויסגעלייזט ווערן פון גלות, דעריבער ווערט דאס אנגערופן מיט'ן שם הכולל 'שבע דנחמא'.

דער טעם פארוואס ס'גייט לויט דעם סדר, ווערט ערקלעהרט אין אבודרהם (בסדר הפטורות) אז אין די ערשטע הפטורה זאגט דער באשעפער פאר די נביאים 'נחמו נחמו עמי...' — זיי זאלן טרייסטן אידישע קינדער, און אידישע קינדער ענטפערן 'ותאמר ציון עזבני ה', זיי ווילן נישט אז די נביאים זאלן זיי טרייסטן, נאר דער באשעפער אליין זאל זיי טרייסטן. אויף דעם קומט די דריטע הפטורה וואס די נביאים געבן איבער די תשובה פון אידישע קינדער צום באשעפער, 'עניה סוערה לא נוחמה'. אויף דעם קומט די פערטע הפטורה, דער תירוץ פון באשעפער אין די נחמה 'אנכי אנכי הוא מנחמכם'. אויף דעם קומט דער המשך פון די צוויי קומענדיגע הפטורות, 'רני עקרה ולא ילדה...' און 'קומי אורי כי בא אורך...', דאס זענען נחמות פאר אידישע קינדער, און דערויף ענטפערן אידישע קינדער די זיבעטע הפטורה, 'שוש אשיש בה' תגל נפשי באלקי', אז נאכדעם וואס דער באשעפער האט אונז געטרייסט, נעמען מיר אן דעם טרייסט און מיר פרייען זיך מיט'ן באשעפער.

• שליח ציבור פאר די ימים נוראים

ס'שטייט פון הרה"ק רבי ר' מענדל'ע מרימנוב זי"ע, אז דער שליח ציבור וואס דאווענט ראש השנה און יום הקדוש פאר'ן עמוד, זאל זיין געווארנט צו לערנען א שיעור אין גמרא יעדן טאג פון חמשה עשר באב, (בית מנחם י"ד). ס'ווערט פארציילט, אז דער הייליגער רבי ר' מענדל'ע איז געווען דער שליח ציבור ראש השנה ביים הייליגן רבי ר' אלימלך פון ליזענסק זי"ע, און איין יאהר האט ער נישט געוואלט צוגיין צום עמוד. און ער האט געזאגט אז די סיבה איז ווייל זיין הארץ קלאפט אים, ווייל איין טאג צווישן חמשה עשר באב ביז ראש השנה, האט ער נישט געלערנט גמרא צוליעב א סיבה, דעריבער וויל ער נישט צוגיין צום עמוד. (ויחי יוסף חמשה עשר באב)

החמנו מהמנו עמי... על הר פסוק... על הר פסוק... על הר פסוק...

מיין שבת אויפער

מיין אויפער... חודש מנחם אב... שבת נחמו... חמשה עשר באב...

העלצער פאר די מערכה פון מזבח, און דאס האט מען בעיקר געטוען אין די טעג ווען זיין איז הייס כדי די האלץ זאל נישט האבן קיין ווערים, דורכדעם וואס זיי זענען נישט גענוג טריקן, 'חמשה עשר באב' ווערט די זון שוואכער, האט מען דעמאלט אויפגעהערט צו שניידן דאס האלץ פאר די מערכה, האט מען געמאכט א שמחה לכבוד גמרה של מצוה. דעם טאג האט מען אויך גערופן "יום תבר מגל", דער טאג וואס מען האט 'צובראכן דאס אייזן', ווייל מ'האט מער נישט געשניטן האלץ פאר די מערכה מיט'ן אייזערנעם האק.

דער "תוספות יו"ט" זאגט אז די שמחה איז געווען, "וויבאלד מ'האט געענדיגט די מלאכת ה' פון שניידן האלץ פאר די מערכה, האט מען דעם טאג געמאכט א יום טוב, אזוי ווי מ'מאכט א סעודה לגמרה של תורה", אזוי ווי דער פסוק (מלכים א' ג:טו) זאגט ביי שלמה המלך "ועש משתה לכל עבדיו". און אזוי שטייט אין רשב"ם (בבא בתרא קכ"א.) און נאך מפרשים.

יום שבו גובר מזל לישראל

ס'שטייט אין ספר "מאור ושמש" (רמזי ט"ו באב) אז חודש אב איז תחילתו קשה עד אחר ט' באב... און פון חמשה עשר באב ווערט נתעורר רחמים אויף אידישע קינדער. עהנליך שרייבט דער "תפארת שלמה" ווען ס'קומט ט"ו באב ווערט נתעורר רחמים הגדולים עלינו...

אין ספה"ק "קדושת לוי" (לשבת נחמו) שטייט א שיינער רמז "אב" איז די ראשי תיבות א'רור ב'רוך, וואס ביז ט"ו באב איז ארור און פון ט"ו באב איז ב'רוך. און ער זאגט: אז פון ט"ו באב באקומט א מענטש א תעוררות פון הימל, [און ער קען דעמאלט דינען דעם באשעפער מיט אלע מידות און בחינות, און לאו דוקא וואס געהערט צו אים].

לימוד תורה

דער "ריבני גרושים מאור הגולה" (בבא בתרא קכ"א:) ערקלעהרט: אז די עיקר שמחה אין דעם טאג איז געווען ווייל מ'האט אנגעהויבן לערנען תורה. ווייל אין דעם טאג האט מען אויפגעהערט שניידן די האלץ פאר די מערכה, און מ'האט מבטל געווען פון תלמוד תורה, אבער אזוי ווי מ'האט שוין אויפגעהערט שניידן די האלץ האט מען געמאכט א יום טוב ווייל פון יעצט און ווייטער האט מען שוין געהאט צייט צו קענען לערנען תורה. דעריבער איז די שמחה אזוי גרויס אז חז"ל האבן געזאגט: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב".

יאהר ווען מ'האט זיך ווידער אריינגעלייגט אין א קבר. ביים פערציגסטן יאהר האט זיך די גזירה שוין געהאט געענדיגט, די אידן האבן נישט געוואוסט האבן זיי זיך געגרייט צום שטארבן ווי שטענדיג, דערווייל זענען זיי אלע לעבעדיג געבליבן, האבן זיי געמיינט אז זיי האבן געהאט א טעות אין די טעג, אבער 'חמשה עשר באב' ווען זיי האבן געזעהן אז די לבנה איז שוין גאנץ האבן זיי פארשטאנען אז זיי בלייבן לעבן, האבן זיי געמאכט א גרויסע משתה ושמחה. פון דעמאלט אהן האט דער באשעפער ווידער גערעדט מיט משה רבינו ביחוד ובחיבה, אזוי ווי ס'שטייט אין פסוק (דברים כ:טז,יז),

"ויהי כאשר תמו וגו' וידבר ה' אלי וגו'", נאכדעם וואס דער דור המדבר איז געשטארבן.

יום שביטל פרוסדיות שהושיב ירבעם בן נבט: ירבעם בן נבט איז געווען דער ערשטער פון די מלכי ישראל, און ער האט צוגערעדט די עשרת השבטים זיך אפצוטיילן פון שבט יהודה, ער האט אבער מורא געהאט אז ווען די אידן וועלן גיין עולה רגל זיין קיין ירושלים וועלן זיך צוריק צוזאמענשטעלן מיט מלכות יהודה, האט ער געשטעלט שומרים, זיי זאלן אכטונג געבן אז מ'זאל נישט קענען ארויפגיין עולה רגל זיין. מיט יאהרן שפעטער 'חמשה עשר באב', האט הושע בן אלה מלך ישראל מבטל געווען די גזירה.

יום שנחתה הרוגי ביתר לקבורה: אין די צייטן פון חורבן בית שני איז געווען א שרעקליכע הריגה אין ביתר, נאכ'ן מרד פון בר כוכבא, ווען דער קיסר האט באפוילן אויסצוהרג'ענען טויזענטער אידן און מ'זאל זיי נישט באערדיגן ר"ל. מיט א צייט שפעטער 'חמשה עשר באב', האט די מלוכה געגעבן רשות צו באערדיגן די מתים, און מ'האט דעמאלט געזעהן אז די מתים האבן נישט געהאט קיין שלעכטן גערוך, צוליבע דעם האבן די חכמים אין יבנה מתקן געווען צו זאגן ביים בענטשן די ברכה פון הטוב והמיטב,—"הטוב", פאר'ן נישט שלעכט'ן גערוך, "והמיטב", אז זיי מ'האט זיי באגראבן.

יום שפסקו לכוות עצים למערכה: ווען דער ביהמ"ק איז געשטאנען האט מען יעדן טאג פון ר"ח ניסן געשניטן

אן איסור זיך משדך צו זיין מיט שבט בנימין. 'חמשה עשר באב' האבן חז"ל צוריק מתיר געווען זיך משדך צו זיין מיט בנימין אין די שפעטערדיגע דורות, ווייל ס'שטייט "ממנו", ולא מבנינו",—אז די שבועה איז נישט אויף די קינדער.

יום שכלו בו מתי מדבר: נאכ'ן חטא המרגלים האט דער באשעפער גוזר געווען אז דער דור המדבר וועט נישט אריינקומען קיין ארץ ישראל, יעדן תשעה באב פלעגן די אידן זיך אריינלייגן אין א קבר און זיך צוגעגרייט צו שטארבן, און טייל זענען געשטארבן און אנדערע זענען געבליבן לעבן ביז'ן קומענדיגן

ענדע פון יאהר פאר די פלאנצונגען

'חמשה עשר באב' איז דער לעצטער טאג פונעם יאהר, פון פאר ראש השנה. פאר אלע בויער פלאנצונגען אויף צו רעכענען פאר שמיטה און ערלה. פאר'ן יאהר פון שמיטה דארף מען פלאנצן די בויער אז ס'זאל בלייבן א צייט פון דרייסיג טעג ביז ראש השנה, פון ווען די פלאנצונג, האט זיך שוין איינגעווארצלט. די צייט פון איינפלאנצונג נעמט אומגעפער צוויי וואכן. לויט דעם קומט אויס, אז דער לעצטער טאג צו פלאנצן איז חמשה עשר באב [וואס איז 45 טעג]. און דעריבער האבן חז"ל פארבאטן צו פלאנצען שפעטער, צוליבע מראית עין,

כדי מענטשן זאלן נישט זאגן, אז מ'האט דאס איינגעפלאנצט אין שמיטה! איינער וואס פלאנצט איין ביז פיר און פערציג טעג פאר ר"ה איז זיין פלאנצונג א ריכטיגע. אבער ווען מען פלאנצט איין ווייניגער ווי פיהר און פערציג טעג פאר ראש השנה, דארף מען די פלאנצונג אויסרייסן. בדיעבד אויב מ'האט נישט אויסגעריסן, זענען די פירות מותר. דאס זעלבע איז ביי ערלה אויב מ'האט איינגעזייט א בוים ביז 'חמשה עשר באב' רעכענען זיך די טעג ביז ר"ה שוין ווי דאס ערשטע יאהר פון ערלה, און די פירות זענען פערבאטן צו עסן נאר צוויי יאהר. מ'דארף נישט ווארטן פוהלע דריי יאהר, ווייל די דרייסיג טעג פון די איינפלאנצונג פאר ראש השנה, זענען וויכטיג ווי א גאנץ יאהר. (און פערצן טעג נאר ביז צו די איינפלאנצונג [קליטה]) אבער, אויב די פרוכט זענען רייף געווארן פאר חמשה עשר בשבט פון פערדן יאהר, זענען די פרוכט פארבאטן אויך

נחמו נחמו עמי יאמר אל קדש... על הר ציון... על הר ציון... על הר ציון...

מיין שבת אויפער

מיין אויפער... חודש מנחם אב... שבת נחמו... חמשה עשר באב...

»»»»»

אז "חמשה עשר באב" (928) איז בגימטריא "כתיבה וחתומה טובה" (928).

• כתיבה וחתומה טובה

הרה"ק מבאיאן טשערנאוויץ זצוק"ל האט געזאגט פארוואס פון חמשה עשר באב וואונטשט מען שוין א 'כתיבה וחתומה טובה'. ווייל ס'איז דאך שוין באלד די ימי הדין, און מ'דארף דערמאנען דעם חבר, זיך צוגרייטן און תשובה טוען פאר'ן יום הדין, אבער אזוי ווי מ'ויל דאך נישט מוכיח זיין דעם חבר ער זאל תשובה טוען, דעריבער דערמאנט מען אים בדרך רמז, דורך וואונטשן א 'כתיבה וחתומה טובה', און יענער פארשטייט שוין אליין אז ער דארף טוען תשובה, און זיך גרייטן צום יום הדין.

• מחילה סליחה וכפרה

ס'שטייט אין זוהר הק': "ותולעת שני דא חמשה עשר באב, — תולעת שני באדייט חמשה עשר באב. קען מען ערקלעהרן די כוונה לויט וואס די גמרא (תענית ל:) זאגט: לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים שבהן בנות ישראל יוצאות בכלי מילת לבנות, וואס דאס ווערט געמאכט פון א תולעת, און באדייט אויפ'ן תולעת שני. אז פאר אידן איז דא מחילה וסליחה וכפרה חמשה עשר באב, און ס'זאל מקוים ווערן (ישעיה א:יח) "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו". (אור לשמים, פ' תרומה)

• הכנה רוחנית ליום כיפור

הרה"ק מסאדיגורא זי"ע האט געזאגט [ט"ו אב תרל"א], א טעם פארוואס זיין פאטער דער הייליגער רוזשינער זי"ע האט נישט געפיהרט א טיש ט"ו באב אזוי ווי ט"ו בשבט? ווייל ט"ו באב, איז געגליכן צו יוהכ"פ ווען מ'עסט נישט און מ'טרינקט נישט. אזוי ווי חז"ל (תענית כו:) זאגן: לא היו ימים טובים בישראל כט"ו באב ויוהכ"פ, און אזוי ווי ס'שטייט אין לבוש (סי' תר"ע סעי' ב'), דער חילוק פון חנוכה און פורים, וואס חנוכה האט מען באשטימט להודות ולהלל, און פורים למשתה ולשמחה. אזוי אויך איז דא. ט"ו באב אין אן הכנה צו ר"ה און יוהכ"פ, און פון דעמאלט איז מען מוסיף אין לימוד התורה ביינאכט, וואס דאס איז אן רוחניווייז'דיגע הכנה וואס איז געגליכן צו יום הכיפורים ווען מ'עסט נישט. (נר ישראל ח"ב)

• ענדע יאהר איז א זמן פון תשובה

די טעג פון תשובה הייבן זיך שוין אהן פון חמשה עשר באב און ווייטער. ס'שטייט אין ספ"ה קדושת לוי, אז אזוי ווי די וועלט איז באשאפן געווארן כ"ה

»»»»»

שהחוד"ש נתכסה בו. 'והכוכבים' איז מרמז אויף די וואס טוען ערשט תשובה בליל הושענא רבא, דער לעצטער זמן. איז שוין יעצט די צייט זיך צו גרייטן מיט תשובה צו ראש השנה, און געדענקן אז דער יום הדין איז ממשמש ובא. דער 'אור המאיר' שרייבט אויך: "זכרתי ימים מקדם, איך געדענק ווי חמשה עשר באב האט מען זיך שוין גענומען פאסטן און זיך גרייטן מיט א גרויסע עבודה לקראת ראש השנה, און היינט איז מען גארנישט מרגיש. אזוי האט ער שוין געשריבן אין זיין צייט. (אמרות טהורות)

• יום המסוגל לבנין הבית השלישי

דער מהרש"א (סוף מסכת תענית) זאגט א טעם פאר די ספעציעל שמחה חמשה עשר באב. ווייל דער טאג איז מסוגל און האט א זכות פון בנין הבית השלישי שיכנה במהרה בימינו.

• לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב

דער "בני יששכר" זאגט פארוואס לא היו ימים 'טובים' לישראל כט"ו באב (תענית כו) ווייל 'אין טו"ב אלא תורה' (אבות ו:ג) און וויבאלד 'דמוסיף יוסיף', דעריבער איז "לא היו ימים 'טובים' לישראל.

• ברכת השנה

אין "קובץ הבאר" (שנה ט"ו) ווערט געברענגט בשם הגאון החסיד רבי יחיאל זצ"ל אבד"ק קאמירוב וואס ער האט געהערט פון הרה"ק רבי יעקב משה פון קאמארנא זי"ע, וואס האט געהערט פונעם טריסקער מגיד זי"ע, וואס האט מקבל געווען פון זיין זיידן הרה"ק רבי נחום משרענאביל זי"ע וואס האט מקבל געווען פונעם בעש"ט הק' זי"ע וואס האט מקבל געווען פון זיין רבי'ן אחיה השילוני: "פון חמשה עשר באב ביז ראש השנה, אזויפיהל מאהל וואס א איד וואונטשט פאר זיין חבר א 'כתיבה וחתומה טובה', איז ווען ס'קומט ראש השנה און די גאנצע וועלט גייט אריבער כבני מרון פאר'ן באשעפער וועלן די זעלבע צאהל מלאכים מלמד זכות זיין אויף דעם איד אויבן אין הימל". און הרה"ק מקאמארנא פיהרט אויס

פון 'חמשה עשר באב' הייבן שוין די נעכט אהן צו ווערן לענגער, דעריבער דארף מען אנהייבן צו לערנען תורה ביינאכט, וואס דעמאלט גיט מען צו פון הימל אריכות ימים, אויב נישט ח"ו איז דאס פארקעהרטע (תענית לא).

• ס'קומען די ימים נוראים!

דער 'אור המאיר' ברענגט בשם הרה"ק דער גרויסער מגיד זי"ע אויף "וזכור את בוראין בימי בחירותיך... עד שלא תחשך השמש והאור והירח והכוכבים." תחשך" איז נוטריקון 'תש כח'. דער כח ווערט אפגעשוואכט. דאס איז מרמז אויף חמשה עשר באב, אז דער כח פון די זון ווערט אפגעשוואכט, ווי ס'שטייט אין די גמרא (מס' תענית). דאס איז די זמן פון הכנה אויף די הייליגע טעג. ער ברענגט דארטן אז ס'איז דא דריי זמנים פון די וואס טוען תשובה. די ערשטע 'עד שלא תחשך השמש'—זיי זענען מקדים תשובה צו טוען פאר חמשה עשר באב, וואס דעמאלט 'תש כח', דער כח פון די זון ווערט שוואכער. 'ירח' איז מרמז אויף די וואס טוען תשובה ביים הדין אין יר"ח

• שלא לבייש את מי שאין לו...

מיר שטייען יעצט פאר'ן גרויסן טאג חמשה עשר באב, וואס די משנה (תענית) זאגט: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב, שבהם בנות ישראל יוצאות בכלי לכן שאולין, און רש"י זאגט אפילו העשירות, די רייכע האבן אויך געבארגט, שלא לבייש את מי שאין לו", דאס איז א גרויסער יום טוב, אז מ'פארשעהמט נישט איינער דעם צווייטן. קען מען טייטשן וואס ס'שטייט "בכל עת יהיו בגדיך לבנים, ושמן על ראשך לא יחסר", בכל עת, אין אלע זמנים [ובפרט בחודש תמוז אב אלול ווען מען גרייט זיך אויף די הייליגע טעג הבעל"ט וואס "תמוז אב אלול" איז גימטריא "בכל עת"] "יהיו בגדיך לבנים", מרמז צו זיין אויף די "כלי לכן שאולין", שלא לבייש, מ'זאל ח"ו קיינעם נישט פארשעהמען, דעמאלט וועט זיין "שמן על ראשך לא יחסר",—די אלע פעטע השפעות אין ראש השנה וועט דיר נישט פעהלן [שמ"ן איז די ר"ת ש'ידוכים מ'זונות נ'חת], און טאקע דעם טאג "חמשה עשר באב" וואס איז בגימטריא "כתיבה וחתומה טובה" האט מען דאס איינגעפיהרט, ארויסצוברענגען די גרויסע חשיבות פון שלא לבייש, נישט צו פארשעהמען, און די משנה איז מסיים אויף דעם "זה בנין בית המקדש שיכנה במהרה בימינו". (מתוך העלון 'לאמיר זיך איבערבעהטן')

החודש הזה עומד יאמר אל קופ"ה... על הר ציון עמלי כל ממשרת ציון הר ציון בפה קולך ממשרת ירושלים...

מיין שבת אויפער

מיין אויפער... חודש מנחם אב... שבת נחמו... חמשה עשר באב...

טובים כתר"ס בפני הפורעניות, כתר"ס איז די ראשי תיבות פון די מסכתות. (עשרת שלמה).

• א שיעור אין די פיוטים פון ימים נוראים

דער "בית אהרן" פון קארלין זי"ע האט געהאט אכטצן שיעורים יעדן טאג און פון חמשה עשר באב האט ער שוין מעיין געווען אין די פיוטים פון מחזור פון די ימים נוראים מיט אלע מפרשים.

• לערנען יעדן טאג א בלאט גמרא

הרה"ק רבי מענדל'ע רימנוב'ער זי"ע: דער הייליגער רבי ר' אלימלך זי"ע האט נישט צוגעלאזט קיין בעל תפלה אין די ימים נוראים, איינער וואס האט נישט געלערנט א בלאט גמרא יעדן טאג פון חמשה עשר באב. אמאהל האט איינער פון די בעלי תפלה נישט געלערנט א בלאט גמרא יעדן טאג, ווייל ער איז געווען פארנומען מיט דער מצוה פון פדיון שבויים, אבער דער רבי ר' אלימלך האט אים נישט צוגעלאזט צום עמוד דאווענען.

• חמשה עשר באב א תיקון פאר תשעה באב

די גרויסקייט פון חמשה עשר באב איז א תיקון פון תשעה באב. תשעה באב איז דאס בית המקדש חרוב געווארן צוליעב שנת חינו, און חמשה עשר באב איז דער טאג מסוגל פאר אהבת חינו, ווייל אין דעם טאג האט מען מתיר געווען די שבטים זיך משדך צו זיין איינער מיט'ן אנדער'ן... (לב שמחה, בשם אחיו ח"ב בית ישראל מנחם זצוק"ל).

• איין מינוט מער תורה

א איד איז אריינגעקומען צו הגה"צ רבי זונדל קרויער זצ"ל (מגדולי ירושלים) מיט א שאלה, היות ס'האט מיט אים פאסירט א גרויסער נס, וויל ער וויסן וועלכע גוטע קבלה ער זאל אויף זיך נעמען. האט אים רבי זונדל געזאגט: מהיום והלאה, ווען דו לערנסט יעדן טאג, זאלסטו מוסיף זיין צום סדר נאך א מינוט. האט רבי זונדל'ס חברותא, וואס האט דאס געהערט האט ער זיך געוואונדערט דערויף: "איין מינוט? וואס איז איין מינוט?!". האט רבי זונדל געענטפערט: די גמרא זאגט, אז פון חמשה עשר באב, מאן דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה, יוסיף חיים על חייו. פארוואס? ווייל פון חמשה עשר באב ווערן די נעכט לענגער. מיט וויפיהל ווערן די נעכט לענגער? קוק אין לוח וועסטו זעהן: מיט איין מינוט ווערט די נאכט לענגער! אט דאס מיינט מען א קבלה פון א מינוט, אבער מ'דארף טאקע מקיים זיין די קבלה ביז'ן סוף.

די גמרא (תענית כו:): זאגט: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב"—ס'איז נישט געווען קיין ימים טובים ביי אידן אזוי ווי חמשה עשר באב. אויך זאגט די גמרא (תענית לא.) רבי אלעזר האט געזאגט, לעתיד לבוא, וועט דער באשעפער מאכן א טאנץ מיט די צדיקים, און ער וועט זיצן אינמיטן. די כוונה פונעם טאנץ איז, ווייל ווען מען טאנצט אין א רינג, איז נישטא קיין אנהויב און א ענדע, נאר יעדער איז אייניג, דאס איז א רמז אז ווען משיח וועט קומען, וועט בטל ווערן די קנאה און שנאה, יעדער וועט זיין אייניג. מיט דעם טייטשט דער אפטא רב זי"ע, "לא היו ימים טובים לישראל"—ס'איז נישטא קיין גרעסערע יום טוב ביי אידן, "כחמשה עשר באב",—אזוי

ווי די פופצטענע אות פון די א"ב, וואס דאס איז דער אות "ס", וואס איז רונדעכיק, און האט נישט קיין אנהייב און קיין ענדע, דאס מיינט אז די גרעסטע שמחה איז אז קיינער האלט זיך נישט גרעסער פונעם צווייטן, נאר יעדער איז באחדות—אייניג. (בני יששכר מאמרי חודש תמוז-אב, מאמר ד')

• מוסיף זיין אין תורה

חז"ל (תענית נו:ל): זאגן: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב...". "מכאן ואילך מאן דמוסיף יוסיף", זאגט רש"י: דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה, יוסיף חיים על חייו. ס'איז א בפירוש'ע הבטחה אויף אריכות ימים. אפילו איינער וואס לערנט אכצן שעה אין מעת לעת, זאל ער צולייגן נאך פינף מינוט צום לערנען. צ.ב.ש. אפילו מ'געוואונט זיך צוצולייגן נאך צוויי-דריי משנה'ס אין פרקי אבות יעדער נאכט, וואס מ'האט ביז יעצט נישט געטוען, איז מען אויך אין כלל פון "מאן דמוסיף יוסיף".

• לערנען מסכתות 'כתרי'ס' בפני פורעניות

הרה"ק רבי יעקב מוידאמע זצוק"ל, (א תלמיד פון הרה"ק רבי ישעי' מפשעבדורז, און תלמיד חבר פון 'תפארת שלמה' פון ראדאמסק). פלעגט יעדעס יאהר ליל חמשה עשר באב, אנהייבן צו לערנען די מסכתות: כ'ריתות, תענית, ר'אש השנה, י'ומא און ס'וכה, און יום כיפור האט ער געמאכט א סיום אויף די מסכתות. ער האט געזאגט: די משנה (אבות ד:יא) זאגט: "תשובה ומעשים

אחור, און חמשה עשר באב איז פערציג טעג פריער, וואס דאס איז אזוי ווי די "ארבעים יום קודם יצירת הולד" וואס חז"ל זאגן אז פערציג טעג איידער א קינד ווערט געבוירן רופט מען אויס אין הימל ווער ס'וועט זיין זיין זיווג, דאס זעלבע איז מיט די טעג פון חמשה עשר באב און ווייטער וואס זענען שוין די טעג פון הכנה און תשובה איידער מיר גייען צו צום זמן פון בריאת העולם און צום יום הדין. און כדי א איד זאל נישט ווערן צובראכן ביי זיך ווען ער וועט מאכן א חשבון הנפש און זעהן ווי דאס יאהר איז שוין כמעט פאריבער, און ס'קומען שוין די הייליגע טעג, און ער איז נישט גרייט ווייל ער האט נאכנישט געטוען תשובה, דעריבער האט דער באשעפער אוועק געשטעלט די טעג פון אב און אלול, די חדשים פון ענדע יאהר, אז ס'איז א ספעציעלע זמן פון תשובה. און ווי דער "ישמח ישראל" צוק"ל פלעגט זאגן אז ס'איז דער 'סעזאן' פון תשובה, און ווי באקאנט אז פאר יעדער סחורה איז דא א געוויסע צייט ווען מענטשן זוכן דאס צו קויפן, און דעמאלט איז די ריכטיגע סעזאן, ווען אלע סחורות ווערן צוכאפט פון די געשעפטן, און וועלכער סחור ס'וועט נאר ברענגן פון די סחורה וועט מען דאס גלייך צוכאפן פון זיינע הענט. דאס איז פשט וואס מיר זאגן ביים דאווענען אין די ימים נוראים "אם ישוב מיד תקבלו",—אויב א איד טוהט תשובה ווען ס'איז דער 'סעזאן' פון תשובה, "מיד תקבלו",—גלייך פון זיין האנט [יד' מיינט האנט] וועט דער באשעפער אנהעמען די תשובה, ווי איינער וואלט געכאפט פון די הענט פונעם סחור.

• "מ'ריטשט שוין די בענקלעך"

דער צאנזער רב זי"ע האט געזאגט, אז נאך חמשה עשר באב "ריטשט מען שוין די בענקלעך" אין הימל. [ד.ה. מ'גרייט זיך שוין צום יום הדין]. האט אויף דעם דער הייליגער רוזשינער צוק"ל געזאגט: "דער צאנזער רב איז דאך אין הימל, און אז ער זאגט אז מען ריטשט דארט די בענקלעך, ווייסט ער וואס ער רעדט"...

• "מ'ה' אלקין שואל...כי אם ליראה

הרה"צ רבי יוחנן מראחמיסטריווקא זצוק"ל האט געזאגט א רמז אויפ'ן פסוק (דברים י"ב) "מה' אלקין שואל מעמך כי אם ליראה וגו'". "מה" באטרעפט פינף און פערציג. דאס גייט ארויף אויף די פינף און פערציג טעג פון חמשה עשר באב ביז ראש השנה, וואס אין די טעג פארלאנגט דער באשעפער אז מ'זאל ארבעטן אויף זיך, מ'זאל צוקומען צו "כי אם ליראה"—די מדת היראה בשלימות.

• דער גרעסטע יו"ט ביי אידן איז 'אחדות'

נחמו נחמו עמי יאמר אל קדש... על הר ציון... על הר ציון... על הר ציון...

מיין שבת אויפער

מיין אויפער... חודש מנחם אב... שבת נחמו... חמשה עשר באב...

«««««

דערציילט: "ביי זיין רבי, דער רבי פון לובלין זי"ע, זענען געזיצן פיהר הונדערט בעלי רוח הקודש". האט איינער געפרעגט, אויב איז געווען אזא הייליגע עדה אינאיינעם, פארוואס האט איר נישט צוגעאיילט די גאולה שלימה?" האט דער "גוטער איד" געענטפערט, "ווען מיר זענען געזיצן ביים רבי'ן האבן מיר בכלל נישט געשפיהרט קיין גלות און נישט מרגיש געווען די פינסטערניש וואס נעמט ארום די וועלט, דעריבער האבן מיר נישט געטוען דערצו. ווען מיר וואלטן דארט געשפיהרט דעם חשכות הגלות וואלטן מיר זיכער מרעיש עולמות געווען צוציאיילן ביאת המשיח".

(נפלאות הרבי אות קמ"ט)

• אבלו בלבו וצהלתו בפניו

דער הייליגער "ישמח משה" זי"ע איז תחלת שנותיו נישט געווען קיין חסיד. אויף די בקשה פון זיין איידעם, הגה"ק דער ארי' דבי עילאה זי"ע, איז ער געפאהרן קיין לובלין, להסתופף בצל הקודש פון הייליג'ן "חווה" פון לובלין זי"ע. אויפ'ן וועג האט דער "ישמח משה", אריינגעטראכט איבער'ן ענין וואס מ'זעהט ביי חסידים א שטענדיגע שמחה, זיי זענען פריילעך און אויפגעלייגט, ס'שטייט דאך אין שו"ע (או"ח סי' א) "ראוי לכל ירא שמים להיות מיצר ודואג על חורבן בית המקדש", —נו, וואס איז דער פשט פון די שטענדיגע שמחה? מיט אט די געדאנקען איז ער אנגעקומען קיין לובלין. ווי נאר ער קומט אריין צום הייליגן "חווה", זאגט ער אים: "שינאווא רב, [איידער ער האט געוואוינט אין אוהעל] פארוואס זענט איר אזוי צוגעלייגט? ס'איז אמת אז, "ראוי לכל ירא שמים להיות מיצר ודואג על חורבן בית המקדש", —אבער דער חכם האט דאך שוין געזאגט "אבלו בלבו וצהלתו בפניו", —גלייבט מיר אז מיר זאגן יעדער נאכט תיקון חצות מיט גרויס געוויין און קלאג אויפ'ן חורבן, פונדעסטוועגן דארף מען זיין בשמחה". דער הייליגער "ישמח משה" איז ערשטוינט געווארן פון די אפענע רוח הקודש פונעם "חווה". אזוי איז ער נמשך געווארן נאך אים און שפעטער איז ער געווארן פון די גרעסטע און ערשטע חסידישע רבי'ס אין אונגארן.

• מחבלי משיח יצלו לרווחה

שטייענדיג אין די טעג פון נחמה און גאולה, איז כדאי מעתיק צו זיין וואס דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע שרייבט וואס דער הייליגער רבי ר' אלימלך זי"ע האט געזאגט איבער'ן ענין פון בנין בית השלישי בב"א, און אויך איבער די גרויסע עבודה פון זיין תלמיד דער

האט מרן זי"ע געענטפערט: "אז די שוועסטער האט מיר אמאהל געזאגט 'אהרל'ה זאלסט וויסן אז אין חודש אלול, טוען אפילו די פיש אין וואסער ציטערן' פון שרעק פונעם חודש אלול, האב איך פארשטאנען, די פיש אין וואסער פארשטייען דאך גארנישט, דעריבער איז פאר זיי גענוג צו ציטערן פון חודש אלול, אבער איך ווייס דאך אבער יא אז ס'שטייט אין די הייליגע ספרים אז פון חמשה עשר באב און ווייטער הויבן זיך אהן די בענקלעך אין הימל צו ריקן פון פארכט פאר'ן יום הדין, דעריבער ציטער איך שוין פון חמשה עשר באב.

• מוסיף זיין אין לערנען

כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע האט אין די נאכט פון חמשה עשר באב, דערמאנט אז מ'דארף מוסיף זיין בלימוד התורה און ער האט געשיקט די משמשים זיי זאלן גיין לערנען.

• ס'איז דאך א יום טוב

הרה"ח ר' מרדכי וועבער שליט"א פון ירושלים, האט קובע געווען זיין פאטער'ס יאהרצייט אויף 'חמשה עשר באב'. ווען ער האט דאס דערציילט פאר מרן זי"ע, האט אים מרן זי"ע מיט א וואונדער געפרעגט: "ס'איז דאך א יום טוב?" האט ער געענטפערט אז ער האט געהאט געפרעגט דעם פאפא רב זצ"ל, [דער "יחי יוסף"] האט מרן זי"ע שוין מער נישט רעאגירט.

מאוצרות הצדיקים

הבלי משיח

• ביים רבי'ן נישט געשפיהרט דעם גלות

הרה"ק רבי יוסף ברוך "דער גוטער איד" פון נייטאדאט (דער זוהן פון "מאור ושמש") האט אמאהל

מאוצרות רבוה"ק מבעלזא

חמשה עשר באב

• די שמחה פון חמשה עשר באב

די משנה (תענית ד:ח) זאגט: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים". דער באדייט פון די שמחה קען מען פארשטיין לויט ווי די גמרא (מכות כד:) דערציילט: רבי עקיבא וחבריו זענען געגאנגען קיין ירושלים, און זיי האבן צוריסן זייערע קליידער אויפ'ן הר הצופים, און ביים הר הבית האבן זיי געזעהן א פוקס ארויסגיין פון קדשי הקדשים האבן זיי אנגעהויבן וויינען און רבי עקיבא האט געלאכט. אויף זייער פראגע פארוואס ער לאכט? האט זיי רבי עקיבא געזאגט, אז זיין שמחה איז לויט וואס דער נביא זכרי' האט געזאגט (מזכ' גיב:) ביי די נבואה פון אוריה: "לכן בגללכם ציון שדה תחרש", און אין זכרי' (ח:ד) שטייט: "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים", איז יעצט אז ס'איז מקוים געווארן די נבואה פון אורי', וועט דאך אויך מקוים ווערן די נבואה פון זכרי', איז דעריבער פריידט ער זיך. קען מען ערקלעהרן זיין שמחה לויט וואס דער "קדושת לוי" זאגט: (מגילת איכה ד"ה כל) אויף די גמרא "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה". וואס דאס איז א לשון הוה, אז ער זעהט שוין בשמחתה, אביסל פון די שמחה וואס וועט זיין לעתיד לבוא. ד.ה. ער איז שוין יעצט זוכה צו זעהן פונעם לעכטיג'ן התגלות, וואס איז באהאלטן אינעם פינסטערן גלות... און דעריבער האט רבי עקיבא געלאכט ווייל מיט זיין מתאבל ווי ס'באדארף צו זיין, האט ער שוין גלייך זוכה געווען צו זעהן בשמחתה. און די שמחה ווערט נתגלה אין חמשה עשר באב, ווייל דורך זיין אבילות אויף ירושלים אין די ימי המצרים, ווערט מקוים דער "זוכה ורואה בשמחתה", שוין יעצט. (נ"ק מרן

אדמו"ר מבעלזא שליט"א)

• ער ציטערט שוין פון ט"ו באב

מ'דערציילט אז פון חמשה עשר באב, ווען כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע, נאך אלס קינד, ווען ער האט זיך געלייגט שלאפן ביינאכט האט ער ממש געציטערט פון שרעק, אז מ'האט אים געמוזט צודעקן מיט א ווארעמע דאכענע. אמאהל האט מען אים געפרעגט פארוואס ער ציטערט אזוי, ווייל געוועהנליך איז דעמאלט הייסע טעג, אזוי ווי חז"ל (יומא כט) זאגן: אז די ענדע טעג פונעם זומער זענען שווערער, ווי דער זומער אליין?

נחמו נחמו עמי יאמר אל קרב... על הר צופה עלי כל משרת ציון הרמז בפה קולך משרת ירושלים...

מיינן שבת אוצר

מיינן אוצר... חודש מנחם אב... שבת חמור... המשיח עתיד בא...

דאס איבערגעגעבן פאר יעקב אבינו, וואס האט דאס איבערגעגעבן פאר לוי, און מיט דעם איז לוי ארומגעגאנגען ביי די פעלדער און צונויף געזאמלט די מעשר וואס מען האט אים געדארפט געבן. דערנאך האט דאס לוי איבערגעגעבן פאר זיין זון קהת, און קהת פאר עמרם, און עמרם פאר משה רבינו, וואס איז ארויף דערמיט צום הר נבו, ווען ער איז נסתלק געווארן פון די וועלט. אט דער 'חמור' איז איבערגעבליבן פאשן דארט אויף 'הר נבו' ביז'ן היינטיגן טאג, און ס'איז דארט ביז משיח וועט קומען און וועט רייטן אויף אים. (מדרש תלפיות' ערך חמור)

• ועטרותיהם בראשיהם

הרה"ק רבי שמעון מיערוסלאוו זי"ע האט געזאגט: לעתיד לבוא ווען משיח וועט קומען און מ'וועט מיר אנטוהן א קרוין אין גן עדן במסיבת הצדיקים, וועל איך זאגן אז די קרוין באלאנגט נישט צו מיר נאר למורו ורבו הרה"ק מליזענסק, דער "נועם אלימלך", און ער וועט טוען די זעלבע און דאס איבער געבן פאר זיין רבי'ן דער מגיד פון מעזריטש און דער מגיד פאר'ן בעל שם טוב, וכן למעלה בקודש ביז אלע וועלן איבערגעבן זייערע קרוינען פאר משיח צדקנו וואס איז יושב בראש. דאס איז פשט "ועטרותיהם בראשיהם",—די קרוינען פון אלע צדיקים וועט גיין פאר'ן ראש, דער מלך המשיח וואס ווערט אנגערופן 'ראש וראשון' (פסחים).

• קיינעם נישט פארגעסן

אינעם לעצטן יאהר פונעם חפץ חיים זי"ע, ממחרת יום כיפור, האט ער געזאגט: "משיח צדקינו וועט נישט פארגעסן פון קיין שום איד, אפילו נישט פון די ווייטע פארווארפענע פלעצער.

• די גאולה דורך אתערותא דלעילא.

הרה"ק דער "עטרת ישועה" זי"ע פון דזשיקוב, האט געזאגט ווען די גאולה עתידה, וואס כאטש מיר גרייטן זיך נישט צו מיט תשובה איידער די גאולה, אבער פון די התעוררות הגאולה, וועט בוודאי יעדער איד מהרהר זיין בתשובה, און דורך די תשובה בשעת די גאולה, וועט קומען די ישועה, און די גאולה שלימה וועט זיין דורך אתערותא דלעילא.

• די גאולה אהן א רעש

הגה"ח ר' בן ציון רחמן ז"ל האט דערציילט: אמאהל האט באזוכט אין סאדיגורא, הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע, וועמען מ'האט גערופן דער 'ראווא עילוי'. פרייטאג נאך חצות. האט דער הייליגער רוזשינער זי"ע, געשיקט זיין משמש זעהן וואס ס'טוהט

ממילא וועט יעדער שטיין ווייט און ס'וועט זיין פלאץ ארום משיח...".

• דער שטעקן פון משיח

דער שטעקן וואס משה רבינו האט געהאט און געשלאגן דערמיט דעם שטיין, האט ער שפעטער איבערגעגעבן פאר יהושע בן נון, פון אים איז דאס אריבער צו יעדן מלך און שופט פון כלל ישראל, דוד המלך, אליהו הנביא, א.א.וו. ביז דער בית המקדש איז חרוב געווארן, און לעתיד לבוא וועט דאס זיין אין האנט פון משיח. (מדרש תנחומא במדבר פ' יז)

• "עם הדומה לחמור"

ס'שטייט פון צדיקים, אז דער לעצטער גלות וואס

אידישע קינדער וועלן אדורכגיין פאר משיח וועט קומען, וועט זיין דער גלות ישמעאל. ס'שטייט אין זוהר הק' אז די קליפה פון ישמעאל איז חמור. און דעריבער ווער ער גערופן "עם הדומה לחמור"—דאס פאלק וואס איז געגליכן צו אן אייזל. משיח וועט זיין א 'עני ורוכב על החמור'—און מיט זיין חמור וועט ער צוברעכן די קליפה פונעם "עם הדומה לחמור". (מפי הגאון בעל "נטעי גבריא" שליט"א)

• אלע וועלן תשובה טוען

דער שינאוואר זי"ע האט נאכגעזאגט בשם הרה"ק רבי וואלף מז'באריז זי"ע, אז ווען משיח וועט קומען, וועט זיך דער קול שופר הערן אזוי מעכטיג, אז אלע וועלן לויפן אין בית המדרש, און אויסגיין זייערע הערצער מיט תפילות בקשות, און געוויין און טוען תשובה שלימה פון טיעפן הארץ, פאר א לאנגע צייט בייטאג און ביינאכט, ביז גאנץ כלל ישראל וועט סוף כל סוף דערגרייכן צו אמת'ע מדרגות פון תשובה, און אלע וועלן זוכה זיין צו קומען פאר משיח צדקינו.

• דער 'חמור' פון משיח

דער 'חמור' פון משיח, האט אברהם אבינו ווייטער איבערגעגעבן פאר זיין זוהן יצחק אבינו, יצחק האט

"חזה" פון לובלין זי"ע. "אזוי האב איך געהערט פון הרב הקדוש מורינו הרב אלימלך זצ"ל, ווען ער האט געמאכט אן עליית נשמה, האט ער געזעהן אז מ'טראגט די כלים פון בית המקדש, און זיי האבן אים געזאגט אז דאס זענען די כלים וואס ער, דער רבי ר' אלימלך, מיט זיין הייליגע עבודה האט ארויסגעצויגן פון גלות, און זיי טראגן דאס צו די קדושה, איינמאהל האט ער מיר דערציילט, אז ס'איז איינגעפאלן א גאר גרויסע תפלה א שטארקע פעסטונג, און יעדן טאג גייען ארויף הונדערטער טויזענטער בעלי מלאכות אויפצובויען די מויער (דאס מיינט דורך די זינד פון אידישע קינדער ל"ע). אבער איך האב א גוטן שומר, ווען הרב מורינו הרב יעקב יצחק פון לאנצהוט דאוונט שמונה עשרה פון מנחה ווארפט ער אראפ אלעס וואס זיי בויען אויף. כ'האב פארשטאנען אז דער רבי פון לובלין ווארפט צוזאם די מויערן ווען ער בעהט ביי די שמונה עשרה אויף בונה ירושלים, און לויט וויפיהל ער איז מתפלל אויף בונה ירושלים פאלט צוזאם פון די חומות פון די טומאה, ווייל כשזה קם זה נופל". (זוהר קודש' פ' כי תצא)

מאוצרות הצדיקים

משיח צדקינו

• 'עני ורוכב על החמור'

דער 'חמור' וואס משיח וועט אויף אים רייטן, איז א זוהן פונעם 'אתון' וואס איז באשאפן געווארן אינעם זעקסטן טאג פון די ששת ימי בראשית, בין השמשות. דעם חמור האט אברהם אבינו איינגעשפאנט ווען ער איז געגאנגען צו די עקידה מיט יצחק, און אויף דעם חמור האט משה רבינו געמאכט רייטן זיינע קינדער, קיין מצרים. (פרקי דרבי אליעזר פרק ה')

• ווער וועט שטיין נעבן משיח

אמאהל האבן זיך חסידים געשטופט ארום דעם הייליגער רוזשינער זי"ע האט ער זיך אנגערופן: 'וואס וועט זיין ווען משיח וועט קומען, און ס'וועלן זיין מאה רבבות אידן און יעדער וועט זיך שטופן און וועלן שטיין נעבן משיח, וויאזוי וועט דאס זיין מעגליך?' נאר דער אמת איז אז ווען משיח וועט קומען וועט מקוים ווערן 'ומלאה הארץ דעה'; און יעדער וועט אנערקענען זיין אייגענעם ערך, און דאקעגן די גרויסקייט פון משיח,

החמור הזהבון עממי יאמר אל קול... על הר גבוה עמלי כל משרת ציון הרמז בפה קולך משרתת ירושלים...

מיין שבת אויפער

מיין אויפער... חודש מנחם אב... שבת נחמו... חמשה עשר באב...

»»»»»

• א צדיק הדור וואס האט נשמת המשיח

דער "אמרי חיים פון וויזשניץ זי"ע האט דערציילט: הרה"ק רבי חנוך העניך מאלעסק, דער "לב שמח", [איידים פון מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע], ווען ער איז געווארן נישט געזונט האט ער געזאגט פאר זיינע חסידים, איך בין שוין אלט, און איר דארפט נישט וויינען, אבער אין זעקס וואכן ארום וועט נסתלק ווערן א צדיק הדור וואס האט נשמת המשיח [זיין כוונה איז געווען אויפ'ן 'צמח צדיק' פון וויזשניץ זי"ע] און ער ווערט נפטר ווייל דער דור איז נאכנישט ראוי דערצו, אויף אים דארף מען וויינען. און נאך זעקס וואכן איז טאקע דער 'צמח צדיק' נסתלק געווארן.

• משיח בן יוסף

אין ספר"ק 'פרי צדיק' פ' נשא (אות ט"ו) שטייט בשם דעם רב'ן פון מלובלין זי"ע, אז משיח בן יוסף וועט נישט געה'רגט ווערן ווייל ס'איז שוין מקויים געווארן ביי הרה"ק רבי שמשון אסטרפאליער, וואס איז געה'רגט געווארן על קידוש ה' ביי די גזירות פון שנת ת"ח, און ער איז געווען דער משיח בן יוסף עיי"ש.

• "מחבלי משיח יצלו לרוחה"

ס'איז מקובל אז חבלי משיח איז שוין געווען אין שנת ת"ח דורכ'ן צר הצורר חמיל ימש"ו, און פון יעצט וועט מען שוין ניצול ווערן פון חבלי משיח, ווייל משיח בן יוסף וואס איז געווען הגה"ק המקובל רבי שמשון מאוסטרופולי זי"ע, וואס איז געה'רגט געווארן דורך אים. ער האט אויך געזאגט אז ער הא גע'חלום'ט ביינאכט אז 'חבלי משיח' (408) באטרעפט ת"ח (408), און דער נאמען פומעם צר חמיל, איז נטריקן, ח'בלי מ'שיח י'צלו ל'רוחה, וואס מציגט ביי די זמירות פרייטאג צונאכט'ס "מחבלי משיח יצלו לרוחה". (ספר עטרת יהושע' (ליקוטים) מהר"ק רבי יהושע מדזשיקוב זי"ע)

• "אייזערנע הערצער, קופערנע קעפ, און גלאזערנע אויגן..."

אמאהל האט זיך געמאכט א שווערער ווינטער מיט קעלט און הויכע שנייען, אז מ'האט נישט געקענט פאהרן אויף די וועגן. אין שטוב פונעם הייליג'ן "מאור עיניים" זי"ע האט געהערשט גרויס ענגשאפט, ס'איז שוין פרייטאג נאכמיטאג, און ס'איז נאך נישטא מיט וואס צו מאכן דעם שבת. פלוצלונג איז געקומען צופאהרן א גביר אויף שבת, און האט מיט געברענגט אלע געברויכן פאר סעודת שבת, פיש און פלייש וכו'. דער "מאור עיניים" האט זיך זייער געפרייט און געהאט הרחבת הלב. ער זאגט פאר'ן גביר, אז ער

הקדושה איז נאך פיהל מער בצער פון אידישע צרות, דארף מען איר אוודאי דערפרייען."

• רמזים אז משיח זאל קומען

דער טריסקער מגיד זי"ע פלעגט זאגן פארשידענע רמזים וועגן ביאת המשיח אינעם יאהר וואס איז דעמאלט געווען, און ווען דאס יאהר איז פאראיבער און משיח איז נאכנישט געקומען, און מ'האט אים געפרעגט דעריבער? האט ער געענטפערט: די גמרא (קידושין לב.) זאגט, אויב איינער זעהט אז זיין טאטע איז עובר אויף אן

עבירה זאל ער אים נישט זאגן "טאטע דו האסט עובר געווען אן עבירה", נאר ער זאל אים זאגן "טאטע אזוי און אזוי שטייט אין די תורה". אזוי אויך איז דער ענין פון ביאת המשיח, אזוי ווי איך זעה דעם מצב פון כלל ישראל ברוחניות ובגשמיות, איז דאס שוין באו מים עד נפש, און ס'איז זייער וויכטיג אז משיח זאל קומען, זאג איך פאר'ן טאטע אין הימל, "טאטע אין די תורה שטייט א רמז אז משיח דארף קומען דאס יאהר, און איך בין מתפלל אז מיינע ווערטער זאלן אנגענומען ווערן אין הימל, ויקרב ביאת משיחנו בב"א."

• דער משיח פונעם דור

אין ספר 'אלה מסעי' ווערט דערציילט אז הרה"ק דער טשערנאבילער מגיד זי"ע פלעגט זיך פארשליסן אין זיין צימער בשעת'ן דאווענען, און קיינעם נישט אריינגעלאזט. אמאהל איז געקומען א זקן, א נשוא פנים, און ער האט אים אריינגעלאזט. ווען מ'האט אים דערויף געפרעגט האט ער ערקלעהרט: אין יעדן דור איז דא א צדיק וואס האט נשמת משיח צדקינו, און ווען אידן זענען זוכה וועט ער נתגלה ווערן פאר זיי, און דער זקן איז דער דער משיח פון אונזער דור. און ער גייט יעצט ארום בעהטן אן הסכמה פון אלע צדיקי הדור ער זאל נתגלה ווערן. איז ער אויך געקומען צו מיר בעהטן מיין הסכמה דעריבער האב איך אים געלאזט אריין קומען צו מיר אין צימער.

זיך אינדרויסן פון זיין שטוב, און ער איז צוריקגעקומען און געזאגט אז די בעלי-העגלות קומען שוין צוריק פון טשערנאביץ. ביים צווייטן מאהל, איז דער משמש צוריק געקומען און געזאגט, אז מ'גייט שוין פארשליסן די געוועלבער. און ביים דריטן מאהל איז דער משמש צוריק געקומען און געזאגט: אז אלעס איז שוין גרייט אויף שבת. האט דער הייליגער רוזשינער זיך אנגערופן און געזאגט: "ראווא עילוי! איר מיינט אז ווען משיח וועט קומען וועט זיין א גראטשקע"? ניין נאר אזוי ווי דער שבת קומט אריין [מיט א רהאיגקייט] אזוי וועט משיח קומען."

• "אלעס פונעם כח הבעש"ט הק"

הרה"ק רבי מאטעלע טשערנאבילער זי"ע: "ביז ביאת משיח ווען א איד אפילו אין טיעף דייטשלאנד וועט געבן א אמת'ן קרעכץ, איז דאס אלעס נאר פונעם כח פון הייליגן בעל שם טוב."

• "שלום ואחדות ביים כלל ישראל"

ווען די סכנה פון די צווייטע וועלט קריג מלחמה איז שוין געהאנגען אויף אייראפע, האט דער קאלאשיצער רב זצוק"ל הי"ד אויסגערופן, אז די גאנצע קהלה זאל אויף מקבל זיין אויף זיך, אכטונג צו געבן אין די מצוה פון "ואהבת לרעך כמוך". ער פלעגט כסדר זאגן: "משיח וועט נישט קומען כל זמן ס'וועט נישט זיין שלום און אחדות ביים כלל ישראל!"

• "דערפרייען די שכינה הק' מיט תורה"

הרה"ק רבי פיניאלע אוסטילא זי"ע הי"ד, האט אין צייט פון די צווייטע וועלט'ס קריג, געלערנט מיט א פעסטע און שטארקע התמדה, נאך מער ווי אין די פריער'דיגע יאהרן. ווען מ'האט זיך געוואונדערט וויאזוי ער קען אין אזעלכע שווערע טעג לערנען מיט אזא התמדה, האט הרה"ק רבי פיניאלע געענטפערט אז זיין שווער, כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע, האט ביי די ערשטע וועלט קריג געלערנט זייער בהתמדה, און ער האט ערקלעהרט, אז אין א צייט ווען ס'גייט זיך אידיש בלוט רח"ל, איז דאך די שכינה הקדושה כביכול בצער, ווי די גמרא (סנהדרין מו.) זאגט: "ששיראל שרויין בצער, שכינה מה אומרת, 'קלני מראשי, קלני מזרועי וגו' — ווען די שכינה הקדושה כביכול איז בצער, דארף מען איר דערפרייען, און ס'איז נישטא קיין גרעסערע שמחה ביי די שכינה הקדושה ווי ווען א איד יצט און לערנט תורה!" און רבי פיניאלע האט אויסגעפיהרט: "אויב דער שווער האט אזוי געזאגט אין די צייט פון די ערשטער וועלט קריג, איז דאך על אחת כמה וכמה ביי די איצטיגע מלחמה, ווען די שכינה

נחמו נחמו עמי יאמר אל קופא... על הר פזורה עלילי כל ממשרת ציון הרמזי בפה קולך ממשרת ירושלים...

מיין שבת אויפער

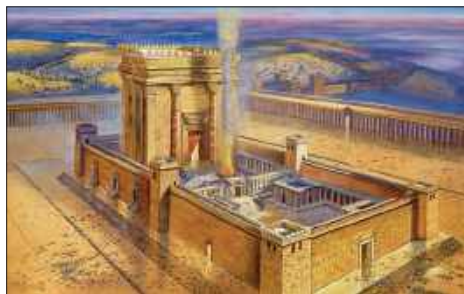
מיין אויפער... חודש משה'ס אב... שבת נחמו... המשיח עשר באב...

מהובניב זצ"ל געזאגט פאר מרן זי"ע: "דער רבי האט נישט וואס צו זארגן, ווייל ער קען גלייך ארויסגיין מקבל זיין משיח צדקנו, אבער איך אליין האב מורא, ווייל מיט וואס וועל איך ענטפאנגען משיח און מיט וואס פאר א פנים וועל איך מ'ק פאר אים באווייזן, ווייל ווען ער וועט מ'ק זעהן וועט ער מ'ר אוודאי זאגן אז איך זאל צוריק גיין אויף מיין פלאץ". האט מרן זי"ע אוועק געמאכט זיינע רייד און געזאגט: "חלילה דו זאלסט אזוי זאגן אז משיח וועט דערווייטערן פון זיך אידישע קינדער?!! די וואס פאהרן צום צדיק וועט משיח אוודאי שטארק מקרב זיין, און נישט נאר די וואס גייען ארויס פון שטוב צו פאהרן צום צדיק, נאר אויך די וואס זענען געגאנגען צום צדיק, זייענדיג צופעליג אינעם צדיק'ס וואוי-ארט, און אויך די וואס פאהרן נישט צום צדיק נאר קומען ווען דער צדיק געפונט זיך ביי זיי אין שטאט, אפילו זיי וועט משיח אויך מקרב זיין. אפילו די גאלע בראדינקערס—אזעלכע וואס שעהרן זיך די בערד, וועלן אויך זוכה זיין אז משיח וועט זיי מקרב זיין, און ער וועט אנווייזן פאר אידישע קינדער מלמד זכות צו זיין אויף זייער אויפהרונג. ווייל זיי האבן דאס געטוען צוליעב פרנסה אדער ווייל זיי האבן געוואוינט אויף אזעלכע אפענע ערטער און קיינער איז דארט נישט געווען וואס זאל זיי אנווייזן דעם ריכטיג'ן וועג. אבער! האט מרן זי"ע אויסגעפיהרט, די וואס האבן געשפּעט פון די רייד פון אונזערע חכמים, פאר זיי וועט זיין שטארק ביטער... אזוי שטארק ביטער, ממש אזוי ביטער ווי דער טויט. (ספר "חמדה גנוזה", כתבי הרה"ק רבי סיני מומינאד זצ"ל)

• משיח וועט דארפן אלע מקרב זיין...

דער אויגן דאקטער, דר. רוזנהאד פון תל אביב, [נישט א פרומער] איז אמאהל געקומען באהאנדלן מרן מהר"א זי"ע אויף די אויגן. מרן זי"ע האט אים מכבד געווען מיט א גלעזל וויין, אבער מרן זי"ע אליין האט נישט געטרינקען. ווען דער דאקטער האט זיך געוואונדערט דערויף, האט מען אים ערקלעהרט אז נאר פסח ביינאכט טרינקט דער רב פיהר כוסות וויין. רופט ער זיך אהן: "יאה! אויף פסח שטעל איך אויך אליין ראזשינקע וויין און באַרשט, און יום כיפור פאסט איך". ווען דער דאקטער האט פארלאזט די שטוב, האט מרן זי"ע זיך אנגערופן: "ווען משיח וועט קומען וועט ער דארפן מקרב זיין די אלע וואס צוליעב פארשידענע סיבות האבן נישט געקענט ביישטיין די נסיונות און זענען אדורכגעפאלן. און אויב ער זאל טרעפן אזא איד וואס שטעלט אליין ראזשינקע וויין און באַרשט אויף פסח, און ער פאסט אויך יום כיפור, וועט דאס ביי אים זיין א גאר גרויסע שמחה". ס'איז געווען קענטיג אויף

טרערן און ער האט שטארק געוויינט. אפילו שפעטער אין שטוב האט ער נישט אויפגעהערט צו וויינען. ווען זיינע נאנטע מענטשן האבן אים געפרעגט פארוואס ער וויינט אזוי שארק ס'איז דאך היינט יום טוב? האט מרן זי"ע געענטפערט אזוי: "דער מדרש זאגט פארוואס איז משה רבינו'ס קבר פארהוילן פון מענטשן און מען ווייסט נישט ווי זיין קבר איז, ווייל דער באשעפער האט געוואוסט אז דאס בית המקדש וועט חרוב ווערן און די אידן וועלען פארטריבן ווערן פון זייער לאנד, און ווען אידן וועלן קומען מתפלל זיין ביים קבר פון משה רבינו און זיך ביי אים בעטן ער זאל גיין מתפלל זיין פאר זיי, וועט געוויס דעמאלט משה רבינו מבטל זיין די גזירה".

און מרן זי"ע האט פארענדיגט: "אבער אזוי ווי מ'ר ווייסן נישט ווי משה רבינו איז באגראבן דערפאר איז נאך משיח נישט געקומען. ווייל אויב מ'ר וואלטן געוואוסט ווי משה רבינו איז באגראבן וואלט מען דארט מתפלל געווען, און מען וואלט שוין לאנג געווארן אויסגעלייזט פונעם ביטער'ן גלות.

• זיך נישט האבן מיט וואס צו שעהמען

אמאהל האט מרן זי"ע געזאגט פאר'ן משמש בקודש ר' ארי' לערמאן ע"ה: "ווען משיח וועט קומען וועט דער טאטע זי"ל [מרן מהר"ד זי"ע], אקעגן גיין משיח מיט זיינע אינגעלייט, און איך וועל אים אקעגן גיין מיט מיינע אינגעלייט, און איך וועל מ'ך גארנישט האבן וואס צו שעהמען". מרן זי"ע האט אויסגערעכנט עטליכע נעמען, אבער ר' ארי' האט נאר אויפגעכאפט איין נאמען, פון החסיד ר' יעקב אליעזר מדובעצק ז"ל, וואס האט זוכה געווען צו דורות ישרים ומבורכים אין אונזער קהלה. (הרה"ח ר' משה שיינערט שליט"א)

• "משיח וועט יעדן מקרב זיין, אויסער די וואס שפעטן אפ..."

אמאהל האט כ"ק מרן מהר"ש זי"ע זייער געקערעכט און געזאגט: "שוין א פאר יאהר וואס די אויגן גייען מ'ר ארויס פון ארט, מ'זאל זוכה זיין אין די היינטיגע צייט צו ביאת המשיח". האט זיין תלמיד הרה"ק רבי יעקב משה

קען פון אים בעהטן וואס ער וויל. האט דער גביר געענטפערט אז ס'פעהלט אים ב"ה גארנישט, ער וויל נאר אז דער רבי זאל אים זאגן ווען משיח וועט קומען? ווען דער "מאור עיניים" האט דאס געהערט איז ער געווארן דערשיטערט, ער האט זיך אויפגעשטעלט און געשפרייזט די שטוב אהין און צוריק. דערנאך איז ער געבליבן שטיין און זיך אנגערופן צום גביר: "דעם קץ ווען משיח וועט קומען קען איך דיר נישט ענטפלעקן...אבער דאס קען איך דיר יא זאגן אז די צדיקים וואס וועלן לעבן אינעם דור פון משיח וועלן דארפן האבן 'אייזערנע הערצער, קופערנע קעפ, און גלאזערנע אויגן', צו קענען פארטראגן דעם דור". (כ"ק האדמו"ר מראחמיסטריווקא ב.פ. זצוק"ל)

מאוצרות רבוה"ק מבעלזא

משיח צדקנו

• "פאר'ן כבוד פון הייליג'ן באשעפער"

כ"ק מרן מהר"י מבעלזא זי"ע האט אמאהל געפרעגט זיין טאטע כ"ק מרן מהר"ש זי"ע, פארוואס בעהטן מ'ר אזוי שטארק אויף ביאת המשיח, מ'וועט דאך פארליהרן די בחירה, ווייל ווען משיח וועט קומען וועט דאך זיין "מלאה הארץ דעה את ה'", וועט אוועק גענומען ווערן די בחירה פונעם מענטש און זיין עבודה וועט מער נישט האבן אזא חשיבות? האט מרן מהר"ש זי"ע געענטפערט: "אמת טאקע ס'וועט אזוי זיין, אבער זאלסט וויסן אז נישט פאר אונזער גוט'ס בעהטן מ'ר אויף משיח און די גאולה שלימה, נאר פאר'ן כבוד פון באשעפער ס'זאל זיין 'יתגדל ויתקדש שמייה רבה'". (כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א)

• אמת'ע יראת ה' ווען משיח וועט קומען

וועגן די געהיבענע טעג פון ביאת המשיח האט זיך מרן מהר"ש זי"ע אויסגעדריקט טייטשנדיג דעם פסוק (תהילים יט:): "יראת ה' טהורה עומדת לעד"—די ריינע אמת'ע יראת ה' וועט ערשט זיין לעתיד, ווייל אזוי לאנג ווי מ'ר זענען אין גלות, קענען מ'ר נישט צוקומען צו די ריכטיגע און ריינע מדריגה פון יראת ה'. (דעת שלום' - שאץ)

• משה רבינו וואלט געברענגט משיח'ן

איין יאהר שמחת תורה ווען כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע האט געלייענט אין די תורה (דברים לד:ו) דעם פסוק "ויקברו אותו בגי...ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה", האבן זיינע אויגן אנגעהויבן צו גיסן

החמוץ נחמוץ עמי יאמר אל קבר... על הר פזורה עלילי לך מבשרת ציון הרמז פסח קולך מבשרת ירושלים...

מייץ שבת אוצר

מייץ אוצר... חודש מנחם אב... שבת חמור... חמשה עשר באב...

»»»»»

מזן זי"ע אז ער האט הנאה געהאט צו הערן וועגן די גרויסע מצוות וואס דער דאקטער איז מקיים.

• "אט דאס איז ער..."

הרה"ק רבי משה מליסקא [א תלמיד פון הרה"ק רבי הערש'לע ליסקער זי"ע בעל ה"אך פרי לתבואה] האט סוף ימיו געוואלט עולה זיין און זיך באזעצן אין ארץ ישראל. איידער ער איז געפאהרן האט ער געזאגט פאר א ידיד א פארמעגליכער איד, אז איידער מ'פאהרט קיין ארץ ישראל איז פאסיג צו גיין זעהן פני צדיקי הדור, ווייל אין יעדן דור איז דא א צדיק וואס איז ראוי צו זיין משיח, און ס'איז גלייך צו זעהן משיח איידער מ'איז עולה קיין ארץ ישראל, דערפאר האט ער יענעם געבעהטן ער זאל אים נעמען צו עטליכע פון די צדיקי הדור. האט דער גביר אים גענומען צו אסאך צדיקים. ווען זיי זענען אנגעקומען צום שטוב פון כ"ק מרן מהר"י [רבי יהושע] מבעלזא זי"ע האט זיך הרה"ק מליסקא אנגערופן "אט דאס איז ער!".

ספר מפי ספרים וסופרים (ח"ג עמוד קמ"ז)

• פסח מישט ער זיך נישט...

אן אנדערס מאהל ווען דער דאקטער איז געווען פאר פסח ביי מרן זי"ע, האט ער געמאלדן, אז פסח וועט ער נישט קענען קומען. נאכ'ן אוועקגיין, האט מרן זי"ע געזאגט: "איר ווייסט פארוואס ער וועט נישט קומען פסח, ווייל ער טראכט אז איך וועל אים מכבד זיין טועם צו זיין, און פסח מישט ער זיך נישט". (פאר משה - הרה"ק ר' משה אורטנר ז"ל)

מאוצרות רבוה"ק מבעלזא

והביאתי לעיון ברנה

• אידן וועלן זיך בענקען נאך אמונה

תבואי תשורי מראש אמנה (שיר השירים ד:ח)
ס'שטייט אין מדרש (רבה שמות כג:ה) 'אמר רבי יוסטא: הר הוא ושמו אמנה עד אותו ההר ארץ ישראל, ממנו ולהלן חוץ לארץ אמר רבי אלעזר ברבי יוסי כשיגיעו הגליות לשם יהיו אומרים שירה לכך נאמר תשורי מראש אמנה'. דארף מען פארשטיין פארוואס וועלן אידן זאגן שירה דוקא ביים גרעניץ פון ארץ ישראל אויפ'ן בארג וואס הייסט 'אמנה'? נאר די גמרא (מגילה יד) זאגט: 'אין אומרים שירה על נס שבחו'ל', —נאכדעם וואס אידן וועלן שוין זיין אין ארץ ישראל, וועלן זיי מער נישט

ויקרב משיחיה' וואס די 'חסידים' לייגן צו; און נאך מער האט ער געזאגט, אז ער קען באשטיין אז איך זאל בכלל נישט זאגן קיין 'קדיש', ווי איידער איך זאל זאגן 'ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה'. דערפאר בין איך געגאנגען שטיין ביים טיהר, אז דער רבי זאל נישט הערן מיי'ן 'קדיש'...". האט דער רבי פון לובלין געזאגט: "דיין טאטע'ס צוואה איז נאר געווען ווען ער איז געווען אויף די וועלט, אבער יעצט ווען ער געפונט זיך שוין אין עולם האמת, זעהט ער דאך דעם אמת אז מ'דארף יא זאגן 'ויצמח פורקניה', אויב אזוי האסטו שוין נישט וואס מורא צו האבן אונדז קענסט זאגן 'קדיש' אזויווי אונזער נוסח...". (כ"ק מרן מהר"ר שליט"א מבעלזא - שיחת קודש אדר א' תשס')

• דערלעבן משיח און ווייטער...

ספר 'דברי יחזקאל שרגא' פון הרה"צ רבי יחזקאל שרגא מסטראפקוב זצ"ל, ברענגט וואס ער האט געהערט פון החסיד השישי'ר' סיני וואס האט געהערט פון כ"ק מרן מהר"ר מבעלזא זי"ע, וואס האט מקפיד געווען אז ביים וואונטשן "איהר זאלט דערלעבן משיח'ן", האט ער אויך געזאגט, "און ווייטער". נאך ברענגט ער אז אמאהל איז הרה"צ רבי מנדל געפנער זצ"ל געווען ביי מרן מהר"ר זי"ע און געזאגט פאר מרן זי"ע, מ'זאל זוכה זיין לקבל פני משיח צדקנו. האט מרן זי"ע אויפגעצייטערט געווארן און געזאגט: "תנאים און אמוראים צייטערן פון משיח און מיר וועלן זוכה זיין לקבל פניו? ס'איז אונז גענוג אז מיר וועלן זיין ביי אים..."

• ארויס מעבדות לחירות ומשעבוד לגאולה.

תבואי תשורי מראש אמנה (שיר השירים ד:ח)
נאך א פשט קען מען זאגן: ווייל ווען משיח וועט קומען, און מ'וועט ארויס מעבדות לחירות ומשעבוד לגאולה, וועט שוין מער נישט זיין שייך דער ענין פון אמונה, ווייל אלע וועלן זעהן מיט די אייגענע אויגן די גרויסע ליכטיגקייט און די אנטפלעקונג פון כבוד ה', וועלן די אידן וואס די אמונה איז ביי זיי אזוי שטארק טייער, זאגן שירה אויף דעם וואס זיי האבן געהאט די גרויסע זכ' צו גלייבן אין באשעפער אין די צייטן פון גלות. און זיי וועלן זיך בענקען נאך די צייטן ווען זיי האבן געקענט גלייבן, וועלן זיך די אידן איידער זיי וועלן אריינקומען קיין ארץ ישראל, צוזאם נעמען אויפ'ן בארג וואס הייסט 'אמנה' און דארט זאגן שירה. (כ"ק מרן מהר"ר מבעלזא זי"ע)

שיבנה בית המקדש בב' אביבית משיח צדקנו

***

קענען זאגן שירה אויף די ניסים וואס איז זיי געשעהן אין חו"ל, אבער אין גלות קענען זיי נאך יא זאגן שירה אויף די ניסים פון חוץ לארץ. ווען די גלויות וועלן זיך צוזאם נעמען ביי די גאולה העתידה, און אלע וועלן זעהן אז אלע הסתרות בזמן הגלות זענען געווען איינגעהילט חסדים פון באשעפער, און מ'וועט וועלן זאגן שירה אויף דעם וואס מ'האט ביז יעצט נישט פארשטאנען אז ס'איז געווען חסדים, דעריבער דוקא יעצט ווען מ'שטייט ביים גרעניץ, נאך איידער מ'קומט אריין קיין ארץ ישראל וועלן אידן זאגן שירה, ווייל נאכ'ן אריין קומען, וועלן זיי מער נישט קענען זאגן שירה אויף די ניסים וואס איז זיי געשעהן אין חוץ לארץ. (כ"ק מרן מהר"ר מבעלזא זי"ע)

• תפילת אברהם לקירוב הגאולה

אברהם אבינו ע"ה האט געזעהן פון פאראויס די גלות'ן פון כלל ישראל, און ער האט געדאווענט און שטארק געבעהטן פון באשעפער, ווען ס'איז געווען א שעת רצון ביי עקידת יצחק, פאר די גאולה פון כלל ישראל. דאס איז דער פסוק מרמז: "ה' יראה, אשר יאמר היום, בהר ה' יראה", —דער באשעפער זאל זעהן און זיך קעהרן צו די תפילות פון כלל ישראל וואס זיי בעהטן, "היום בהר ה' יראה", אז נאך היינט זאל געזעהן ווערן שכינת כבודו בהר ה'. (מרן מהר"ר מבעלזא זי"ע)

• "ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה"

הרה"ק ר' שמעון פון יערעסלאו זי"ע איז געווען א תלמיד און קרוב פונעם הייליג'ן רבי פון לובלין זי"ע, און ער פלעגט שטיין נעבן אים בשעת'ן דאווענען. אמאהל האט דער רבי פון לובלין זי"ע באמערקט אז רבי שמעון איז נישט דא, האט ער געשיקט זיין משמש זאל אים אויפזוכן, און דער משמש האט אים געטראפן שטיין נעבן די טיהר פון בית-המדרש. האט אים דער רבי פון לובלין געשיקט רופן און געפרעגט וואס איז געשעהן. האט רבי שמעון געענטפערט אזוי: "איך בין יעצט אין דער 'אהר' פון מיין טאטע'ס פטירה, און מיין טאטע ז"ל [וואס איז געווען א 'מתנגד'] האט מיר געהייסן אז איך זאל אויסלאזן ביי 'קדיש' די ווערטער 'ויצמח פורקניה

החיות והחיות... על הר פסח... על הר פסח... על הר פסח...

זיך דעם עול פון די תורה, ער האלט זיך נישט ביים פלאגן אויף די תורה, אויב ער איז ראוי אז מ'זאל אים אפהאלטן פון הימל אז ער זאל נישט נאכגיין די וועגן פונעם יצר הרע "נותנין עלי", שיקט מען אים צו "עול מלכות ועול דרך ארץ", מ'גייט אים פאר זיינעט וועגן, פאר זיין טובה, דעם עול מלכות ועול דרך ארץ, כדי ער זאל נישט האבן קיין צייט פאר'ן יצר הרע. (דרכות מהרא"ל ענין מלאצק זצ"ל)

“ער וועט נישט זיין א סאלדאט!”

רבי ישמעאל אומר: הוי קל לראש, ונוח לתשחורת, והוי מקבל את כל האדם בשמחה: (אבות ג:יב)

דאס זעלבע זאגט דער תנא דא אין די משנה: "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ" — נאר דער עול, דער יאָך, ווערט אוועקגענומען, און דערבער אויב ער וועט פון זיך אראפּווארפן דעם עול תורה, "ותננין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ", וועט דער עול מלכות און עול דרך ארץ צוריק קומען צו אים. (*בגדי כבוד, בגדי כהונה*)

ווען מ'גייט א בליק זעהט מען אז ס'זענען דא פיהל תלמידי חכמים וואס מוטשענען זיך גאר שטארק, און פארקערט זעהט מען אז ס'איז דא פיהל פורקי עול וואס לעבן א גוטן טאג, און לכאורה איז דאס שווער צו פארשטיין וויאזוי מאכט די משנה א כלל אז ווער ס'נעמט אהן אויף זיך דעם עול תורה נעמט מען אוועק פון אים די איבריגע דאגות אויך דער לשון "ונותיני" דארף מען

רבי נחוניא בן הקנה אומר: כל המקבל עליו
עול תורה מעבירן ממנו עול מלכות ועול דרך
ארץ וכל הפורק ממנו עול תורה נותנין עליו
עול מלכות ועול דרך ארץ. (אבות ג:ה)

— רבי' נחוניא בן הקנה זאגט: ווער ס'נעמט אויף זיך דעם יאָך פון תורה [ער פארנעמט זיך בלויז מיט לערנען תורה] נעמט מען אוועק פון אים אלע אנדערע שוועריגקייטן און דער יאָך פון מלכות [פון דארפן באצאהאלן געלט שטראף און שטייערן פארן מלכות] און דעם יאָך פון פרנסה [ער זאל זיך נישט דארפן פלאגן אויף פרנסה, דער באשעפער העלפט אים אז זיין ארבעט ווערט געבענטשט אין זכות פון זיין לערנען תורה] און ווער ס'ווארפט אראפ פון זיך דעם יאָך פון תורה, לייגט מען פון הימל ארויף אויף דעם יאָך פון מלכות און דער יאָך פון פרנסה.

רבי נחוניא בן הקנה האט געלעבט אין די צייטן פון די רוימער וואס האבן ארויסגעגעבן שלעכטע גזירות אויף אידישע קינדער אז זיי טאהרן נישט לערנען תורה. צוליב דעם האט רבי נחוניא בן הקנה מחזק געווען די הערצער פון אידן, זיי זאלן זיך נישט מאכן צו טוען פון די שווערע גזירות המלכות, ווייל תורה האט אין זיך א ספעציעלע סגולה, אז דער וואס לערנט תורה איז זוכה פטור צו ווערן פון עול מלכות. (מוסר אבות)

הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל, דער טאנענער רב, ווען ער האט געוואלט פועל'ן א ישיבה פאר א איד ער זאל נישט דארפן דינען אין מיליטער, פלעגט ער דערמאנען דעם לשון פון די משנה, **"כל המקבל עליו עול תורה, מעבידין ממנו עול מלכות ועול דרר ארץ"**

א מענטש וואס האט נישט אויף זיך א עול, א יאָך, איז ער עלול צו צינדיגן, דעריבער לייגט מען אויפ'ן מענטש אן עול פון מלכות און א עול פון פרנסה. אבער אויב מ'איז אויף זיך מקבל דעם עול תורה, ווערט מען אפגעהיטן פון צינד, און ער דארף שוין נישט האבן אויף זיך קיין אנדערן עול ("ישמח משה")

דער תנא זאגט "מעבירין" און נישט "מבטלין" ממנו
עול מלכות". אן ענליך לשון געפונען מיר אין תפילת מוסף
פון די ימים נוראים "ותשובה, ותפלה, וצדקה, מעבירין את
רוע הגזירה", און נישט "מבטלין את רוע הגזירה". דער
פשוט דערפון איז, ווייל "תשובה, תפלה, וצדקה", נעמט
נאר אוועק די שלעכטע גזירה, און אויב דער מענטש
זינדט שפעטער נאכאמאל קומט צוריק די גזירה ח"ו.

בייזן שבת אויפן

בייזן אויפן... אבות: פרק ג'

טראכטן: דער באשעפער איז דאך אזוי גרויס, ס'פאסט נישט צו קומען צו אים מיט אזא קליינע בקשה, ווייל דער אמת איז נישט אזוי, דער באשעפער גלוסט צו די תפילה פון אידן, אהן קיין אונטערשיד צו דאס איז א קליינע אדער א גרויסע בקשה, און צוליב דעם, "אמרו אלוי כל" — סיי א קליינע זאך און סיי א גרויסע זאך זאלט איר בעהטן ביים באשעפער. און דאס וואס שטייט אין פסוק ווייטער "תישא" — דאס מיינט צו לערנען, אז אויב וועסטו זאגן דער באשעפער איז דאך "רם ונשא" — גרויס אין דערהויבן, זאגט דער פסוק די טענה זאלסטו זאגן בשעת "עוון" — ווען דו האלטסט ביים טוען א זינד, דעמאלט זאלסטו געדענקען אז דער באשעפער איז זייער גרויס, און ער שטראפט די וואס טוען עבירות, און דו וועסט איינזעהן אז מ'טאהר נישט עובר זיין אויף די מצוות פונעם באשעפער.

"והוי מקבל את כל האדם בשמחה"

"א' איד דארף זיין בשמחה"

רען כ'מרן מהר"א זי"ע איז אנגעקומען קיין בודאפעסט, צוזאמען מיט'ן בילגוריער רב זי"ע, האט מען זיי דערווייל פלאצירט אין א שפיטאל, ביז מ'וועט ערלעדיגן די נויטיגע שריפטן צו קענען בלייבן אין אונגארן. פאר מרן זי"ע האט מען דאס גלייך ערלעדיגט, אבער דער בילגוריער רב זי"ע איז געבליבן אין שפיטאל פאר נאך עטליכע וואכן, און אידן פלעגן קומען אים באזוכן אין שפיטאל און מיט אים שמועסן. אמאהל איז א איד אים געקומען באזוכן, האט אים דער בילגוריער רב זי"ע, געזאגט: "איך קען מיך נישט פארגלייכן צום ברידער", און ער האט דערציילט: אין די יעצטיגע טעג איז אריינגעקומען א אידענע צום ברודער [מרן מהר"א זי"ע] און שטארק געוויינט אז מ'האט אוועק גענומען איר מאן צו די ארבעט אין מונקאטאבו [א געפערליכע ארבעט'ס לאגער], האט מרן זי"ע איר געטרייט: "א איד טאהר נישט וויינען! א איד דארף זיין בשמחה! א איד דארף זיין בשמחה! דעריבער וויינט נישט אזויפיהל, ווייל א איד דארף שטענדיג זיין בשמחה! האט דער בילגוריער רב זי"ע אויסגעפיהרט: "נאך וואס דער ברודער האט אדורכגעמאכט אזויפיהל פלאגענישן און צרות, פארלוירן זיין גאנצע פאמיליע, פארלוירן די חסידים און יושבים, פארלוירן דעם גאנצען בעלזער הויף, קען ער נאך זאגן פאר א איד אז מען דארף זיין בשמחה, און מ'טאהר נישט וויינען, איך וואלט דאס נישט געקענט".

***

תאוות וואס ברענגען צו זינד, און שטערן דיין נשמה פון דערגרייכן צו ווערן דערהויבן. (תולדות יעקב יוסף)

"הוי קל לראש" (אבות ג:יב)

"הוי קל לראש" — די מפרשים ערקלעהרן אז דאס ווארט "לראש" ענטהאלט אין זיך די אנהויב ווערטער פון "לעשות" ר'צון א'ב'יך ש'בשמים", אז פאר דעם צוועק פון טוען דעם רצון פון באשעפער דארף מען זיך האלטן גרינג און שטיין גרייט שטענדיג, "ונח לתשחורת" — מיינט מען די צדיקים און ערליכע אידן וואס האבן זיך פארשווארצט דאס פנים כדי צו קענען צוקומען צו טוען דעם רצון הבורא, (מדרש שמואל)

"הוי קל לראש ונוח לתשחורת" (אבות ג:יב)

"הוי קל" — דו זאלסט זיין לייכט און פלינק, "לראש" — צום באשעפער, וואס ער איז דער הויפט פון אלע וועלטן, זאלסט דיר איילן אים צו דינען, "נוח" — און דו זאלסט זיין צוגעלאזן צו אים, אים צו דינען, "לתשחורת" — אפילו ווען דו

ביסט חלילה פארשווארצט פון יסורים, "והוי מקבל את כל האדם בשמחה" — און אויך דעמאלט ווען דו ביסט חלילה ארומגענומען מיט יסורים, זאלסטו דאך אנטפאנגען יעדן מענטש מיט שמחה, און אים נישט ארויסווייזן קיין טרויעריג פנים צוליב די יסורים. (מדרש שמואל)

"נוח לתשחורת" (אבות ג:יב)

תשחורת — איז אויך א לשון פון "בעהטן", אזוי ווי ס'שטייט "אשחרך", איך וועל דיר בעהטן. דאס זאגט די משנה: זאלסט לייכט נאכגעבן פאר יעדן ווער ס'בעהט פון דיר, סיי וועלכע באגער. די משנה לייגט צו "והוי מקבל את כל האדם בשמחה" — ווען דו טוהסט וואס יענער בעהט דיר, זאלסטו דאס נישט טוען מיט א צארנ'דיג פנים, נאר מיט א פריילעך געזיכט און מיט א גוט הארץ. (מהר"י בן נחמיאש זצ"ל)

"נוח לתשחורת" (אבות ג:יב)

תשחורת — איז אויך א לשון "בעהטן", די משנה זאגט: ס'זאל זיין גרינג פארן מענטש צו בעהטן פון דעם באשעפער אויף יעדער זאך וואס ער דארף. מ'זאגט נאך אין נאמען פון הרה"ק רבי ר' זושא פון אניפאלי זי"ע, אויפ'ן פסוק (הושע יג: א) "אמרו אלוי כל תישא עוון" — אמרו אלוי "כל" — פאר יעדער קליינע זאך זאל מען בעהטן דעם באשעפער, אפילו איינער וואס האט נאר פארלוירן א קנעפל, זאל אויך בעהטן ביים באשעפער ער זאל דאס געפונען, ער זאל נישט

«««««

דעם ריכטיגן כבוד] און זיין מילד און נאכגעביג צו דעם שווארץ האריגן [דעם אינגערן נעם אויך אויף רואיג און געמיטליך] - און זאלסט אויפנעמן יעדן מענטש מיט פרייד. —

"הוי קל לראש ונוח לתשחורת והוי מקבל את כל האדם בשמחה" (אבות ג:יב)

גאווה איז זייער א געמיינע מידה. ווי דער רמב"ן שרייבט אין א בריוו צום זוהן: "וכל אדם יהיה גדול ממך בעיניך, אם עשיר הוא עליך לכבודו, ואם רש הוא ... והוא זכאי ממך שאם הוא חוטא הוא שוגג ואתה מזיד". ספר "חובת הלבבות" ברענגט א מעשה, אז מ'האט געפרעגט א קעניג: וויאזוי ביסטו געווארן אזוי דערהויבן, האט ער געענטפערט: איך האב יעדן מענטש באטראכט אלס חשוב'ער פון מיר. איז ער געווען יונג, האב איך געטראכט אז ער האט זיכער ווייניגער געזינדיגט פון מיר. איז ער געווען עלטער, האט ער דאך געטוען פיהל מער מצוות און מעשים טובים פון מיר. דערפאר האבן די איינוואוינער אים מכבד געווען, און מ'האט מען אים געקרוינט אלס קעניג.

דורכדעם, וואס מ'איז יעדן מכבד, דארף מען נישט מורא האבן, ווייל קיינער וועט אים נישט וועלן טוען שלעכטס, דעריבער קען ער זיין בשמחה, מיט יעדן מענטש וואס קומט צו אים. אבער א בעל גאווה, דארף מורא האבן פון יעדן איינעם, ווייל אפילו זיינע אוהבים, זענען נישט קיין אמת'ע פריינד, נאר חנפ'נען זיך צו אים. דעריבער קען ער נישט אויפנעמען אלע מענטשן מיט שמחה. זאגט דער תנא: "הוי קל לראש" — זאלסט זיין ביי דיר גרינג לגבי דעם "ראש, נשיא און עושר" — ווייל זיי האבן זיכער מער זכות'ים פון דיר. "נוח לתשחורת" — אפילו צו איינעם וואס איז נאך יונג. ווי דער ברסנורא זאגט: "תשחורת" — ער האט שווארצע האר, זאלסטו זיין צוגעלאזן ווייל ער האט זיכער ווייניגער עבירות פון דיר. אזוי ארום "והוי מקבל את כל האדם בשמחה" — וועסטו קענען יעדן אויפנעמען מיט שמחה, ווייל יעדער איינער וועט זיין, אן אמת'דיגער גוטער פריינד. (מהר"ם שיק)

"הוי קל לראש" (אבות ג:יב)

אויב א מענטש וויל אנקומען צום שפיטץ פון א הויכן בארג, דארף ער אראפנעמען פון זיך יעדער שווערע לאסט וואס ער טראגט, און זעהן אז זיין קערפער זאל זיין גרינג, דעמאלט האט ער א האפענונג צו דערגרייכן זיין ציהל, צום שפיטץ בארג, אזוי איז אויך ביים נפש, אזוי ווי דוד המלך ע"ה זאגט: (תהלים כז:ג-ד) "מי יעלה בהר' וגו' נקי כפים" — ווער ס'ויל ארויפגיין אויפ'ן בארג פון באשעפער און צוקומען צו א הויכע מדריגה, דארף ער פריער זיין ריין פון גשמיות'דיגע תאוות און פון זינד, און אויב ער וועט זיין באפרייט פון דעם לאסט פון גשמיות וואס שטערט אים, וועלן זיך שטארקן זיינע אויסזיכטן אנצוקומען צו א הויכע מדריגה. דאס זאגט דער תנא אין די משנה: "הוי קל לראש" — אויב ווילסטו גרויס ווערן, דערגרייכן הויכע שטאפלן, זאלסטו דיר באפרייט פון די גשמיות'דיגע

החיות והחיות עמי יאמר אל קול... על הר ציון על כל ממשרת ציון הר ציון בפה קולך ממשרת ירושלים...

בייז שבת אויפער

מיין שבת אויפער... שבת קודש

• לערנען חומש מיט פירש"י ז"ל •

ווער ס'ענדיגט יעדער וואך חומש מיט רש"י, איז ער פארזיכערט אז אויף יענער וועלט אין גן עדן וועט ער זיין אין מתיבתא פון רש"י ז"ל.

הרה"ק רבי יצחק מוויעלפאלי זצ"ל (שיח זקנים ח"ג) פלעגט יעדן פרייטאג צו נאכטס פאר'ן טיש לערנען חומש מיט רש"י און זוהר הק' און אין ספר מקדש מלך. אויך הגה"ק רבי מנחם בראדי זצ"ל אבד"ק קאלוב, (שיח זקנים ח"ב) פלעגט שבת בייטאג צווישן קידוש אין די סעודה לערנען חומש מיט רש"י.

אין ספר 'דברי יצחק' (אות קכ"א) ווערט געברענגט בשם כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא ז"ע: ווער ס'לערנט און ענדיגט יעדער איינציגע וואך חומש מיט רש"י, איז ער פארזיכערט אז אויף יענער וועלט אין גן עדן וועט ער כאטשיג זיין אין מתיבתא פון רש"י ז"ל, הגם ס'איז דא אסאך גרעסערע מתיבתות אין העכערע וועלטן, אבער ווי ס'זאל נאר נישט זיין, וועט ער נישט זיין אוועק געשטופט פון מתיבתא פון רש"י און אזוי שטייט אויך אין ספר 'רמזי שבת' (אות נ').

דער 'בית יוסף' (או"ח סי' רפ"ה) ברענגט בשם רבינו שמחה לגבי ענדיגן שנים מקרא ואחד תרגום, אויב מ'האט נישט געענדיגט חומש מיט רש"י אין א געוויסע וואך, זאל מען כאטש פראבירן דאס צו ענדיגן פאר שמחת תורה. און אזוי ווערט געפסקנט אין שו"ע (סי' רפ"ה סעיף ד' און אין רמ"א).

מיט הרה"ק רבי יצחק מוויעלפאלי זצ"ל האט מען אין חודש אלול ממש נישט געקענט רעדן, ווייל אין די טעג פלעגט ער צוענדיגן די סדרות וואס ער האט נישט געהאט געלערנט במשך'ן יאהר, ווי ס'ווערט געברענגט אין חז"ל אז ביז שמחת תורה זאל מען ענדיגן אלע פרשיות פונעם פארגאנגענעם יאהר. ער האט געלערנט חומש רש"י מיט מפרשים, און ער פלעגט זאגן אז פירוש רש"י איז די שווערסטע פירוש, און ער פלעגט דאס לערנען מיטן פירוש מזרחי, און במשך די טעג פון חודש אלול האט מען אים געקענט פרעגן נאר איין זאך: ווי ער האלט מיטן לערנען חומש רש"י. (ספר שיח זקנים ח"ג דף קס"ב)

(מלוקט מפי ספרים וסופרים ותשובות - פארזעצונג אי"ה)

ערב שבת קודש

• תשובה טוען ערב שבת קודש...

כ"ק אדמו"ר מבאבוב זצ"ל האט דערציילט בשם זיין זיידע הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זצוק"ל [בעל עטרת שלמה]: א צדיק האט געהערט פון אן אלטע פרוי וואס אין איר יוגנט האט זי געהאלפן אין קאך פון הייליגן רבי'ן רבי אלימלך זי"ע: אז יעדן פרייטאג נאך חצות איז דער רבי ר' אלימלך זי"ע אריינגעקומען אין קאך געלייגט זיין האנט אויף די מזוזה און געזאגט: **"ס'גייט יעצט א הייליגער שבת. און מ'דארף זיך פאר איר צוגרייטן, און מ'דארף מהרהר בתשובה זיין"**. נאך די הייליגע ווערטער איז געווארן א גרויסע התעוררות ביי די אלע וואס האבן געהאלפן די רעבעצין אין קאך. יעדער האט מהרהר בתשובה געווען, אלע האבן אנגעהויבן צו וויינען פון גרויס התרגשות, און יעדער האט איבערגעבעהטן איר חבר'טע אזוי ווי ערב יום כיפור פאר כל נדרי. (קונטרס נועם שבת. באבוב) (אוצר השבת)

מיין אויפער... סגולות... מאצירות רפואה

"סגולה לבריאות ולרפואה"

ארויסגעקליבן פון ספר "והייתם לי סגולה" ותח"ח להמלקט

• "א מאכל וואס מ'קאכט פאר אידנ'ס וועגן האט אין זיך רפואות פאר אידישע קינדער..."

אייענע פון די פייערדיגע חסידים פון כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא ז"ע, א גרויסער ארימאן און פארביטערטער איד, האט גענומען א חתן פאר זיין טאכטער דעם זון פון א באקאנטן גביר. דער גביר האט געטוען דעם שידוך ווייל זיין זון האט געליטן פון א שווערע קרענק רח"ל, וואס קיינער האט דערפון נישט געוואוסט, און דער גביר האט געטראכט אז אפילו דער חסיד וועט געוואוינען ווערן אז זיין איידם איז נישט געזונט וועט ער נישט האבן די מוט צו הייסן זיך גט'ן. אין יענע צייטן זענען חשובע נגידים געגאנגען אנגעטוהן מיט זיידענע קליידער אויך אינדערוואך, אויך דער חתן איז געגאנגען אנגעטוהן מיט זיידענע קליידער אזוי ווי זיין טאטע. נאך די שבע ברכות האט דער חסיד געבעהטן דעם איידם ער זאל פאהרן קיין בעלזא און זיך דארט אויפהאלטן כאטש א יאהר צייט בצלו פון כ"ק מרן מהר"ש זי"ע, אזוי ווי יונגע חסידים וואס פלעגן זיצן אין בעלזא אלס יושבים און זיך דערהויבן אין רוחניות. דער חתן וואס איז נישט געווען א בעלזער חסיד האט נישט געהאט חשק צו פאהרן, אבער ער האט זיך בארעכנט, ער איז דאך קראנק און מ'וועט דאך סיי ווי געוואוינען דערפון איז בעסער ער זאל זיך געפונען וואס ווייטער פונעם שווער'ס שטוב. האט ער צוגעשטימט און געפאהרן קיין בעלזא. אנקומענדיג קיין בעלזא, זענען דעמאלט די חסידים און יושבים געגאנגען עסן נאכט-מאהל, איז דער אינגערמאן מיטגעגאנגען. דער סדר איז געווען אז א "יושב" פלעגט טיילן האלצערנע שיסאלעך, און פון די וואנט שאפע האט מען גענומען א האלצערנע לעפל צו עסן, דערנאך איז מען געשטאנען אין די רייע צו באקומען א פארציע "יאהר" פון די רעבעצין מלכה ע"ה. דער אינגערמאן האט באקומען א פארציע "יאהר" פון די רעבעצין ע"ה אבער א לעפל צו עסן האט ער נישט געהאט. איז ער אזוי געבליבן שטיין אינמיטן די שטוב מיט'ן שיסאלע "יאהר" אין די האנט, נישט וואוסנדיג וואס צו טוען. די וואס האבן אים געזעהן שטיין מיט'ן שיסאלע "יאהר" און עסט נישט, האבן געטראכט אז מסתמא איז ער נישט הונגעריג, האט איינער אריינגעשטעקט זיין לעפל אינעם שיסאלע און געגעסן. ווען דער אינגערמאן האט געזעהן אז אט אט בלייבט ער מיט גארנישט [צו קענען מאכן א ברכה לפניה] האט ער אריינגעשטעקט דאס שיסאלע אין זיין זיידענע בעקטשע, און געגאנגען בעהטן א לעפל ביי די רעבעצין מלכה ע"ה. האט זיך די רעבעצין מיט א שמיכל אנגערופן: "גיט נאר א קוק, ער גייט אין א זיידענע בעקטשע און דארף א זילבערנעם לעפל..." דער אינגערמאן האט נישט געוואוסט ווי זיך אהין צו טוען פון גרויס צער און עגמת נפש. ווען כ"ק מרן מהר"ש זי"ע האט אריינגעהערט אין זיין צימער וואס די רעבעצין ע"ה האט געזאגט, האט ער פארשטאנען אז דאס זענען נישט קיין פשוטע רייד, האט ער געפרעגט די רעבעצין וואס זי האט געמיינט צו זאגן? האט זי דערציילט פאר מרן זי"ע אז ס'איז געקומען קיין בעלזא א אינגערמאן וואס אונטער זיין זיידענע בעקטשע, שטעקט דארט נעבעך א ביטערע קרענק. האט מרן זי"ע אריינגערופן דעם אינגערמאן צו זיך אין צימער און אים געזאגט: **"זאלסט וויסן זיין, אז א מאכל וואס מ'קאכט פאר אידנ'ס וועגן, נישט נאר ביי מיר אין קעך, נאר אומעטום, האט אין זיך רפואות פאר אידישע קינדער"**.

און מרן זי"ע האט אים אנגעוואונטשן מיט א רפואה שלימה. דערנאך איז דער אינגערמאן אינגאנצן אויסגעהיילט געווארן און געלעבט נאענט צו הונדערט יאהר. (מפי הגה"צ רבי ישעי' שנייבאל זצ"ל נאב"ד בני ראם וראב"ד קהל מחזיקי הדת באר"י שמוען מהר"צ רבי ליפאליע טייטלבוים זצ"ל מסעמיהאלי אשר שמע את הוועבאד מפי בעל המעשה עוד קודם המלחמה - מרשימות הרה"ר אהרן אסתריוויער שליט"א). (פארזעצונג אי"ה)

ה'תשפ"ה חשוון י"ג - י"ד חשוון תשפ"ה - י"ה חשוון תשפ"ה - י"ז חשוון תשפ"ה - י"ט חשוון תשפ"ה - כ"א חשוון תשפ"ה - כ"ב חשוון תשפ"ה - כ"ד חשוון תשפ"ה - כ"ה חשוון תשפ"ה - כ"ז חשוון תשפ"ה - כ"ח חשוון תשפ"ה - כ"ט חשוון תשפ"ה - ל' חשוון תשפ"ה

בייז שבת אויפן

בייז אויפן... קליינע מעשה'לעך פון גרויסע אידן...

• 'פקודי' ה' יטרים כטמאי' לב... •

הרה"ק רבי הערש'לע ליסקער זי"ע האט אמאהל געגעבן פאר א איד, א יורד, וואס האט פארלוירן זיין פארמעגן, א גרויסע סומע געלט, ער זאל קענען קומען צו זיך און ווייטער פיהרן זיין געשעפט. אביסל שפעטער איז געקומען צו אים אן אנדערער יורד, א בן תורה און א ירא שמים, און אים האט הרה"ק רבי הערש'לע נישט געגעבן אזא גרויסע סומע. האט ער געפרעגט דעם רב'ן פארוואס ער גיט אים נישט אזוי ווי פאר'ן ערשטן. האט אים הרה"ק רבי הערש'לע געענטפערט: "דער ערשטער איז נישט קיין בן תורה, און ער האט נישט קיין שום זאך מיט וואס זיך אויפצולעבן. אבער דו קענסט דאך לערנען א בלאט גמרא און זיך מחיה'ן זיין מיט דעם, אזוי ווי ס'שטייט אין פסוק 'פקודי' ה' יטרים כטמאי' לב..." (ספר 'טיול במדבר')

• א יטועה זוכר 'באנקעס'... •

צוויי פרויען זענען געקומען צום הייליג'ן רוזשינער זי"ע בעהטן א ישועה. איינע וואס דער מאן האט נישט געקענט באצאהלן די דירה געלט, און דער פריץ האט געסטראשעט אז ער ווארפט זיי ארויס פון די ארענדע. די צווייטע, איז דער מאן געווען א חולה מסוכן. ביים שרייבן די קוויטלעך, האבן זיי זיך פארטוישט ווען זיי האבן אפגעגעבן די קוויטלעך דורכ'ן גבאי'ן, און זיי זענען געשטאנען ביי די טיהר. פאר די פרוי וואס דער מאן איז געווען א חולה מסוכן, האט דער גבאי געגעבן דאס קוויטל פונעם ארענדע, און דער רבי האט געוואונטשן א ישועה מן השמים. ווידער פאר די פרוי פון די ארענדע, האט דער גבאי געגעבן דאס קוויטל פונעם חולה מסוכן, האט דער רבי געהייסן שטעלן באנקעס מיט פיאווקעס, וועט ער האבן א ישועה. די פרוי האט געהאט גרויס אמונה אינעם רב'ן, און ווען זי איז אהימגעקומען האט זי געזאגט פאר איר מאן וואס דער רבי האט געהייסן, האט ער צוגעשטימט, נישט פארשטייענדיג ווי אזוי דאס וועט אים העלפן. דער פעלדשוער (עהנליך צו א דאקטאר אין די קליינע שטעטלעך) האט אים געשטעלט די הייסע באנקעס, און זיין פלייצע איז געווארן רויט און באגאסן מיט בלוט. ווען דער פארוואלטער פונעם פריץ איז געקומען מאנען דאס געלט, האט דער ארענדאר דערציילט אז גזלנים זענען אים באפאלן, מ'האט אים שטארק צעשלאגן און צוגענומען דאס גאנצע געלט וואס ער האט אנגעגרייט צו באצאהלן. ווען דער פריץ האט דאס געהערט האט ער געהייסן מ'זאל אים ברענגען צו אים מיט'ן בעט. ווען מ'האט אים געברענגט, האט די פרוי פונעם פריץ געהייסן פרעגן וואס מיט ים איז געשעהן? האט ער דערציילט די מעשה פון די גזלנים. איז די פרוי אריינגעלאפן שרייען צו איר מאן דער פריץ, "ווי קענסטו זיין אזא שלעכטער? איינער וואס איז האלב טויט, הייסטו מ'זאל אים אהערברענגען מיט'ן בעט? שוין זאלסטו אים מוחל זיין וואס ער איז שולדיג און אלס אן איבערבעטונג געבן די ארענדע אויף צוויי יאר אומזינסט..." דער רוזשינער האט שפעטער געזאגט, אז בשעת די אידענע האט געגעבן דאס קוויטל, און ער האט איר געוואונטשן א ישועה מן השמים, האב איך נישט געזעהן קיין שום וועג זי צו העלפן, נאר די פרוי אליין מיט איר גרויס אמונה, האט טאקע אראפגעברענגט א ישועה מן השמים. (הרה"ק רבי אהרן קארלינער זי"ע האט דאס אליין געהערט פון הרה"ק מרוזשין זי"ע און נאכדערציילט.)

בייז אויפן... מדהות טובות

• 'בנחת נשמעים' •

פרק ז'

דער שטן וויל אפלייגן מצוות אויף מארגן, און מיר דארפן אפלייגן כעס אויף מארגן

ביי די מצוה פון קרבן פסח שטייט (שמות יב:) "ולא תותירו ממנו עד בוקר, והנותר ממנו עד בוקר באש תשרופו", מ'טאהר נישט איבערלאזן פון דעם קרבן פסח ביז אינדערפרי, און דאס וואס בלייבט יא איבער זאל מען פארברענען אין פייער. אבער אין דעם פסוק ליגט נאך א רמז. ווען ס'דערוועקט זיך ביי א מענטש א ווילן צו טוען א מצוה, קומט גלייך דער יצר הרע און פראבירט איינצורעדן דעם מענטש אז ער זאל אפלייגן די מצוה אויפ'ן קומענדיגן טאג. און מיט דעם ערלעדיגט שוין דער יצר הרע אז ביז מארגן זאל שוין זיין עפעס א טעם פארוואס דער מענטש זאל נישט קענען טוען די מצוה. און צוליעב דעם דארף מען טוען מצוות מיט זריזות כדי דער יצר הרע זאל נישט האבן די געלעגנהייט אפצושטעלן דעם מענטש פון טוען די מצוה. אבער ס'איז דא איין זאך וואס איז א מצוה דאס יא אפצושטופן, און דאס איז די מדה פון כעס. אפילו אין א פאל ווען מ'מוז זיך אויפרעגן קעגן מענטשן וואס זינדיגן וכדומה, דאך זאל מען דאס אפשטופן אויף מארגן, כדי מ'זאל האבן גענוג צייט גוט בודק צו זיין אויב מ'מעג זיך טאקע אויפרעגן אויף אזא זאך. און דאס זאגט דער פסוק "ולא תותירו ממנו עד בוקר", מ'זאל נישט איבערלאזן קיין מצוה אויף מארגן, "והנותר ממנו עד בוקר", און דאס וואס מען דארף יא אפלייגן אויף מארגן, דאס איז "באש תשרופו", די אנצינדונג פון פייער פון כעס און מחלוקת, דאס דארף מען יא אפלייגן אויפ'ן קומענדיגן טאג.

(חידושי רבינו יוסף נחמ'י, פ' בא)

ווי אזוי צדיקים האבן אפגעשטופט זייער כעס

דער הייליגער רבי יצחק פון ווארקע זי"ע האט באשטימט א ספעציעלן מלבוש וואס אויב ער שפיהרט אז ער גייט ווערן אין כעס, זאל ער ערשט אנטוהן יענעם בגד און דערנאך ווערן אין כעס, און ביז ער איז אנגעקומען צו די שאפע צו נעמען יענעם בגד, איז שוין דער כעס אפגעשטעלט געווארן.

(ימות עולם, הרה"ק מווארקע, אות ל"א)

דער גרויסער גאון און בעל מוסר, רבי שמחה זיסל זיו פון קעלם זצ"ל, האט אויך די זעלבע געטוען. ער האט אויך געהאט א באשטימטן בגד וואס ער האט אויף זיך מקבל געווען אז ער וועט בשום אופן קיינמאהל נישט ווערן אין כעס ביז ער טוהט נישט ערשט אהן יענעם בגד.

(תנועת המוסר ח"ב, עמוד מ"ה)

(מתוך קונטרס "בנחת נשמעים" ותשח"ל)

(פארזעצונג אי"ה)

המנוח המהמני עמי יאמר אל קול... על הר פסוק... על הר פסוק... על הר פסוק...

מיין שבת אויפער

מיין אויפער... חסידים דערציילן...

• "ס'קומט זיך זיי מכות פאר די מצריים..."

אין שנת תשי"ז ביים "מבצע סיני" ווען מצרים איז ארויס אין א מלחמה מיט מדינת ישראל, איבערן סיני אינזל, און דאס מדינת ישראל מיליטער האט צעשמעטערט דאס מצרישע מיליטער, און איינגענומען א האלבן סיני אינזל, זענען דעמאלט געהערט געווארן אין תל אביב, עטליכע מאהל 'אזקאות', סירענעס, איז מרן מהר"א זי"ע אראפגעגאנגען מיט די משמשים, אין די דירה פון משפחת קורנלד, ווייל זייער דירה איז געווען אויפ'ן ערשטן שטאק און מער באשיצט און פארזיכערט, און געדינט ווי א מקלט [שעלטער בלע"ז]. איינמאל זייענדיג דארט, האט זיך דער גבאי ר' שלום פויגל ז"ל אנגערופן: **"ס'קומט זיך זיי מכות פאר די מצריים, נאך פון ווען זיי האבן שווער געארבעט מיט די אידן"**. ווען מרן זי"ע האט דאס געהערט האט ער געזאגט פאר ר' שלום [מיט א קענטליגע הנאה] **"זאג דאס איבער נאכאמאל"**. (בקודש פנימה מפי המשמש בקודש הרב יצחק לאנדא ז"ל)

מיין אויפער... צדיקים האבן געזאגט:

• דריי גלות'ן...

"כ"ק מרן השר שלום מבעלזא זי"ע" האט געזאגט: ס'איז דא דריי גלות'ן. (א) א איד אין גלות צווישן די גוים. (ב) א איד אין גלות צווישן אנדערע אידן. (ג) א איד אין זיין אייגענעם גלות.

• געדענקען אז מ'איז אין גלות...

"הרה"ק רבי דוד מסוכוטשוב זי"ע" האט געזאגט: די גאנצע הרווחה און ברייטקייט וואס מיר האבן אין גלות, איז נאר כדי מיר זאלן מסיח דעת זיין, און אונז מאכן פארגעסן אז מיר געפונען זיך אין גלות.

• צער אויף גלות השכינה...

"הרה"ק רבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע" האט געזאגט: ווען די מטרות פון אונזער צער אין גלות, וואלט געווען נאר אויף גלות השכינה, וואלטן מיר שוין אויסגעלייזט געווארן.

מיין אויפער... מורא מקדש

משה האט געוואלט אריינגיין אין ארץ ישראל צוליבע די אידן אעברה נא ואראה את הארץ הטובה (ואתחנן ג:כח)

די גמרא (סוטה יד.) זאגט: "וכי לאכול מפריה הוא צריך? או לשבוע מטובה הוא צריך? נאר משה רבינו האט געזאגט: 'די אידן זענען באפוילן געווארן אסאך מצוות וואס מ'קען נאר מקיים זיין אין ארץ ישראל, וועל איך אריין גיין קיין ארץ ישראל, און די מצוות וועלן מקיים ווערן דורך מיר"

דער לעמבערגער רב רבי יוסף שאול נאטאנהאזן האט געזאגט: ווען משה רבינו האט געוואלט אריינגיין אין ארץ ישראל כדי מקיים צו זיין די מצוות התלויות האט ער נישט זיך אינזין געהאט, נאר די טובה פון די אידן. ווייל נאכדעם וואס די אידן האבן געזינדיגט ביים עגל האט משה מלמד זכות געווען אויף זיי מיט די טענה אז זיי האבן געהאט א טעות און געמיינט אז די תורה איז געגעבן געווארן נאר פאר משה און נישט פאר זיי (שמו"ר מג ה), און אויב ער וועט נישט אריינגיין, וועלן די מצוות התלויות בה זיין א באווייז אז די תורה איז יא געגעבן געווארן פאר די אידן, ווייל נאר זיי וועלן דאך דאס קענען מקיים זיין ווען זיי וועלן אריינגיין, און לויט דעם וועט ער נישט קענען מלמד זכות זיין אויף זיי ווען זיי וועלן זינדיגן.

(דברי שאול מהדורה חמישה)

מיין אויפער... א מעשה קדש

כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו (ואתחנן ד:ז)

א איד האט אמאל געשיקט א שליח צום חפץ חיים ז"ל, ער זאל אים געבן א ברכה. האט זיך דער חפץ חיים צושמייכלט און געזאגט: "קוק ווי מיר האלטן שוין, איין קבצן שיקט א צווייטן קבצן, ער זאל נעמען א ברכה פון א דריטן קבצן, און מ'פארגעסט אינגאנצען אז דער פסוק איז מעיד אז מיר זענען אויסטערליש נאענט צום באשעפער און מיר קענען זיך ווענדן גלייך צו אים.

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' צבי יעקב שווייצער הי"ו, לע"ג זקנו מרת נחמה בת ר' אלכסנדר זוסיא ע"ה שווייצער • נפטרה ט"ז מנחם אב תשנ"א

גליין השבוע מוקדש לע"ג האשה החשובה והקירה, ויאת' ה' אושרה, ההללה בשעים מעשי מרת שרה רבקה בת שמוחה ע"ה אשת הרה"ח ר' נחום אונגאר שליט"א נפטרה י"ט מנחם אב תשנ"ב הונצח ע"י משפחתה החשובה שיהיו

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' יודא לייבוש ראטה הי"ו, לע"ג אמו, מרת יוכבד בת צבי יהודא ע"ה נפטרה י"ט אב תשע"ג

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' חיים בר"ם גאנצפריד הי"ו, לע"ג אביו ר' אליעזר דוד ב"ר יחזקאל זאב ע"ה נפטרה כ"א מנחם אב תשנ"פ

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' יצחק צבי בר"ם גאנצפריד הי"ו, לע"ג זקנו ר' אליעזר דוד ב"ר יחזקאל זאב ע"ה נפטרה כ"א מנחם אב תשנ"פ

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' אליעזר דוד ב"ר יחזקאל זאב ע"ה נפטרה כ"א מנחם אב תשנ"פ

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' יצחק צבי בר"ם גאנצפריד הי"ו, לע"ג זקנו ר' אליעזר דוד ב"ר יחזקאל זאב ע"ה נפטרה כ"א מנחם אב תשנ"פ

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' אליעזר דוד ב"ר יחזקאל זאב ע"ה נפטרה כ"א מנחם אב תשנ"פ

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' ישראל צבי (הערשל) ב"ר יוסף יונה ע"ה קליין נפטרה טבת תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה.

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' אברהם יודא ב"ר ישעיהו עקיבא ע"ה פיינער נפטרה כ"ג אלול תשע"ח ת.נ.צ.ב.ה.

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' אברהם יודא ב"ר ישעיהו עקיבא ע"ה פיינער נפטרה כ"ג אלול תשע"ח ת.נ.צ.ב.ה.

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' אברהם יודא ב"ר ישעיהו עקיבא ע"ה פיינער נפטרה כ"ג אלול תשע"ח ת.נ.צ.ב.ה.

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' חיים אלתר לערנער הי"ו, לע"ג זקנו ר' יעקב ב"ר זאב דוב ע"ה נפטרה י"ט מנחם אב תשע"ז

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' פנחס לערנער הי"ו, לע"ג אביו ר' יעקב ב"ר זאב דוב ע"ה נפטרה י"ט מנחם אב תשע"ז

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' אלכסנדר משה עקשטיין הי"ו, לע"ג זקנו ר' אלכסנדר משה ב"ר נתן בנימין ע"ה נפטרה ט"ז מנחם אב תשנ"ח

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' פנחס לערנער הי"ו, לע"ג זקנו ר' יעקב יוסף ע"ה נפטרה ט"ז מנחם אב תשנ"ח

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' אברהם אלעזר עפערקארן הי"ו, לע"ג זקנו ר' אברהם אלעזר ע"ה נפטרה כ"א מנחם אב תשנ"ח

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' אברהם אלעזר עפערקארן הי"ו, לע"ג זקנו ר' אברהם אלעזר ע"ה נפטרה כ"א מנחם אב תשנ"ח

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' אברהם אלעזר עפערקארן הי"ו, לע"ג זקנו ר' אברהם אלעזר ע"ה נפטרה כ"א מנחם אב תשנ"ח

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' אברהם אלעזר עפערקארן הי"ו, לע"ג זקנו ר' אברהם אלעזר ע"ה נפטרה כ"א מנחם אב תשנ"ח

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' אברהם אלעזר עפערקארן הי"ו, לע"ג זקנו ר' אברהם אלעזר ע"ה נפטרה כ"א מנחם אב תשנ"ח

גליין השבוע נדבית ידידינו הרה"ח ר' אברהם אלעזר עפערקארן הי"ו, לע"ג זקנו ר' אברהם אלעזר ע"ה נפטרה כ"א מנחם אב תשנ"ח

מייזן שבת אוצ'ר

המשך מעמוד כ"ה
ער צוריק געפרעגט, בדרך נימוס.

• הכרת הטוב דורות שפעטער

בין כסה לעשור אין יאהר תש"ט, איז האדמו"ר רבי יחיאל יהושע מביאלא זצ"ל געקומען קיין תל אביב צו מרן זי"ע אפגעבן א קוויטל, אזוי ווי ער האט זיך געפיהרט יעדעס יאהר עשרת ימי תשובה, און אויך פאר די חתונה פון זיינע קינדער, איז ער געקומען אפגעבן א קוויטל. מרן זי"ע

פלעגט אים גלייך אויפנעמען, אויסגעשטרעקט זיינע הייליגע הענט צו געבן שלו' און מכבד געווען צו זיצן, דעמאלט, ביים ערשטן ווייזט האט מרן זי"ע געזאגט פאר'ן ביאלער רבי'ן אזוי: "ביאלער רבי! אייער זיידע דער 'יהודי הקדוש' האט מקרב געווען מיין זיידן, מרן מהר"ש זי"ע, אויך איך וועל אייך מקרב זיין!" און מרן זי"ע האט דערציילט: ווען מרן מהר"ש זי"ע איז געקומען דאס ערשטע מאל קיין לובלין, האט דער הייליגער "חזוה" אים געשיקט מיט אנדערע אויסגעוועלטע תלמידים,

זיך צו דערהויבן מיט זיין גרויסער באוואוסטער תלמיד, דער "איד הקדוש", וויבאלד, דער 'חזוה' אליין איז געווען זייער פארנומען מיט'ן עולם חסידים וואס זענען געווען ביי אים, און ער האט זיך נישט געקענט אליין אפגעבן מיט די געציילטע בני עליה, יחידי סגולה, די מנהיגים פון צוקונפטידיגן דור. און מרן זי"ע האט מיט זיין הייליגן לשון איבער געזעצט: "אייער זיידע האט מקרב געווען מיין זיידע, דעריבער בין איך אייך מקרב!"

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

התודה והברכה לר' שמחה מאיר בן רחל פארגעס הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א • כ"א מנחם אב לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	התודה והברכה לר' הערשל ביגעלאייזן הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א • כ"א מנחם אב לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	התודה והברכה לר' יצחק שמעון אסטרייכער הי"ו עבור גיבתו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א • כ"א מנחם אב לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות ולע"נ אביו הרה"ר מנחם אליעזר ברי' יצחק שמעון ע"ה	התודה והברכה לר' יצחק אבערלענדער הי"ו עבור גיבתו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א • כ"א מנחם אב לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות
התודה והברכה לר' נפתלי צבי צאהלער הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א • כ"א מנחם אב לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	התודה והברכה לר' הערשל בר"ש קליין הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א • כ"א מנחם אב לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	התודה והברכה לר' אהרן פריד הי"ו - מונטריאל עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א • כ"א מנחם אב לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	התודה והברכה לר' אהרן ברש"ה פרידמאן הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א • כ"א מנחם אב לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות
*התודה והברכה לר' בן ציון בר"צ קליין הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' ישראל יעקב כהנא הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' מנחם דייטש הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' שרגא פייבל'ן שרגא רייזל אופמאן הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות
*התודה והברכה לר' משה קיסנער הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' אהרן לאנגסאם הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' יודל דייטש הי"ו - מונטריאל עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' שמעון חיים אסאיבל הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות
*התודה והברכה לר' משה ראזענפעלד הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' אהרן לעווענשטיין הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	התודה והברכה לר' שמואל משה גאלד הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' פינחס אייזנבאך הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות
*התודה והברכה לר' ארי' אשר אנשיל רינגעל הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' הערשל לעמבערגער הי"ו - ירושת'ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' יהושע ברי"ם גראס הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	התודה והברכה לר' אלתר אסטרייכער הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות
*התודה והברכה לר' יוסף שטראסבורג הי"ו - ציריך עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' של' פש' לעמבערגער הי"ו - ירושת'ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' שלמה גראסמאן הי"ו - אנטוורפן עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' אהרן ברי"ש אסטרייכער הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות
*התודה והברכה לר' אהרן בר"צ שווארץ הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' מאיר צבי פאלאק הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	התודה והברכה לר' אפרים ברא"י וועבער הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' משה לייבוש באבד הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות
*התודה והברכה לר' הערשל שפארן הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' אהרן פאראקש הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' הערשל זילבערשטיין הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	התודה והברכה לר' יעקב יחזקי' בוים הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות
*התודה והברכה לר' אליעזר צבי שפירא הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' שמשון פרידמאן הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	*התודה והברכה לר' אלימלך יונגער הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות	התודה והברכה לר' שמואל מנחם ביגעלאייזן הי"ו עבור השתתפותו בהוצאת הגליון לרגל ההילולא של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות

זכות הדפסת הגליון נתנדב ע"י הנדיב הנכבד ר' אברהם צבי חיים רייז הי"ו
לרגל יובא דהילולא של
רשכבה"ג כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע ועכ"א
כ"א מנחם אב תשי"ז • לשם ברכה והצלחה ואלף הישועות

החזון פהמו עמי יאמר אל קדש... על הר פהמו עמי לך מבשרת ציון רחמי פהמו קולך מבשרת ירושלים...

”ושננתם לבניך” (ו,ז)

אומר רש”י אלו התלמידים, לכאורה מדובר פה על ילדים ולא על תלמידים ולמה הפסוק מדבר על תלמידים אלא אומר אחד הצדיקים שהתורה באה להגיד לנו שאם אדם רוצה להצליח עם התלמידים שלו, - עליו ללמד אותם כאילו הם היו בניו ”בניך”.

מפי השמועה

א נקודל'ה

”לא תחמוד”

איך אפשר להגיד למישהו ”לא תחמוד” הרי הלב חומד? וזה לא תמיד נשלט? אלא אומר אחד הצדיקים על פי משל על זבוב שטורד את האדם ומפריע, במידה וחלילה יפרוץ שריפה או שחיה תרדוף אחריו, הרי האדם לא ישים לב ובכלל לא יחשוב באותו רגע של מנוסה על הזבוב שמטריד אותו היות והפחד שלו יותר גדול מהשריפה או החיה וכדו', והנמשל הוא שאם הקב”ה כתב ”לא תחמוד” בעשרת הדברות, היראת שמים והפחד מהקב”ה צריך להיות כל כך גדול שלא יוכלו בכלל להיות במצב שהלב חומד ”לא תחמוד”.

צדיקים

”ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך” (ו,ה)

מפרשים חז”ל בברכות: אפילו הוא נוטל את נפשך, הוא רצונך, לפעמים נוטלים מאדם את הרצון שלו, וגם כשהוא רוצה לעבוד את השם יתברך, באים עליו לפעמים התנגדויות ועיכובים בעל כרחו, אך בכל זה בן אדם צריך להבין ולהשכיל כי גם זה רצון השם ודברי תורה אין באין כי אם רק על ידי יסורין, וכר' שמעון בר יוחאי שעל ידי ששה בצער במערה י”ג שנים אחר כך נתעלה יותר ויותר.

תפארת שלמה

”ואהבת את ה' אלוקיך” (ו,ה)

לכאורה איך אפשר לצוות על אהבה? אלא שקודם קריאת שמע אנו אומרים ”הבוחר בעמו ישראל באהבה”. אם הקב”ה אוהב אותנו, מובן מאליו שאף בליבנו מתעוררת אהבה אליו.
רבי עקיבא אייגר

”ובקשתם משם את ה' אלוקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך” (ד,כט)

כשחלילה בא על אדם ייסורים, הוא חושב שרק באו להרע לו ולא ייצא מזה שום דבר טוב, אבל באמת הם באים לטובתו כדי שעל ידי זה ישוב בתשובה אל ה'. וזה מה שמרומז בפסוק 'ובקשתם משם את ה'', מתוך עצם הצרות תבקש את ה' לדעת את כוונתו, 'ומצאת' שבאו הייסורים לתועלתך 'כי תדרשנו' וגו', שעל ידם 'תדרשנו' לה' לשוב אליו בכל לבבך ובכל נפשך.

כפליים לתושייה

”שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד”

בדרך רמז אפשר לפרש את הפסוק על דרך האחדות, ”שמע ישראל” – שמע יהודי, 'ה' – הוא 'אלקינו' – השם הוא האלוקים של כולנו, כולל החרדים, הדתיים, החילונים, וכו' 'ה' – רוצה שנהיה "אחד" – שנהיה באחדות כאדם אחד, כי אחים אנחנו.

בדרך רמז

לא תוסיפו על הדבר אשר אנוכי מצווה אתכם, ולא תגרעו ממנו” (ד,ב)

שני ציוויים מצווה כאן התורה, א. שלא להוסיף על המצווה, וב. שלא לגרוע. מילא הצורך והחידוש בציווי ”לא תוסיפו” מובן היות ואדם עלול לחשוב בטעות שכל המוסיף הרי זה משובח, על כן משמיעה התורה שזה זה ככה ואסור להוסיף. אך לעומת זאת האיסור ”לא תגרעו” נראה כמיותר, הרי ברור שאם ניתנה מצווה מסוימת, אסור לגרוע ממנה, ולמה צריך ציווי כזה? אלא עונה הכלי יקר, שהמילים ”לא תגרעו” אינן ציווי בפני עצמו, אלא הן תוצאה של הציווי לא תוסיפו; מי שמשנה ומוסיף, בסופו של דבר יבוא גם לשנות ולגרוע. ולפי זה, כוונת הכתוב היא כך: לא תוסיפו, ומדוע – כי אם תבואו לשנות ולהוסיף, תבואו גם לגרוע.

כלי יקר

הגיליון לזכות ולבריות אדונינו מורינו
ורבנו ר' ישכר דוב בן מרים שליט”א

"ואתם הדבקים בה' אלוֹקֵיכֶם חֵיים כֻּלְכֶם הַיּוֹם" (ד, ז)

לכאורה המילה 'היום' לכאורה מיותרת, כי זה נשמע כאילו רק היות תהיו דבקים ולא מחר, אלא עונה רבי יצחק דאלב"ה על פי דברי חז"ל בשבת ששאלו תלמידיו את רבי אליעזר, 'ושוב יום אחד לפני מיתתך', וכי אדם יודע איזה יום ימות כדי שישוב יום קודם מותו, ואמר להם אדרבה, דווקא בגלל שאינו יודע באיזה יום ימות, יהיה כל יום בתשובה שמא ימות למחר. וזה גם מה שמשה רבנו אומר פה לישראל, אם אתם רוצים להיות דבוקים לעולם עם השם יתברך, 'חיים כולכם היום', תחיו כאילו כל החיים הם היום ולמחר נמות, וכך תהיו תמיד בהשי"ת.

חוט של חסד

"שמור את יום השפת לקדשו כאשר צוך ה' אלקיך. ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך. כבד את אביך ואת אמך כאשר צוך ה' אלקיך" (ה, יב-טז)

אומר רש"י: כאשר צוך - במרה. שאל החתם סופר זצ"ל, למה רק אצל שמירת שבת וכיבוד אב ואם הוסיף משה רבינו את המילים 'כאשר צוך' ועוד, מדוע חשוב לדעת את המקום שבני ישראל נצטוו על מצוות אלו? והסביר, ששמירת שבת היא בעצם שמירת הגוף, וכמו שכתוב במדרש שמשה ביקש מפרעה שיניח לישראל יום אחד בשבוע כי אחרת יותש כוחם ולא יוכלו לעשות את מלאכתם כמו שצריך. אבל האמת היא ששמירת הגוף אינה המטרה העיקרית במצוות השבת, שהרי השבת היא יסוד האמונה - 'אות היא ביני וביניכם'. כשנצטוו בני ישראל על שמירת השבת במדבר, ודאי שזה לא היה לצורך שמירת הגוף, שהרי הם התפרנסו ממעשי ניסים, ובמשך כל השבוע שבתו ממלאכה, אלא התכלית והכוונה האמיתית של שמירת השבת הייתה כי 'כאשר צוך' - משום שכך ציוונו הקב"ה ולכן הוסיף משה 'כאשר צוך', כפי שעשינו במדבר. וכן אותו הדבר בכיבוד הורים – שעל אף שנראה שכיבוד אב ואם זה דבר טבעי כהכרת הטוב למי שסיפקו לילדיהם את כל צרכיהם, והמוסר וההגיון אומר שצריך כל אדם לכבד את מי שהטיב איתו, מכל מקום נאמר 'כאשר צוך', להגיד לך שאפילו אם ההורים לא עשו שום דבר לטובת הילד, עדיין הוא חייב לכבדם 'כאשר צוך'.

חתם סופר

"אעברה נא ואראה את הארץ הטובה" (ג, כה)

לשם מה היה צריך משה רבנו לומר שרוצה לראות את הארץ הטובה? הרי אם עובר אליה בודאי יראנה!! אלא ביקש משה רבנו שהקב"ה יראה לו רק את החלק הטוב, ועל זה צריך האדם להתפלל תמיד לראות רק את הטוב בכל דבר.

הרה"ק רמ"מ מקוצק

אזיס ווארט

"ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר ה' אלוֹקִים אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה אשר מי א-ל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתיך" (ג, כג-כד)

סיפר הרבי מסקווירא שליט"א: פעם שבת הרה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס זצ"ל בעיר שבה השתוללה מגיפה שהפילה חללים רבים רח"ל. בליל שבת קודש בעת שערך הרבי את שולחנו הטהור, נכנסו כמה נשים בבכיות עצומות על דבר המגיפה. ענה להם הרה"ק בענוות קדשו, "מה תצעקו אלי? לכו לאחי הקדושים הרה"ק ר' אהרן והרה"ק ר' משה!" אבל הם לא עזבו וצווחו שלא ימחלו לו אם הוא לא יושיע אותן. בלית ברירה הוא פתח ואמר: 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר' - הצדיק מבקש מה' יתברך, 'אתה החילות' - אתה עשית שיחלו האנשים, בכדי 'להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה אשר מי א-ל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתיך' - כדי שאחר כך יוכלו לראות שרק בכוחך להושיע אותם ולרפאותם. ובכן, 'אעברה נא ואראה את הארץ' - אנא ראה שגם ההמון, שהם בבחינת ארציות, מלאים במידות טובות כמו 'ההר הטוב הזה והלבנון', על כן בבקשה ממך רבונו של עולם, עזור להם שיתרפאו. הרבי סיים ואמר להן: 'ויתעבר ה' בי למענכם' - הקדוש ברוך הוא שמע לתפילתי, ועכשיו לכו לביתכם לחיים ולשלום. ואכן המגיפה נעצרה.

מאורי אור, ילקוט מאיש לרעהו

"אנכי עמד בין ה' וביניכם" (ה, ה)

האנכיות שלך היא זאת שעומדת בינך לבין ה', כל עוד יש "אני" בתמונה - אי אפשר להתקרב לה'.

מעיינות הנצח

"לא תחמוד אשת רעך וגו' שורו וחמורו וכל אשר לרעך"

לכאורה היה צריך להיות כתוב "לא תחמוד את כל אשר לרעך"? למה התורה מפרטת שורו חמורו וכו'? אלא התורה באה ללמד אותנו - מה אתה חושב - אתה תחמוד רק את אשת רעך ואת כל הדברים הטובים שלו, אומרת התורה אם אתה רוצה קח את כל החבילה כולל את כל הצרות "וכל אשר לרעך", וכמו כן כתוב "הווי דן את כל האדם לכף זכות" לכאורה למה לא רשום "הווי דן את האדם לכף זכות"? מה זה "כל"? אלא התשובה היא "הווי דן את כל האדם" - כולל את כל הצרות שלו ואת החיים שלו ולא רק את המעשה עצמו.

צדיקים

"לא תוסיפו על הדבר... כי כל האיש אשר הלך אחר בעל פעור" (ד, ב - ג)

צריך להבין למה התורה נותנת טעם ללאו של לא תוסיף, ומה שייך פה המשך הפסוק "כי כל האיש אשר הלך אחר בעל פעור וכו' מה השייכות זה לזה? אלא כשנתבונן בצורת העבודה לעבודה זרה בעל פעור – הדרך של לעבוד את בעל פעור הייתה לטנף אותה בצואה ובוודאי היו אנשים שחשבו שאמנם התורה אמרה אל תפנו אל האלילים, אבל אפשר עוד להוסיף שצריך לבזות את האלילים וא"כ חשבו לעשות מצוה נוספת ולטנף את הע"ז בעל פעור, אבל באמת היות שזה צורת עבודתה נתחייבו מיתה והשמידם ה' אלוֹקִיד מקרבך, וזהו שאומר הפסוק, עיניכם הרואות שאסור להוסיף על מה שאמרה תורה, אפילו שאתה מבין שנהא לבזות כך את הע"ז, ובכ"ז השמידו ה' אלוֹקִיד, לכן "ואתם הדבקים בה", אלו שדבקים במה שמובא בתורה ולא מוסיפים מדעתם על התורה – "חיים כולכם היום"

הגאון מוילנא

"ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר" (ג, כג)

פעם שאלו את הרה"ק בעל ה"דברי חיים" מצאנו זיע"א: מה עושה רבנו לפני התפילה? ענה להם: לפני התפילה אני מתפלל שבשעת התפילה, אתפלל, כמו שאמר משה רבנו ע"ה "ואתחנן אל ה' – מה התחננתי – בעת ההיא לאמר", יהי רצון שתהא אמירתי אמירה לשעה שאני עומד להתפלל.

הדברי חיים מצאנז**"לא תחמוד אשת רעך וגו' שורו וחמורו וכל אשר לרעך"**

לכאורה היה צריך להיות כתוב "לא תחמוד את כל אשר לרעך"? למה התורה מפרטת שורו חמורו וכו'? אלא התורה באה ללמד אותנו - מה אתה חושב - אתה תחמוד רק את אשת רעך ואת כל הדברים הטובים שלו, אומרת התורה אם אתה רוצה קח את כל החבילה כולל את כל הצרות "וכל אשר לרעך", וכמו כן כתוב "הווי דן את כל האדם לכף זכות" לכאורה למה לא רשום "הווי דן את האדם לכף זכות"? מה זה "כל"? אלא התשובה היא "הווי דן את כל האדם" - כולל את כל הצרות שלו ואת החיים שלו ולא רק את המעשה עצמו.

צדיקים

"כי מי גוי גדול אשר לו אלוֹקים קרובים אליו כה' אלוֹקִינו בכל קראנו אליו"

אדם המבקש דבר מחברו פעם אחד - הוא יתן לו, אבל אם יבוא פעם אחר פעם לא ישמע לו ולא יתן לו, אבל אנחנו מתפללים הרבה פעמים בכל יום ומרבים בבקשות שונות וה' שומע תפלתינו, וזה מה שכתוב בפסוק "מי גוי גדול... כה' אלוֹקִינו בכל קראנו אליו" שאנו מתפללים ומבקשים ממנו שוב ושוב ובכל פעם הוא עדיין קרוב אלינו ושומע את תפילתנו ברחמים.

כתב סופר

"כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ והשחתם וגו'"

אפשר לומר 'ונושנתם בארץ' - אם האב הזקן נעשה מיושן בעיני בניו ובני בניו ואין מחשיבים אותו ואת דעותיו, 'והשחתם' - זה סימן של שחיתות הדור.

פרדס יוסף

"לא תעשה לך פסל כל תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת"

הפסוק הזה מדבר על הצבועים שעושים את עצמם צדיקים אשר משוטטים בעולמות העליונים או שעושים עצמם כאילו ענווים הם ואינם רודפים אחר הכבוד וכדומה וזה מה שכתוב "לא תעשה לך פסל כל תמונה" - שזה צביעות - "אשר בשמים ממעל" - שמחזיק עצמו בעולמות העליונים "ואשר בארץ מתחת" - או שעושה עצמו עניו כארץ.

דברי ישראל

"ואהבת את ה' אלוהיך" (ו,ה)

כתוב בגמרא ברכות על ר' עקיבא שהרומאים תפסו אותו וסרקו את בשרו במסרקות של ברזל, תוך כדי ייסוריו הוא מלמל את מילות הפסוק "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד". תלמידיו לא יכלו לראות אותו כך וביקשו ממנו שיפסיק לקרוא. אמר להם רבי עקיבא: "כל ימי קיוויתי לאהוב את ה' במסירות נפש, עכשיו שנוצרה לי הזדמנות, אתם תמנעו ממני מלקיים את המצווה?"... הוא המשיך בקריאת שמע וכשאמר את המילה "אחד" יצאה נשמתו, מה הכוונה בשיח של ר' עקיבא עם תלמידיו ? החיד"א מפרש את זה כך: סופי תבות של "את ה' אלוהיך" הם אותיות "תכה" שהוא שם קדוש, ומועיל להנצל מכל צרה, וזה שאמרו לו תלמידיו "עד כאן" ? בשאלה למה אתה לא ממשיך להגיד "ואהבת וגו' וכך תינצל ואז ענה להם "כל ימי הייתי וכו' והיה מאריך באחד ולא רצה לכוין בשם הנזכר אלא רצה לקדש שמו. וזה גם מה שאנו אומרים כל יום "ויבטחו בד' יודעי שמך" - הצדיקים שיודעים את השם הקדוש "כי לא עזבת דורשיך ה'" עזבת דורשיך ה' - גם כן ס"ת "תכה" ובה יבטחו הצדיקים שלא תאונה להם כל רעה. וזה גם מה שיעקב אבינו אמר כִּי־בָרַךְ הָיָה תַּדְבָּרוֹן אֶל־עֶשָׂו בְּמִצְרָאִים אֹתוֹ - כדבר הזה תדברון ראשי תבות "תכה".

חיד"א

"ואתחנן"

רבי אלחנן וסרמן היה פעם עם רבי אהרון מבעלזא במרחצאות בבית הבראה וביקשו שייגיד דבר תורה שהוא לא חסידי וגם לא ההפך רק פשט ואמר לו כך: כתוב שהקב"ה בונה את בית המקדש השלישי בשמים עם ה"מחנה" שלו, הקיר הראשון הקב"ה בנה "מחנה" גימט' 103, אברהם אבינו בנה את הקיר השני הוא קרא למקום "הר" גימט' 206 (עם הכולל) יצחק אבינו בנה את הקיר השלישי "ויצא יצחק לשוח בשדה" "שדה" גימטרייה 309 (103*3) יעקב בנה את הקיר הרביעי "אין זה כי אם בית אלוקים" "בית" גימ' 412 ומשה רבנו בנה את החלק החמישי את הגג שכתוב "ואתחנן" גימט' 515 (103*5).

ר' אהרון מבעלזא

שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי" (ה, כז-כח)

לכאורה מה קשורים שני הפסוקים הללו אחד לשני, אלא כך אמר הקב"ה למשה לך אמור להם לישראל שני דברים, א. שובו לכם לאהליכם, ב. אמור להם ואתה עמוד עמדי, שאפילו שאתם פונים כל אחד לאהלו, אבל תזכרו גם אז כשאתם עסוקים בצרכיכם, שאתם עומדים לפני כמו שכתוב "שויתי ה' לנגדי תמיד", וזה "ואתה", כל אחד מכם יעמוד עמדי, כמו שכתוב "בכל דרכיך דעהו".

אהבת שלום

"כי אתם המעט מכל העמים" (ז, ז)

אמר הרה"ק הרבי רבי בונם זי"ע שלכן נקראים בני ישראל יהודים, כי הם כמו האות יו"ד, שהיא הקטנה מכל האותיות, ונשתנית משאר האותיות, כי בכל האותיות אפשר להמשיך ולהגדיל כרצון הכותב הן באורך הן ברוחב, פרט לאות יו"ד שאי אפשר להאריכה, כי אם ימשיכוה למטה תיהפך לוא"ו, ואם לצדדין תיעשה דל"ת או רי"ש, וכמו כן אותו הדבר עם בני ישראל "כי אתם המעט מכל העמים", שממעטים עצמם, וסבורים שאינם עושים מעצמם מאומה – לא באורך ולא ברוחב, ואינם כי אם נקודה קטנה המקבלים שפע מהבורא יתב"ש, לכן חשק ובוחר ה' בהם, ומי שאינו מחזיק עצמו כן יצא מכלל 'יהודי' כביכול... כמו שבכתיבה אינה נחשבת לאות יו"ד.

היהודי הקדוש

"ואתחנן אל ה' (ג, כג)

במדרש (דברים רבה יא ז) מובא שמשה רבנו עליו השלום התפלל תקט"ו תפלות כמניין "ואתחנן" וצריך להבין למה משה רבנו התפלל כל כך הרבה תפלות. אלא משה רבנו ראה שיבוא עת צרה וחשכות על העולם שאומות העולם לא יניחו לישראל לקים תורה ומצוות, וכשימצאו יהודי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות יגזזו לו את פאות ראשו, וכשימצאו איש ישראל עטור בטלית ותפלין יתלו אותו, ומי יוכל לחשב באותה העת על תפלה, על כן התפלל משה רבנו 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא' – על אותה עת, 'לאמר ה' אלוקים' – כשתבא מדת הדין, התפלל משה רבנו עליו השלום עבורם תפלה אחר תפלה שהשם יתברך יעזרם בעת צרה.

הרה"ק רבי מנחם מנדל מסטריקוב

הרב הקדוש ר' אהרן בן ר' ישכר דוב זי"ע, מבעלזא, מגדולי מנהיגי החסידות, כ"א אב תשי"ז

געבוירען: חודש אלול (אדער טבת) תר"מ אין שטאט בעלזא (גאליציע היינט אוקריינא) צו זיין טאטע ר' ישכר דוב פון בעלזא און צו זיין מאמע מרת בתי רחומה בת ר' ישעי' וזשא מטשערנאבא בן ר' אהרן מטשערנאבא זי"ע, נאך 12 יאר ווארטן פאר קינדער. אוועק: מוצש"ק עקב כ"א אב תשי"ז. התונה געהאט: (1) מרת מלכה (בת זיין פעטער ר' שמואל פון סקאהל), (2) נאכן מלחמה אין ארץ ישראל מיט מרת חנה (בת ר' יהואל חיים לאבין פון מאקעווע). קינדער: אלע קינדער זענען פון ערשטע רעבעצין: (1) הרבנית מרת רבקה מרים אשת הרה"צ ר' שמואל פרנקל זצ"ל. (2) הרבנית מרת מירל אשת הרה"צ ר' יהודה וואגנאל און דערנאך אשת הרה"צ ר' משה אליקים בריעה. (3) הרה"ק ר' משה זצ"ל. (4) הרבנית אידל אשת הרה"צ משולם ישעיה וזשא טווערסקי זצ"ל (זוהן פון זיין שוואגער ר' פנחס פון אוסטילא זצ"ל). (5) הרה"צ ר' ישראל זצ"ל. (6) הרה"צ ר' יהודה זונדל זצ"ל. (7) הרבנית מרת שרה ברכה אשת הרה"צ ר' ישראל רוזנפלד זצ"ל. (8) הבחור אברהם יהושע העשיל ע"ה. (9) הבחור אלעזר מנחם נחום ע"ה. תלמיד: פון זיין גרויסע טאטע. געווען רב: אין בעלזא, שמיני עצרת ת"ש האט ער פארלאזט מיט דער לעצטער באן דער שטאט בעלזא פאר די דייטשן ימ"ש האבען איינגענומען די שטאט, און אזוי האט ער געוואנדערט מיט זיין הייליגע ברידער דער בולגריי רב זי"ע פון איין פלאץ צום אנדערן מיט פילע שווערעקייטן, ביז מיט גרויסע נסים זענען זיי אנגעקומען קיין ארץ ישראל ט' שבט תשי"ד ווי ער האט זיך באזעצט אין תל אביב (אין די זימער פלעגט ער זיין אין ירושלים). אין ארץ ישראל האט ער אויף געשטעלט די בעלזער ישיבה, וואס ציהט זיך ביז היינט לשם ולתפארת. זיינע תורות: זיינע חסידים האבען עס אפגעשריבן און זיי זענען צושפרייט אין פארשידענע ספרים (לקט אמרי קודש און נאך). ער ליגט: אין ירושלים אויף די הר המנוחות.

נישט פרום נאר הלכה

דער רב זצ"ל האט מדקדק געווען אויף א יעדע הלכה, און אמאל האט ער געזאגט 'איך בין נישט קיין פרימער אז מען וועט לערנען וועט מען זעהן אז אלעס שטייט'.

חילול שבת

אמאל האט דער חסיד ר' ישראל פרידמאן באשטעלט א נייע היט פון טשעכיי אלס א מתנה פאר דער רב זצ"ל, און ווען ער האט עס איהם געגעבען האט ער געזאגט אז כ"האב באשטעלט ספעציעל פאר'ן רבי, און דער רב ז"ל האט איהם שטארק באדאנקט דערפאר. נאך א שטיק צייט וואס דער רב ז"ל האט עס נישט אנגעטוהן און דער משמש ר' יצחק לאנדא האט געזאגט אז ר' ישראל האט זיך געפלאגט צו באשטעלן דער היט און מען האט עס געמאכט ספעציעל פאר דער רב ז"ל, האט דער רב ז"ל מסביר געווען 'האט דאך געזאגט אז האסט עס פאר מיר געמאכט, אפשר איז דא אין יענער פאבריק איינער וואס מיינט שבת אז עס איז פרייטאג (מחלל שבת) - נאר ער האט קיינמאל נישט גערעדט שלעכטס אויף א יוד, און די הלכה איז אז אויב מען מאכט פאר איינער ספעציעל א זאך אויף שבת, טאר מען עס נישט ניצען'.

מקפיד אויף א יעדע הלכה

טראץ די מלחמה יארען האט דער רב זצ"ל מקפיד געווען אויף א יעדע הלכה פונקטליך, און אפילו אויף מנהגים, און ניגונים, און גארנישט פארפעלט, ווי ער האט נאך די מלחמה יארען געזאגט, כ"ה אז אפילו אין די שווערע צייטען האט מען נישט פארפעלט קיין שום מנהג ישראל.

יודיש אותיות זענען הייליג

איינער האט אמאל געבערגט פאר דער רב זצ"ל א זייגער פון שווייץ, וואס מען האט געמאכט ספעציעל פאר יודען מיט יודישע אותיות, אבער דער רב זצ"ל האט עס נישט געוואלט נעמען, ווייל עס האט יודישע אותיות, און ער קען נישט אכטונג געבען פון עס נעמען אין בית הכסא. אזוי אויך האט דער רב זצ"ל געזאגט, ער פארשטייט פארוואס מענטשען האבען איהם צו גערעדט נישט צו וואוינען אין תל אביב, ווייל דארטען זענען דא אויף די גאסען (ביי די וואסער רעדען, גז...), אידישע אותיות מרובעות (נארמאלע אותיות), און עס איז זייער שווער אכטונג צו געבען נישט צו טרעטן אויף זיי, און אזוי פלעגט ער הייסען אויפהייבען אלע צעטליך פון דער ערד אפילו פון א באס, ווייל עס האט יודישע אותיות.

וואס לערנסטו

עס איז שטארק באקאנט די מרת הרחמנות וואס מרן מהר"א האט געהאט צו א יעדן יוד.

כ"ק אדמו"ר מבעלזא שליט"א פארציילט, אז ווען ער אליינס איז געווען א קליין קינד, נאך וואס זיין גרויסע אין הייליגע טאטע דער בולגריי רב זצ"ל (דער ברידער פון דער רב זצ"ל) איז ליידער אוועק יונגערדייט, און ער איז געבליבען א יתום ביי דער 2 יאר אלט, איז ער געווארען אויפגעצויגען ביי זיין הייליגע פעטער דער רב זצ"ל.

א יעדער שבת פלעגט דאס קליין קינד אריין גיין צו זיין גרויסע פעטער, איינמאל שבת צופרי נאכען דאווענען איז דאס קינד אריין צו זיין פעטער, זאגען א גוט שבת און באקומען א שטיקעל לעקעך אזוי ווי יעדער וואך, האט דער רב זצ"ל איהם געפרעגט 'וואס לערנסטו?' האט ער גענפערט 'השוכל את הפועלים' (אין מסכת בבא מציעא וואס רעט זיך הלכות ווען מען נעמט אן ארבעטארער), האט דער צדיק צוריק געפרעגט דאס קינד וואס שטייט דארט? אבער דאס קינד האט נישט געענטפערט, האט דער רב זצ"ל געזאגט 'אין השוכל את הפועלים שטייט מען דארף רחמנות האבען אויף אן ארבעטארער'.

יישר כח פאר צורייסען מיין ציצית

אזוי אויך האט א קינד אמאל צוריסען דער ציצית פון זיין טלית, האט דער רב זצ"ל גערופען דעם קינד און איהם באדאנקט, ווייל ער האט שוין לאנג געוואלט טוישען זיינע ציצית צוליב א ספק אויב עס איז פסול, אבער כשרע ציצית טאר מען נישט טוישען, אבער יעצט אז עס איז זיכער פסול קען ער עס טוישען.

זייט מוחל

מען האט קלאר געקענט זעהן ווי שטארק דער צדיק געבט אכטונג ווען ער האט עפעס געבעטן פון איינעם, ער האט זיך שטענדיג באנוצט מיט די ווערטער פון זיי מוחל...

עס איז געווען א ליבאוויטשער בחור נחום רבינוביץ וואס איז אמאל געקומען א א שבת אין יאר תשי"ז קיין תל אביב צו זיין ביי דער צדיק אויף שבת. נאך שבת איז צו געגאנגן זיך געזענגען פון דער רב ז"ל אז ער וויל צוריק פארן קיין ירושלים, האט דער רב ז"ל איהם געזאגט זיי מיר מוחל יעצט וועל איך זיך יטש געזענגען פון דיר שפעטער וואסטו אריין קומען צו מיר און צימער'.

נאך ווארטן 2 שעה איז דער גבאי ר' הלל ווינד געקומען און געזאגט 'דער רב בעט זאלסט מוחל זיין און אריין קומען'. ווען ער איז אריין האט דער רב ז"ל געזאגט 'אה נחום וועסטו וועלן מיר מוחל זיין און מיר טוהן א טובה?' דער בחור איז געשטאנן מיט א פחד ווייל ער האט זיך נישט גערעכנט אז דער צדיק וועט איהם בעטן א טובה, און ער האט גארנישט געזאגט נאר דער גבאי האט פאר זיינעט וועגן געענפערט 'יא'. דעמאלסט האט דער רב ז"ל איהם געבעטן אז ער זאל זיין א שליח צו גיין פאר זאנעט וועגען איינמאל א וואך צום כותל און זאגען זיין נאמען 'אהרן בן בתי' רחמיה' 2 מאל, 1 מאל ווען ער קומט אהן און 1 מאל נאך ער זאגט תהלים און ער זאל זאגען 'או אהרן בן בתי' רחמיה בעט אז וואס

ער וואונשט פאר א יוד זאל מקויים ווערען. אבער ער זאל נאר גיין ווען מען וועט איהם פריער הייסן, און אויך אז ער זאל דעמאלסט נישט גיין פאר זיך נאר זיין דער שליח פון דער צדיק. דער בחור איז אזוי געגאנגען פאר צוויי יאר ביז די אראבער האבן איינגענומען די כותל און מען האט מער נישט געקענט גיין. ער האט זוכה געווען צו זיין דער שליח צו גיין צום כותל מער ווי הונדערט מאל.

געראטעוועט פון די באמבע

עס איז געווען א גערער משפחה מיט די נאמען בערקאוויטש וואס האבן געוואוינט אין תל אביב, וואס דער בית ישראל פון גור האט זיי געזאגט אז וויבאלד זיי וואוינען דאך אין תל אביב ווי עס וואוינט דער צדיק דער בעלזער רב מרן מהר"א, זאלן זיי זעהן זיך דרייען אין בעלזא, און אזוי האבן זיי טאקע געטוהן אז פון צייט צו צייט זענען זיי געגאנגן קיין בעלזא.

האט זיך אמאל געמאכט אז די משפחה איז אריין מיט א קוויטל צו מרן מהר"א, און בשעת דער צדיק האט געליינט דער קוויטל האט ער זיך אפגעשטעלט ביי די נאמען פון איינער פון די קינדער מיט די נאמען מרדכי, און דער צדיק האט געוואונטשן אז ער זאל געראטעוועט ווערן פון אלע מזיקים (שלעכטע זאכן) פון דא אין שטאט.

די רייד איז געווען ביי זיי א גרויסע וואונדער, האבן זיי ביים ארויס גיין פון צדיק געפרעגט דער גבאי ר' שלום פויגל צו ער קען זיי מסביר זיין פשט פון די רייד? ר' שלום האט געזען פאר זיך א גערער משפחה האט ער געזאגט אז לויט ווי ער פארשטייט, איז דאס וויבאלד תל אביב איז א פרייע שטאט האט דער צדיק געוואונטשן אז מען זאל זיך קענען האלטן עהרליך. א שטיק צייט שפעטער האט זיך געמאכט אז די משפחה איז געווען ביים סאדיגורא רבי אין תל אביב ווי זיי האבן פארציילט וואס מרן מהר"א האט זיי געזאגט, האט דער סאדיגורא רבי זיי געזאגט 'אויב דער בעלזער רב האט אזוי געוואונטשן דאן מיינט עס עפעס אין מען זאל אכטונג געבן אויף דאס קינד מרדכי'.

אסאך יארן זענען אריבער, דער רב ז"ל איז שוין אוועק פון דער וועלט, דאס קינד מרדכי האט שוין חתונה געהאט, געפירט אן עהרליכע שטוב, און געפירט געשעפטן.

האט זיך אמאל געמאכט אז ר' מרדכי האט צוליב זיינע געשעפט גיין צו א גרויסע בנין אין תל אביב וואס האט זיך געפונען א גרויסע גאס ווי עס דרייען זיך אסאך מענטשן.

ארויס קומענדיג פון בנין, גייענדיג צו זיין קאר און גרייט צו עפענן די טיר צו אוועק פארן פון דארט, האט זיך געהערט א מעכטיגע גערודער וואס דאס איז געווען אן אויפרייס פון א שטארקע באמבע. אויפן סקונדע זענען אלע מענטשן וואס זענען דארט געווען געפלויגן אין די לופטן פון די שטארקייט פון די באמבע און זיך שטארק צעוועצט, ווען אינצווישן זיי איז אויך געווען אונזער ר' מרדכי וואס איז געפלויגן א האלבע גאס ווייטער. אזוי פליענדיג דערשטאקענערהייט דערמאנדט זיך ר' מרדכי אין די רייד וואס ער האט געהערט מיט יארן צוריק פון מרן מהר"א 'אז ער זאל געהיטן ווערן פון אלע שלעכט'ס דא אין שטאט, האט ער געטראכט אז דאס איז וואס דער צדיק האט געמיינט.

ביז א קורצע צייט זענען אנגעקומען פאליציי, הצלה און אלע רעטונג מענטשן צו זעהן וואס טוט זיך, ווען פאר זיי אנטפעלקט זיך א

א מעשה פון דער אור שבעת הימים דער הייליגע בעל שם טוב פאר מוצאי שבת, וואס איז א סגולה פאר גרויסע זאכען

עס האט זיך אמאל געמאכט אז עס איז געגאנגען געווארן די פערד פון דער הייליגער בעש"ט, האט זיין שוואגער ר' גרשון קיטובער איהם געזאגט אז דאס איז צו דיר געשען צוליב דינע עבירות, דערפאר האט מען דיר געגאנגען די פערד. (ווען דער בעש"ט האט חתונה געהאט האט זיין שוואגער ר' גרשון נישט געוואוסט די גרויסקייט פו זיין שוואגער). האט דער בעש"ט איהם געזאגט 'מען וועט מיר דאס פערד נאך אפרענגן צו מיר אהיים', ר' גרשון האט דעמאלסט געלאכט פון איהם און געזאגט 'דו קענסט ווארטן ביז מען וועט דו וועסט צוריק זעהן די פערד'. דערווייל איז אריבער שוין כמעט א יאר, אבער דער פערד איז נאכאלס נישט צוריק געקומען, און זיין שוואגער ר' גרשון פלעגט אין איין אפלאכן פון איהם און געפרעגט 'נו, ישראל האסט שוין די פערד?'

עס איז אריבער פונקט א יאר, און אויפן טיר פון בעש"ט האט געקלאפט גוי וואס האט געבעטן פייער צו קענען פארויכערן זיין לולקע (א ציגעראטעל), איז דער בעש"ט ארויס פון שטוב צו דער גוי, און אויפן פלאץ איז דער גוי אוועק געלאפן פון דארט און איבער געלאזט די פערד, וואס דאס איז געווען די פערד פון דער בעש"ט.

שרעקליכע בילד, זעהענדיג פאר זיך אסאך טויטע מענטשן וואס זענען געפלויגן אין די לופטן צוליב די באמבע. וואונדער איבער וואונדער איז געווען אז בלויז איינער פון די פליעדיגע מענטשן זענען געבליבן לעבן און געזונט אומגעשעדיגט.

די מעשה איז געווען שטארק פארשפרייט אין דארטיגע צייטונגן איבער די אפענע נס אז ר' מרדכי איז געבליבן לעבן פון די באמבע. ר' מרדכי האט אבער געוואוסט פארוואס ער האט זוכה געווען דערצו, ווייל מיט אסאך יארן צוריק האט דער צדיק דאס שוין געזען מיט זיינע היליגע אויגן און איהם געוואונטשן צו ווערן געראטעוועט.

משפיע פון דערווייטענס

עס האט זיך געמאכט אז נאכן קריג זענען אנגעקומען א גרופע בעלזער חסידים קיין אנטווערפן און פון דארט קיין טורונטו (שפעטער געפארן קיין מונטריאל). בשעת זיי זענען געווען אין טורונטו, האבן דארטן געוואוינט נאך יודען, אבער בכלל נישט קיין היימישע, נאר גאר אנדערש מיט די אויסזעהן און אויפפירעכטן ווי עס פירען זיך היימישע חסידישע יודען.

די בעלזער חסידים האבן געוואלט שיקען זייערע קינדער אין מוסדות התורה, און וויבאלד קיין אייגענע מוסדות האט מען נישט פארמאגט, האבן זיי בליט ברירה געשיקט אין די מוסדות וואס עס זענען געווען אין שטאט, כאטש עס איז נישט געווען היימיש.

אין שבת פרשת ויקרא תשי"ב זענען זיך די בעלזער חסידים צוזאם געזעצן און געקרעכצט אז ווי אזוי קען מען אזוי מחנך זיין די קינדער אין מוסדות וואס איז נישט לויט אונזער גייסט, מען דארף זעהן עפעס צו טוהן דא, האט מען מחליט געווען אז גלייך מוצאי שבת וועט מען זיך צוזאם קומען זעהן וואס מען קען דא טוהן.

מוצאי שבת האט מען זיך צוזאם גענומען און מען האט אויפן פלאץ מחליט געווען אז מארגן זונטאג עפענט זיך א בעלזער חדר, ווען איינער פון זיי הר"ר יצחק דוד פרידמן וועט זיין די מלמד און אזוי האבן די קינדער געלערנט צווישן היימישע קינדער.

נאך שבת האט ר' יחזקאל קאצבורג באקומען א בריוו פון די גבאי ר' שלום פויגל, אז די וואך ביי שלש סעודות ביי די תורה איז געווען זייער אינטרעסאנט, אז נאך וואס דער רב ז"ל האט געזאגט די תורה, האט דער צדיק אנגעהויבן צו זאגן מוסר, אז מען דארף זיך שטארקן אין דריי זאכן, ריינהאלטן די משפחה, שמירת שבת, און זעהן צו מחנך זיין די קינדער על דרך ישראל סבא (לויט ווי אונזער עלטערן האבן אונז געלערנט), ווען בשעת מעשה האט דער רב א שטיק צייט ארום גערעדט אין די וויכטיגקייט פון מחנך זיין די קינדער ווי מען דארף.

דאס איז געווען זייער אינטרעסאנט ווייל אין ארץ ישראל האבן זיך דאן געפונען היימישע מוסדות און אלע שטעט ווי היימישע יודען האבן געוואוינט, איז פארוואס רעט דער צדיק דערפון. נאר שפעטער האט מען פארשטאנן אז אין די צייט וואס דער צדיק האט גערעדט דערפון, איז אריין אין די הערצער פון די בעלזער חסידים אין טורונטו אן אויפואכונג צו טוהן עפעס צו פארבעסערן די חינוך פון זייערע קינדער.

די רייד פון דער צדיק האט משפיע געווען און אויפגעטוהן גאר ווייט.

זמר ופיוט לפרשת ואתחנן ע"פ דבה"ק של רבותה"ק מבעלזא נבג"מ ויבדלחט"א כ"ק מרן שליט"א

מיוסד על פי דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מבעלזא סעודה ג' פרשת ואתחנן תשנ"ז (מובא להלן) בהקדם דברי כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א זי"ע בשם כ"ק מרן אדמו"ר מהר"י זי"ע, והשלמת דב"ק. כאשר שמא דמריה מרומז בראשי הבתים. ובבית האחרון רמוז 'חזק'.

מרן מהר"י זי"ע: שערי תפלה לפעמים נעולים אך שערי תשובה לעולם פתוחים וכשעושים תשובה לפני התפילה מתקבלת התפלה

יְעוֹרְרוּ עֵת רָצוֹן | פְּעָמֶיךָ בְּנִעְלִים, עוֹמְדִים בְּבֵית הַחִיצוֹן | בְּשִׁיחִים מְקַבְּלִים,
שִׁיבֵת מְשׁוּגָה וְלָצוֹן | מְכַל נִכְשָׁלִים, פֶּתֶרוֹן לְעִדְרֵי צֶאֱן | פְּתִיחַת שְׁעָרִים.

שׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל, מִסִּבָּךְ יַעֲרִים, קָחוּ דְבָרִים, לָבוֹא בַּחֲדָרִים.

חטאו בכפלים כי עזבו מקור מים חיים, והלכו לחצוב בארות נשברים, ולכן לקו בכפלים שנעלו שערי תפלה וגם שערי תשובה

שְׁרִיגִים כְּשֶׁלּוּ בְּשִׁתִּים | בְּחֹטָא יְרוּשָׁלַיִם, עֲזְבוּ מְקוֹר מַיִם | וּדְרִיכַת רִגְלִים,
וּבְחוּמַת בְּרִזָּל וּדְלָתִים | לִקְחָה כְּפָלִים, כִּי נֶאֱסְרוּ בְּנִחְשָׁתִים | מִבְּאֵרֶת נִשְׁבָּרִים.

שׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל, מִסִּבָּךְ יַעֲרִים, קָחוּ דְבָרִים, לָבוֹא בַּחֲדָרִים.

הגם כי גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, וכששבים בתשובה יתקבלו התפילות, אך בגלות אנו כשכורים ולא מיינ

כִּסֵּא כְבוֹד יִגִּיעַ | גְּדוּלָּה תִּשׁוּבָה, בְּכֵן יוּכָלוּ לְהַפְגִּיעַ | בְּהִיּוֹת עֲזוּבָה, וּבְגוֹיִם לֹא
תִּרְגִּיעַ | יִשְׂרָאֵל מְשׁוּבָה, אֵיךְ יִצְלִיחוּ לְהִבְקִיעַ | עֲנִיִּים וְשִׁכּוּרִים.

שׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל, מִסִּבָּךְ יַעֲרִים, קָחוּ דְבָרִים, לָבוֹא בַּחֲדָרִים.

בני ישראל מתפללים השיבנו ה' אליך ונשובה בכדי שישונו בתשובה ואז יתקבלו תפילותיהם כי כל עוד לא שבו בתשובה מאוסה התפלה

רַחֵם נָא וְהַשִּׁיבֵנוּ | יֹאמַר אֲבִיוֹן, עוֹרֵר וְהִלָּהב לְבָבֵנוּ | לִקְבֹּל הַגִּיוֹן, יַעֲלוּ וַיָּבוֹאוּ
תִּפְלָתֵנוּ | בְּשַׁעֲרֵי צִיּוֹן, מִדּוּעַ הִכִּיתֵנוּ בְּגִלּוּתֵנוּ | יוֹשֵׁב בְּמִסְתָּרִים.

שׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל, מִסִּבָּךְ יַעֲרִים, קָחוּ דְבָרִים, לָבוֹא בַּחֲדָרִים.

ומתנחמים בכפלים, כי בבוא המשיח יגלה כי לא היה חטא, ולא היה מחיצה בין ישראל לאביהם שבשמים כמ"ש בשוב וגו' היינו כחולמים

דִּיּוֹד בָּבוֹא לְנִהְלָם | יִגְלֶה מְכַסִּים, חֲטָאִים מֵהֶם יַעֲלֶם | הֵיּוֹתָם אֲנוּסִים, וְכִסֵּא כְבוֹד
יִנְחִילֵם | לְזָרַע עֲמוּסִים, גַּם כָּל חָלוּם חוֹלֵם | בְּנֵי צִיּוֹן הַיִּקְרִים.

שׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל, מִסִּבָּךְ יַעֲרִים, קָחוּ דְבָרִים, לָבוֹא בַּחֲדָרִים.

לאחר כבישת סיחון ועוג שהוא הכנעת הקליפות המונעים דיבור וכונת הלב מאז יכלו להתפלל כראוי, אך היה חסר מקום עלית התפילות

וְאַתְחַנֵּן לְאַחַר כְּבִישַׁת | אֲמוּרֵי וּבָשָׁן, עֲתָה תִתְקַבֵּל לְחִישַׁת | כָּל פֶּה וְלָשָׁן,
מִחֲסָרוֹן מְקוֹם גִּישַׁת | בֵּית מְלֹא עֶשֶׂן, אֶעֱבְרָה לְאַרְץ דְּרִישַׁת | מַגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל.

שׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל, מִסִּבָּךְ יַעֲרִים, קָחוּ דְבָרִים, לָבוֹא בַּחֲדָרִים.

תשובת 'רב לך' כי מרע"ה היה תוכו כקדושת ביהמ"ק כמאמר ושכנתי בתוכם אוהל שכן באדם, וזה הכנה שבכל מקום יוכלו להתפלל

בְּתוֹכָם הַשְׂרָאֵת הַשְּׂכִינָה | כְּבִירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה, חוּצוֹת כְּאַרְצַת פִּנֶּה | גְּמוּרָה
וּמְנוּיָה, זְרוּיִים יַעוֹרְרוּ תַחֲנָה | לֹא דְמוּיָה, קִדְשַׁת מְקוֹם מְכִינָה | הַעֲתִידִים
וְהַעֲבָרִים. שׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל, מִסִּבָּךְ יַעֲרִים, קָחוּ דְבָרִים, לָבוֹא בַּחֲדָרִים.

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר. ה' אלהים אתה החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ירך החזקה אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך. אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון. ויתעבר ה' בי למענכם ולא שמע אלי ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. עלה ראש הפסגה ושם עיניך ימה וצפונה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך כי לא תעבור את הירדן הזה (ג, כג - כז).

ונקדים מה שאמר כ"ק דודי ז"ל (מרן אדמו"ר מהר"א זי"ע) בשם כ"ק אבי זקני ז"ל (מרן אדמו"ר מהר"י זי"ע) על מאמרם ז"ל במדרש (דב"ר ב, יב): "רבי חנינא בר פפא שאל לרבי שמואל בר נחמן, מהו דכתיב (תהלים סט, יד) 'ואני תפילתי לך ה' עת רצון', אמר לו, שערי תפלה פעמים פתוחים פעמים נעולים, אבל שערי תשובה לעולם פתוחים", והוא תמוה, שהרי שאלת רבי חנינא בר פפא היתה בענין התפלה, ומפני מה השיב לו גם משערי תשובה שלעולם פתוחים.

ואמר כ"ק זקני ז"ל, שכונת רבי שמואל בר נחמן היא לתת עצה טובה לקבלת התפלה גם כשאינה עת רצון ושערי תפלה נעולים, והיינו שיקדים האדם תשובה לתפלה, וכיון ששערי תשובה לעולם פתוחים, נעשית עת רצון על ידי התשובה, ונפתחים גם שערי התפלה, והתפלה מתקבלת לרצון.

ובזה יש לפרש את הנוסח בתפלות הימים הנוראים (פיוט וכל מאמינים) "הפותח שער לדופקי [לפותחי] בתשובה", ולכאורה הלא שערי תשובה לעולם פתוחים, ואם כן מהי הכונה "הפותח שער לדופקי בתשובה", ולפי האמור יתפרש שהקב"ה פותח להם גם את שערי התפלה.

איתא במדרש (איכ"ר א, נז): "חטאו בכפלים, דכתיב (איכה א, ח) 'חטא חטאה ירושלים', ולקו בכפלים, דכתיב (ישעי' מ, ב) 'כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאותיה', ומתנחמים בכפלים, דכתיב (שם א) 'נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם'", וצריך ביאור כונת המדרש "לקו בכפלים", כי איך ניתן לומר שלקו יותר ממה שמגיע להם על חטאם.

ויש לומר, דהנה כתיב (ירמיה ב, יג): "כי שתים רעות עשה עמי אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארת בארת נשברים אשר לא יכילו המים", והכונה בזה, שהקב"ה נתן לבני ישראל את בית המקדש ונביאי אמת וצדק, בכדי שכל אחד מבני ישראל שתהיה לו איזה בקשה או שאלה, יוכל לבוא לבית המקדש ולשפוך שם את לבו לפני השי"ת, ולשאול בעצת הנביא מה עליו לעשות, ואילו בני ישראל לא עשו כן, אלא "שתים רעות עשה עמי", האחת: "אותי עזבו מקור מים חיים", והיינו שלא הלכו לבית המקדש ואל הנביאים, ושנית: "לחצוב להם בארת בארת נשברים אשר לא יכילו המים", פירוש, שהלכו למקומות שפלים ומאוסים ולנביאי שקר, וזוהי הכונה "חטאו בכפלים".

והעונש על כך הוא "לקו בכפלים", והכונה היא, כדאיתא בגמרא (ברכות לב, ב): "מיום שחרב בית המקדש, ננעלו שערי תפלה... מיום שחרב בית המקדש, נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים", ומן המותר הוא להסביר עד כמה חמור הוא עונש זה.

אך עדיין ישנה עצה לפתוח את שערי התפלה על ידי תשובה, כדברי כ"ק זקני ז"ל, כאמור, ושערי תשובה לעולם פתוחים, וכן גדול כח התשובה ששוברת אפילו חומת הברזל, כאמרם ז"ל (יומא פו, א) "גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד", וממילא תתקבל התפלה גם בזמן הגלות, אבל כבר אמר הנביא (ישעיה נא, כא): "לכן שמעו נא זאת ענייה ושכורת ולא מיין" (ראה עירובין סד, ב - סה, א), והיינו שמחמת כובד הגלות אנו במצב של שכרות, כי המוח סתום, ולב הבשר נהיה ללב אבן, ונלקח מאתנו השכל והרגש כדוגמת שיכור מיין שאינו יודע כלל מעצמו, ולכן גם ששערי תשובה ננעלו בפנינו, כי מאחר שהמוח סתום והלב אטום אי אפשר להתבונן כראוי ולעשות חשבון הנפש ולשוב בתשובה שלמה כדבעי.

ובזה יש לפרש את הכתובים (איכה ה, כב כא): "כי אם מאוס מאסתנו קצפת עלינו עד מאוד. השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם", והיינו שנעלת בפנינו שערי תפלה, וזהו: "כי אם מאוס מאסתנו", ולא זו בלבד, אלא גם ששערי תשובה ננעלו בפנינו, כי מחמת כובד הגלות אנו כשיכורים ואין לנו מח ולב לעשות חשבון הנפש ולשוב בתשובה שלמה כראוי, ולכן אנו מבקשים: "השיבנו ה' אליך ונשובה", פירוש, אתה תעורר רחמך ותשיב לבנו אליך, כי אין אנו יכולים בעצמנו, "חדש ימינו כקדם" כשהיה מוחנו צלול ולבנו פתוח לעבדך ולשוב אליך באמת.

וזה שאמר הנביא (ירמיה יד, יט) "המאוס מאסת את יהודה אם בציון געלה נפשך מדוע הכיתנו ואין לנו מרפא", והיינו שהנביא מתאונן "המאוס מאסת את יהודה אם בציון געלה נפשך", והכונה שתפלות בני ישראל נמאסות ואינן עולות למעלה דרך ציון, שדרכה עוברות תפלות בני ישראל להתקבל למעלה, כדכתיב (בראשית כח, יז): "אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים", ופירש רש"י: "מקום תפלה לעלות תפלתם השמימה", וכדכתיב (ישעיה נו, ז): "והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפילתי... כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים", זאת ועוד: "מדוע הכיתנו ואין לנו מרפא", כלומר, מדוע הכיתנו בצרות רבות עד אשר "ואין לנו מרפא", פירוש שננעלו בפנינו גם שערי תשובה "שמביאה רפואה לעולם" (יומא פו, א).

וזהו: "לקו בכפלים", והיינו שמיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה, וגם נמנע מאתנו לשוב בתשובה, שעל ידה יפתחו לנו שערי התפלה, מחמת שאנו במצב של שכרות ואין לנו את המח והלב שנוכל לעשות חשבון הנפש ולהתעורר בהתעוררות תשובה אמיתית.

"ומתנחמים בכפלים", יש לפרש הכונה, שכשיעזור השי"ת ויבוא מלך המשיח, יראו למפרע שלאמתו של דבר, לא היה כאן שום חטא, כי לא היו ישראל ראויים לאותו מעשה אלא אנוסים היו מתוקף יצרם הרע (עי' ע"ז ה, ב), וכמו שאמר רבי אלכסנדר (ברכות יז, א): "רבוננו של עולם גלוי וידוע לפניך, שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב, שאור שבעיסה ושעבוד מלכיות" וכו', ולא זו בלבד, אלא שהקב"ה גם יראה לבני ישראל, שכל התפלות שהתפללו בני ישראל בזמן הגלות, נתקבלו לרצון לפניו ית"ש, ושום תפלה לא נדחת מפניו, ואילו חומת הברזל שנפסקה היתה למראית עינים בלבד, שלא יראו ולא ירגישו את קבלת התפלה במוחש, כענין דכתיב (תהלים קכו, א): "בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים", והיינו שבשוב ה' את שבותנו יראו שכל ההסתרות היו רק דמיון ולמראה עינים בלבד, כדוגמת חולם חלום, כי לאמתו של דבר גם בזמן הגלות רוצה הקב"ה בתפלות בני ישראל וממתין ומצפה להן, וזהו: "ומתנחמים בכפלים".

ועתה נבוא לפרש בדרך רמז את הפסוקים בפרשתנו, דהנה איתא מצדיקים (עי' זכרון שמואל פר' דברים בשם היהודי הק' זי"ע; זרע קודש פר' חקת ד"ה למלך אמורי סיחון; דברי חיים פר' חקת ד"ה במדרש הב'), שסיחון מלך האמורי היה הקליפה הממונה על הדיבור הקדוש, כי 'סיחון' הוא מלשון דיבור ושיחה (עי' ב"ב עח, ב), והיינו שקליפה זו מנעה את בני ישראל מלומר דבורים קדושים לפני השי"ת בפה נקי, ומלעלות תפלתם השמימה, ומשום כך נקרא: "מלך האמורי", לשון אמירה, "שמלך על המאמרים הקדושים", ואילו עוג מלך הבשן היה הקליפה המתנגדת למחשבות טהורות של בני ישראל, שלא יוכלו לחשוב מחשבות קדושות ולהכין מוח טהור ולב טהור לתפלה, וזהו: "מלך הבשן", כי "בשן" ראשי תיבות "נ' שערי בינה".

והנה שני דברים אלו, לב טהור ופה נקי, הם יסודות ושרשי התפלה, כי להתפלל ולומר דבורים לפני השי"ת כראוי, צריכים לב טהור ופה נקי, ולכן אחר שעזר השי"ת ומשה רבנו ע"ה הכניע את שתי הקליפות האלו של סיחון ועוג, נתגלה עד כמה גדול כחם של מחשבות קדושות וטהורות ודיבורים קדושים היוצאים מפה טהור ובכונה שלמה, וזהו: "ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר", ופירש רש"י: "בעת ההוא, לאחר שכבשתי ארץ סיחון ועוג", והיינו שלאחר הכנעת קליפות סיחון ועוג הרגיש משה רבנו ע"ה שהגיעה השעה להתפלל, אך עדיין היה חסר לו מקום הראוי לתפלה, שהוא בית המקדש, שנקרא "בית תפלה", והוא "שער השמים" (בראשית כח, יז), ולכן ביקש משה רבנו ע"ה: "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון", וברש"י: "ההר הטוב הזה, זו ירושלים. והלבנון, זה בית המקדש", בכדי שלא תהיה שום מניעה לתפלה, לא מצד האדם ולא מצד המקום.

ועל כך אמר הקב"ה למשה: "רב לך", והכונה בזה, שבכל מקום שמשה רבנו ע"ה הלך ועמד שם, היתה שורה שם קדושת ארץ ישראל וקדושת ירושלים וקדושת בית המקדש, כי השכינה שרתה עליו כמו בבית המקדש, על דרך דכתיב (שמות כה, ח): "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", ואיתא באלשיך הק' (שם): "בשום לב אל אומר 'ושכנתי בתוכם' ולא אמר בתוכו, והוא כי הנה שמעתי לומדים מכאן (מובא בטעמי המצות לר"מ הבבלי), כי עיקר השראת שכינה באדם הוא, ולא בבית, מאומרו 'בתוכם'", כדכתיב (תהלים עח, טו) "אהל שכן באדם", וזהו: "רב לך", והיינו שכחך רב וגדול כמו בית המקדש עצמו.

כל זה היתה הכנה לזמן הגלות, שאף על פי שאמרו רז"ל: "מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה", ונפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים", מכל מקום בכוחו של כל אחד מישראל להמשיך קדושת בית המקדש בכל מקום שהוא, וכמו שאמרו רז"ל (מגילה כט, א) על הפסוק (יחזקאל יא, טז): "ואהי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם": "אמר רבי יצחק, אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל", והיינו שקדושת בית המקדש נמשכת לבתי כנסיות ובתי מדרשות שבחוץ לארץ, וכדאיתא בחדושי אגדות למהרש"א על מאמרם ז"ל (שם): "תניא, רבי אלעזר הקפר אומר, עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבחוץ לארץ שיקבעו בארץ ישראל", ומפרש המהרש"א: "ועל דרך זה יש לכוין במזמור (תהלים קכ, א) 'שמחתי באומרים לי בית ה' נלך', וגו', זה המזמור בגלות נאמר, ששמחתי באומרים לי בית ה' נלך, שהוא בית הכנסת, כאילו עומדות היו רגלינו בבית המקדש בירושלים, ולכך שמחתי בהליכתי לבית הכנסת כאילו באתי למקדש, לפי ש'ירושלים הבנויה כעיר שחבורה' וגו'... לפי שבירושלים הבנויה לעתיד יהיה חבורה לה למקדש יחדיו כל מקומות של בתי הכנסיות שהיו בעולם הזה, ונמצא עתה בגלות שאני עומד בבית הכנסת, הרי הוא מקום המקדש גופא דלעתיד", וכענין שפירש כ"ק אא"ז ז"ל (מרן אדמו"ר מהר"ש זי"ע) מה שמבקשים בערש"ק: "ושויתי ה' לקראתי שתרחמני עוד בגלותי לגאלנו", כלומר, שגם בעודנו שרויים בגלות נזכה לכל הקדושות מעין העתיד, ולכן גם בזמן הזה כשנכנסים לבית הכנסת ובית המדרש שנמשכות לשם כל הקדושות, קדושת בית המקדש דלעבר וקדושת בית המקדש שלעתיד, יכול האדם לשפוך בהם את לבו לבני השי"ת וכל תפלותיו יתקבלו לרחמים ולרצון כמו בזמן שבית המקדש היה קיים וכמו שיהיה לעתיד לבוא.

... איתא בספד"ק (עי' בני יששכר תמוז אב מאמר ד אות ד) שמיום חמשה עשר באב ואילך כבר מתחילה ההכנה לימים הנוראים הבעל"ט, וכן האורות והקדושות של הימים הקדושים מתחילים להופיע ולהאיר ולהעיר לבבות בני ישראל. השי"ת יעזור שנזכה להכין עצמנו כראוי לקראת הימים הנוראים הבאים לקראתנו לשלום. והשי"ת יעזור, שתשרה האחדות בין בני ישראל, וכל התפלות של בני ישראל יתקבלו לרחמים ולרצון, ונזכה לחיי אריכי ובני ברוכי ומזוני ריחי, ולהתרוממות קרן התורה וקרן ישראל ולגאולה שלמה במהרה, אמן.

(דברות קודש פרשת ואתחנן תשנ"ז סעודה ג בעריכת מכון מעשה רוקח)

יְעוֹרְרוּ עֵת רָצוֹן על שם הכתוב 'ואני תפלתי לך ה' עת רצון', שישראל רוצים לעורר עת רצון ולפתוח שערי התפילה, אשר הוא **פְּעֻמָּה בְּנִעְלָם** מלשה"כ (שה"ש ז, ב) 'מה יפו פעמיך בנעלים', והוא מליצה על שערי תפלה אשר לפעמים נעולים, והמדרש בא ליתן עצה לאותן העומדים בפית החיצון ורוצים בשיחים מקבלים שיתקבלו תפלותיהם הנקרא 'שיח', והעצה לכך **שיבת משונה ולצון** ששיבו על השגגות ועל הליצנות **מכל נכשלים** ועל כל המכשולות שעשו, וזה יהיה **פתרון לעררי צאן** עצה לבני ישראל הנקראים עדרי הצאן, הרוצים בפתיחת שערים שיפתחו לפניהם שערי התפלה.

שובו ישרים בני אדם הישרים שובו בתשובה **מסבה יערים** מהסבך בעבירות הנמשלים כסבך בין עצי היער, **קחו דברים** מלשה"כ (הושע יד, ג) קחו עמכם דברים ושובו אל ה', **לבוא בחדרים** בכך תזכו לבוא ולהתקרב לחדרים הפנימיים ולהקב"ה.

שריגים שריגי הגפן כינוי לבית ישראל הנקראים 'גפן', **כשלו בשתים** נכשלו בשתי חטאים, וכמו שנאמר **בחטא ירושלים** חטא חטאה ירושלים, והיינו חטאו בכפליים, והוא כמו שנאמר 'כי שתי רעות עשו עמי, אותי עזבו מקור מים חיים, וכמו כן חטאו ודריכת רגלים שדרכו רגליהם במקומות מאוסים ושפלים. ועל זה 'לקו בכפלים', וענין לקותם ו**בחומת ברזל ודלתים** כי נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים, והגם שהיו יכולים לפתוח שערי תפלה על ידי התשובה, מכל מקום היה להם 'דלתים' שני דלתות, ולכן **לקחה כפלים** בכל חטאותיה, **פי נאסרו בנחשתים** היינו שנאסרו בכבלים (ראה שופטים טז, כא), וזאת לסיבת שהלכו לחצוב להם מים **מבאר נשברים**.

כסא כבוד יגיע והגם שגדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, ובכך **יוכלו להפגיע** ולבקש רחמים על אף **בהיות עזובה** בהיותם עזובים בגלותם. ומכל מקום **ובגוים** ההם **לא תרגיע** ואינם יכולים שיתקבל תפילתם, וזהו אשר **ישראל משובה** כיון שאינם יכולים לשוב בתשובה שלימה בהיותם שכורת ולא מיין, ולכן **אין יצליחו להבקיע** שערי שמים, כאשר הם **עניים ושבורים**.

רחם נא והשיבנו ישראל מבקשים מהקב"ה שירחם עליהם וישיבם בתשובה שלימה **יאמר אביון** יאמרו בני ישראל האביונים, והיינו שהם מבקשים מהקב"ה **עורר והלהב לבבנו** שיעורר אותם הקב"ה בתשובה וילייב את לבבם לשוב בתשובה, ועל ידי זה **לקבל הגיון** יקבל הקב"ה את תפילתם והגיון לבם, כי אז **יעלו ויבואו תפלתנו** לרצון למעלה **בשערי ציון** אשר שם עולים התפילות בשער השמים. וישראל שואלים את הקב"ה **מדוע הפיתנו בגלותנו** ואין לנו מרפא, כי אין אנו יכולים לשוב בתשובה, כך אומרים להקב"ה שהוא **יושב במסתרים**.

דוד משיח הנקרא דוד, בבוא לנהלם בשובם מגלותם **יגלה** את הדברים המכסים, ואז **חטאם מהם יעלם** כי יחשב להם שלא היה להם שום חטא, כיון שהכל נסבב להם **מהיותם אנוסים** ולא היו ישראל ראויים לאותו מעשה, ואז **וכסא כבוד ינחילם** שיזכו להגיע עד כסא הכבוד **לזרע עמוסים** בני ישראל הנקראים זרע עמוסים, מאחר שיתברר שלא היה בידם חטא, ואין שום מחיצה של ברזל ביניהם לבין כסא הכבוד, וכמו **גם כל חלום חולם** כמו שנאמר בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים, אשר זה נאמר על **בני ציון היקרים**.

ואתחנן וזה הכונה בכתוב 'ואתחנן אל ה' בעת ההוא' שהוא **לאחר כבישת** ארץ סיחון מלך **אמורי ובשן** ארצו של עוג, שהם שני הקליפות המונעים את הדיבור ואת כוונת הלב, ובהכנעת קליפות אלו גרם משה רבנו כי **עתה תתקבל לחישת כל פה ולשון** שיתקבלו התפילות והלחישות של כל פה ולשון של אדם. אמנם רצה משה להכנס לארץ ישראל, **מחסרון מקום גישת** כי אין את המקום שבו אפשר לגשת ולהתפלל, שהוא בבית המקדש, שנאמר בו (ישעי' נ, ד) **בית מלא עשן**, ולכן התפלל משה **אעברה לארץ דרישת** לארץ ישראל אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד, וזה אשר אמר והגיד **מוגיד מישרים** משה רבנו שדיבר דברים ישרים.

בתוכם השראת השכינה ועל זה השיב לו הקב"ה 'רב לך', כי על משה רבנו היה קדושת בית המקדש, כמאמר 'ושכנתי בתוכם', שהכוונה בתוך כל אחד מישראל צריך להיות השראת השכינה, כמאמר 'אהל שיכן באדם', ובתוך משה רבנו היה השראת השכינה **בבירושלים הבנויה** כמו בירושלים הבנויה שהיה בנוי שם בית המקדש. וזה אשר הצריך משה להמשיך **בחוצות** בחוץ לארץ **פארצת** כמו שיש בארץ ישראל **פנה** למקום המקדש, כך בכל הארצות וזהו: **גמורה ומנויה** מנוי וגמור על ידי החכמים. וזהו בכדי כי **זרויים** בני ישראל הזרויים במקומות גלותם **יעוררו תחנה** יוכלו לעורר תחינה ובקשות **לא דמויה** ולא ידמו מתפילתם, מאחר כי **קדשת מקום מכינה** שהכין הקב"ה קדושת המקום של מקום המקדש **העתידיים והעברים** בית המקדש שבעבר, ושל בית המקדש שלעתיד, וכמאמר מרן מהר"ש זי"ע 'שתרחמנו עוד בגלותי לגאלנו'.

מעשה האפוד

רב ביהמ"ד "מילואים לאפוד" וועסטקליף יצ"ו

הרב עקיבא אשר פדווא שליט"א

שנה חמישית
פר' ואתחנן תשפ"ה

וְאַתְּחַנֵּן אֶל ה' בָּעֵת הַהוּא לֵאמֹר. ה' אֱלֹהִים אַתָּה הַחֲלוּת לְהִרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ אֶת גְּדֻלָּתְךָ וְאֶת יָדְךָ הַחֲזָקָה אֲשֶׁר מִי אֵל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֵׂיךָ וּכְגִבּוֹרֶתְךָ. אַעֲבֶרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בָּעֵבֶר הִירְדָן הַהוּא הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְבֵּנוֹן. וְיִתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע אֱלֹי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי רַב לָךְ אֵל תּוֹסֹף דָּבָר אֵלַי עוֹד בְּדָבָר הַזֶּה. עֲלֶה רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְשֹׂא עֵינֶיךָ יְמָה וְצִפְנָה וְתִימְנָה וּמִזְרָחָה וִירְאֶה בְּעֵינֶיךָ כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת הִירְדָן הַזֶּה. וְצוּ אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְחֲזָקָהוּ וְאַמְצָהוּ כִּי הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה וְהוּא יִנְחִיל אוֹתָם אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאֶה. (דברים ג, כג-כח)

פירש רש"י: "וּאתחנן, אין 'חנן' בכל מקום אלא לשון מתנת חנם, אף על פי שיש להם לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם, לפי שאמר לו (שמות לג, יט) 'וְיִחַנְתִּי אֶת אֲשֶׁר אֶחָו' אמר לו בלשון ואתחנן. אעברה נא, אין נא אלא לשון בקשה. ויתעבר ה', נתמלא חמה. למענכם, בשבילכם, אתם גרמתם לי... רב לך, שלא יאמרו הרב כמה קשה והתלמיד כמה סרבן ומפציר. דבר אחר, רב לך, הרבה מזה שמור לך, רב טוב הצפון לך."

רצונו של משה רבינו להיכנס לאר"י היתה שע"י זכותא דאר"י יושלים את תפקידו בעלמא הדין ולא יצטרך למות כמו אדם הראשון לפני החטא ויחיה לעולם

בספר "חתם סופר" עה"ת כתב החת"ס שבקשת משה רבינו להיכנס לארץ ישראל לא היתה כדי לאכול מפריה ולשבוע מטובה, אלא רצונו היתה לזכות "להשלים חוקו בעולם הזה על ידי זכותא דארץ ישראל, ולא יצטרך למות, כמו אדם הראשון לפני החטא", וכמו שאכן יהיה לעתיד לבוא בביאת גוא"צ במהרה בימינו. אמנם הקב"ה אמר לו שיותר טוב צפון לו בעולם הבא ממה ששיג בחייו אפילו בארץ ישראל. וביאר החת"ס את הענין שהשגתו של הרב בעולם הזה היא על ידי ישראל כידוע, ולכן כל אותן השנים שהיו ישראל מנוודים במדבר לא נתייחד עמו הדיבור, והיה גלוי לפניו יתברך כי ישחיתו ישראל דרכם בארץ ישראל, ואם כן גם משה יפסיד בגללם, וזה כוונת הכתיב "ויתעבר ה' בי למענכם" כדפירש רש"י ז"ל למענכם היינו בשבילכם, ואמר לו "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה", כי לא תוסיף השגתך כרצונך על ידי באתך לארץ ישראל, ואמר לו: "עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה צפונה ותימנה ומזרחה", והכוונה בזה מבואר בסוף פרשת וזאת הברכה (דברים לד, א-ב): "וַיַּעַל מֹשֶׁה מֵעֶרְבֹת מוֹאָב אֶל הַר נָבוֹ רֹאשׁ הַפִּסְגָּה אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יִרְחוֹ וַיִּרְאֶהוּ ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ אֶת הַגִּלְעָד עַד דָּן. וְאֶת כָּל נִפְתָּלִי וְאֶת אָרֶץ אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְאֶת כָּל אֶרֶץ יְהוּדָה עַד הַיָּם הָאֲחֵרוֹן." ופירש רש"י שם ע"פ מדרש חז"ל: "עד הים האחרון, ...אל תקרי הים האחרון אלא היום האחרון, הראהו הקב"ה כל המאורעות שעתידין ליארע לישראל עד שיחיו המתים", ולכן "וראה בעיניך כי לא תעבור את הירדן הזה", כי ממה שתראה בעיניך תדון בעצמך כי אין לך חפץ ותועלת בעברך את הירדן הזה, כי לא יתמלא בקשתך בבואך שמה כנ"ל. עד כאן תוכן דבריו.

**איך כתב רש"י אע"פ שיש להם לצדיקים תללות במעשיהם הטובים אין הם מבקשים מאת השי"ת
אלא מתנת חנם הלא הכלל ידוע ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא**

ונ"ב שיש לבאר את הפסוקים באופן אחר, ואקדים במה שבפירוש רש"י: "ואתחנן, אין יחנוני בכל מקום אלא לשון מתנת חנם, אף על פי שיש להם לצדיקים תללות במעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם" ... וגם משמעות המשך הפסוק היא כי אמנם התפלל משה לה' בלשון תחנונים, ואחרי שהרבה בתפלה ותחנונים ולא מלא הקב"ה את בקשתו, אמר לו הקב"ה ירב לך אל תוסיף דבר אלי עוד בדבר הזה, שלא יבא וידרוש בשכרו למעשיו הטובים.

וצ"ב לכאורה הרי הכלל ידוע ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא. אם כן איך אמר רש"י שיש לצדיקים תללות במעשיהם הטובים.

והנה בפרשת פנחס איתא במדרש (במדבר רבה כא, א): "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, בדין הוא שיטול שכרו", וגם שם שאלתי מה כוונת המדרש, איך אמרו "בדין הוא שיטול שכרו" הרי כידוע שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, וכתוב (דברים ז, יא): "אשר אנכי מצוך היום לעשותם", ודרשו חז"ל (עירובין עב, א): "היום לעשותם – מחר לקבל שכר". והבאתי ע"ז כמה תירוצים.

פנחס שנכנסו בו נשמות נדב ואביהוא מעולם העליון וגם הוא אליהו שחי לעולם בדין הוא שיקבל שכרו

תירוץ הראשון הבאתי בשם הרבי ר' העשיל זצ"ל שאיתא בזה"ק (ח"ג ריז, א) שבשעה שקנא פנחס קנאת ה' והרג את זמרי, פרחא ממנו נשמתו מחמת גודל פחדו משבט שמעון שרדפו אחריו להורגו, ונכנסו בו נשמות נדב ואביהוא בני אהרן וחזרה לו חיותו. והטעם שהקב"ה אינו משלם שכר קיום המצות בעולם הזה הוא משום שהתורה והמצות הם נצחיים וקיימים לעולם, ולכן גם שכר קיום המצות צריך להיות נצחי, אולם העולם הזה הוא עולם עובר, ולכן אי אפשר לשלם שכר המצות בעולם הזה, אלא הוא מוכן ומזומן למקיימי מצוותיו להנחיל אחוזת עולם בעולם הנצחי. אולם פנחס, שנתעברה בו נשמת נדב ואביהוא שהיו כבר בעולם העליון, וגם איתא במדרש חז"ל שפנחס הוא אליהו שהוא מלאך חי וקיים לעולם, על כן שפיר היה יכול לקבל שכר מצותיו כיון שגם הוא נצחי, וזהו שאמרו במדרש "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן – בדין הוא שיטול שכרו". ע"כ תוכן דברי קדשו.

פנחס שנתעברה בו נשמות נדב ואביהוא שראו בעולם העליון גדולתו של הקב"ה בדין הוא לקבל שכרו

וכ"ק מרן מהר"ש זי"ע תירץ שהטעם שאין הקב"ה משלם שכר מצוה בעולם הזה, הוא לפי שכל תענוגי העולם הזה אינם אפילו אחד מני אלף אלפי מערך שכר המצוה הקלה שבקלות שהקב"ה משלם בעולם העליון. ומה שאינו משלם מקצת שכר כעת בעולם הזה כפי ערך ושיעור ששייך לקבל בעוה"ז, אף זה הוא מצד חסדו הגדול ורצונו להטיב לבריותיו, שלא יהיו בני אדם מקיימים את המצות על מנת לקבל את השכר המגיע להם, וזה יהיה חסרון בשלימות המצוות ויגרום למעט את השכר בעלמא דאתי, ולכן העלם השי"ת את שכר המצות כדי שיקיימו בני ישראל את מצות השי"ת בכוונה טהורה בלתי לעשות רצונו יתברך ולקיים מצוותיו. מ"מ, אמר מרן מהר"ש זי"ע, אמנם שכר מצות בהאי עלמא ליכא, אבל מפירותיהם של המצות אוכלים גם בעולם הזה, אבל זה מצד חסדו הגדול יתברך ויתעלה, ולא משורת הדין.

אולם פנחס, שפרחה נשמתו וחזר לחייתו ע"י שנכנסו בו נשמת נדב ואביהוא בני אהרן, שפיר היה הוא יכול לקבל שכר המצות אף בעלמא הדין, כי נדב ואביהוא היו כבר בעולם העליון וראו את האורות העליונים והכירו את גדלות הבורא יתברך שמו, ולכן אלצם לא שייך החשש שיבואו לקיים את המצות בשביל תענוגי עולם הזה. וזהו שאמר המדרש: פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן – בדין הוא שיטול שכרו, כיון שנעשה פנחס 'בן אהרן' ע"י שנכנסו בו נשמות בני אהרן כאמור, יכול הוא לקבל שכרו משלם בעולם הזה משורת הדין, ולא רק פירות המצות שמעניק הקב"ה לשאר בני אדם מצד גודל חסדו יתברך.

הקב"ה אומר מי הקדימני ואשלם הלא רק מטובתי יכולת לקיים מצותי ולכן איני צריך לשלם שכר אבל פנחס שעשה למען ולטובת הכלל ולא לטובת עצמו בדין הוא שיקבל שכרו

תירוץ נוסף אמר כ"ק מרן מהר"ש זי"ע, כי כל השכר שמשלם הקב"ה על קיום המצות הוא רק מצד מדת טובו וחסדו ית"ש ולא משורת הדין, שהרי הקב"ה כבר הקדים להטיב לבריותיו קודם קיום המצות, כדכתיב (איוב מא, ג): "מי הקדימני וְאֶשְׁלֶם [פתחת כָּל הַשָּׁמַיִם לִי הוּא]", ואמרו במדרש (ויקרא רבה כז, ב): "מי מלל (פי' מי מל את בנו – 'מתנת כהונה') לשמי עד שלא נתתי לו בן זכר, מי עשה לי מעקה עד שלא נתתי לו גג, מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית וכו' וכדכתיב (תהלים סב, יג): 'ולך ה' חסד כי אתה משלם לאיש כמעשהו', דהיינו שמה שמשלם לאיש כמעשהו זהו מצד חסדו יתברך. אולם מי שעשה דבר לטובת הכלל, אצלו לא שייך לומר שהקב"ה הקדים להטיב עמו ולתת לו, שהרי הוא לא עשה לטובת עצמו כלל, אלא לטובת אחרים ולתועלת הכלל, ולכן השכר שמשלם הקב"ה למזכה את הרבים הוא נותן בדין ולא מצד חסדו. וזהו שאמר המדרש: פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן – בדין הוא שיטול שכרו, שהרי 'השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי', ולכן אצלו לא שייך לומר "מי הקדימני ואשלם" ומגיע לו שכרו משורת הדין ולא מצד חסדו יתברך, עכ"ל ק.

מי שמקדים ועושה דבר שעדיין לא יכול ליהנות בו בעצמו אומר הקב"ה מי הקדימני - ואשלם

ונ"ב שכדאי להעתיק דברי המדרש בתחילת המאמר הנזכר: "ר' תנחומא פתח, (איוב מא, ג) "מי הקדימני וְאֶשְׁלֶם פתחת כָּל הַשָּׁמַיִם לִי הוּא", זה רווק [היינו אדם שחי יחידי בלי משפחה וילדים] הדר במדינה, ונותן שכר סופרים ומשנים [הם מלמדי דרדקי והחוזרים עם הילדים את מה שלמדו], אמר הקב"ה, עלי לשלם גמולו ושכרו וליתן לו בן זכר". דהיינו מי שאכן 'הקדים ועשה', שנותן שכר למלמדי דרדקי בזמן שאין לו עדיין בנים, אצלו מתפרש הפסוק כפשוטו ולא בלשון בתמיה, מי שהקדימני ועשה מצוה, כגון שעשה לטובת אחרים בזמן שהוא עצמו עדיין לא צריך לכך ולא נהנה ממנו, מביטחו הקב"ה שישלם לו שכרו משלם.

כל האופנים הנזכרים היו במשה ולכן יכול היה לדרוש את שכרו והוא בא בתחנונים

כעת נ"ב שיש לומר שכל האופנים הנזכרים שבהם יש לומר בדין הוא שיטול שכרו בהאי עלמא, כולם שייכים במשה רבינו כפי שאפרט, ולכן שפיר היה ביכולתו לדרוש שכרו בדין, ועל כן אמר לו הקב"ה "רב לך אל תוסיף דבר אלי עוד בדבר הזה."

לתירוץ הראשון שהבאתי בשם הרבי ר' הערשל זי"ע יש לומר שמשה רבינו היה יכול לטעון לפני הקב"ה: הרי כל הסיבה שאין שכר מצוות בהאי עלמא היא משום שאין לשלם שכר תורה ומצוות שהם נצחיים בעולם הזה שהוא עולם עובר, אבל אם תתן לו הקב"ה להיכנס לארץ ישראל ויזכה "להשלים חוקו בעולם הזה על ידי זכותא דארץ ישראל" הרי אז לא יצטרך למות אלא יחיה לעולם, וכדברי החת"ס שהבאנו למעלה, ובכה"ג שפיר יכול לקבל שכרו אף בהאי עלמא.

ולתירוץ הראשון שהבאתי מכ"ק מרן מהר"ש זי"ע, יש לומר, אם גבי פנחס שפרחה נשמתו והתלבשו בו נשמות נדב ואביהוא נאמר בו בדין הוא שיטול שכרו, כי נדב ואביהוא נמצאו כבר בעלמא דאתי וראו את האורות העליונים ואת גדלות הבורא יתברך שמו, ולכן לא שייך אצלו החשש שיקיים את המצות בשביל תענוגי עולם הזה, ויכול הוא לקבל שכרו משלם בעולם הזה משורת הדין. משה רבינו, שעלה למרום ושהה שם ארבעים יום וארבעים לילה בהם לחם לא אכל ומים לא שתה אלא למד תורה מפי הגבורה, כל שכן שבדין הוא שיטול שכרו!

ולתירוץ השני של כ"ק מרן מהר"ש זי"ע, שבעלמא אין לומר שמגיע לאדם שכר על מצוות שקיים, כי הקב"ה אומר "מִי הַקְדִּימִי נְאֻמֶּיךָ", אבל המזכה את הרבים בדין הוא שיטול שכרו. הכי נמי משה רבינו שהנהיג את ישראל וזיכה את הרבים, ודאי בדין הוא שיטול שברו.

ובפרט לדברי המדרש שמי שמשלם שכר למלמדי תורה לתינוקות ואין לו בנים, עליו אומר הקב"ה מי שהקדמני, שקיים את רצוני על אף שאין לו בנים, אני מבטיחו שאתן לו בנים כדי שיקבל שכרו. הכי נמי, משה רבינו חשב שהגיע עתו לדרוש שבנו ימשיך את דרכו, ואמר לו הקב"ה לא כן עלתה בדעתך, אלא יהושע ינהיג את ישראל. ונ"ב שיש לומר שזה מה שרמז כאן משה שאמר לו הקב"ה: "עלה ראש הפסגה ושא עיניך... וראה בעיניך כי לא תעבור את הירדן הזה. וצו את יהושע וחזקהו ואמצהו כי הוא יעבור לפני העם והוא ינחיל אותם את הארץ אשר תראה". הרי שהנהיג את ישראל שלא על מנת שירשו בנוף אם כן מגיע לו שכרו משלם.

ומכל הטעמים האלה יכול היה לדרוש שכרו בדין, ולכן הקדימו הקב"ה ואמר: "רב לך אל תוסיף דבר אלי עוד בדבר הזה".

בחכמה יבנה בית

פרשת ואתחנן

יכבד אשתו ובניו יותר ממה שיש לו - האריך?

ארגון מיוחד, שיודעים להפיק תכניות, לתכנן מסלולים, וכל זה כיון שהטילו עליהם משימה, וברצונם העז להצליח, הם גילו את הכוחות הטמונים בהם.

וכמבואר בספרים שההכרח הוא כוח מניע גדול באדם, הוא מגלה בו כוחות גנוזים, שלא הכיר בהם מעולם. וכפי שסיפר המשגיח רבי גד'ל אייזנער זצ"ל, שקודם המלחמה הכיר זקן אחד, בן שישים, שבאותם הימים היה נחשב לזקנה של ממש, שהיה יושב ולומד בבית המדרש, ומדי פעם היה מבקש ממשהו להכין לו כוס תה, כי היה מרגיש שעקב זקנותו ותשורתו, אין לו כוח להכין לעצמו כוס משקה. פעם ביקש מבחור אחד שיכין לו כוס תה, ואותו בחור היה עז פנים, והשיב לו: וכי למה יטריח מעלת כבודו בכל יום את המתפללים והלומדים שיכינו המשקה? יקום נא מר, ויקיים בעצמו מצות שימוש תלמידי חכמים, שהרי מצוה בו יותר מבשלוחו. נאנח אותו יהודי ואמר לו: מה אעשה ואין כוחי במתני.

המשיך רבי גד'ל וסיפר, לאחר זמן כבשו הרשעים הארורים את פולין, ואני הוגליתי למחנות העבודה יחד עם אותו זקן, ושם ראיתי יגע ועמל חמש עשרה שעות מידי יום ביומו, נושא על גבו משאות כבדים מנשוא, ושמה תשאלו היאך עשה זאת? כי ידע שאם יתעצל אפילו במעט, מיד תיפח נפשו על ידי אחד מהצוררים, ומשם

מסבב כל הסיבות סובב, שבדיוק בימים אלו מגיע עת לנפוש, אלפי משפחות אורזים את חפציהם, ויוצאים מביתם החוצה, וגם הנשואים בביתם תיקיהם ארוזים ומוכנים לצאת לפה ולשם, כנראה שזה בא להראות, שאנו מוכנים ומזומנים לקבל פני משיח צדקנו, אנו יושבים על המזוודות, כל חפצינו כבר ארוזים, ומחכים רק לאות שהנה זה בא.

מהמעלות הטובות שבימים אלו, שמתגלים בהם כוחות נפש הטמונים בכל אחד ואחד, אפשר להיווכח בזה בכל מקום, בישיבות בקעמפים ובבתים, פתאום מגלים בחורים וילדים, שיש להם כושר

התנערי מעפר קומי, כזה הוא עם ישראל, הכל מתנהל על פי התורה, ההלכה מכתובה כל התנהגות, התאבלנו שלשה שבועות על חורבן בית מקדשנו וגלות ישראל, וכעת הגיע זמן נחמה, שב דנחמתא, לבשי בגדי תפארתך עמי. ממשיכים להתאבל אבל באופן אחר, הפרוש צהלתו בפניו ואבלו בליבו (חובת הלבבות שער הפרישות פ"ד). לכל זמן אמר קהלת (ג, ד), עת לבכות ועת לשחוק, יש זמנים לאבל בעת תיקון חצות וכדומה, ובשאר הזמנים עוסקים בנחמה ובציפיה לגאולה. וכמו שאמר החוזה מלובלין ז"ע, לבעל הישמח משה ז"ע, כשבא אליו בפעם הראשונה, "הן אמת שכתב בשולחן ערוך (או"ח סי' א

ס"ג) ראוי לכל ירא שמים להיות מיצר ודואג על חורבן בית המקדש, אבל כבר אמר החכם צהלתו בפניו ואבלו בלבו, הן תאמינו לי כי אנו אומרים תיקון חצות בבכיה והספד, ועם כל זה הכל בשמחה (תהלה למשה, הקדמה לספר ישמח משה פ"ג). וז"ל בעל מנורת המאור (פ"כ): "וצריך תלמיד חכם, להיות תמיד דואג ומשתומם ובוכה, ונאנח לבו על עוונות שעשה, ועל חרבן בית המקדש, ועל חלול השם מפני הגויים, ועל ישראל הפזורים בין האומות, ויצפון העצב והדאגה בלבו, ויראה שמחה בפניו, כדי שיקבל את כל האדם בסבר פנים יפות, ויהיה לבו רחב להשיב לכל שואל על שאלתו."

אתה תהיה בעז"ה

מדרין חסידי, יר"ש וגם מקצועי

הרשם כבר עכשיו לקורס היחודי הכשרת מדריכי חתנים

תחת קורת גג אחת ריכזנו את המומחים הטובים ביותר שיתנו לך משנה ברורה וסדורה עם כלים מעשיים להצלחה

החלה הרשמה מוקדמת!!!

להרשמה, לפרטים נוספים ולקבלת סילבוס
M0737881800@gmail.com

חיים של אושר
שביל הזהב לבית החסידי
הדרכה | ליווי | ייעוץ | רפואה | כלכלה

אילו משה היה מולידם, לא היתה עומדת על הפרק השאלה, מנין לי בשר לתת לכל העם, כי האב הילוד אחראי על ילדיו, והוא כבר ימצא את הדרך לכך.

וזה ההסבר להאימרה המפורסמת, אב אחד יכול לפרנס עשרה ילדים, ועשר ילדים אינם יכולים לפרנס אב אחד. כי לאב יש תחושת אחריות כלפי ילדיו, שהרי הם נולדים כשאין להם שום יכולת עצמית, ואחריותם הוא על האב, אבל הבנים אין דואגים באותה מידה להורים, מכיון שבכל השנים היתה להורים יכולת עצמית, לא התפתחה אצל הילדים תחושת אחריות כלפי ההורים.

נסיים בבקשת הרבנים המובהקים, מאירים כבדים, בעי"ת ליוורנו יע"א, בהסכמתם לספר הדר זקנים לבעלי התוספת על התורה: "הני שבעה דנחמא דכתיב וקריין לעתיד לבא, למסמך גאולה לישראל עם סגולה, קיים בנו אבא רחמנא, חושה שלח משיח לקבץ נדחים, עין בעין נראה כמעשיך וכגבורותיך, כימי עולם וכשנים, אכ"ר".

בידידות ובברכת א גוט שבת

אברהם וינד

מדריך חתנים ומנחה נישואין

תגובות בדוא"ל

8448234@gmail.com

הרי אונס רחמנא פטריה? אלא מכאן, שאילו היה האדם חש מחויבות לשלם, הוא כבר היה מוצא את הדרך לפרוע. ובדרך זה ניתן להבין מה שנאמר בגמרא (חולין פד, ב), לעולם יאכל אדם וישתה פחות ממה שיש לו, וילבש ויתכסה במה שיש לו, ויכבד אשתו

פעם ביקש מבחור אחד שיכין לו כוס תה, ואותו בחור היה עז פנים, והשיב לו...

ובניו יותר ממה שיש לו, שהם תלויים בו, והוא תלוי במי שאמר והיה העולם. והוא פלא, כיצד יכול אדם לכבד את אשתו ובניו ביותר ממה שיש לו? אלא מכאן, שבשעה שהאדם מרגיש אחריות על איזה ענין, הוא מגלה כוחות, שכרגיל אינם ניכרים בו. ולכן אמר משה רע"ה (במדבר יא, יב-ג), האנכי הריתי את כל העם הזה אם אנכי ילידיתיהו וגו' מאין לי בשר לתת לכל העם הזה וגו'. כי

למדתי כמה כוחות עצומים טמונים באדם, וצריך רק להוציאם מהכוח אל הפועל. ומסופר: פעם ביקש בעל השפע חיים זצוק"ל מעסקן אחד, שיפעל בענין מסויים. נענה העסקן: אעשה ככל שביכולתי לעשות. אמר לו הרבי: הסכת אונך ושמע. כשישבתי על כס הרבנות בעיר קלונבורג, מסרתי שיעורים בבית המדרש, ומאחר והספרים באותם הימים היו כבדים, הדפים היו עבים והכריכות גדולות וכבדות, ולא היה בכוחי לנשאם בעצמי, העמידו לרשותי בחור שסייע לי בנשיאת הספרים אל השיעור. והנה באו ימות המלחמה, ולפתע גיליתי בעצמי כוחות אדירים, שכן הרשעים ימ"ש הכריחו אותנו לפנות את ההריסות בווארשא ובעוד מקומות, והייתי נושא אבנים כבדות ופסי ברזל שמשקלם עלה על משקל גופי, במשך ימים רבים, בכל יום י"ב שעות ויותר, כשאין אנו ניזונים אלא ממנת לחם זעומה, אז למדתי שאין גבול לכוחותיו של אדם. ואף אתה סיים ואמר לעסקן: אם הבטחת שתעשה ככל יכולתך, אחריות כבידה מוטלת עליך כעת, כי ללא ספק ביכולתך לעשות. חז"ל אמרו (ר"ה ו, א): אין אשתו של אדם מתה, אלא אם כן מבקשים ממנו ממון [שנדר לצדקה] ואין לו, שנאמר (משלי כב) אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתך. והעיר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל: אם מדובר באדם שאין לו, למה יענש,

הספר של האברכים

מעטרת בהסכמת הבד"ץ וגדולי ישראל מכל החוגים יצא לאור ספר

"נועם הלכה"
על הלכות טהרה

- * מאות שאלות אקטואליות
- * בשילוב עניני השקפה בדרך החסידות
- * נכתב בשפה קלה וברורה

ניתן להשיג

לכל שאלה יש תשובה

"מוקד מאושרים"
בהכוונת רבני ומדריכי הארגון ואשי מקצוע

073-788-1800
03-306-1027

קו האושר והכבוד
03-306-1027

שירות ייחודי בעניני מצוות הבית ועוד

שירות ייחודי בעניני מצוות הבית ועוד

זמני היום, הזמן המוקדם ביותר השבוע

מאנסי	ליקוואד	בארא פארק	
8:40	8:43	8:40	סיו" ק"ש מצי"א
9:28	9:30	9:28	סיו" ק"ש גרצי"א
10:07	10:09	10:08	סיו" תפילה מצי"א
10:39	10:41	10:39	סיו" תפילה גרצי"א

בס"ד, יום שני פר' דברים, י' מנחם אב תשפ"ה, גליון תרנ"ו, שנה י"ד

והקריאה האדירה הזאת, מילה אחת בלבד, היה עבורו כמו זריקת חיים חדשים, כמו אש להבה בתוך הקור הנורא, כמו לפיד אש בחושך מצרים, כמו מים קרים על נפש עייפה מאוד.

בלי שאיש נתן לו יד, הוא פשוט קם מתוך המצב, לבדו, בזכות מילה אחת של חיזוק, מילה אחת של תמיכה, מילה אחת בלבד אבל שיש לה כוח.

ואכן מיד כששמע רבי גד'ל את הקריאה, התחזק לקום והמשיך בריצה עם חבריו. בכוחות לא לו ובמאמצים כבירים, מתנשם ומתנשף, הגיע גם רבי גד'ל למחנה השני, נותר בחיים בזכות הקריאה בשמו ומילה אחת נוספת.

השיבה ואכן לימים אחרי נס ההצלה הוא עצמו הפך את הסיפור לשיעור של מוסר לתלמידיו לגלות מה רב כוחה של מילה אחת, במקום הנכון ובזמן הנכון, וכל אחד, ממש כל אחד ולא משנה מי ומה הוא, יכול לומר את המילה הטובה לחבר ולתת לו חיוק בזמן שהוא זקוק לה, שהרי איננו יודעים מה עובר על האדם, ומילה אחת יכולה לחולל מהפכות ולבנות עולמות של ממש.

אבל בשבילנו, מוצאי תשעה באב, נוכל לקחת מזה לימוד נוסף. לעצמנו.

עברו כבר ערך 1955 שנים מאז שחרב בית מקדשנו. כל שנה ושנה שוב הלב עדיין מצפה ומיחיל כי בקרוב, בקרוב, ממש נשמע קול שופר ומשיח צדקנו יבוא לגאלנו, ובית המקדש השלישי ירד בניו ומשוכלל באש מן השמים. והנה שוב, ישבנו לארץ בתשעה באב, בלב נשבר, ושוב קמנו מלאי תקווה, מלאי שמוחה, מלאי אמונה חזקה ואיתנה עד מאוד, כי בעז"ה משיח עוד בוא יבוא והגאולה תבוא, ואף על פי שיתמהמה.

עולם התורה הגדול בארץ ישראל, הרי הוא ההוכחה
הברורה ביותר כי הגאולה קרובה.

מי היה מאמין כי לאחר החורבן יקים פאר מאפר.
שרידי חרב, אחד מעיר ושניים ממשפחה,

ומי היה מאמין כי אחרי שנפתחה הישיבה הקדושה בשנת תש"י עם עשרה תלמידים בקושי עומדים היום שני רבבות בממלכה אדירה.

כל זה מחזק בלבנו את האמונה בדברי הנביא חבקוק:
 "כִּי עוֹד חֲזוֹן לְמוֹעֵד יִפָּחַם לִלְךָ וְלֹא יִכָּבֵד, אִם יִתְמַקֶּמָּה חֲפָה
 לוֹ כִּי בֹא יבֹא לֹא יֵאָחֵר", אמן ואמן.

המחנך רבי גד'ל אייזנר ז"ל
עם תלמידיו בני הישיבה

ברור הדבר כי לאורך כל הדרך הארוכה והנוראה הזאת התמוטטו עוד ועוד יהודים הי"ד, ובלב כל אחד היה פחד גדול, חרדה קשה, וכל אחד חשש מה יהיה עימו, האם יצליח להמשיך לרוץ.

ואכן גם האברך הדל והכושש ר' גדל גץ ורץ ורץ ולאחר ממרחק של 8 מייל של ריצה רצופה הגרישי כי הכוחות שלו הולכים ואוזלים, הוא הבין כי לא יכול לרוץ עוד, באמת אין לו כח, ועוד כמה דקות שהוא ככה יצטרך להמשיך ולרוץ ריצה מהירה, הוא פשוט נופל מהרגליים, והוא כבר חש כי עוד שניה הוא קורס תחתיו, כבר לא יכול יותר.

בחוסר אונים, ידע שישלם על כך בחיי, הוא פשוט מתחיל ליפול יותר ויותר, הרגליים כבר מתחילו להתקפל תחתיו, ובפיו הוא אומר בין שפתיו בשקט בשקט את הפסוק היהודי המפורסם ביותר 'שמע ישראל'...

והנאצי שעומד לידו רואה את המצב ומכוון לכיוונו את הרובה, האצבע על ההדק, ועוד שניה זה ברור שהוא נופל ארצה ומצטרף לששת מיליוני הנופלים מקדשי ה' ברבים.

ואז לפתע זה קרה. אחד מחבריו, עד יום מותו לא ידע ר' גדל מי הוא היה, ראה את המצב הקשה, עת צרה היא, ונתן צעקה, שאגה, א געשריי מעומק הלב: "גדל, לויף!" "תמשוך לרוץ, תתחזק, תעמוד בגבורה, אל תיפול!!!!"

שלהי מלחמת העולם השנייה. בשעתו
הקשה של עם ישראל, בעיצומה של שואה
איומה.

באחד ממחנות הריכוז הקשות בשם טרעזנשטאט (בעיר טרעזין בצפון טשעכיי) שהה אז יהודי יקר, חסיד פולני מובוק, מחנך בנשמתו, ושמו רבי גד אייזנר, אשר היה נקרא בכפי אלפי תלמידיו בכינוי של חיבה והערכה בשם רבי גֶדְל'... ואחרי הרבה שנים יזכה בניסי ניסים לעלות ארצה, ולהתמנות למשגיח ישיבת חידושי הר"ם בעיר תל אביב.

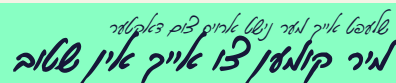
אבל באותם ימים אפלים, וכפי שהגדיר זאת אחד מהניצולים, שהיה אצלם הרגשה של תשעה באב כל השנה... ור' גדל' כמו רעיו וידידיו למחנה - נאלץ להתמודד עם גזירותיהם הקשות של הנאצים, ואכזריותם שלא ידעה שום

אין שהחלה ההפצצה של בעלות הברית, האמריקנים והרוסים, הנאצים ימ"ש הבינו כי כבר מתקרבים למפלה גדולה מאוד, והם לא רצו לוותר, חיות האדם הנוזאים הללו, כמו חיות טרף, לא רצו להפסיק בהרג ורק רצו להרע עוד ועוד ועוד.

באותם ימים של סיום המלחמה, החליט מפקד המחנה רשע אכזר וצמאדם להעביר את כל האסירים למחנה אחר המרוחק כעשרים קילומטר, וכמובן - את הדרך עליהם לעשות בריצה מהירה.

אי אפשר לתאר את עוצמת החולשה והכאב שהיה להם, באיזה מצב נורא הם היו אז, שרידים ושבוים חלשים עד מאוד וצריכים לקום על הרגליים ולרוץ, וכמובן שלא היתה להם ברירה אחרת וכל האסירים החלו בריצה מטורפת, כשהנאצים הרשעים מצליפים בהם ללא רחם, ומזרזים אותם להמשיך בריצה.

ובעיקר העונש הנורא, שכל מי שלא היה מסוגל ללכת הלאה, והתחיל ליפול תחתיו, מיד היה ניגשים אליו הרשעים הללו ומיד היו יורים בו ללא מחשבה נוספת כלל, ועוד יהודי מסר את נפשו על קידוש ה'.

NYC 718-218-3010 • Lakewood 732-292-5665 • Rockland County 845-213-3700

מכתבים ופניות, הערות והארות נשמח לקבל בכתובת: lev@belz.org

מבעלזא ועד סינסינטי

השבוע ביום שישי י"ד מנחם אב יחול יום פטירתו של היהודי היקר בשם ר' שלום קאנענפאס ז"ל, שנולד בעיר מאסט בגאליציה לא הרחק מבעלזא, ובילדותו זכה להסתופף בצל קדשו של כ"ק מרן מהר"א זי"ע. לאחר המלחמה שכייתה את משפחתו נשאר עירי ובודד בעולמו אבל לבו אמר לו ובחכמתו הוריש את כל רכושו לטובת המוסדות הקדושים דחסידי בעלזא בארץ ישראל, וזכה לזכות נצחית לדורי דורות.

סיפורו המרתק [שפורסם לראשונה בגליון "אור הצפון"] החל בחורף שנת השמיטה תשמ"ז כאשר יהודי מעיר סינסינטי התקשר בטלפון אל המשרדים בארה"ב שפעלו למען המוסדות בארץ ישראל [כמובן עוד לפני ייסוד מרכז מוסדות בעלזא שבימינו] והודיע אל מנהל המשרד, העסקן הנודע רב הפעלים שלהי"ח הרב משה יוסף מאסקאוויטש שליט"א כי יש יהודי בעירי שרוצה לתת תרומה למען המוסדות דחסידי בעלזא.

כעבור שבוע טסו לאוהיו, הרב חיים דוד הלברשטאם ז"ל, ויבלחט"א בנו הגדול העסקן הוותיק והחסידי הרב מעכל שליט"א וההתגורר באר"י אך שהה בארה"ב באותם ימים, וכן המנהל הרב משה יוסף מאסקאוויטש שליט"א, כדי להיפגש עם אותו תורם שאת שמו לא ידעו כלל.

העו"ד שתיווך והיה איתם בקשר סיפר להם כי התורם שמו ר' שלום שנולד בפולין עבר את מאורעות מלחמת העולם השנייה ולאחר המלחמה הגיע לארה"ב והשתקע בעיר סינסינטי, הוא חי בדחקות בדירה קטנה שבקושי ראויה למגורים ומתפרנס מניקוי חלונות של מגדלים ורבי קומות וכן מהפעלת מעליות כפי שהיה נהוג בימים ההם.

ואם עוד היה לחברי המשלחת איה "חלום" לעשות כאן "קופה" ולהרוויח כסף ותרומות גדולות, כעת עם הישמע פרקי חייו המזהירים של אותו "שנורר", החלום נגזר ויער... הם הבינו כי עשיר גדול בוודאי לא מסתתר כאן, ובכל זאת מחמת הכבוד אי אפשר היה לקום ולהסתלק. אם בכל זאת הגיעו עד לכאן, לפחות ימתינו מעט לשמוע

את בגדי הקרועים מבינים כי עשיר גדול הוא לא... ובכל זאת הודו לו מקרב הלב, והבטיחו לשמור על קשר.

לאחר כמה חודשים שוב מקבל ר' משה יוסף פניה מאותו עו"ד מיסטר ליבערמאן, והוא מספר כי ר' שלום נתקף בהתקף לב חמור והוא נמצא בבית החולים במצב קשה, והוא מוסיף בצער: בינתיים לא הספקנו להחזיר אותו על כל הטפסים והמסמכים, וככל הנראה כבר לא נספיק - - -

ובכל זאת הוא מחליט לנסוע לשם לקיים מצוות ביקור חולים לאדם שזכה כבר לתת מממונו לבעלזא. ואגב, העו"ד סיפר כי מחמת חסנותו הגדולה שבה נהג כל ימיו, גם כשלא הרגיש טוב לא רצה לנסוע לבית החולים במונית או ברכב רפואי, אלא פשוט עלה על אוטובוס, עד שהתמוטט בשער בית החולים. גם הרב חיים דוד הלברשטאם ז"ל הגיע והצטרף, ושם הם פגשו בו חלש אך חי, ואמר להם בחיוך: "חייכתי לכם שתבואו" ובשארית כוחותיו אמר: "עלי לחתום עכשיו על כל המסמכים". הביאו במהירות שני עובדים סוציאליים מטעם המדינה, ולאחר החתימה מתוך שמחה שזכה להוריש נכסיו לבעלזא, איבד את הכרתו, ובתוך כמה שבועות, בבוקר יום ראשון י"ד אב תשמ"ז נפטר כאשר העסקנים של "מרכז המוסדות" מקיימים את רצונו האחרון להעלות את מיטתו לארץ ישראל, ולקברו בהר המנוחות.

והחידוש הגדול, הסכום שהותיר אחריו שהיה את כולם: רבע מיליון דולר! כאשר במושיגי הימים ההם, היה זה סכום נכבד שסיפק רווחה כלכלית למשך תקופה לשיבה הקדושה בירושלים ולמוסדות החינוך דחסידי בעלזא בארץ ישראל. וכך זכה האיש היקר הזה לעשות את רכושו חפצא דמצווה ונכס רוחני לדורי דורות ולנצח נצחים.

מה יש לו לומר.

ואכן האיש נכנס, על פניו ראו את צרותיו ולאחר שיספר מעט על עצמו, לא ידע להסביר מדוע בדיוק עכשיו לפתע עלה וצץ במוחו זכר העיר בעלזא ומדוע הוא חיפש אחר מוסדות הנושאים את השם של בעלזא, וגם הדבר היה בהחלט מוזר ומעניין.

ברם, למי שמכיר וידע את המעשה הנורא אשר אירע אצל כ"ק מרן מהר"ד זי"ע באותו יהודי שהיה בבעלזא ושהה בליל י"ג מידות בחדרו של מרן וראה את עבודת הקודש של מרן זי"ע בהכנת הנרות, בעת שהזכיר מרן מהר"ד שמו של העיר סאן פרנסיסקו באמריקה, ולאחר מכן בתללות מלחמת העולם הראשונה התגלגל ממקום למקום עד שהגיע לעיר סאן פרנסיסקו, ושם ביום מן הימים נדלקה נשמתו באש היהדות, מבין עד כמה הולכים רחוק עיניהם וליבם והשפעתם הרוחנית של צדיקי אמת.

שאלתו הראשונה היתה של ר' שלום היתה: "וואס איז מיט ר' אהרלה, ער האט דערלעבט דעם מלחמה"? מה היה בגורלו של כ"ק מרן מהר"א זי"ע, האם שרד את המלחמה הנוראה, והשלשה השיבו לו כי בניסי ניסים ניצל מרן זי"ע מהמלחמה יחד עם אחיו, וממנו נמשכה שלשלת הזהב של בעלזא עד היום הזה, ובוודאי זו זכות גדולה מאוד להיות שותפים בדבר הגדול והקדוש הזה.

הוא ציין כי עברו עליו תלאות רבות וקשות, אבל על שמירת שבת כהלכתה לא ויתר. בכל כוחו שמר את השבת גם במלחמה ובפרט לאחר המלחמה באמריקה, עמד בגבורה בכל הניסיונות הגדולים לשמור שבת, והוא הודיע להם כי הוא מוכן לרשום כל נכסיו ורכושו לבעלזא. בלב חשבו השלשה כי מדובר בוודאי בכסף קטן ורק לראות

תשואת חן לפרנס הגליון

דיירקט פלייט מיט אל על פאר ראש השנה פאר גוטע פרייזן

FLYelite
Luxury flights. Priced right.

212.366.5200x220
SALES@FLYELITEINC.COM

כנס של אחדות וגיבוש הלבבות לשליחי הקודש

יש אנשים טובים העומדים מאחורי העשייה, ולהם מגיע שיר ושבח ותודה, וכן לכל שליחי הקודש שהופכים תרומות לדפי גמרא וכסף לרוחניות.

בפאנל המיוחד והמרתק השתתפו הרב ישעי' נוסבוביץ מנהל אגף התתי"ם, הרב חיים דוד בריעף מאגף הישיבות, והרב יעקב טרויבע מוועד הכוללים, וכל אחד מהם הציג הן את עזרת ה"מרכז" במפעלי החינוך, והן את הנעשה היום בתחום החינוך הטהור המשקיעים ממון ודמים והרבה כוחות לגדל דורות ישרים ומבורכים.

דברי סיום וסיכום נשא הרב מאיר דמן גזבר מרכז מוסדות בעלזא, אשר הסביר לכל הנאספים כל אחד מהעושים הרי הוא שותף בכל הסכום וכאילו הוא עצמו הביא 8 מיליון שקלים לטובת המגבית, ותיאר לפנייהם סכומים אדירים שיוצאים מידי חודש בחודשו לטובת המוסדות ולטובת עולם הישיבות ועולם הכוללים, כאשר כל ההצלחות של תוספות והעלאות הכל הוא בזכות התורמים ובזכות המתירמים העושים במסירות בעבודת הקודש, ובמיוחד ההצלחה הרבה לטובת קרן הבנין שהוא אגף נפרד בפני עצמו, לבנות עוד ועוד ישיבות ומוסדות תורה.

בדבריו הביע שבח רב לכל אברך שעושה עבודת קודש זו וכל תרומה הרי זו הופכת להיות תורה ממש בדחילו ורחימו.

לאחר סעודת המצווה וברכת המזון חילקו שי מיוחד לכל המשתתפים, משחקים יוקרתיים לילדים אשר בבית, כאות הוקרה להורים המשקיעים הרבה למען החינוך בבעלזא, שיזכו כל אחד לרוות נחת דקדושה.

ברכת תודה הביעו ההנהלה לכל המארגנים של ערב מהנה ומיוחד ובראשם לעסקן הנמרץ, איש עשייה המובהק הרב שמואל ווגנר מזכיר ה"מרכז" שמשקיע כל כוחותיו בסבר פנים יפות למען הכלל והפרט.

מהיושבים ראשונה במלכות בית בעלזא אצל כ"ק מרן מהרי"ד ז"ע, אשר הפליא את החשיבות לעשות במסירות נפש למען התורה, וזו התשובה האמיתית לכל המפריעים, לעשות עוד ועוד וה' יהא בעזרנו שלא יוכלו להפריע לנו ללמוד תורה.

פאנל מיוחד של שאלות ותשובות הנהיג בחכמה הרה"ג ר' ישעי' קאליש שליט"א ר"מ בישיבה"ק בני ברק וראש כולל בב"ב, אשר הגיד שבחם של העושים במלאכה בלי לאות שיש לקנא בכל הזכויות שהם עושים. הוא ציין את נקודת היסוד כי שום דבר לא נעשה לבד, ושום דבר לא קורה מעצמו, הכל

בעיר מודיעין עילית התקבצו יחד כמאתיים שליחי הקודש, גבאי הצדקה ושד"רים של מרכז מוסדות בעלזא באר"י יחד עם קבוצת אברכים שליחי הקודש שפעלו בהתנדבות לטובת המגביות והפרוייקטים של ה"מרכז" למעמד של הוקרה והערכה, מעמד של אחדות וגיבוש הלבבות על פעלם המבורך לטובת קיום עולם החינוך התורני דחסידי בעלזא.

בקמפוס גדול ורחב ידיים שנשא את השם "ראדין" התקבצו לסעודת מצווה ביומא דהילולא רבא של אדונו האר"י הקדוש זי"ע, כאשר בראש המסובים חברי ההנהלה של המרכז, העסקנים המהוללים הרב יוסף מאיר הורוביץ הרב שמעון פייבוש והרב רפאל קליין, יחד עם נציגי וועד החינוך בכל המוסדות הקדושים, ועסקנים חשובים.

בתחילת המעמד נשא דברים הר"ר יוסף גולדשטיין מטפל רגשי ומאמן מומחה שנתן עצות טובות וכלים נפלאים לחזק הלבבות בעבודת הקודש, לתת לכל אחד 'כלים' להצלחה במלאכת גיוס הכספים, שהיא מלאכה לא קלה, אבל עם מחשבה טובה וכאשר כל אחד זוכר מי הוא המשלח, ולשם מה עושים את המלאכה הזאת, הרי זה נותן כוח ועוצמה ואומץ רב.

לאחר מכן נשא דברי ברכה ראש העסקנים הרב יוסף מאיר הורוביץ מראשי הנהלת ה"מרכז" אשר הביע שבח לפעולתם של כל שליחי הקודש, השדרי"ם, מנהלי המוסדות, וכל הנושאים בעול שכולם יחד ממלאים רצון קדשו של מר"ש ועושים עבודה נפלאה עד מאוד.

סיום מסכת ר"ה נערך בידי העסקן הנמרץ רב הפעלים הרב הערשל מאשקאוויטש, ולאחר מכן נטלו ידיים לסעודת המצווה לכבודה של תורה ולומדיה, ושירו ניגוני אהבת תורה.

דברי ברכה נשמעו מפי אורח מיוחד הרה"ג ר' יצחק שרייבר סופר שליט"א מראשי ישיבת ארחות תורה בבני ברק, נינו של רבי יצחק לייב סופר ז"ל מגזע החתם סופר הקדוש זי"ע שהיו

כשהאבא פרץ בבני של הודאה

סיפורים רבים הגיעו אל העסקנים החשובים, בעת מגבית הקודש במנשסתור. הנה לפניכם 3 סיפורים מאפיינים מתוך רבים אחרים.

הסיפור הראשון, הוא אינו 'מופת' או 'סגולה' אלא הרבה יותר גדול מזה. באמצע כינוס של המגבית, קם לפתע אחד מחשובי המשתתפים, אבא יקר, איש חינוך בעצמו קם במפתיע באופן ספונטאני וסיפר לכל הנאספים סיפור אישי מורגש, כי זכה כבר וכמה מבניו התחנכו בישיבות הקדושות, וכמובן בכל השנים ראו השקעה רבה, אבל הפעם תחת שרביט הנהגת העסקנים והנהלה הנוכחית העושים עבודת הקודש יחד עם וועד משמרת החינוך, מדובר בהשקעה אדירה. משהו שאין לתאר ואין לשער.

בנו לא הסתדר בישיבה הראשונה בה הגיע ולאחר

טלפון אחד הם פעלו והעבירו אותו לישיבה אחרת. שם בישיבה הוא קיבל משיפיע צמוד, אוזן קשבת, השקעה אדירה, וכל הלב וכל הנשמה למען הבן שלו, אשר עלה ונתעלה בצורה שאי אפשר לתאר, כמו היה בן יחיד.

בנוסף סיפר כי בנו הגדול לומד אצל הרה"ג ר' אהרן רייכמאן שליט"א בכולל ברכת אהרן, ושם כבר נהפך לסמל שכל בחור ובחור ממש הוא השקעה בפני עצמה, משהו שנותנים לו את כל הלב בלי שום גוזמא, וניכר כי הישיבה באמת מעוניינת בטובתו של בנו היקר.

ולסיום הוסיף ואמר: שווה להשקיע כל הון דעלמא במרכז, כי ההשקעה שווה נשמות טהורות!

גמר מקח על הנכס

הוא מתחייב לתת כל חודש 150 פאונד למען מרכז מוסדות בעלזא, ולהיות שותף קבוע כדי להיות חבר הממלכה כבקשת מר"ש.

הוא ניגש אל הגבאים כעבור יומיים, בהתרגשות רבה יש לציין, ואמר להם: דעו לכם כי היו כל מיני סוגי בעיות על המקח, אבל מהרגע שאתם בעיר החלו הבעיות להסתדר ולהיעלם בזה אחר זה, וב"ה היום, ביום האחרון של המגבית (יום שני בבוקר) קיבלתי הודעה סופית כי חותמים על העסקה ויש גמר המקח. הנה לפניכם הוראת קבע Direct Debit על סכום של 180 בכל חודש! תוספת לכבוד התורה ולומדיה ולכבוד בית בעלזא.

זיכרון להולכים,
חסידיים וידידים, מבני
משפחות תומכנו היקרים

לב הנשמה

▲ מרת שרה ח' ב"ר יוסף הכהן ע"ה סבג
▲ מרת יוטל ב"ר אברהם אהרן ע"ה פרידמאן

▲ ר' מרדכי ע"ה ביבלחט"א ר' יעקב הי"ו הערצאג
▲ הב' שמעון הלל ע"ה ביבלחט"א ר' חיים יצחק אייזיק הי"ו בלומענפעלד
▲ הרה"ח ר' ישראל שלום בן יבלחט"א ר' יעקב ברוך אשרי שליט"א

▲ ר' משה ב"ר שמחה יונה ע"ה ווייס
▲ מרת ניסל פייגא ע"ה ביבלחט"א ר' אשר מרדכי הי"ו גאנצפריד
▲ ר' אפרים ב"ר שמואל חיים ע"ה פרידמאן
▲ מרת אסתר ב"ר צבי ע"ה געשטעטנער
▲ מרת יענטא מלכה ב"ר אפרים ע"ה רייך

▲ ר' אלכסנדר משה ב"ר נתן בנימין ע"ה עקשטיין
▲ ר' צבי אהרן ב"ר נתן ע"ה קליין

▲ מרת שרה ב"ר יעקב יוסף ע"ה שפערבער

תהא נשמתם צורה בצורר החיים בגן עדן,
וזכות התורה והצדקה תעמוד להם לקץ הימין

א חסידי'שע ווארט

כאשר כ"ק מרן התגורר בראצפערט התגורר בביתו של החסיד ר' יעקב שמעון שער במשך שנתיים וחצי. כעבור זמן, כשפרצה מלחמת העולם השנייה נלקח בנו ר' מיכאל לשרת בצבא ההונגרי וגם שם ראה אותו ומופתים רבים. בשנת תש"ב הודיעו לבני משפחתו שר' מיכאל נפטר. המשפחה לא ידעו מה לעשות וכמובן לא היה להם שום הוכחה האם הדברים נכונים. אבל מחמת הספק התחילו בניו לומר אחדיו קדיש.

לאחר זמן הגיע כ"ק מרן מהר"א זי"ע לעיר פעסט ונכנס ר' יעקב שמעון מי שהיה בעל האכסניה של מרן מהרי"ד זי"ע כדי להזכיר בפני מרן מהר"א זי"ע את מה שהצבא הודיע לו על בנו ר' מיכאל ורצה לדעת האם אשתו היא עגונה או שמא יכולה להתחתן שוב. קודש הקדשים כ"ק מרן זי"ע הוריד את ראשו על גבי השלחן במשך זמן רב והיה אחוז שרעפים. לאחר מכן הרים ראשו ופסק בקדשו: ער לעבט! והכנים יפסיקו לומר קדוש, ובעז"ה בקרוב יחזור לביתו. וכך היה. וראו כולם כי מי שנותן למען רבוה"ק אינם נשארים בעל חוב וגומלים בחכרת הטובה וכישועות רבות.

רשימת גבאי הצדקה השדרי"ם בארה"ב

יחיאל האלפערט
1718-916-3985

משה פינטער
1845-570-1001

הערשל מאנן
1347-666-1943

ראובן חיים ווינבערגער
1718-839-4223

משה יוסף מאסקאוויטש
1917-805-5012

פנחס לרנר
1646-643-1277